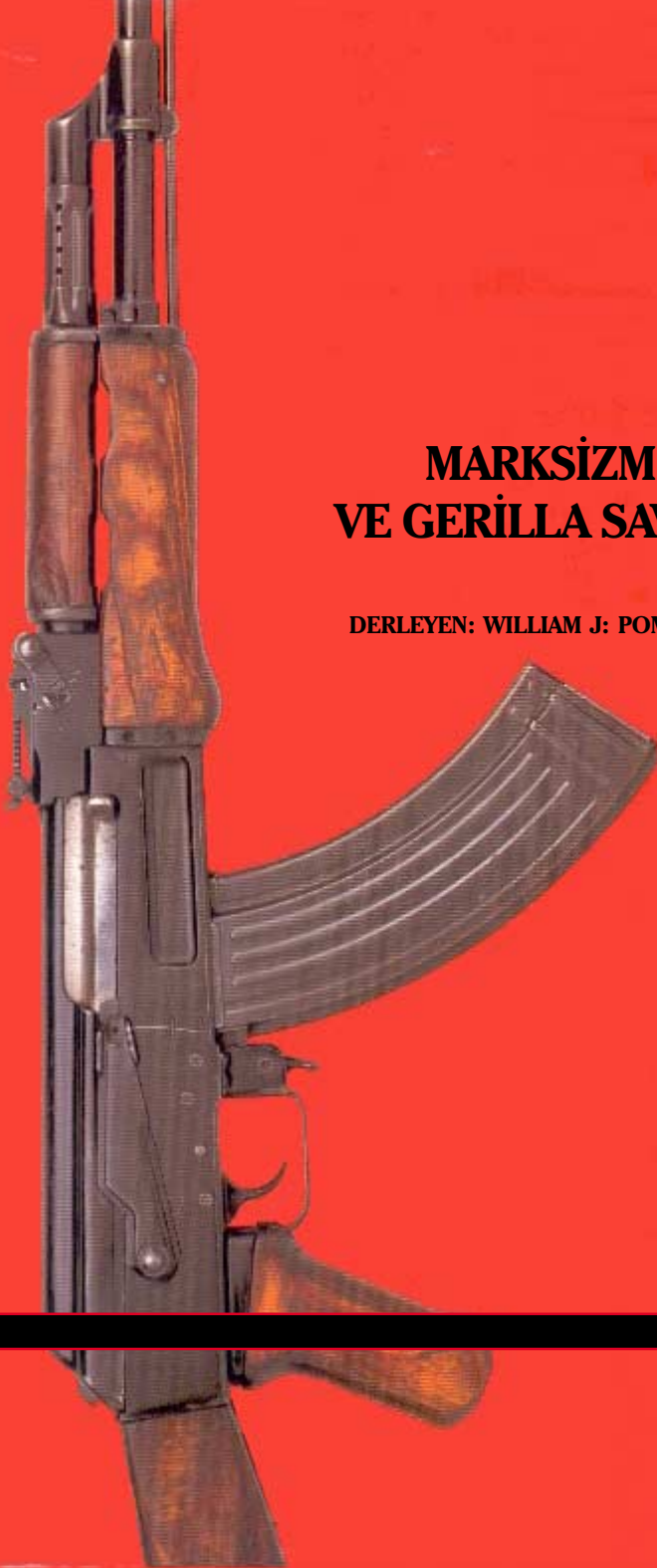

MARKSİZM VE GERİLLA SAVAŞI

DERLEYEN: WILLIAM J. POMEROY

ERİŞ YAYINLARI

MARKSİZM VE GERİLLA SAVAŞI

DERLEYEN: WILLIAM J: POMEROY

William J. Pomeroy, Marksizm ve Gerilla Savaşı, Belge Yayınları, Eylül 1992,
Birinci Baskı.

Eriş Yayınları tarafından düzenlenmiştir. 2005

erisyay@kurtuluscephesi.com

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.net>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

İÇİNDEKİLER

9	I. KISIM: TARİHSEL TEMEL
11	1. <i>Karl Marks ve Friedrich Engels</i> , Ayaklanma Sanatı
12	2. <i>Karl Marks</i> , İspanya'da Gerilla Savaşı
16	3. <i>Friedrich Engels</i> , Gerilla Savaşı Üstüne
19	4. <i>Karl Marks</i> , Paris Komünü
22	5. <i>Friedrich Engels</i> , Güç Teorisi
27	6. <i>Friedrich Engels</i> , Barikat Taktikleri
31	7. <i>V. İ. Lenin</i> , Devrimci Ordu ve Devrimci Hükümet
35	8. <i>V. İ. Lenin</i> , Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler
42	9. <i>V. İ. Lenin</i> , Gerilla Savaşı
52	10. <i>V. İ. Lenin</i> , Komün'den Alınacak Dersler
56	11. <i>V. İ. Lenin</i> , 1905 Devriminde Silahlı Mücadele
58	12. <i>V. İ. Lenin</i> , 1916 İrlanda Ayaklanması
63	13. <i>V. İ. Lenin</i> , Emperyalizme Karşı Ulusal Savaşları
65	14. <i>V. İ. Lenin</i> , Marksizm ve Ayaklanma
71	15. <i>V. İ. Lenin</i> , Doğu Halklarının Kurtuluşu
77	II. KISIM: ÇAĞDAŞ TEORİ VE PRATİK
79	I. SOVYETLER BİRLİĞİ
80	1. <i>I. Minz</i> , İç Savaşta Gerillalar
83	2. <i>A. Fyodorov</i> , II. Dünya Savaşında Sovyet Partizanları
92	II. AVRUPA
93	1. <i>James Connolly</i> , Sokak Savaşı
96	2. <i>Enrique Lister</i> , İspanya'da Gerilla Savaşı, 1939-1951
103	3. <i>Josip Broz Tito</i> , Yugoslav Kurtuluş Mücadelesinin Belirli Özellikleri
108	4. <i>Josip Broz Tito</i> , Parti ve Kurtuluş Ordusu
111	5. <i>Fernand Grenier</i> , II. Dünya Savaşında Fransız Partizanları
114	6. <i>E. Jeonnides</i> , Nazi İşgaline Karşı Yunan Direnme Hareketi
117	7. <i>Zizis Zografos</i> , Yunan İç Savaşından Alınacak Dersler
124	III. ÇİN
125	1. <i>Mao Tse-tung</i> , Askeri Sorun
131	2. <i>Mao Tse-tung</i> , Salt Askerî Görüş Açısı Üstüne
134	3. <i>Mao Tse-tung</i> , Çin Devrimci Savaşının Öz Çizgileri
140	4. <i>Mao Tse-tung</i> , Japonlara Karşı Gerilla Savaşında Üs Bölgeleri
150	5. <i>Lin Piao</i> , Mao Tse-Tung Yoldaşın Halk Savaşı Teorisinin Uluslararası Önemi

157	IV. GÜNEYDOĞU ASYA
160	1. <i>Ho Chi Minh</i> , Ulusal Kurtuluş İçin Vietnam Propaganda Ünitesi Kurma Talimatnamesi
161	2. <i>Vo Nguyen Giap</i> , Ağustos 1945 Genel Ayaklanması
165	3. <i>Vo Nguyen Giap</i> , Fransız Emperyalizmine Karşı Direnme Savaşı
178	4. <i>Le Duan</i> , Devrimci Savaşta Siyasal Ve Askeri Güçler
181	5. <i>Wilfred G. Burchett</i> , Halk Savaşında "Öz-Savunma" Merkezleri
185	6. FİLİPİNLER: Hukbalahap ve Kitle İçindeki Dayanağı
194	7. <i>Jorge Maravilla</i> , Filipinlerde Savaş Sonrası HUK
199	8. ENDONEZYA: Barışçı Olan ve Olmayan Yollar
204	V. AFRİKA
206	1. CEZAYİR: Silahlı Mücadelenin Özellikleri
212	2. Beşir Hacı Ali, Cezayir Kurtuluş Mücadelesinden Alınacak Dersler
218	3. Amilcar Cabral, Ulusal Kurtuluş ve Toplumsal Yapı
226	4. GÜNEY AFRİKA: Devrimci Yol
232	5. Kwame Nkrumah, Afrikanın Kurtuluşu İçin Siyasal-Askeri Strateji
238	VI. LATİN-AMERİKA
243	1. <i>Che Guevara</i> , Küba Devriminden Alınacak Dersler
245	2. <i>Che Guevara</i> , Gerilla Nedir?
247	3. OLAS: Genel Bildiri
252	4. <i>Fidel Castro</i> , OLAS Kongresi Söylevi
254	5. <i>Regis Debray</i> , Devrimde Devrim mi?
260	6. <i>Juan Rodriguez</i> , Venezüella: Barışçı Olmayan Yol
263	7. KOLOMBİYA: Gerilla Hareketi Üstüne Tezler
266	8. <i>Alberto Gomez</i> , Kolombiya'da Devrimci Silahlı Mücadele Ayracı
270	9. <i>Jose Manuel Fortuny</i> , Guatemala'da Devrimci Taktikler
273	10. <i>Jose Cuello ve Asdrubal Dominguez</i> , Latin Amerika Devrimine Dominiklilerin Bakışı
278	11. <i>Luis Corvalan</i> , Latin Amerika'da Anti-Emperyalist İttifak
282	VII. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
282	<i>Henry Winston</i> , Afro-Amerikalıların Özgürlüğü İçin Devrimci Mücadele

MARKSİZM VE GERİLLA SAVAŞI

DERLEYEN: WILLIAM J: POMEROY

I. KISIM TARİHSEL TEMEL

1 .
AYAKLANMA SANATI
Karl Marks ve Friedrich Engels

Günümüzde ayaklanma gerçekten savaş türünden bir sanattır ve ihmal edildiği zaman, ihmal eden partinin mahvına sebep olacak kurallara bağlıdır. Partilerin yapısından ve ayaklanma durumunda göz önüne alınması gereken hususlardan mantıksal olarak çıkarılan bu kurallar o kadar açık ve basittir ki, 1848'deki kısa deneyleri Almanlara bunları gayet iyi öğretmiştir. Önce, oyununuzun sonuçlarıyla karşılaşmaya tamamen hazır olmadıkça ayaklanma ile oynamayınız. Ayaklanma son derece belirsiz niceliklerle yapılan bir hesaptır. Bu niceliklerin değeri her gün değişebilir. Karşınızdaki güçler örgüt, disiplin ve yerleşmiş otorite bakımından sözden ileridirler. Sizin onlara karşı kuvvetli üstünlükleriniz olmadıkça yenilir ve mahvolorsunuz. İkinci olarak, ayaklanma bir kere başladı mı, en büyük bir azimle ve hücum planında yürür. Savunucu bir eylem her silahlı ayaklanmanın ölümüdür. Düşmanlarla boy ölçüşmeye kalkmadan kaybedilir. Hasımlarınızı güçleri dağınırken bastırınız; küçük de olsa her gün yeni başarılar, ilerlemeler tertipleyniz. İlk başarılı ayaklanmanın size verdiği moral üstünlüğü muhafaza ediniz; daima en kuvvetli tahrike kapılan ve daha emin olan yanı gözetken, iki taraf arasında mütereddit kişileri kendi tarafınıza toplayınız; [sayfa 51]

düşmanlarınızı size karşı güçlerini bir araya getirmeden geri çekilmeye zorlayınız. Devrimci politikanın bugüne kadar bilinen en büyük ustası Danton'un dediği gibi, **Atılganlık, atılganlık ve yine atılganlık.**¹

Friedrich Engels, **Germany: Revolation and Counter-Revolution**, International Publishers, 1933, s. 100. İlk defa Marks'ın adıyla **New-York Tribun**'de 18 Eylül 1852'de yayınlanmıştır.

2. İSPANYA'DA GERİLLA SAVAŞI Karl Marks

İspanyol hazır kuvvetleri yenilgiye uğrasa bile her yerde birden ortaya çıkmıyordu. Yirmi defadan fazla dağılmış olmasına rağmen yine de her zaman düşmanla karşılaşmaya hazırdı ve çoğu kez yenilgiden sonra artan bir kuvvetle yeniden ortaya çıkıyordu. Bu orduyu yenmek faydasızdı, çünkü zararını çabuk telafi ediyorlardı. İnsan kaybı genellikle az oluyordu, arazi kaybına ise aldınış etmiyorlardı. Düzensiz olarak dağlara çekilmeleri; yeniden bir araya gelip en umulmadık anda ortaya ^[sayfa 52] çıkmalarını, yeni takviyelerle güçlenmelerini sağlıyor ve Fransız ordularına direnmek değilse bile, onları sürekli hareket halinde tutmak ve güçlerini dağıtmaya mecbur etmek imkanını veriyordu. Ruslardan daha talihli olmak üzere. yeniden doğabilmek için ölmeye de ihtiyaçları yoktu.

19 Kasım 1809'da Ocana'daki müthiş savaş, İspanyolların yaptığı son büyük meydan savaşıydı. O zamandan itibaren sadece gerilla savaşları yaptılar. Düzenli savaşın terkedilmesi başat olgusu, yerel hükümet merkezleri karşısında, ulusal merkezlerin ortadan kalktığını kanıtlar. Ordunun bozgunları mutad hale gelmeğe başladığında gerillaların ortaya çıkışı da genelleşti ve ulusal yenilgi-

¹ Aslında Fransızca yazılmıştır: *de l'audace, de l'audace, encore de l'audace.*

lerin endişeye düşürdüğü halk kitleleri, kahramanlarının yerel başarılarıyla övünür oldular. Bu noktada hiç olmazsa Merkezi Cunta, halkın kuruntusuna katılıyordu. “Gerilla eylemlerine Ocana savaşından daha büyük bir önem verilmişti.”

Don Kişot’un mızrağıyla baruta karşı koyduğu gibi, gerillalar da Napolyon’a karşı koydular, yalnız sonuç farklı oldu. Avusturya Askeri gazetesi (cilt I, 1821) “Bu gerillalar” diyordu, “dayanakları kendi içlerindeymiş gibi davranıyorlar ve bunlara karşı yapılan her eylem, amacının kaybolmasıyla sonuçlanıyor.”

Gerilla savaşının tarihinde birbirinden ayrılabilir üç devre vardır. İlk devrede bütün taşra halkı silaha sarılıp, Galiçya ve Avusturya’da olduğu gibi partizan savaşları yapmışlardır. İkinci devrede Fransız ordusundan kaçan İspanyollardan, İspanyol ordusunun kalıntılarından, kaçaklardan vb. oluşan gerilla çeteleri kendi davalarını gibi, ve bütün yabancı etkilerden bağımsız olarak, çıkarlarına uygun bir biçimde savaşı devam ettirdiler. Şanslı olay ve durumlar sonucunda çoğu kez bütün mıntıklar bunların bayrağı altında toplandı. Gerillalar bu ^[sayfa 53] şekilde oluştuğu sürece korkulacak bir varlık gösteremediler ama yine de Fransızlar için son derece tehlikeliydiler. Halkın gerçek anlamda silahlandırılmasına öncelik verdiler. Bir yeri zaptetme fırsatı çıkar çıkmaz, ya da el birliği ile gerçekleştirilecek bir iş tasarlanırsa tasarlanmaz halkın en aktif ve en cesur ögeleri gelip gerillalara katılıyordu. Bunlar son süratle ganimetlerine hücum ediyorlar, ya da girişimlerinin amacına uyan bir savaş düzeni içerisinde yer alıyorlardı. Bunların, bir kuryeyi yakalamak veya düşmana gönderilen erzak ve levazımı zaptetmek üzere bütün bir gün ihtiyatlı düşmanı görecektir şekilde ayakta durduklarına tanık olmak olağanüstü bir durum değildi. Genç Mina’nın Joseph Bonaparte tarafından atanan Navarra valisini tutuklaması ve Julian’ın Ciudad kumandanı Rodrigoyu esir etmesi bu yolla olmuştu. İş tamamlanır tamamlanmaz herkes kendi yoluna gidiyor, silahlı olanlar derhal her yöne dağılıyorlar, yalnız iş birliği yapan köylüler, yokluklarının farkına varılmadan sessizce günlük işlerinin başına dönüyorlardı. Böylelikle bütün yollar ulaşıma kapatılıyordu. Hiçbirinin yeri keşfedilemediği halde binlerce düşman o noktada bulunuyordu. Yakalanmaksızın hiçbir kurye gönderilemiyor, hiçbir ikmal malzemesi yolda tutulmaksızın yerine ulaşamıyordu. Kısacası, yüzlerce göz tarafından gözetlenmeksizin hiçbir hareket yürütüle-

miyordu. Aynı zamanda bu türden bir iş birliğinin köklerini baltalamak için hiçbir araç da bulunmazdı. Fransızlar hep uçup kaybolan, sonra daima yeniden ortaya çıkan, dağları perde gibi kullanarak, görünmeksizin her yerde hazır ve nazır olan bir düşmana karşı her an silahlı bulunmaya zorlanmışlardı. Abbé de Pradt, “Fransızların gücünü tüketen” diyordu, “savaşlar ve çarpışmalar değil, fakat görünmez düşmanın aralıksız saldırıdır. Bu düşman takip edildiğinde halkın içine karışıp kaybolur, sonra yine [sayfa 54] onların arasından yenilenmiş bir kuvvetle ansızın tekrar ortaya çıkar. Hikayedeki sivrisinek tarafından eziyet edilerek ölüme sürüklenen aslan, Fransız ordusunun durumuna tam bir önektir.” Üçüncü devrelerinde gerillalar ordunun düzenini taklit ettiler. Mevcutlarını üç binden altı bine çıkardılar, mıntıkaların tümünün yürüttüğü bir eylem olmaktan çıkıp, bir kaç önderin eline düştüler. Bu önderler gerilla hareketlerini kendi amaçlarına en uygun düşecek şekilde kullandılar. Gerillaların sistemindeki bu değişim, Fransızlara, onlarla mücadelelerinde önemli avantajlar sağladı. Artan sayıları dolayısıyla gizlenme ve eskiden olduğu gibi, bir savaşa zorlanmadan ansızın ortadan kayboluverme olanağını kaybeden guerillero’lar artık sık sık kuşatılıyor, yeniliyor, dağılıyorlar ve uzun süre yeni bir saldırıya geçemeyecek duruma düşüyorlardı.

Gerilla savaşının bu üç devresi İspanya siyasal tarihi ile karşılaştırıldığında, bu devrelerin, hükümetin karşı-devrimci tutumunun halkın devrimci ruhunu yatıştırmakta başarılı olduğu, ilerlemeler arzettiği görülür. Bütün halkın ayaklanmasıyla başlayan mukavemet savaşı daha sonra gerilla çeteleri tarafından devam ettirilmiştir. Bütün havali bu çetelerin yedeği olmakta ve onları çetecilere bölündükleri veya alay ölçüsüne indikleri sıralarda, kardeş müfrezelerle (komandolar) tamamlamaktaydı. Baştaki hükümete yabancılaşmak, gevşeyen disiplin, sürekli felaketler, sabit biçimlilik. Cadrez’in altı yılı boyunca çözüme ve yeniden birleşmeler, zorunlu olarak İspanyol ordusuna fertlerini, önderlerinin aynı zamanda hem maşası, hem baş belası olmaya hazır bir duruma getirerek, “Praetorianism” niteliğinin damgasını vurmuş olmalıydı. Generallerin kendileri de zorunlu olarak merkezi hükümete ya katılmışlar, ya onlarla çatışmışlar, ya da onlara karşı gizli ittifaklar kurmuşlardır, ve daima siyasal dengeye kılıçlarının ağırlığını koymuşlardır. [sayfa 55] Böylece sonradan Merkezi Cuntanın güvenini kazandığı görülen Cuesta,

ülkedeki savaşı kaybetmesiyle birlikte **Conjeso Real** (Kraliyet Meclisi) ile iş birliği yapmaya ve Leonese mebuslarını Merkezi Cuntaya celbetmeye başladı. Merkezi Cuntanın bizzat üyesi bulunan General Morla, Madrid'i Fransızlara teslim ettikten sonra Bonapartist kampa geçti. Yine Cuntanın üyesi olan züppe las Romeiras Markisi Cuntaya karşı, burnu büyük Francisco Palafoks'la sefil Montijo ile ve ortalığı karıştıran Seville Cuntasıyla gizli birlik kurdu. General Castanos. Blake, La Bisba, birbiri ardı sıra Cortes As Regents zamanında gösteriler yapıp dalavereler çevirdiler ve Valancia Genel Yöneticisi Don Xavir Elio sonunda İspanya'yı, VII. Ferdinand'ın eline teslim etti. Praetorian öge, şüphesiz, generaller seviyesinde, birliklerde olduğundan daha çok gelişmişti.

Öte yandan ordu ve gerilla birlikleri savaş boyunca savunma hatlarından; Porlier, Lacy, Eroles ve Villacampa gibi bazı önderlerini alırlarken, savunma hattı da sırası gelince Mina, Empenicado vb. gibi bazı gerilla önderlerini alıyordu.

Ordu ve gerilla kuvvetleri İspanyol toplumunun en devrimci kesimini teşkil etmekteydi. Bunlar her rütbeden asker bulundurarak kuvvetlendirildikten başka, gayet hararetli, yüksek emeller besleyen ve yurtsever gençleri de kapsıyorlardı. Merkezi Hükümetin uyuşturucu etkisine girmemişlerdi. Eski rejimin zincirlerinden kurtulmuşlardı. Mensuplarından bazıları (Riego gibi), Fransa'daki bir kaç yıllık bir esaretten dönenlerdi. Şu halde İspanyol ordusunun ilerideki kanşıklıklarda ne devrimci inisiyatif ele almakta, ne de devrimi, praetorianizm ile yozlaştırmakta gösterdiği etkenliğe şaşmamak gerekir.

Gerillalara gelince, şurası açıktır ki, kanlı mücadeleler sahnesinde gösteriler yaptıktan, boş gezme alışkanlığını [sayfa 56] edindikten, bütün kin, intikam ve yağmacılık tutkularını serbestçe tatmin etme zevkini tattuktan sonra, bunlar başş zamanının en tehlikeli güruhu olacaklardır. Bunlar herhangi bir parti veya ilke adına kendinden istenecekleri yapmaya hazır, kendisine iyi para verecek, ya da yağma vesilesi hazırlanacak olanın tarafında bulunacak kim-selerdir.

Karl Marks ve Friedrich Engels, **Revolution in Spain**, International Publishers, 1939, s. 51-55. İlk defa 30 Ekim 1854'de **New York Tribune**'de yayınlanmıştır.

3. GERİLLA SAVAŞI ÜSTÜNE Friedrich Engels

Son altı hafta zarfında Fransız-Prusya Savaşının karakteri önemli ölçüde değişmiştir. Fransa'nın düzenli orduları yok olmuştur. Mücadele, yeni harekete geçirilen birlikler tarafından devam ettirilmeye başlanmıştır. Bu birliklerin tecrübesizliği de onları oldukça düzensiz hale getirmiştir. Açıklık yerlerde toplanıp savaşmaya teşebbüs ettiklerinde kolaylıkla yenilmişler, fakat barikatlar ve mazgallarla teçhiz edilmiş köy ve kasabalarda çarpıştıklarında ciddi bir direniş gösterebilecekleri ortaya çıkmıştır. Beklenmedik gece hücumları ve diğer gerilla savaşı yöntemleriyle, bu tip bir mücadelenin yürütülmesi, hükümet bildirimleri ve emirleriyle de teşvik edilmiştir. Aynı zamanda hükümet bu güçlerin eylemde buldukları bölgenin halkına, kendilerine mümkün olan her yardımın yapılmasını bildirmiştir. [sayfa 57]

Eğer düşman bütün ülkeyi işgal etmeye yeterli birliklere sahip olsaydı bu direniş kolaylıkla kırılabilirdi, fakat Metz'in teslimine kadar düşmanın böyle bir gücü yoktu. Her yerde hazır ve nazır olan ve emirlerine mutlak itaat isteyen "Dört Uhlan"² artık esaret ve ölüm tehlikesine maruz kalmaksızın kendi sınırları dışındaki bir köy veya kasabaya saldıracak durumda değillerdi. Savaşa girecek müfrezelelere koruyucu birliklerin refakat etmesi ve münferit refakat birliklerinin ya da süvari bölüklerinin köy içinde dört yana dağılarak gece hücumlarına ve aynı zamanda, harekette iken de geriden yapılacak hücumlara karşı nöbette bulunmaları gerekiyordu. Alman mevzileri, tartışılmakta olan bir arazi bölgesiyle çevrelenmişti. Ve işte tam bu alanda halk direnişini kendini en ciddi şekilde hissettirmekteydi.

Bu halk direnişini kırmak için Almanlar, modern geçmiş ve barbarca bir tür sıkıyönetime baş vurmaktaydılar. Almanlara ateş açan veya genellikle Fransızlara yardımcı olan bir veya daha fazla kişinin savunmakta olduğu köy ve şehirler ateşe verilecekti. Bundan başka silah taşıyan ve onların nazarında resmi asker olmayan herkes sorgusuz sualsiz vurulacaktı. Bundan başka bir şehrin önemli

² *Uhlan*: Türkçe "oğlan" sözcüğünden alınmış, bir tür süvari askeri anlamına (Çev.)

bir kesiminin böyle bir suçtu işlediğinden herhangi bir şekilde şüphe edildiğinde, eli silah tutacak durumda olan herkes derhal katledilecekti. Geçen altı hafta boyunca merhametsizce yürütölen bu politika hâlâ şu anda da tamamen egemendir. İnsan, yarım düzine bu tür askeri infaz raporuyula karşılaşmaksızın bir tek Alman gazetesi okuyamazdı. Tabii, bunlar “dürüst askerlerin alçak katillere ve haydutlara karşı” faydalı bir tutum içerisinde yürüttüğü basit bir askeri adalet örneğı olarak gösterilmekteydi. [sayfa 58] Şüphesiz, düzensizlik, yağma, kadınlara tecavüz, usulsüzlük söz konusu değildi. Gerçekten değildi. Herşey sistematik ve düzenli bir şekilde yapılyordu. Mahkum edilen köy kuşatılıyor, ahali dışarıya çıkarılıyor, erzak müsadere ediliyor, evler ateşe veriliyordu. Gerçek veya hayali suçlular savaş divanına getiriliyorlar ve nasipleri, kısaca bir son itirafla, yarım düzine kurşun oluyordu.

Alman ordularının Fransa içlerinde yürürken geçtikleri yolu kana ve ateşe boğduklarını söylemek mubalağ olmayacaktır. Bu 1870 yılında, asker oldukları derhal anlaşılmayan kimselerin eşkıyalarla bir olduklarını ve ateşle ve kılıçla susturulmaları gerektiğini iddia etmek yeterli değildi. Böyle bir iddia, resmi orduların savaşı dışında başka bir savaş türü bulamayan XVI. Louis veya II. Frederick zamanı için geçerli olabilirdi. Fakat Amerikan Bağımsızlık Savaşından Amerikan Ayrılma Savaşına³ kadar halkın savaş içinde yer alması, istisnadan ziyade, kural haline gelmiştir. Nerede bir halk, ordularının direniş gösteremeyecek durumda olması nedeniyle ve salt bu nedenle, boyun eğmeyi kabullenmişse, bir alçaklar ulusu olarak genel nefreti kazanmıştır; ve nerede halk olağanüstü bir savaşı enerjik bir biçimde yürütmüşse istilacılar çok geçmeden, modası geçmiş kan ve ateş kanununu yürütmenin imkansız olduğunu anlamışlardır. İngilizler Amerika’da, Napolyon’un yönettiğı Fransızlar İspanya’da, ve 1848’de Avusturyalılar İtalya ve Macaristan’da, çok kısa bir zaman içinde halk direnişini tamamen yasal bir savaş biçimi olarak kabullenmeğe zorlanmışlardır. [sayfa 59] Onları buna zorlayan kendi esirlerine karşı bir misillemeye girişilmesi korkusu olmuştı.

Dünyadaki bütün ordular içinde Prusya ordusu bu uygula-

³ 1860-1861 İç Savaşı: Amerika Birleşik Devletlerinden birkaç devletin ayrılmasından ötürü bu adı almıştır. (Çev.)

maları canlandıran son ordu olsa gerektir. 1806'da Prusya sadece, ülkenin hiçbir yerinde böyle bir ulusal direniş ruhundan eser olmadığı için çökmüştür. 1807'den sonra ordunun yeniden düzenleyicileri ve idarecileri bu ruhu meydana çıkarmak için güçlerinin yettiği her şeyi yaptılar. Bu, İspanyanın, bir ulusun istilacı bir orduya karşı direnişinin şahane bir örneğini verdiği sıralarda oluyordu. Prusya'nın askeri önderlerinin hepsi bunun, yurttaşlarının örnek almasına değer bir olay olduğuna işaret etmişlerdi. Scharnhorst, Gneisenau, Clausewitz, hepsi aynı kanda idiler. Hatta Gneisenau, Napolyon'a karşı yapılan mücadeleye katılmak için bizzat İspanya'ya gitmişti. Sonradan Prusya'da da uygulanan bütün askeri sistem, mutlak bir monarşi içerisinde ne kadar mümkünse o kadar düşmana karşı halk direnişini harekete geçirmeye teşebbüs etmekte.

Orduya katılmak ve yedekte (**Landwehr**) hizmet görmek üzere sadece kırk yaşa kadar olan askerlik çağındaki kimselere baş vurulmuyor, 17-20 yaşları arasındaki delikanlılar ve 40-65 yaşları arasındaki kişiler **kitleden toplanan askerlere** dahil oluyorlar, son yedekleri (**Landsturm**) oluşturuyorlardı. Bunların görevi, düşmanın geri ve yan saflarında ortaya çıkarak, onların hareketlerine müdahale etmek, levazım ve kuryelerinin yolunu kesmekti. Bunların el attıkları her silahı kullanabilmeleri ve istilacıları rahatsız etmek için ayrımsız olarak her elverişli yola baş vurmaları bekleniyordu. "Yöntem ne kadar etkiliyse, o kadar iyiydi". **Landsturm**'daki kişiler, herhangi bir anda yeniden sivil karakterlerine bürünebilmek için hiçbir üniforma giymeyecekler, böylece düşman tarafından tanınamayacaklardı. [sayfa 60]

Söz konusu olan bu 1813'ün Landsturm Düzeni adı verilen belge -ki, bunun yazarı Prusya Ordusunu örgütleyen Scharnhorst'tan başkası değildi- her yolun geçerli ve en etkiliğinin en iyi olduğu bu uygunsuz ulusal direniş ruhuyla kaleme alınmıştı.

Bununla birlikte bu sıralarda Prusyalıların Fransızlara bütün yaptıkları bu kadarla kaldı. Fransızlar da Prusyalılara aynı tutum içinde davranmaya karar verdikleri zaman ise, işler oldukça değişti. Bir durumda yurtseverlik olan şey başka bir durumda eşkıyalık ve katillığe dönüştü.

Gerçek olan şudur ki, bugünkü Prusya hükümeti eski yarıdevrimci Landsturm Düzeninden utanmakta ve Fransa'daki eylemleriyle bunu hafızalardan silmeğe çalışmaktadır. Fakat bizzat kendi-

lerinin Fransa'da kasıtlı olarak yaptıkları mezalim, unutturmak şöyle dursun, her şeyi daha çok hatırlatacaktır. Bu alçakça savaş yönteminin lehinde ileri sürülecek her iddia, sadece şunu kanıtlamaya yarar: Eğer Prusya ordusu Jena'dan⁴ beri ölçülmez derecede düzelmişse, öte yandan Prusya hükümeti Jena'yı mümkün kılan koşulları tekrar geliştirmektedir.

Labour Monthly, Londra, Ağustos 1943. İlk defa 11 Kasım 1870'de **Pall Mall Gazette**'de yayınlanmıştır.

4.
PARİS KOMÜNÜ
Karl Marks

Bütün Fransız Ordusu, imparatorla birlikte, 2 Eylül 1870'de Sedan'da Prusyalılara teslim oldu. İki gün sonra Fransa'da cumhuriyet ilan edildi. Ve başında Thiers olduğu halde sözde Ulusal Savunma Hükümeti kuruldu. Bu hükümet geniş ölçüde toprak ağalarından ve kraliyet taraftarlarından oluşmaktaydı. Prusya Ordusu kapılarda iken Paris'te, çoğunlukla işçilerden meydana gelmiş olan Ulusal Muhafız Örgütü şehrin teslimini önlemek üzere bu hükümeti yıkmak için iki başarısız teşebbüste bulundu. (31 Ekim 1870 ve 22 Ocak 1871). Thiers'in bir başarısız teşebbüs sırasında Ulusal Muhafızları silahsızlandırmak için Vinoy kumandasındaki birlikleri göndermesinden sonra 18 Mart 1871'de Paris işçileri ayaklandılar. Komünü ve Geçici Hükümet olarak da Paris Ulusal Muhafız Örgütü Merkez Komitesini ilan ettiler. Hainlerin yardımıyla Thiers'in birlikleri 21 Mayıs 1871'de Paris'e girmeyi başardılar ve Paris halkının 8 günlük kahramanca direnişinden sonra Komün, tarihin

⁴ Napolyon'un Prusya Ordusunu yendiği 1806 Jena Savaşı.

en gaddarca mezalimlerinden biriyle kana boğuldu. Uluslararası İşçiler Birliği için yazılmış olan Fransa'da İç Savaş hakkındaki ünlü söylevinde Marks, Komüne klasik saygısını gösteriyordu. Aşağıdaki seçmeler, arkadaşı Dr. L. Kugelman'a yazılmış iki mektuptan alınmıştır. Bu mektuplarda Marks, Komünün önemini bir kaç sözle özetlemektedir. (Lenin'in değerlendirmesi için ileride, "Komünden Alınacak Dersler" adlı yazıya bakınız.) [sayfa 62]

Londra, 12 Nisan 1871

... Onsekiz Brumaire⁵ adlı eserimin⁶ son bölümüne bakacak olursanız ikinci bir Fransız Devrimi teşebbüsünün, önceki gibi bürokratik-askeri mekanizmayı bir elden diğerine devretmeyip, ezeceğine ve bunun kıtadaki her gerçek halk devrimi için esas olduğunu söylediğimi göreceksiniz. Paris'teki kahraman partili arkadaşlarımızın teşebbüs ettiği şey de budur. Bu Parislilerde, ne çok esneklik, tarihsel insiyatif ve fedakarlık yeteneği var! Dış düşmandan çok içteki hainlerin sebep olduğu altı aylık açlık ve perişanlıktan sonra, Fransa ile Almanya arasında hiç savaş olmamış ve düşman Paris'in kapılarında değilmiş gibi, Prusya süngüleri altında ayağa kalktılar. Tarihte böyle bir büyüklük örneği daha yoktur. Yenilselerdi tek ayıplanacak şeyleri "iyi huylulukları" olacaktı. Derhal Versay'a yürümeliydiler. Sonra ilkin Vinoy, arkasından Paris Ulusal Muhafız Örgütünün gerici kesimleri kendiliklerinden geri çekilecekti. Kritik an, vicdani tereddütler yüzünden kaçınıldı. İç savaşı başlatmak istemediler. Sanki şu muzır yumurcak Thiers, Paris'i silahsızlandırma teşebbüsüyle iç savaşı zaten başlatmış değildi. İkinci yanlış: Merkezi Komite, Komüne yol açmak için iktidarı çok çabuk teslim etti. Yine çok "Namusluca" bir vicdanlılık! Bununla birlikte, -eski toplumun kurtları,

⁵ Brumaire, Fransız Devrimi tarihinde 22 veya 23 Ekimden, 20 veya 21 Kasım kadar süren ikinci aya verilen addır. Bu ayın 18. gününde ise, Napoleon Bonaparte cumhuriyeti devirip iktidara geçmiştir. Napoleon'un yeğeni Louis Bonaparte'ın 2 Aralık 1851'deki darbesini bu olayın bir özentisi olarak değerlendiren Marks'ın bir eseri *Louis Bonaparte'in 18 Brumaire'i* adını taşımaktadır.

⁶ Karl Marx, *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*, International Publishers, 1963.

domuzları ve aşağılık köpekleri tarafından bastırılmış [sayfa 63] bile olsa- bu ayaklanmış, Paris'teki Haziran (1848) ayaklanmasından beri Partimizin en şerefli eylemlerinden biri sayılabilir.

Bu Parislilerin, kutsallığa hücum etmesini ve uşakların hortlamış sahte tavırlarıyla, kışlaların pis kokusu ile, kilisesiyle, lahana junkerliğiyle Almanya-Prusya Kutsal Roma İmparatorluğunu ve her şeyden önce dar kafalı burjuvayı kutsallaştırmalarını bir karşılaştırınız.

Londra, 17 Nisan 1871

... Eğer mücadeleler sadece şaşmaz bir şekilde uygun koşullarla yapılıyorsa, dünya tarihini yapmak gerçekten çok kolay olacaktır. Öte yandan, "ilinekler" (**accidents**) rol oynamasaydı, bu tarih çok mistik karakterli olurdu. Bu ilinekler gelişimin genel süreci içerisinde kendiliklerinden ortaya çıkarlar ve yine başka ilineklelerle telafi edilirler. Fakat gelişimdeki hızlanma veya gecikme, başlangıçta hareketin başında bulunanların niteliği, ilineğini de içine alan bu tür ilineklere sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu seferki kesin elverişsiz ilinek, katiyen Fransız toplumunun genel koşullarından değil, fakat Prusyalıların Fransa'da bulunmalarından ve Paris önlerindeki durumlarında kendini göstermekteydi. Parisliler de bunu iyice biliyorlardı. Fakat bunu, Versay'ın aşağılık burjuva takımı da iyice biliyordu. Tamamen bu nedenden ötürü, Parislileri, savaşa girişmek veya mücadele etmeksizin yenilmek ikilemiyle karşı karşıya bırakmışlardı.

İkinci durumda, işçi sınıfının manevi çöküntüsü, bir-kaç liderin düşmesinden çok daha büyük bir felaket olacaktır. İşçi sınıfının kapitalist sınıfa ve bu sınıfın devletine karşı mücadelesi, Paris'teki olayla yeni bir safhaya girmiştir. Şimdiki sonuçlar ne olursa olsun, dünya tarihi için büyük önemi olan yeni bir çıkış noktası kazanılmıştır.

[sayfa 64]

Karl Marks and V. İ. Lenin, **The Civil War in France: The Paris Commune**, International Publishers, 1968, s. 86 - 87 .

5.
GÜÇ TEORİSİ
Friedrich Engels

Güç, günümüzde ordu ve donanma demektir, bunların ikisi de hepimizin, zararını çekerek, bildiğimiz üzere “korkunç derecede pahalı”dır. Ama gücün kendisi para getirmez, olsa olsa hazır parayı alır. Bunun da, yine zararını gördüğümüz Fransız milyarları olayında olduğu gibi, fazla bir yarar olmaz. Şu halde paranın ekonomik üretim aracılığıyla sağlanması gerekmektedir. Ve böylece güç de donatım kaynaklarının ve güç araçlarının korunmasını sağlayan ekonomik düzenle koşullanmış olur. Hepsi bu kadar da değildir. Ekonomik ön şartlara ordu ve donanma kadar bağlı olan başka bir şey yoktur. Silahlanma, birleşim, örgütlenme, taktik ve strateji, herşeyden önce zamanın üretim ve ulaşım olanaklarının eriştiği aşamaya bağlıdır. Savaşlarda devrim yapan etmen, dahi generallerin “zihinlerinin serbest yaratımları” değil, daha iyi silahların icadı ve insani materyeldeki, yani askerlerdeki, değişikliklerdir. Burada dahi generallerin rolü olsa olsa, savaş yöntemlerini yeni silah ve savaşçılara uyarlamakta kendini gösterir .

Öndördüncü yüzyılın başlarında Araplardan [sayfa 65]Batı Avrupa'ya barutun gelmesi, her öğrencinin bildiği gibi, savaş yöntemlerinde devrim yapmıştır. Barutun ve ateşli silahların kullanılmaya başlanması sadece bir güç eylemi değil, aynı zamanda sanayi atılmış bir adım, ekonomik bir ilerlemedir. İster üretime, ister tüketime yönelmiş olsun sanayi, yine sanayidir. Ateşli silahların kullanılması, sadece savaş yönetiminde devrimci bir etki yapmakla kalmamış, aynı zamanda siyasal egemenlik ve bağımlılık ilişkilerini de etkilemiştir. Barutun ve ateşli silahların sağlanması için, para ve sanayi gerekliydi ve bunların ikisi de şehir burjuvalarının elindeydi. Bu yüzden ateşli silahlar, şehirlerin ve feodal soyluluğa karşı çıkan, şehirlerin desteklediği monarşinin tekelinde kalıyordu. Soyluların kalelerinin, o zamana kadar yavaş yavaş olan taş duvarları burjuvaların bombardımanları karşısında yıkılıyor, burjuva filintalarının kurşunları şövalyelerin zırhlarını delip geçiyordu. Feodal lordların, zırhlı süvarileriyle birlikte üstünlükleri de yıkılıyordu. Burjuvazinin gelişmesiyle piyade ve topçu, gittikçe daha önemli savaş güçleri oluyorlardı. Topçuluğun gelişmesi askerlik mesleği örgütüne yeni

ve tamamen sanayiın bir kolu olan istihkamlığı eklemeye mecbur ediyordu.

Ateşli silahların gelişim süreci çok yavaştı. Toplar hantal, tüfekler, ayrıntıları etkileyen bir çok yeni icatlara rağmen, eksik kalmakta devam ediyordu. Bütün piyadeleri silahlandırmak için uygun bir tüfeğin yapılması 300 yıl sürmüştü. Süngümlü çakmaklı tüfeğin piyade silahı olarak mızrağı ortadan kaldırması ancak 18. yüzyılın başlarında mümkün olmuştu. O çağın piyadeleri, prenslerin ücretli askerleriydi. Bunlar, toplumun en düşkün öğelerinden toparlanmış, sıkı disiplin görmelerine rağmen güvenilmez ve ancak kırbaç zoruyla bir arada tutulabilen kişiler veya çoğunlukla düşmandan alınmış ve hizmete zorlanmış savaş esirleriydiler. Bu askerlerin yeni silahları [sayfa 66] uygulayabildikleri biricik çarpışma şekli, II. Frederick zamanında gelişiminin doruğuna ulaşan saf taktığıydı. Ordudaki bütün piyadeler üçer parçalık uzun bir dörtgen halinde düzenleniyor ve savaş nizamında ancak tüm olarak hareket ediyorlardı. Çok ender olarak iki kanattan biri biraz ileri veya biraz geri gidebiliyordu. Bu hantal kitle, düzenli olarak, sadece düz zemin üzerinde hareket edebiliyor ve bu durumda bile çok yavaş ilerliyordu (Dakikada yetmişbeş adım). Savaş süresince bu düzeni değiştirmek imkansızdı ve piyade ateşe geçince zafer veya yenilgi, süratle ve tek hamlede belli oluyordu.

Amerikan Bağımsızlık Savaşında, bu hantal saflar talim yapmamakla birlikte, yivli tüfekleriyle daha iyi ateş edebilen asilerle karşı karşıya geldiler. Bu asiler kendi çıkarları için savaştklarından, ücretli askerler gibi kaçmıyorlar ve İngilizlere saf halinde ve açık düzlüklerde saldırmak nezaketini göstermeyip, aksine dağınık ve hızlı hareket eden iyi nişancı birlikleri halinde ormanlık yerlerde savaşıyorlardı. Böyle bir durumda saf aciz kaldı; ve gözle görülmez elle tutulmaz hasımlarına yenik düştü. Müfreze düzeninde çarpışma yeniden icat edilmişti. Bu, savaşın insani materyelindeki değişikliğin sonucu olan, yeni bir savaş yöntemi idi.

Askeri alanda da Fransız Devrimi, Amerikan Devriminin başlattığı şeyi tamamladı. Amerikan Devrimi gibi, Fransız Devrimi de koalisyonun tecrübeli ücretli askerlerden meydana gelen ordularının karşısına, pek az tecrübesi olan ve bütün ulustan toplanan geniş asker kitlelerini çıkarmıştı. Fakat bu kitleler Paris'i yani, belirli bir alanı korumak zorundaydılar. Bunun için ise, kitle seviyesindeki

açık savaşta zafer kazanmak şarttı. Sadece müfreze çarpışmaları yeterli değildi. Geniş birlikler tarafından da kullanılabilen bir şeklin bulunması gerekiyordu ve bu şekil kolon nizamında bulundu. Kolon nizamı [sayfa 67] az tecrübeli birliklerin de oldukça muntazam ve hatta daha süratle hareket edebilmelerini (Dakikada yüz adım ve daha fazla) sağlıyor, eski saf nizamının katı kalıbını kırmayı, her arazide, hatta saf nizamı için son derecede elverişsiz olan arazilerde çarpışmayı, birlikleri her türlü uygun biçimde guruplamayı mümkün kılıyordu. Aynı zamanda, bu taktiğin, dağınık nişancı birliklerinin hücumları ile bir arada yürütüldüğünde, düşman saflarının ilerlemesine engel olmak, onları meşgul etmek ve durumun en kritik anında, yedekte tutulan kitlelerin saldırısına kadar, takatten düşürmek gibi bir yararı daha vardı.

Müfrezeler ve kolonların birlikte eylemine ve ordunun her tip silahla donatılmış bağımsız tümen ve kolordulara bölünmesine dayanan bu yeni savaş yöntemi -Napolyon tarafından taktik ve strateji yönleriyle tamamen geliştirilmiş olan bu yöntem- her şeyden önce Fransız devriminde askeri personelin değişmesi ile zorunlu hale gelmişti. Fakat aynı zamanda çok önemli iki teknik ön koşul vardı: Birincisi istenen süratli hareket imkanını tek başına sağlayabilen, Grfeauval'in yaptığı hafif top arabaları; ikincisi ise, o zamana kadar namlu hisasında oldukça düz bir şekilde uzanan dipçiğin meyillendirilmesiydi. Bu şekildeki silahlar 1777'de Fransa'da kullanılmaya başlandı. Av tüfeğinden ilham alınarak yapılan bu değişiklik sayesinde boşa ateş etme zorunluluğu olmaksızın tek kişiyi nişanlamak mümkün olmuştu. Bu ilerleme olmasaydı, eski silahlarla müfreze taktiği uygulanamayacaktı.

Bütün halkın silahlandırılmasındaki devrimci sistem sonucunda, kısa zaman sonra mecburi askerlik usulü kondu, (zenginler askerlik yapmak yerine belirli bir para ödüyorlardı) ve bu usul Avrupa kıtasının büyük devletleri tarafından benimsendi. Yalnız Prusya, **Landwehr** sistemiyle, büyük ölçüde halkın savunma gücüne [sayfa 68] başvurmaya teşebbüs etti. 1830'la 1860 arasında geliştirilip savaşta kullanılmaya elverişli hale getirilen ağızdan dolma yivli tüfeğin kısa bir süre kullanılmasından sonra Prusya, bütün piyadelerini, en modern silahlarla, kuyruktan dolma yivli tüfeklerle donatan ilk devlet olmuştu. 1866'daki başarısını bu iki etmene borçludur.

Fransız-Prusya savaşı, her ikisi de kuyruktan dolma tüfekler-

le silahlanmış iki ordunun karşı karşıya geldiği ilk savaşı. Aynı zamanda bu iki ordu da, esas olarak eski yivli çakmaksız tüfekler zamanındaki taktik formasyonuna sahiptiler. Tek fark, Prusyalıların yeni tip silahlara daha iyi uyan bir çarpışma biçimi olmak üzere, hücumda bölük kolonları düzenini kullanmasıydı. Fakat 8 Ağustos'ta St Privat'da Prusya muhafızları bölük kolonu nizamını ciddi olarak uygulamaya kalkıştıklarında, savaşa katılan beş alay iki saatten kısa bir süre içerisinde gücünün üçte birinden fazlasını kaybetti. (176 subay ve 5.114 er). O zamandan itibaren bölük kolonu nizamı da, tabur kolonu ve saf nizamları kadar kusurlu bulundu. Birlikleri düşman ateş hattına yakın bir şekilde yerleştiren bütün usuller terk edildi. Almanlar bundan sonraki çarpışmaları, merkezdeki yüksek rütbeli subayların disipline aykırı olduğu için karşı çıkmalarına rağmen, sadece o zamana kadar kırıncı kurşun yağmuru altında kendini tüketen sıkı müfreze kıtaları halinde yönettiler. Ve düşmanın ateş sahası içerisindeki tek hareket şekli de, iki büküm olmaktı. Burada askerler bir kere daha subaylardan akıllı çıktılar. Kuyruktan dolma tüfeklerin ateşi altında, o zamana kadar iyi sonuçlar verdiği kanıtlanmış olan tek çarpışma tarzını içgüdüsel olarak bulan askerlerdi ve üstlerinin karşı çıkmalarına rağmen, bu usulü başarıyla sürdürdüler.

Fransız-Prusya savaşı, yepyeni bir özelliği olan bir dönüm noktası teşkil eder. Bir kere, kullanılan silahlar [sayfa 69] öyle mükemmelleşmişti ki, artık bunlar üzerinde devrim yapıcı bir yenilik imkansızdı. Ordular gözün seçebildiği mesafedeki bir tabura isabetli atış yapabilecek toplara ve aynı isabetle tek kişiyi hedef alabilecek, doldurulması nişan almaktan daha kısa süren tüfeklere sahip olduktan sonra, daha ileri gelişmelerin, meydan savaşı için pek önemi kalmıyordu. Bundan ötürü bu yöndeki evrim çağı, esas olarak kapanmıştı. İkinci olarak ise bu savaş, bütün kıta güçlerini Prusya **Landwehr** Sistemini daha sıkı bir şekilde uygulamaya ve böylelikle de birkaç yıl içinde kendilerini mahva götürecektir askeri masraflara girmeğe mecbur etmişti. Ordu, devletin esas amacı haline gelmişti. Devlet için halk, sadece asker yetiştirmek ve beslemekle yükümlü bir topluluktu. Militarizm Avrupa'ya egemen olmuş ve onu yutmuştu. Fakat bu militarizm aynı zamanda kendi mahvının tohumunu da içerisinde bulundurmaktaydı. Devletlerin birbirleriyle yarışması, bir yandan onları her yıl orduya, donanmaya ve savaşa

malzemesine daha çok para harcamaya zorluyor, böylece mali yıkımı gittikçe hızlandırıyor; öte yandan genel ve mecburi askerlik hizmetinin gittikçe daha ciddiye alınması, bütün halkı silah kullanmaya alıştıyor, böylece de onların belirli bir anda komuta mevkiindeki askeri lordlara karşı kendi iradelerini yürütebilecek duruma gelmelerini sağlıyordu. Bu “belirli an” ise halk kitlelerinin -şehir ve köy işçilerinin ve köylülerin- bir isteği olur olmaz, gelecekti. Durum bu kerteğe gelince, prenslik ordusu bir halk ordusu halini alıyor, makine artık çalışmayı reddediyor ve militarizm kendi evriminin diyalektiği ile çöküyordu. 1848 Burjuva Demokrasisinin, adı üzerinde **burjuva** olduğu ve proleter olmadığı için başaramadığı şeyi, yani işçi sınıfına içeriği sınıfsal durumlarına uygun olan bir irade vermek işini, sosyalizm, güvenilir bir şekilde başaracaktır. Bu da militarizmin ve onunla birlikte işlevsiz orduların [sayfa 70] içten patlak veren dağılması demek olacaktır.

Bu modern piyade tarihimizden alınacak ilk derstir. İkinci ders ise, orduların bütün örgüt ve çarpışma yöntemlerinin, buna ilişkin olarak da, zafer veya yenilginin; maddi yani ekonomik koşullara, insan ve silah malzemesine ve dolayısıyla halkın ve teknik gelişmenin nicelik ve niteliğine bağlı bulunduğudır. Ancak Amerikalılar gibi avcı bir halk, müfreze taktiğini yeniden keşfedebilirdi ve onlar salt ekonomik nedenlerle avcı idiler. Nitekim bugün de yine salt ekonomik nedenlerle, eski Amerika'nın yankeeleri, çiftçi, sanayici, denizci, tüccar olmuşlardı. Bunlar artık vahşi ormanlarda çarpışmıyorlarsa da, daha etkili bir şekilde, kitle çapında geliştirdikleri spekülasyon alanında, atalarından geri kalmıyorlar. Ancak Fransız Devrimi gibi, burjuvaların ve özellikle köylülerin ekonomik kurtuluşunu sağlayan bir devrim, kitle ordusu yönetimini ve aynı zamanda eski kalıplaşmış safları, yani mutlakiyetin askeri alandaki, kendisiyle savaşılan kopyelerini parçalayacak serbest hareket şeklini getirebilirdi. Teknikteki ilerlemelerin askeri alanda kullanılabilir hale gelir gelmez ve kullanılabilir kullanılmaz; çoğunlukla ordu kumanda mevkiinin arzusu hilafına bile olsa, savaş yöntemlerinde ani ve neredeyse şiddetli değişiklikler yarattıklarını ve gerçekten bu alanda devrim yaptıklarını türlü olaylarda gördük. [sayfa 71]

Friedrich Engels, **Herr Eugen Dühring's Revolution in Science (Anti-Dühring)**, International Publishers, 1939, s.

184 -90. İlk defa 1877-78'de Leipzig'de Alman Sosyal Demokrat Partisinin organı olan **Vorwärts**'de, bir makaleler serisi olarak yayınlanmıştır.

6. BARİKAT TAKTİKLERİ Friedrich Engels

Genel oy hakkının başarıyla kullanılması sonucunda proleter mücadelesinin yepyeni bir şekli ortaya çıktı ve bu, hızla gelişti. Burjuvazi egemenliğinin örgütlendiği devlet kuruluşlarının işçi sınıfına, aynı kuruluşlarla çarpışmak için daha ileri fırsatlar verdiği görüldü. İşçiler çeşitli Diyet Meclisleri, Belediye Meclisleri, İhtiyar Kurulları seçimlerine katıldılar. İşgalinde proletaryanın yeterli bir kesiminin söz sahibi olduğu her mevki için burjuvaziyle mücadele ettiler. Böylece burjuvazi ve hükümet, işçilerin partisinin yasa dışı eyleminden çok, yasal eyleminden, ayaklanma savaşlarından çok. seçim sonuçlarından korkar oldular. Çünkü burada da mücadele koşulları temelden değişmişti. Eski tarz ayaklanma, 1848'e kadar her yerde son sözü söyleyen barikatlı sokak çatışmaları, önemli ölçüde eskimişti.

Bu konuda hayale kapılmayalım; sokak çatışmasında ayaklanmanın askeriye karşısındaki gerçek zaferi, yani iki ordu arasındaki çatışmada görülebilecek türden bir zafer, çok enderdir. Ama zaten isyancılar da buna o kadar güvenirdi. Onlar için bu, sadece, askerlere, savaşan iki ülke arasındaki bir çatışmada ya hiç rolü olmayan veya pek az rolü olan manevi etkide bulunmak sorunuydu. Eğer bunda başarılı olurlarsa ya askerler eylemden [sayfa 72] vazgeçerler, veya komutanlar kellelerini kaybederler ve ayaklanma kazanırdı. Bunda başarılı olamadıkları takdirde ise askerin azınlıkta olduğu yerlerde bile daha iyi donatım ve eğitimin, tek elden yönetimin, askeri güçlerin planlı kullanımının ve disiplinin üstünlüğü kendini hissettirirdi. Bir ayaklanmanın gerçek taktik uygulamasında ulaşabileceği en büyük başarı, tek bir barikatın doğru olarak kurul-

ması ve savunulmasıdır. Karşılıklı destek, yedeklerin mevzilendirilmesi ve kullanılması. kısacası, değil büyük bir şehrin tamamının, bir şehrin bir tek kesiminin bile savunulması için vazgeçilmez olan birliklerin toplu ve koordine çalışması, en iyi ihtimalle, çok sınırlı bir ölçüde sağlanabilir, çoğunlukla da hiç sağlanamaz. Askeri birliklerin belirli bir noktada yoğunlaşması ise, tabiiyle, imkansızdır. Bundan ötürü, pasif savunma, mücadelenin belli başlı şeklidir; şurada burada, zaman zaman, fakat çok ender olarak çıkışlara ve kanat hücumlarına geçilebilir; bununla birlikte genel kural olarak bu çıkışlar geri çekilen askeri birliklerin terkettikleri mevzilerin işgali ile sınırlanacaktır. Buna ilaveten ordu birliklerinin emrinde toplar, tamamen donatılmış ehil istihkam birlikleri vardır. Bunlar hemen her zaman ayaklananların yoksun oldukları savaş kaynaklarıdır. O halde. 1848 Haziranında Paris'te, 1848 Ekiminde Viyana'da. 1849 Mayısında Dresden'de olduğu gibi, en büyük kahramanlıkla yürütülen barikat mücadelelerinin bile, hücumun önderleri siyasal sorunlara girmesizin salt askeri açıdan hareket etmeye başlar başlamaz ve askerler de kendilerine sadık kaldığı sürece, ayaklanmanın yenilgiyle sonuçlanmasına şaşmamak gerekir.

Asilerin 1848'e kadar kazandıkları birçok başarı, türlü nedenlere dayanmaktadır. 1830 Temmuz ve 1848 Şubatında Paris'te; İspanya sokak çatışmalarının çoğunda olduğu gibi, isyancılarla ordu birlikleri arasında sivil ^[sayfa 73] milisler bulunuyordu. Bunlar ya doğrudan doğruya ayaklananların tarafını tutuyorlar, veya kayıtsız ve kararsız davranışlarıyla birlikleri de kararsızlığa sevk ediyorlar, ayrıca ayaklanmalara pazarlık karşılığında silah temin ediyorlardı. 1848 Haziranında Paris'te olduğu gibi bu sivil muhafızların başlangıçtan itibaren karşı çıktıkları her yerde, ayaklanmalar bastırıldı. 1848'de Berlin'de halkın zaferi, kısmen 19 Mart gecesi ve sabahında önemli sayıda yeni mücadelecilerle desteklenişinin, kısmen askeri birliklerin bitkinliğinin ve gıda ikmalinin kötü oluşunun ve nihayet kısmen de kumandan örgütünün felce uğramasının sonucuydu. Fakat her yerde zafer birlikler emirlere itaat etmedikleri, kumandanlar karar verme yeteneğini kayb ettikleri veya eli kolu bağlı kaldıkları için kazanılmıştır.

Demek ki, sokak çatışmalarının klasik çağında bile, barikatların maddi olmaktan çok manevi bir etkisi vardı. Askerlerin sebatını sarsmak için bir araç durumundaydı. Eğer bu sonuç sağlanana

kadar dayanılırsa, zafer kazanılıyordu, aksi takdirde yenilmek vardı. Bu, ilerde çıkması muhtemel sokak çatışmalarının şansını hesap ederken, göz önünde tutulması gereken başlıca husustur.

1849 da şanslar zaten oldukça kötüydü. Burjuvazi hemen her yerde hükümetle birleşmişti. “Kültür ve mülkiyet” ayaklanmaya karşı harekete geçen askerleri alkışlıyor, onlara ziyafetler çekiyordu. Barikatın büyüğü yıkılmıştı; asker artık barikatların arkasında “halk”ı değil, “asileri, kışkırtıcıları, yağmacıları, toplumun tortusunu” görüyordu, subay zamanla sokak çatışmalarının taktiklerini öğrenmişti, artık barikatın üzerine açıktan ve tam karşıdan yürümüyor, bahçelerin, avluların ve evlerin içinden geçerek onu arkadan çeviriyordu. Ve bu usul, biraz maharetle, on durumdan dokuzunda başan sağlıyordu.

Fakat o zamandan beri hepsi askerlerin lehine ^[sayfa 74] olmak üzere birçok değişiklik oldu. Eğer büyük şehirler önemli ölçüde daha da büyüdülse, ordular onlardan da fazla büyüdü. Paris ve Berlin, 1848’den bu yana dört mislinden az büyüdüler, fakat garnizonlar daha fazla büyüdü. Demiryolları vasıtasıyla garnizonlar 24 saat içerisinde iki mislinden fazlasına çıkartılabilir ve 48 saat içerisinde koca ordular haline getirilebilirler. Sayıları müthiş artmış olan bu askerlerin donatımı eskisiyle karşılaştırılmayacak ölçüde daha etkili hale getirilmiştir. 1848 de yivsiz, ağızdan dolma tüfekler vardı. Şimdi ise bundan on kere daha hızlı, on kere daha isabetli ve 4 misli uzak mesafeye ateş eden küçük kalibreli mekanizmalı tüfekler var. Eskiden topçunun, nispeten etkisiz güllesi ve iri saçması vardı, bugün, bir tanesi en iyi barikatı tahrip etmeye yeten patlayıcı mermiler var. Eskiden duvarları yıkmak için istihkam kazması vardı, bugün dinamit var.

Öte yandan asiler tarafından bütün koşullar kötüye gitmiştir. Bütün halk tabakalarının sempatisini toplayacak ayaklanmaların tekrar ortaya çıkması zor olacaktır. Sınıf mücadelesinde orta tabakalar proletaryanın etrafında, hiç bir zaman burjuvazinin etrafında toplanan gerici partileri hemen hemen yok edecek yoğunlukta toplanmayacaklardır. Bu yüzden “halk” her zaman bölünmüş görünecek ve böylece 1848’de olağanüstü etkili olan kuvvetli bir destekten yoksun kalınacaktır.

Asiler tarafına çok sayıda askerliğini yapmış savaştı gelse bile, bunların silahlandırılması çok zor olacaktır. Silahçı dükkanla-

rındaki lüks av tüfekleri daha önceden polis tarafından horozları çıkartılıp kullanılmaz hale getirilmemiş bile olsalar -yakın mesafede dahi- askerlerin mekanizmalı tüfeklerine karşı koymaktan uzaktırlar. 1848'e kadar insan, zorunlu cephanesini, barut ve kurşundan kendisi yapabiliyordu, bugün ise her tüfeğin mermisi farklıdır ve birbirleriyle tek ortak noktaları, büyük ^[sayfa 75] sanayiî özel bir ürünü olmaları dolayısıyla **extempore** (o dakikada, ayak üstü) imal edilememeleridir. Bunun sonu olarak tüfeklerin çoğu kendi özel mermisi olmadıkça çalışmaz. Ve nihayet 1848'den bu yana. büyük şehirlerdeki yeni mahalleler, yeni toplan ve tüfekleri tam tesirli kılmak için yapılmış gibi görünen uzun geniş ve düz caddelerle kurulmuştur. Bir devrimcinin barikat savaşı için Berlin'in doğu ve kuzeyindeki işçi mahallelerini seçmesi için deli olması gerekir. Bütün bunlar gelecekte sokak savaşının artık hiçbir rolü kalmayacağını mı gösterir? Elbette hayır! Bunlar sadece, 1848'den bu yana koşulların sivil çatışmalar için çok daha elverişsiz ve ordu birlikleri için çok daha elverişli duruma geldiğini gösterir. Şu halde ilerdeki bir sokak çatışması, ancak bu elverişsiz durumu başka etmenlerle telafi edebilirse, zafere ulaşabilecektir. Buna göre, bu çatışmalar büyük bir devrimin başlarında, ilerdeki aşamalarındakine oranla daha nadir yer alacak, aynı zamanda daha büyük güçlerle yürütülmesi gerekecektir. Bununla birlikte daha büyük güçler de, bütün Büyük Fransız Devriminde veya 4 Eylül ve 31 Ekim 1870'de⁷ Paris'te olduğu gibi, pasif barikat taktiklerine, açık hücumu tercih edebilirler.

Okur egemen sınıfların niçin ısrarla bizi tüfeklerin konuştuğu ve kılıçların parladığı yere sürüklemek istediğini şimdi anlıyor mu? Bozguna uğrayacağımız başlangıçta belli olduğu halde sokağa inip olay çıkarmaya kalkışmadığımız için niye bugün bizi korkaklıkla suçluyorlar? Niye bir kerecik toplanma yem olmamız için bu kadar içtenlikle yalvanyorlar? Bu baylar yalvarmalarını ve ^[sayfa 76] meydan okumalarını boşa harcıyorlar. Biz o kadar aptal değiliz. Bunlar aynı şekilde gelecek savaşta, düşmanlarının ihtiyar Fritz (Prusya kralı Büyük Frederik) zamanındaki savaş hattını benimsemesini veya Wagram⁸ ve Waterloo'daki gibi, hep tümenlerden kurulu kollarla

⁷ Louis Bonaparte hükümetinin yıkılışının ve 18 Mart 1871'de Komünün kurulmasına takaddüm eden geçici burjuva cumhuriyetine karşı girilen başarısız isyanın tarihleri.

⁸ I. Napolyon'un 1809'da Avusturya ordusunu yenilgiye uğrattığı savaşın yeri.

ve ellerinde çakar almazlarla çarpışmasını isteyebilirlerdi. Uluslararası savaş durumunda koşullar değiştiyse, sınıf mücadelesi durumu için de aynı şey söz konusudur. Baskınların ve bilinçsiz kitlelerin başında bilinçli bir azınlığın bulunmasıyla yapılan devirlerin artık zamanı geçmiştir. Toplum düzeninin tamamen değişmesi söz konusu olduğunda, kitleler de bu sorunun içinde bulunmalı ve ne gibi tehlikeler olduğunu maddi manevi bütün varlıklarıyla neye katıldıklarını bizzat kavramış olmalıydılar. Son elli yılın tarihi bize bu gerçeği öğretmiştir. Fakat kitlelerin yapılan işi anlamaları için uzun ve azimli bir çalışma gereklidir. İşte bizim şimdi, düşmanlarımızı umutsuzluğa düşüren bir başarıyla yürütmekte olduğumuz iş budur. [sayfa 77]

Karl Marks'ın "**The Class Struggles in France, 1848-50**" adlı eserine Giriş (1895), İnternational Publishers, 1964, s. 21-25.

7. DEVİRİMCİ ORDU VE DEVİRİMCİ HÜKÜMET V. İ. Lenin

Odesa'daki ayaklanma ve **Potemkin** zırhlısının devrimi desteklemesi, istibdada karşı devrimci hareketin gelişmesinde ileri bir adım olarak görülür. Ayaklanma zamanının gelip çatıldığını ve geçici bir devrimci hükümet kurulması konusundaki çağrıların ne kadar yerinde olduğunu, olaylar şaşılacak bir hızla doğruladılar. Bu çağrılar, işçi sınıfını temsil eden Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin sınıf bilincine ulaşmış sözcüleri tarafından halka yöneltilmişti. Devrimci ateşin bu yeni parıltısı, bu çağrıların pratik önemi üstüne ışık tutuyor ve Rusya'nın şimdiki durumunda devrimci savaşçıların ödevlerini daha kesinlikle belirlememizi gerektiriyor .

Halkın silahlı ayaklanması, gözlerimiz önünde, olayların kendiliğinden gelişmesinin etkisiyle de olgunlaşıyor ve kendi kendini ör-

gütlüyor. Kısa bir süre önce halkın istibdada karşı savaşının tek belirtisi, bilinçsiz, örgütsüz, kendiliğinden ve kimi zaman **ayaklanmalar**dı. Ama işçi hareketi, en ileri sınıfın -işçi sınıfının- hareketi olarak, bu ilkel aşamayı hızla aştı. Sosyal Demokratların amacını bilen propagandası ve ajitasyonu etkisini gösterdi. Kargaşalıkların yerini örgütlü grevler ve istibdada karşı **siyasal gösteriler** aldı. Son yılların vahşi askeri misillemeleri, [sayfa 78] işçi sınıfını ve şehirlerdeki sıradan halkı “egitti” ve onları devrimci çarpışmaların daha yüksek biçimlerine hazırladı. İstibdadın halkı içine attığı kanlı ve rezil Rus-Japon savaşı, halkın sabrını taşırdı. Kitleler, Çar’ın birliklerine karşı silahlı direnmeye başladılar. Halkla askeri birlikler arasında gerçek **sokak çarpışmaları, barikat savaşları** başladı. Pek az önce Kafkasya, Lodz, Odesa, Libau bize işçi sınıfı kahramanlığının ve halk coşkununun örneklerini gösterdiler. Çarpışma ayaklanmaya dönüştü. Çar birlikleri bile gitgide, kendilerine utandırıcı özgürlük katilleri ve polis cellatları rolünün oynatıldığını anlamaya başladılar. Ordu sallanmaya başladı. Önceleri tek tek itaatsizlik olayları, yedekler arasında ayaklanmalar, subayların protestoları, askerler arasında propaganda, bazı bölüklerin ve alayların kardeş işçilere kurşun sıklımayla reddetmesi gibi olaylar görüldü, sonra da **ordunun ayaklanmadan yana geçişi**.

Odesa’daki son olayların büyük önemi, ilk defa olarak Çarlık silahlı kuvvetlerinden yana önemli bir birliğin -bir savaş gemisinin- açığa devrimden yana geçişindedir. Hükümet bu olayı halktan gizlemek ve denizcilerin başkaldırmasını daha başlarken bögme için telaşla çabaladı, mümkün bütün hilelere başvurdu. Hiçbir yararı olmadığı bunların. Yoldaşlarına karşı savaşmayı **reddeden** devrimci **Potemkin** zirhlisine karşı savaş gemileri gönderildi. İstibdat hükümeti bütün Avrupa’da **Potemkin** zirhlisinin ele geçirildiği ve Çar’ın bu devrimci zirhlinin batırılmasını emrettiği haberini yaymakla dünyanın gözünde kendi rezaletini son kertesine ulaştırdı. Filo Sivastopol’a döndü, hükümet hemen tayfaları terhise, savaş gemilerinden silahları sökmeye girişti; Karadeniz Filosundaki subayların toptan istifaları haberi dolaşıyordu; Georgi Pobedonosets zirhlisinde yeni bir ayaklanma çıktı ve bastırıldı. Şu sıralarda Lubau ve Kronstadt’ta denizciler [sayfa 79] ayaklanıyor, askeri birliklerle çatışmalar daha da sıklıkla oluyor; denizciler ve işçiler barikatlarda (Libau’da) birliklerle çarpışıyorlar. Yabancı basın başka birkaç savaş gemisinde de (Minin, Alexander

II, v.b.) ayaklanmalar olduğu haberini veriyor. Çarlık hükümetinin **donanması kalmadı**. Yapabileceği tek şey, donanmanın büsbütün devrimden yana geçmesini önlemektir. **Potemkin** zirhlisi hâlâ devrimin zaptedilmemiş bir ülkesidir, alinyazisi ne olursa olsun, kuşkusuz ve en önemli nokta bizim **bir devrimci ordu çekirdeği** kurmaya burada girişmemiz gerektir.

Misillemeler, devrime karşı şurada burada kazanılan zaferler, bu olayın önemini azaltamaz. İlk adım atılmıştır; **Rubicon** geçilmiştir. Ordunun devrimden yana geçişi bütün Rusya ve dünyaya kendini bir gerçek olarak kabul ettirmiştir. Karadeniz Filosundaki olayları, bir devrimci ordu kurmanın daha ileri ve daha güçlü girişimleri elbet izleyecektir. Şimdi bizim ödevimiz bu çabaları durmadan desteklemek, özgürlük savaşında devrimci bir ordunun ulus çapında önemini geniş işçi ve köylü kitlelerine anlatmak, kitleleri kendine çekecek **özgürlük sancagını** açmakta bu ordunun çeşitli birliklerine yardım etmek ve Çar istibdadını paramparça edecek kuvvetleri biraraya getirmektir.

Parlamalar - gösteriler - sokak çarpışmaları - devrimci ordu birlikleri: İşte, halk ayaklanmasının gelişimindeki aşamalar bunlardır. Artık son aşamaya ulaştık. Ancak bu, hareketin bütünüyle yeni ve daha yüksek aşamaya ulaştığı anlamına gelmez. Hayır, hareket hâlâ büyük ölçüde bir gerilik var; Odesa olaylarında eski zaman ayaklanmalarının göze batan belirtileri var. Bunun asıl anlamı şudur: ilk taşkinin ön dalgaları daha şimdiden mutlakiyetçi “hale”nin işigini yalamaya başladı. Halk kitlelerinin ileri temsilcilerinin, teorik düşünceyle değil de, gelişen hareketin etkisiyle, Rus halkının düşmanına karşı [sayfa 80] savaşta yeni ve daha yüksek ödevlere ulaştıkları anlamına gelir bu. Bu savaşı hazırlamak için mutlakiyet elinden geleni yaptı. Yıllardır halki silahlı birliklerle çarpışmaya kişkirtip durdu; şimdi de ektigini biçiyor. Devrimci ordunun birlikleri ordunun kendi içinden çıkıyor.

Bu birliklerin ödevi, devrimi ilan etmek, her savaşta olduğu gibi iç savaşta da gerekli olacağı gibi kitlelere **askerce önderlik** etmek; açık kitle çarpışması için sağlam noktalar yaratmak; ayaklanmayı komşu bölgelere yaymak; önceleri ülkenin küçük bir parçasında da olsa tam siyasal özgürlüğü kurmak; çürümüş mutlakiyetçi sistemin üstüne devrimci değişimi sağlamak; barış zamanında bu faaliyetlere pek az katılan, ancak devrim dönemlerinde ön

safa geçen kitlelerin devrimci-yaratıcı faaliyetlerine fırsat -vermektedir. Ancak bu yeni ödevleri iyice anlamak ve onları açık seçik ortaya koymak suretiyle devrimci ordu, tam bir zafer kazanabilir ve **devrimci hükümetin** sağlam bir dayanağı olabilir. Halk ayaklanmasının bugünkü aşamasında, devrimci ordu kadar bir devrimci hükümetin de büyük önemi vardır. Mutlakliyetin askeri kuvvetlerinin kalıntılarına karşı savaşta, kitleleri askerce yönetip önderlik edecek bir devrimci ordu gerekir. Devrimci ordu gereklidir, çünkü büyük tarihsel sorunlar ancak **kuvvet kullanarak** çözülebilir, çağdaş çarpışmada da **kuvvet örgütü** demek askeri örgüt demektir. Mutlakliyetin askeri kuvvetlerinin kalıntılarından başka, sendeleyeni Rus hükümetinin yardım dilenip durduğu komşu devletlerin askeri kuvvetleri de vardır ...

Önceleri devrimci ordunun Çarlık boyundurugundan kurtardığı bölgelerde, sonra bütün ülkede, kitlelerin siyasal önderliğini yapmak için devrimci hükümet gereklidir. Siyasal reformların çabucak başlatılması, ugruna devrim yapılan şeyin, yani halkın kendi devrimci yönetiminin kurulması, gerçekten halkçı ve gerçekten Kurucu bir [sayfa 81] Meclisin toplanması ve halk iradesinin gerçekten ifade edilebilmesini sağlayacak "özgürlükler" in verilmesi için devrimci hükümet gereklidir. Sonunda, mutlakliyetten gerçekten kurtarılan halkın ayaklanan kısmının siyasal birleşmesi ve siyasal örgütlenişi için devrimci hükümet gereklidir. Halk aracılığıyla hareket etmek ve halk iradesini gerçekleştirmek amacıyla halk adına iktidara gelen devrimci hükümet nasıl geçiciyse, bu siyasal örgütlenme de elbette geçici olacaktır. Ama bu örgütlenme işi hemen başlamalıdır, ayaklanmanın her başarılı adımıyla çözülmez bir şekilde bağlanmalıdır; çünkü, siyasal birlik ve siyasal önderlik bir an bile ertelenemez. Askeri kuvvetler üstün önderlik ne kadar önemliyse çarlığa karşı tam bir zafer kazanmak için ayaklanan halkın siyasal önderliği de o kadar önemlidir. [sayfa 82]

V. I. Lenin, **Collected Works**, Cilt 8, Progress Publishers, Moskova, 1962 s. 560 -64. İlk yayınlanışı **Proletary**'de (Editör-lüğünü Lenin'in yaptığı, emekçi, gizli, Bolşevik, haftalık gazete; o zaman Cenevre'de yayınlanırdı) 10 Haziran 1905.

8.
MOSKOVA AYAKLANMASINDAN
ALINACAK DERSLER
V. İ. Lenin

Aralık 1905'te Moskova (Moskova, 1906)⁹ adlı kitap tam zamanında yayınlandı. Aralık ayaklanmasından alınacak dersleri belirlemek, işçi partisi için geciktirilmeyecek önemli bir ödevdir. Yazık ki, bu kitap içine bir kaşık katran dökülmüş bir bal kúpüne benziyor: Eksikliğine karşın çok ilginç malzeme; ama inanılmayacak kadar gevşek, inanılmayacak kadar sıradan yargılar. Bu yargıları başka bir zaman ele alacağız, şimdilik dikkatimizi günün alevli sorununa, Moskova ayaklanmasından alınacak derslere çevireceğiz.

Moskova'daki Aralık hareketinin başlıca biçimleri sakin grev ve gösterilerdi; bunlar işçilerin büyük çoğunluğunun faal olarak katıldığı tek savaşıma biçimiydi. Oysa, Moskova'daki Aralık hareketi, bağımsız ve üstün bir çarpışma biçimi olarak, genel grevin artık zamanı geçtiğini, hareketin esaslı ve karşı konulmaz bir güçlü bu dar sınırları aşip daha yüksek bir mücadeleye biçimine -ayaklanmaya- yöneldiğini açıkça gösteriyordu.

Grev çağrısında bütün devrimci partiler, bütün Moskova sendikaları bunun bir ayaklanmaya dönüşmesinden kaçınılamayacağını kabul etmiş, hatta bunu sezmişlerdi. 6 Aralıkta İşçi Temsilcileri Sovyeti "grevi, silahlı bir ayaklanmaya çevirmek için uğraşıma" kararına vardı. Gene de örgütlerden hiç biri buna hazır değildi. Gönüllü Çarpışma Takımları Birleşik Meclisi¹⁰ bile, ayaklanmanın uzak bir olasılık olduğunu (9 Aralıkta) söylüyordu; sokak çarpışmalarına katılan ya da bunları yöneten adamları olmadığı belliydi. Örgütler hareketin büyüüp genişlemesine **ayak uydurmayı başaramadılar**.

Aslında, Ekim'den sonra yaratılan nesnel koşulların baskısı sonucunda, grev, bir ayaklanma durumuna [sayfa 83] geliyordu. Bir genel grev artık hükümeti gafil avlamıyordu: Hükümet artık karşı devrimci kuvvetler örgütlemişti, bunlar askeri hareket için hazırdılar. Ekim'den sonra bütün Rus devriminin gelişimi ve Aralık gün-

⁹ Menşeviklerin 1905 olaylarına ilişkin yorumu.

¹⁰ 1905 Kasımında Moskova'da Kara Yüzler'in tehdidini önlemek için kuruldu. Kara Yüzler, devrimci harekete saldırmak, adam öldürmek, Yahudi kırımlarında kullanmak üzere polis örgütlediği çetelerdi.

lerinde Moskova'daki olaylar dizisi, Marx'ın derin önermelerinden birini açıkça pekiştirmektedir: Devrim, kuvvetli ve birleşmiş bir karşı devrim doğurarak ilerler, yani düşmanı daha aşırı savunma çarelerine başvurmaya ve bu yolda daha güçlü saldırı araçları bulmaya zorlar.

Aralık 7 ve 8: Sakin bir grev, sakin kitle gösterileri.

8 Aralık akşamı: Akvaryum'un kuşatılması.

9 Aralık sabahı: Strastnaya Meydanındaki kalabalığa süvarilerin saldırısı.

Akşam: Fiedler binasına baskın. Kafalar kızıyor. Örgütlenmemiş sokak kalabalıkları kendiliklerinden, çekine çekine ilk barikatları kuruyorlar .

Aralık 10: Barikalara ve sokaktaki topluluklara topçu ateşi açılıyor. Barikatlar daha bir düşünülerek kuruluyor; artık şurda burda değil, gerçekten geniş ölçüde. Bütün halk sokaklarda, şehrin başlıca yerleri bir barikat ağıyla çevrili. Gönüllü çarpışma birlikleri birkaç gün askerlere karşı inatçı bir gerilla savaşı veriyorlar; onları büyük kayıplara uğratarak, Dubasov'u [Moskova Askeri Genel Valisi] takviye istemek zorunda bırakıyorlar. Ancak 15 Aralıkta hükümet kuvvetleri üstün duruma geçip, 17 Aralıkta Semyonovsky Alayı ayaklanmanın son kalesi olan Presnya Bölgesini eziyor.

Grevden ve gösterilerden tek tek barikalara, tek tek barikalardan kitlelerin kurduğu barikalara ve askerlere karşı sokak savaşlarına geçildi. Örgütlerin ilişkisi olmadan, geniş işçi sınıfı mücadelesi bir grevden başlayıp bir ayaklanmaya ulaştı. Rus devriminin 1905 Aralığında sağladığı en büyük tarihsel kazanç budur; bütün önceki kazançlar gibi bu da büyük fedakarlıklar bahasına kazanıldı. Hareket genel bir siyasal grevden daha yüksek bir [sayfa 84] aşamaya ulaştı. Devrime karşı koymada gericiliği **sonuna dek** gitmeye zorladı; böylece, devrimin de, saldırı araçları uygulamakta sonunda dek gideceği anı, daha bir yaklaştırdı. Gericilik, barikatları, binaları, kalabalıkları bombalamaktan **ileri** gidemez; ama devrim, Moskova gönüllü çarpışma birliklerinden çok daha ilerlere gidebilir, enine boyuna çok da ilerlere. Devrim Aralıktan bu yana çok ilerledi. Devrimi doğuracak buhranların temeli ölçülemeyecek kadar genişledi: artık bıçağın adamakıllı bilenmesi gerekiyor.

İşçi sınıfı, mücadelenin nesnel koşullarındaki değişikliği ve grevden ayaklanmaya geçiş ihtiyacını, kendi önderlerinden daha

çabuk anladı. Her zaman olageldiği gibi uygulama teorisinin önüne geçti. Sakin bir grev ve gösteriler, artık işçileri tatmin etmemeye başladı; şöyle sordular: Bundan sonra ne yapmalı? Böylece daha kararlı ve cesur bir hareket istediler. Barikatlar kurulması talimatı mahallelere gelmeden çok önce, zaten şehrin merkezinde barikatlar kurulmuştu. Yığınla işçi çalıştı bunlarda; ama **bu bile onları tatmin etmiyordu**; bilmek istiyorlardı: bundan sonra ne yapmalı? Etkin çareler istiyorlardı. Aralık ayında biz, Sosyal Demokrat işçi sınıfı önderleri, birliklerini akıl almaz bir biçimde yayıp, çoğunun savaşa etkin olarak katılmamasına sebep olan bir başkomutan gibiydik. Kitleler kararlı ve cesur bir kitle hareketi için talimat bekliyorlardı ama alamadılar .

Bunun gibi, Plekhanov'un, bütün oportünistler tarafından benimsenen fikrinden daha kısa görüşlü birşey olamaz: Ona göre, grev zamansızdı, başlatılmama lıydı ve "silaha sarılmamalıydılar". Oysa, tam tersine, daha kararlı, daha saldırgan ve daha canlı olarak silaha sarılmalıydık; sorunları sakin bir grev sınırı içinde çözmenin imkansız olduğunu, korkusuz ve amansız bir silahlı çarpışma gerektiğini kitlelere anlatmalıydık, Şimdi artık siyasal [sayfa 85] grevlerin yetersiz olduğunu açıktan açığa kabul etmeliyiz; silahlı çarpışmadan yana kitleler arasında yaygın bir tahrike girişmeli ve "hazırlık aşamaları" yaveleriyle ya da herhangi bir yolla bu sorunu bulandırmaya kalkışmamalıyız. Gelecek devrimci hareketin baş ödevi olarak korkunç, kanlı bir yoketme savaşı gerektiğini kitlelerden gizleseydik hem kendimizi, hem halkı aldatmış olacaktık.

Aralık olaylarından öğreneceğimiz ilk ders budur. Başka bir ders de, ayaklanmanın niteliği, bunu yöneten yöntemler ve askeri birlikleri halkın yanına çeken koşullarla ilgilidir. Bu son nokta üstüne partimizin sağ kanadında pek çok taraftarı olan bir görüş egemendir. Çağdaş askeri birliklerle çarpışmanın imkansız olduğu iddia edilir ve "askerler devrimden yana çekilmelidir" denir. Devrim genişleyip kitlelere inmezse ve askerleri etkisi altına almazsa önemli bir çarpışma sorunu olamaz elbet. Askerler arasında çalışmamız gerektiği söz götürmez bir gerçektir. Ama onların kandırılarak ya da kendileri inanarak, bir çırpıda bizden yana geçeceklerini hayal edemeyiz. Bu görüşün nasıl beylik ve cansız olduğunu Moskova ayaklanması açıkça gösterdi. Bununla birlikte, gerçekten halkçı her harekette olduğu gibi, askerlerin kararsızlığı, devrimci çarpışma

kızıştığında iki tarafı da **askerleri elde etme** savaşına sürükler. Moskova ayaklanması, gericilikle devrim arasında, askerleri elde etmek için girilen umutsuz, telaşlı bir savaşın kesin örneğiydi. Dubasov bile Moskova garnizonunda 15.000 adamından ancak beş binine güvenebileceğini söylemişti. Kararsızları kendi saflarında tutabilmek için hükümet çeşitli çarelere başvurdu: yalvardılar, onlara yağ çektiler, rüşvet verdiler, cep saatleri, para, vb. verdiler, votkayla sarhoş ettiler, yalan söylediler onlara, gözdağı verdiler, kışlalara kapatıp silahlarını aldılar, bu arada hiç güvenemediklerini hile ve şiddetle temizlediler. Bu bakımdan hükümetin [sayfa 86] yanında yaya kaldığımızı açıkça ve çekinmeden itiraf etmek yükümlüğünü göstermeliyiz. Bahsi hükümet kazandı; biz kararsız askerleri elde etmek için böyle etkin, cüretli, geniş kaynaklı, atak bir savaş için elimizdeki güçlerden yararlanmayı başaramadık. Şimdiye dek ordu içinde çalışmıştık ama, bundan böyle, askerleri, kafalarıyla “kazanmak” için çabalarımızı kat kat artıracacağız. Ancak, bir ayaklanma anında askerleri elde etmek için bedensel bir savaş da gerektiğini unutursak, zavallı bilgiçler olup çıkamaz.

Aralık günlerinde Moskova işçileri, askerleri kafalarıyla “kazanma” konusunda bize büyük dersler verdiler. Sözelimi, 8 Aralıkta Strastnaya Meydanında Kazakları bir kalabalık kuşattığı zaman aralarına girdiler, arkadaşlık ettiler ve onları geri dönmeye kandırdılar. Gene 10 Aralıkta Presnya bölgesinde 10.000 kişilik bir kalabalık içinde kızıl bir bayrak taşıyan iki işçi kız Kazakların önüne fırlayıp “Öldürün bizi. Sağ kaldıkça bayrağı teslim etmeyeceğiz” diye bağırdıklarında, Kazaklar dağılıp atlarını sürdüler, arkalarından kalabalık bağırdı: “Yaşasın Kazaklar”. Bu cesaret ve kahramanlık örnekleri, işçilerin kafasından hiçbir zaman silinmeyecektir.

Ama Dubasov’un yanında nasıl yaya kaldığımızın örnekleri de var. 9 Aralıkta askerler Bolshaya Serpukhovskaya sokağında, ayaklananlara katılmak için Marseillaise söyleyerek yürüyorlardı. İşçiler onları karşılamak için delegeler gönderdiler. Malakhov [Moskova Askeri Bölgesi Kurmay Başkanı] atını dörtlüğe onlara doğru sürdü. İşçiler geç kalmıştı, önce Malakhov yetişti askerlere. Duygulu bir konuşma yaptı, askerleri kararsızlığa düşürdü, süvarilerle çevirdi ve götürüp kışlaya kapattı. Malakhov askerlere zamanında yetişti, biz yetişemedik; oysa iki gün içinde 150.000 kişi çağrımıza koşmuştu, bunlardan, sokaklara devriyeler çıkarılabiliirdi, çıkarılma-

lıydı. Malakhov [sayfa 87] askerleri süvarilerle kuşattı, bu ara biz Malakhov'u bombacılarla kuşatmayı başaramadık. Yapacaktık bunu, yapmalıydık; bir zamanlar Sosyal Demokrat gazetede denildiği gibi (eski Iskra), bir ayaklanmada sivil ve askeri şeflerin amansızca yok edilmesi, ödevimizdir. Bolshaya Serpukhovskaya sokağında olanlar, ana hatlarıyla belli ki Nesvizhskiye ve Krutitskiye Kışlaları önünde de tekrar edildi; ayrıca işçiler Ekaterinoslav alayını “çekme”ye kalkıştıklarında. Alexandrov'daki istihkamlara delegeler gönderildiğinde ve Kolomna'da istihkamların silahları alındığında da aynı şeyler olmuştur. Ayaklanma süresince kararsız askerleri elde etme savaşında yetersiz olduğumuzu gösterdik.

Aralık olayları Marx'ın derin önermelerinden başka birini, oportünistlerin unuttuğu bir önermeyi de doğrular: Ayaklanma bir sanattır ve bu sanatın başlıca kuralı müthiş cüretli ve dönmemeceğine kararlı bir **saldırı** olmaktır. Yeterince sindirememişiz bu gerçeği. Bu sanatı, bu her ne bahasına olursa olsun saldırma kuralını, ne biz öğrenmişiz yeterince, ne de kitlelere öğretmişiz. Bütün gücümüzle bu kusurumuzu gidermeye çalışmalıyız. Siyasal sloganlar sorununda taraf tutmak yetmez; ayrıca bir silahlı ayaklanma sorununda da taraf tutmak gerekir. Buna karşı olanlar, buna hazır olmayanlar, gözünün yaşına bakmadan devrimi destekleyenler arasından atılması, tasını tarağını yüklenip devrim düşmanlarının, hainlerin, korkakların yanına gönderilmelidir; çünkü olayların baskısının ve çarpışma koşullarının bizi, dostu düşmandan ayırmak için, bu ilkeye göre davranmaya zorlayacağı günler yakındır. Sakin ve durgun olun demeyelim; askerler bize “gelsin” diye “beklemeyelim”. Hayır! Atak, yıkıcı, silahlı bir saldırı gerektiğini, böyle zamanlarda düşmana komuta eden kişilerin yok edilmesi gerektiğini, kararsız askerleri [sayfa 88] elde etmek için daha canlı bir savaş gerektiğini, evlerin damlarından bağırmalıyız.

Moskova olaylarından alınacak üçüncü ders, bir ayaklanma için kuvvetlerin örgütlenişi ve taktikle ilgilidir. Askeri taktiğin dayandığı şey askeri tekniktir. Bu basit gerçeği Engels ortaya attı ve bütün Marksistlere kabul ettirdi. Askeri teknik bugünlerde ondokuzuncu yüzyılın ortalarında olduğu gibi değildir. Toplara karşı insan kalabalıklarıyla yürümek, barikatları tabancalarla savunmak delilik olur. Kautsky, Moskova olaylarından sonra Engels'in bu konudaki yarlarının yeniden gözönüne alınmasının tam zamanı olduğunu ve

Moskova'nın "yeni barikat taktikleri" getirdiğini yazarken haklıydı. Bu taktikler gerilla savaşı taktikleridir. Böyle bir taktik için gereken örgüt, çok küçük ve hareketli birliklerdir; on kişilik, üç kişilik, hatta iki kişilik birlikler. Şimdilerde beş ya da üç kişilik birliklerden söz edilince, burun kıvıran Sosyal Demokratlara raslıyoruz. Alay etmek, çağdaş askeri tekniğin getirdiği koşullar altındaki sokak çarpışmasının ortaya çıkardığı yeni taktik ve örgüt sorununu bilmezlikten gelişin ucuz bir yoludur. Moskova ayaklanmasının hikayesini iyice bir inceleyin beyler, "beş kişilik birlikler" ile "yeni barikat taktiği" sorunu arasında nasıl bir bağlantı olduğunu göreceksiniz.

Moskova bu taktikleri ilerletti, ama onları gerçekten büyük çapta, bir kitle çapında, uygulamaya yetecek kadar geliştirmeyi başaramadı. Gönüllü çarpışma takımları çok azdı, atak saldırı sloganı işçi kitlelerine verilmedi ve onlar bunu uygulamadılar; gerilla müfrezeleri nitelik bakımından birbirinin aynıydı, silahları ve yöntemleri yetersizdi, kalabalığa önderlik etme yetenekleri hemen hiç gelişmemişti. Bütün bunları gidermeliyiz; Moskova deneyinden birşeyler öğrenerek, bunları kitleler arasında yayarak ve daha da geliştirmeleri için onların yaratıcı çabalarını [sayfa 89] bileyerek yapacağız bunu. Aralıktan beri bütün Rusya'da süregelen gerilla savaşı ve korkunç şiddet hareketleri elbette bir ayaklanmanın doğru taktiğini öğrenmekte kitlelere yardım edecektir. Sosyal Demokrasi bu şiddet hareketlerini gözönüne almalı ve onu kendi taktiğiyle kaynaştırmalı, örgütleyip kontrol etmeli; bunu, işçi sınıfı hareketinin ve genel devrimci çarpışmanın koşullarına ve çıkarlarına indirgemeli; bu ara ayaklanma sırasında Moskovalı arkadaşlarımızın ve ünlü Letonya Cumhuriyeti¹¹ günlerinde Letonyalıların (amansızca icabına baktıkları gibi) bu gerilla savaşının "sokak serserisi" sapkınlığını acımadan budayıp atmalıdır.

Son zamanlarda askeri teknikte yeni ilerlemeler oldu. Japon savaşı, el bombasını ortaya çıkardı. Hafif silah fabrikaları, pazara otomatik silahlar sürdüler. Bu iki silah da Rus devriminde başarıyla kullanıldı, ama yeterli olmaktan uzaktı. Teknik gelişmelerden yararlanabiliriz, yararlanmalıyız; işçi müfrezelerine büyük sayıda bomba-

¹¹ 1905 Aralık ayında çeşitli Letonya şehirleri Çar birliklerine karşı gerilla savaşına başlayan devrimci işçilerin, tarım işçilerinin, köylülerin silahlı müfrezelerinin eline geçmişti. 1906 Ocağında da Letonya'daki ayaklanmalar Çar generallerinin ceza seferleriyle bastırıldı.

lar yapmayı öğretmeliyiz; onlara ve bizim çarpışma takımlarımıza patlayıcı maddeler, bombalar, otomatik tüfekler elde etmekte yardım etmeliyiz. Şehirlerdeki ayaklanmalarda işçi kitleleri yer alırsa, düşmana karşı kitle saldırılarına girilirse, Duma'dan sonra, Sveaborg ve Kronstadt'tan sonra büsbütün kararsızlaşan askeri birlikleri elde etmek için bilinçli, ustaca bir savaşa geçilirse, genel çarpışmaya köylerin de katılmasını sağlayabilirsek, bütün Rusya'nın gelecek silahlı ayaklanmasında zafer bizim olacaktır. [sayfa 90]

Öyleyse Rus devriminin büyük günlerinin verdiği dersleri sin-direrek çalışmamızı daha da yayıp geliştirelim ve ödevlerimizi daha bir cüretle ortaya koyalım. Çalışmamızın temeli, bu önemli anda ulusun gelişme isteklerine ve sınıf çıkarlarına kesin bir güvendir. Çarlık rejimini yıkma, devrimci bir hükümet tarafından bir kurucu meclis toplama sloganı altında işçi sınıfının, köylülerin ve ordunun gittikçe artan bir kısmını biraraya getiriyoruz, getirmeye devam edeceğimiz. Şimdiye dek olduğu gibi çalışmamızın esaslı ve başlıca özü, kitlelerin siyasal anlayışını geliştirmektir. Ama bu genel, sürekli ve esas ödevin yanısıra Rusya'nın bugün içinde bulunduğu dönemin bize başka özel ödevler de yüklediğini unutmamalıyız. Bilgiç taslağı ve dar kafalı olmayalım, bu an için gerekli olan özel ödevleri, bu belli mücadele biçimlerinin özel ödevlerini, her zaman ve bütün koşullar altında değişmeden kalan sürekli ödevlerimiz var diye anlamsız mazeretlerle, yapmaktan kaçınmayalım.

Büyük bir kitle çarpışmasının yaklaştığını hatırlayalım. Silahlı bir ayaklanma olacak bu. Mümkün olduğu kadar bir anda olmalı bu. Kitleler silahlı, kanlı, korkunç bir çarpışmaya gireceklerini bil-meli. Ölümü hor görmeliler ve zafere güvenmeliler. Düşmana şiddetle, canla başla saldırmalı; "savunma yok, saldırı" olmalı kit-lelerin sloganı; ödevleri düşmanı amansızca yoketmek olacak; çarpışmanın örgütü hareketli ve esnek olacak; askerler arasındaki kararsız öğelerin bu yana etkin olarak katılması sağlanacak. Bu büyük çarpışmada bilinçli işçi sınıfının partisi ödevini son kertesine kadar yapmalı. [sayfa 91]

V. İ. Lenin, **Selected Works**, International Publishers, 1967, Cilt I, s. 577-583. İlk defa 29 Ağustos 1906'da **Proletary**'de yayınlandı.

9.
GERİLLA SAVAŞI
V. İ. Lenin
[Tam Metin]

Gerilla eylemi sorunu, partimizi ve işçi yığınlarını büyük ölçüde ilgilendirmekte olan bir sorundur. Bu sorunla biz geçmişte birçok kez ilgilendik, ve şimdi de vaadettiğimiz gibi, görüşlerimizin daha tamamlanmış bir açıklamasını sunmayı amaçlıyoruz.

I

Başından başlayalım. Mücadele biçimleri sorununun incelenmesinde, her marksistin temel istemleri nelerdir? İlk önce, marksizm, öteki tüm ilkel sosyalizm biçimlerinden tek bir özel mücadele biçimine bağlı kalmamakla ayrılır. En değişik mücadele biçimlerini kabul eder, ve onları “uydurmaz”, ama devrimci sınıfların, hareketin gelişimi içinde kendisini gösteren mücadele biçimlerini sadece genelleştirir, örgütler ve bunlara bilinçli bir ifade verir. Bütün soyut formüllere ve bütün doktrinci reçetelere kesenkes düşman olan marksizm, hareket geliştikçe, yığınların sınıf bilinci arttıkça, iktisadi ve siyasal bunalımlar keskinleştikçe, savunma ve saldırının yeni ve daha değişik yöntemlerinin sürekli bir biçimde doğmasını sağlayan ilerleme içindeki kitle mücadelesine karşı dikkatli bir tutum takınılmasını gerektirir. Bu nedenle, marksizm, kesin olarak herhangi bir mücadele biçimini reddetmez. Marksizm, mevcut toplumsal durum değiştikçe, **kaçınılmaz olarak** bu döneme katılanlarca bilinmeyen yeni mücadele biçimlerinin doğacağını kabul ederek, yalnızca o anda mümkün ve var olan mücadele biçimleriyle kendini hiçbir koşul altında sınırlamaz. Bu yönden marksizm, kitle pratiğinden eğer öyle ifade edebilirsek, **öğrenir** ve “sistem yapanların” tek başına çalışmalarıyla keşfedilen mücadele biçimlerini yığınlara öğretmek yolunda hiçbir iddiada bulunmaz. Biz biliyoruz ki -toplumsal devrim biçimlerini incelerken örneğin Kautsky böyle demiştir- yaklaşan bunalım, bizim şimdiden görmek yeteneğinde olmadığımız yeni mücadele biçimleri getirecektir.

İkinci olarak, marksizm, mücadele biçimleri sorununun kesenkes **tarihsel** bir incelenmesini ister. Bu sorunla, somut tarihsel

durumdan uzak olarak uğraşmak, diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir. İktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçer. Ve mücadelenin başlıca biçimleri halini alır; ve bununla bağıntılı olarak, ikincil, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğrar. Belirli bir hareketin, belirli bir aşamasındaki somut durumun ayrıntılı bir incelemesini yapmaksızın, herhangi bir özel mücadele aracının kullanılıp kullanılmayacağı sorununa evet yada hayır biçiminde verilecek bir yanıt, marksist tutumu tümünden bırakmak anlamına gelir.

Bunlar bize önderlik etmeleri zorunlu olan iki temel teorik önermedir. Batı-Avrupa'daki marksizmin tarihi, söylenmiş olanları doğrulayan sayısız örnekler vermiştir. Bugün Avrupa sosyal-demokrasisi, parlamentarizm ve sendika hareketine, mücadelenin başlıca biçimleri olarak bakmaktadır; geçmişte ayaklanmayı kabul etmiştik, ve gelecekte koşullar değişecek olursa, onu kabul etmeye tamamen hazırdır Rusya kadetleri ve Rezzaglavtsi gibi, burjuva liberallerinin düşüncelerine karşın. Yetmişlerde, sosyal-demokrasi, genel grevi, her derde deva toplumsal bir ilaç olarak, burjuvaziyi bir darbede alaşağı etmenin siyasal olmayan aracı olarak reddetmişti- ama sosyal-demokrasi kitle siyasal grevini (özellikle Rusya'nın 1905 deneyiminden sonra), **belirli** koşullar altında başta gelen mücadele yöntemlerinden **biri** olarak tamamen kabul etmiştir. Sosyal-demokrasi, kırklarda sokak barikat savaşını benimsemişti, belli nedenlerden ötürü, 19. yüzyılın sonunda bunu reddetti, ve bu son görüşü gözden geçirmeye ve Kautsky'nin sözleri ile yeni barikat savaşı taktikleri başlatan Moskova deneyiminden sonra barikat savaşı siyasetini kabul etmeye tamamen hazır olduğunu belirtti.

II

Marksist önermeleri koyduktan sonra, Rus Devrimine dönem. Onun ortaya koymuş bulunduğu mücadele biçimlerinin tarihsel gelişimini anımsayalım. Önce işçilerin ekonomik grevleri (1896-1900) vardı, daha sonra işçilerin ve öğrencilerin siyasal gösterileri (1901-02), köylü ayaklanmaları (1902), çeşitli gösterilerle birleşen kitle siyasal grevlerinin başlangıcı (Rostov 1902, 1903 yazı grevleri, 9 Ocak 1905 grevleri), tüm Rusya'yı kapsayan siyasal greve, yer yer,

yerel barikat savaşlarının eşlik etmesi (Ekim 1905), kitle barikat savaşı ve silahlı ayaklanma (Aralık 1905), banışçı parlamenter mücadelede (Nisan-Haziran 1906), kısmi askeri ayaklanmalar (Haziran 1905-Temmuz 1906) ve kısmi köylü ayaklanmaları (1905 Sonbaharı-1906 Sonbaharı).

Genel olarak mücadele biçimleri ile ilgili olarak, 1906 sonbaharında durum böyle idi. Otokrasinin “misilleme” olarak seçtiği mücadele biçimi kara-yüzlerin Kışinev’de 1903 baharından, Sedlet’te 1906 sonbaharına kadar yapmış olduğu katliamdır. Bütün bu dönem boyunca kara-yüzlerin katliam örgütlenmesi ve yahudilerin, öğrencilerin, devrimcilerin ve sınıf bilincine ulaşmış işçilerin dövülmesi, sürekli olarak gelişti ve yetkinleşti, kara-yüzler birliklerinin şiddeti, para ile tutulmuş zorbalarn şiddeti ile birlikte, kasaba ve köylerde toplar kullanılmasına, herkesin önünde işkence gösterilmesine, işkence trenlerine, vb. kadar vardınldı.

Görünümün esas dekoru böyledir. Bu dekorun önünde bu makalede incelenecek ve değerlendirilecek olan -kısmi, ikincil ve yedek olduğu tartışma götürmeyen- olgu durmaktadır. Bu olgu nedir? Biçimleri nelerdir? Nedenleri nelerdir? Ne zaman doğmuştur ve nereye kadar uzanmıştır? Devrimin genel gidişi içinde önemi nedir? Sosyal-demokrasinin örgütlediği ve önderliğini yaptığı işçi sınıfı mücadelesi ile bağı nedir? Görünümün genel dekorunu çizdikten sonra, şimdi incelenmesine geçmemiz gereken sorular bunlardır.

Bizim ilgilenmekte olduğumuz olgu, **silahlı** mücadeledir; bu mücadele, bireyler ve küçük gruplar tarafından yürütölmektedir. Bir kesimi devrimci örgütlere ait iken, öteki kesimler (Rusya’nın belirli kesimlerinde **çoğunluğu**) herhangi bir devrimci örgüte bağı değildirler. Silahlı mücadele, birbirlerinden **keseşkes** olarak ayrılması gereken, **farklı** iki amaca yöneliktir; önce, bu mücadele kişilere, liderlere ve ordu ve polisteki görevlilere suikast yapmayı amaçlar, ikinci olarak, hem hükümete ait, hem de özel kişilere ait para kaynaklarına elkoyar. Elkonulan paralar kısmen parti kasasına, kısmen özel silahlanma amacına ve ayaklanma hazırlığına, ve kısmen de tanımlamakta olduğumuz mücadeleye katılan kişilerin geçimine gider. Büyük elkoymalar (Kafkasya’daki 200.000 rublelik, Moskova’daki 875. 000 rublelik gibi olanlar) gerçekten de öncelikle devrimci partilere gitmiştir -küçük elkoymalar çoğunlukla, bazen

de tümüyle “elkoyucuların” geçimine gider. Mücadelenin bu biçimi, kuşku yok ki, ancak 1906’da yani Aralık ayaklanmasından sonra geniş ölçüde gelişti ve yaygınlaştı. Siyasal bunalımın, silahlı mücadele noktasına dek yoğunlaşması, ve özellikle yoksulluk, açlık ve işsizliğin kasaba ve köylerde yoğunlaşması, tanımlamakta olduğumuz mücadelenin önemli nedenlerinden biriydi. Bu mücadele biçimi, toplumsal mücadelenin tercih edilen ve hatta **tek** biçimi olarak, halkın başıboş unsurları, lumpen-proleterya ve anarşist gruplar tarafından benimsenmiştir. Sıkıyönetimin ilanına, taze birliklerin harekete geçirilmesine, kara-yüzler katliamına (Sedlet’ler) ve askeri mahkemelere, otokrasi tarafından benimsenen bir “misilleme” mücadele biçimi olarak bakmak gerekir.

III

Sözünü etmekte olduğumuz mücadelenin alışlagelen değerlendirilmesi, bunun, işçilerin moralini bozan, halkın geniş tabakalarını geri iten, hareketin örgütlenmesini dağıtan ve devrimi yaralayarak anarşizm, blankicilik, eski terörizm, yığınlardan kopmuş bireylerin hareketi olduğu yolundadır. Bu değerlendirmeyi destekleyen örnekler, hergün gazetelerde verilmekte olan olaylar arasında kolayca bulunabilir.

Ama bu örnekler inandırıcı mıdır? Bunu sınamak için, incelemekte olduğumuz mücadelenin en gelişkin olduğu bir yeri alalım - Litvanya Toprakları, Novoye Vremya (9 ve 12 Eylül sayılarında) Litvanya sosyal-demokratlarının eylemlerinden böyle yakınmaktadır. Litvanya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’nin (Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin bir bölümü) gazetesi düzenli olarak 30.000 baskı yapmaktadır. İlan sütunlarında her dürüst insanın onu yoketmeyi görev sayacağı casusların listesini yayınlamaktadır. Polise yardımcı olan bir kimse, yokedilmeye layık ve, hatta mallarına elkonulması gereken “devrim düşmanları” olarak ilan edilmektedir. Halkın, Sosyal-Demokrat Partiye, yalnızca imzalı ve mühürlü makbuz karşılığında para vermesi öğütlenmektedir. Partinin en son raporunda, yıllık toplam geliri 48.000 ruble olarak gösterilmektedir, burada Libau silah kolunun katkıda bulunduğu, elkonularak elde edilmiş 5.600 rublelik bir toplam vardır. Doğaldır ki, Novoye Vremya bu “devrimci yasa”ya karşı, bu “terör yönetimine” karşı ateş püskürmektedir.

Hiç kimse Litvanya sosyal-demokratlarının bu eylemlerini anarşistlik olarak, blankicilik olarak ya da terörcülük olarak nitelemek cesaretini gösteremeyecektir. Ama niçin? Çünkü burda biz, mücadelenin yeni biçimi ile Aralıkta patlak veren ve yeniden malyanmakta olan ayaklanma arasında **açık** bir bağıntı görüyoruz. Bu bağıntı, bir tüm olarak Rusya hesaba katıldığında pek öyle anlaşılır değildir, ama bu bağ vardır. Aralıktan sonra “gerilla” savaşlarının belirgin bir biçimde yaygınlaşması gerçeği, ve onun yalnızca iktisadi bunalımın değil, aynı zamanda da siyasal bunalımın şiddetlenmesi ile de bağıntısı tartışma götürmez. Eski Rus terörizmi, aydın komplocunun işi idi; bugün, genel bir kural olarak, gerilla savaşı, işçi savaşçılarca, ya da doğrudan doğruya işsiz işçilerce verilmektedir. Blankicilik ve anarşizm, klişecilik zaafı olan kimselerin kafasında kolayca oluşur, ama bir ayaklanma ortamında, ki bu Letonya toprağında çok açıktır, böylesine bilinen yaftaların işe yaramazlığı artık herkesçe bilinmektedir. Litvanyalıların örneği, aramızda çok yaygın olan, bir ayaklanma ortamının koşullarına değinmeden gerilla savaşının tahlilini yapmanın ne denli yanlış, bilimsel ve tarihsel olmaktan uzak olduğunu açıkça göstermektedir. Bu koşullar akılda tutulmalıdır, büyük ayaklanma hareketleri arasındaki ara dönemin kendine özgü özellikleri düşünmeliyiz, bu tür koşullar altında ne tür mücadele biçimlerinin kaçınılmaz olarak ortaya çıkacağını anlamalıyız, ve papağan gibi öğrenilen bir söz yığını ile, tıpkı kadetler ve Novoye Vremya’cılarının kullandıkları anarşizm, soygunculuk, serserilik gibi sözlerle sorundan kaçmaya çalışmamalıyız.

Gerilla hareketinin bizim çalışmamızı örgütsüzleştirdiği söyleniyor. Şimdi bu iddiayı 1905 Aralıkından bu yana var olan duruma, kara-yüzlerin katliam ve sıkıyönetim dönemine uygulayalım. **Böyle** bir dönemde hareketi daha çok ne dağıtmaktadır: Direnmenin bulunmayışı mı, yoksa örgütlü gerilla savaşı mı? Rusya’nın merkezini, batı sınırlarıyla, Polonya ve Litvanya toprakları ile karşılaştırm. Tartışma götürmez ki, batı sınır bölgelerinde gerilla savaşı çok daha yaygındır ve çok daha gelişkindir. Ve gene tartışma götürmez ki, genel olarak devrimci hareket ve özel olarak da sosyal-demokrat hareket, merkezi Rusya’da, batı sınır bölgelerine göre **çok daha dağınıktır**. Elbette, bundan Polonya ve Litvanya sosyal-demokrat hareketinin gerilla **savaşı sayesinde** daha az dağınık olduğu sonucu aklımıza gelmemelidir. Hayır. Çıkarılabilecek tek sonuç, Rusya’da

1906'da, sosyal-demokrat işçi sınıfı hareketinin dağımlığından ötürü gerilla savaşının suçlanmaması gerektiğidir.

Bu açıdan, ulusal koşulların özelliklerine, sık sık anıştırmada bulunulur. Ama bu anıştırma pek açık olarak, yaygın iddianın zayıflığını göstermektedir. Eğer bu bir ulusal koşullar sorunu ise, o zaman, anarşizm, blankicilik ya da „terörizm sorunu değildir -bunlar bir tüm olarak Rusya'nın ve hatta özellikle Rusların ortak günahlarıdır- ama başka bir şeyindir. Bu başka bir şeyi **somut olarak** inceleyin baylar! O zaman göreceksiniz ki, ulusal baskı yada karşıtlık bir şey açıklamaz, çünkü bunlar batı sınır bölgesinde her zaman var olmuştur, oysa gerilla savaşı, ancak bugünün tarihsel döneminde ortaya çıkmaktadır. Ulusal baskının ve karşıtlığın bulunduğu çok yer vardır, ama kimi zaman ulusal baskı ve benzeri şeylerin olmadığı yerlerde olan gerilla savaşı, burada yoktur. Sorunun somut bir tahlili, bunun bir ulusal baskı sorunu olmadığını, ama ayaklanma koşullarının bir sorunu olduğunu gösterecektir. Gerilla savaşı, yığın hareketinin bir ayaklanma noktasına gerçekten ulaştığı ve iç savaşın “büyük girişimleri” arasında oldukça geniş bir aralık olduğu bir sıradaki kaçınılmaz bir mücadele biçimidir.

Hareketi dağıtan, gerilla eylemleri değildir, ama böylesine eylemleri **denetimi altına** alma yeteneğinde olmayan partinin zayıflığıdır. İşte bunun için biz Rusların gerilla eylemine karşı sık sık savurduğumuz aforozlar, gerçekten de partinin dağımlığına yolaçan, gizli, raslansal ve örgütlenmemiş gerilla eylemleriyle elele gider. Bu mücadelenin doğmasına yolaçan tarihsel koşulların neler olduğunu anlayamayışımız yüzünden, onun zararlı yanlarını gidermede yeteneksiz kalyoruz. Oysa mücadele sürüyor. Güçlü iktisadi ve siyasi nedenler yüzünden bu mücadeleyi önlemek, bizim gücümüz içersinde değildir. Bizim gerilla savaşından yakınmalarımız, bir ayaklanma olayında partimizin güçsüzlüğüyle ilgili yakınmalardır.

Dağımlık konusunda söylediklerimizi moral bozukluğu için de söyleyebiliriz. Moral bozukluğu yaratan gerilla savaşı değildir, ama **örgütlenmemiş**, düzensiz, parti-dışı gerilla eylemleridir. Biz, gerilla eylemlerini suçlayarak, ona söverek bu **en tartışma götürmez moral bozukluğundan** birazcık olsun kendimizi kurtaramayız, çünkü suçlama ve sövme, derin iktisadi ve siyasi nedenlerden ötürü ortaya çıkmış bulunan bir olguyu, kesin olarak durdurmak gücünden yoksundur. Denebilir ki, anormal ve moral bozan bir

olguya eğer bir son verme gücünde değilsek, bu, **partinin** anormal ve moral bozucu mücadele yöntemlerini benimsemesi için bir neden olamaz. Böyle bir itiraz, katıksız bir burjuva-liberal itirazdır, marksist bir itiraz değildir; çünkü bir marksist, iç savaşa ya da onun biçimlerinden biri olan gerilla savaşına **genel olarak** anormal ve moral bozucu olarak bakamaz. Bir marksist, kendini sınıf mücadelesine dayandırır, toplumsal barışa değil. Belirli keskin siyasal ve iktisadi bunalım dönemlerinde, sınıf mücadelesi doğrudan bir iç savaş, yani toplumun iki kesimi arasındaki silahlı mücadeleye doğru gelişme gösterir. Böyle dönemde marksistler, iç savaştan yana yerlerini almak zorundadırlar. İç savaşın herhangi bir moral suçlaması, marksist açıdan kesenkes benimsenemez.

Bir iç savaş döneminde, proletaryanın ideal partisi **savaşan** partidir. Bu kesinlikle itiraz götürmez. İç savaş açısından herhangi bir özel andaki iç savaşın özel bir biçiminin **elverişsizliğini** savunma ve tanıtlamanın olanağını kabul etmeye tamamen hazırız. **Askeri elverişsizlik** açısından farklı iç savaş biçimlerinin eleştirisini tümüyle kabul ediyoruz ve **bu** sorunda son sözü söylemesi gerekenin, her özel yöredeki sosyal-demokrasinin pratik işçilerinin olduğunu kesin olarak benimsiyoruz. Ama biz, marksizm ilkeleri adına, iç savaşın koşullarının bir tahlilinden, anarşizm, blankicilik ve terörizm konusundaki harcialem ve klişeleşmiş sözler yüzünden kaçınılmasını istiyoruz, ve Sosyal-Demokrat Partinin, genel olarak gerilla savaşına katılması gibi sorunların tartışılması sırasında, Polonya Sosyalist Partisi'nin şu ya da bu örgütünün, şu ya da bu anda, benimsediği anlamsız gerilla eylemleri yöntemlerinin bir öcü olarak kullanılmamasını istiyoruz.

Gerilla savaşının hareketi dağıttı tezine eleştirici bir gözle bakılmalıdır. Elbette yeni tehlikeler ve yeni fedakarlıklar da birlikte getiren mücadelenin her yeni biçimi, bu yeni mücadele biçimine hazırlıksız olan örgütleri, kaçınılmaz olarak “dağıtır”. Bizim eski propaganda çevrelerimiz, ajitasyonun yöntemlerine başvurulmasıyla dağıldı. Gösteriler yolunun seçilmesinin sonucu olarak komitelerimiz dağıldı. Herhangi bir savaşta, her askeri harekât, belli ölçüde savaşçıların saflarını dağıtır. Ama bu, bir kimsenin savaşmaması gerektiği demek değildir. Bu bir kimsenin savaşmayı öğrenmesi gerektiği anlamına gelir. Hepsi bu.

Sosyal-demokratların gururla ve böbürlenerek, “biz, anarşist,

hırsız, soyguncu değiliz, biz bunların çok üstündeyiz, gerilla savaşını kabul etmiyoruz” dediklerini görünce kendime soruyorum: Bu adamlar ne söylediklerinin farkındalar mı? Ülkenin her yerinde karayüzler hükümeti ile halk arasında silahlı çatışmalar ve çarpışmalar oluyor. Devrimin gelişmesinin bugünkü aşamasında, bu, kesinlikle kaçınılmaz bir olgudur. Halk da kendiliğinden ve örgütsüz bir biçimde -ve işte tam da bu nedenden ötürü, çoğunca talihsiz ve istenilmeyen biçimlerde- bu olguya silahlı çatışma ve saldırı yoluyla tepki gösteriyor. Ben, örgütümüzün zayıflığı ve hazırlıksız oluşu yüzünden, belli bir yerde ya da belli bir zamanda, bu kendiliğinden mücadelede parti önderliğinden kaçınmamızı anlayabilirim. Ben, bu sorunun yerel eylem işçileri tarafından saptanması gerektiğini, ve zayıf ve hazırlıksız örgütlerin yeniden biçimlendirilmesinin kolay bir şey olmadığını kavnyorum. Ama bu bir sosyal-demokrat teorisyen ya da yayıncının bu hazırlıksızlığı kınamadan çok, gururlu bir bölünme ve kendini beğenmiş bir edayla anarşizm, blankicilik ve terörizm konusunda gençliğinde papağan gibi öğrendiği tümceleri yinelediğini gördükçe, dünyanın en devrimci öğretisinin bu aşağılanması, bana dokunuyor.

Gerilla savaşının, sınıf bilincine ulaşmış proleterleri, aşağılık sarhoş ayaktakımı ile yakın işbirliğine sokacağı söyleniyor. Bu doğrudur. Ama bu yalnızca demektir ki, proletaryanın partisi, gerilla savaşına, biricik, ya da hatta baş mücadele yöntemi olarak hiçbir zaman bakamaz; bu demektir ki, bu yöntem öteki yöntemlere bağlı kılınmalıdır, yani savaşın baş yöntemleriyle uygun hale getirilmelidir ve sosyalizmin aydınlatıcı ve örgütleyici etkisiyle yüceltilmelidir. Ve bu **sonuncu** koşul olmaksızın, burjuva toplumu içindeki mücadelelenin **tüm**, kesinlikle tüm mücadele yöntemleri, proletaryayı, altında ve üstündeki proleter olmayan çeşitli katmanlarla yakın ilişkiye sokar ve olayların kendiliğinden **akışı** içine bırakılırsa, yıpranır, bozulur ve rezilleşir. Grevler, eğer olayların kendi akışı içine bırakılacak olursa, “ittifaklar” halinde -tüketicilere karşı işçilerle patronlar arasında anlaşmalar halinde- bozulur gider. Parlamento, bir burjuva politikacıları çetesinin, “ulusal özgürlük”, “liberalizm”, “demokrasi”, cumhuriyetçilik, anti-klerikalizm, sosyalizm ve talep edilen bütün öteki satılık şeyleri toptan ve pazarda trampa ettikleri kokuşmuş bir geneleve dönerek bozulur. Basın, bir orta pezevenğine, avamın düşük içteplerinin muhabbet tellallığını yapan bir yığın

kokuşturma aracına dönerek bozulur, vb., vb... Sosyal-demokrasi, proletaryayı, birazcık altında ya da birazcık üstünde bulunan katmanlardan aralarına Çin duvarı çekerek ayırarak hiçbir evrensel mücadele yöntemi bilmemektedir. Sosyal-demokrasi, farklı dönemlerde farklı yöntemler kullanır, bunların seçimini kesenkes tanımlanmış ideolojik ve örgütsel koşullara bağlar.¹²

Rus devrimindeki mücadele biçimleri, Avrupa'nın burjuva devrimleriyle karşılaştırıldığında, çok büyük çeşitliliğiyle ayırdedilir. Kautsky, 1902'de, geleceğin devrimi (Rus devrimi **belki de** istisnadır diye ekliyordu), halkın yönetime karşı mücadelesinden çok, halkın iki kesimi arasındaki mücadele biçiminde olacaktır dediği zaman, bunu kısmen önceden görmüştü. Rusya'da, kuşku yok ki, bu **sonucu** mücadelenin gelişiminin Batıdaki burjuva devrimlerinden daha yaygın olduğunu görüyoruz. Devrimimizin düşmanları halkın arasında sayıca pek azdır, ama mücadele keskinleştiçe, bunlar gitgide daha çok örgütlenmekte ve burjuvazinin gerici katmanlarının desteğini almaktadırlar. Onun için, **böyle** bir dönemde, ülke çapında siyasal grevlerin olduğu bir dönemde, bir **başkaldırmanın** çok küçük bir zamanla ve çok küçük bir alanla sınırlanmış eski bireysel eylem biçimini alamayacağı kesinlikle doğal ve kaçınılmaz bir şeydir. Başkaldırmanın bütün ülkeyi kucaklayan uzun bir iç savaş, yani halkın iki kesimi arasındaki silahlı bir mücadele şeklinde daha yüksek ve daha karmaşık bir biçim olacağı kesinlikle doğal ve kaçınılmazdır. Böylesine bir savaş, oldukça uzun aralıklarla çok az sayıda büyük çarpışmalar ve bu aralıklar arasında çok sayıda küçük çarpışmalar ve bu aralıklar sırasında çok sayıda küçük çatışmalar

¹² Bolşevik sosyal-demokratlar, gerilla eylemlerine karşı anlamsız bir tutku taşıdıkları suçlamasıyla sık sık karşılaşırlar. Gerilla eylemleri konusundaki karar taslağında (Partiyeye Izvestia, Sayı:2 ve Lenin'in Kongreye Raporu), gerilla eylemlerini savunan bolşevik *kesimin* bu eylemlerin benimsenmesi için aşağıdaki koşulları önerdiğini anımsamak, bu nedenle, yanlış olmayacaktır: Hangi koşul altında olursa olsun, özel mülkiyete "elkonulmasına" izin verilmemeliydi; hükümet mallarının "elkonulması" salık verilmemeliydi ama ancak bunların *partinin denetimi* altında olması ve gelirleri *bir ayaklanmanın gereksinimleri için* kullanılması *kaydıyla kabul edilirdi*. Gerilla eylemleri, şiddet biçimi içinde zalim hükümet memurlarına ve kara-yüzlerin aktif üyelerine karşı *salık verilmeliydi*, ama bu da ancak şu koşullarla, 1) yığınların duyguları hesaba katılmalıdır; 2) o yöredeki işçi sınıfı hareketinin koşulları hesaba katılmalıdır; ve 3) proleteryanın kuvvetlerinin ziyan olmaması konusuna dikkat gösterilmelidir. Bu taslak ile Birlik Kongresinin benimsediği karar arasındaki pratikteki farklılık, özellikle hükümet mallarına "elkonulmasına" izin verilmemesi olgusunda yatar.

dizisinden başka birşey olarak anlaşlamaz. Böyle olunca -ve kuşku yok ki, böyledir- sosyal-demokratların, bu büyük çarpışmalarda ve aynı zamanda da olabildiği kadıyla, bu küçük çatışmalarda yığın-lara en iyi bir biçimde önderlik edecek örgütlerin yaratılmasını ken-dilerine görev edinmeleri kesinlikle zorunludur. Sınıf mücadelesi-nin iç savaş noktasına kavuştuğu bir dönemde, sosyal-demokratlar, yalnızca bu **iç savaşa** katılmayı değil, aynı zamanda da önderlik rolünü oynamayı da görev edinmelidirler. Sosyal-demokratlar, ör-gütlerini, düşman güçlerine zarar verecek bir tek fırsatı bile kaçır-mayan bir **savaşçı parti** olarak gerçekten hareket edebilecek biçim-de eğitmek ve hazırlamak zorundadırlar.

Bunun zor bir görev olduğu yadsınamaz. Bu görev bir anda başlanmaz. İç savaşın gelişimi içinde, tıpkı halkın tümünün yeni-den eğitilmesi ve savaşmayı öğrenmesi gibi, bizim örgütlerimiz de eğitilmelidir ve bu görevi karşılayabilecek şekilde, deneyimden çı-kan derslerle uygunluk içinde yeniden kurulmalıdır.

Bizim, mücadelenin herhangi bir yapay biçimini, eylem için-deki işçilere zorla kabul ettirme, ya da hatta Rusya'daki iç savaşın genel gelişimi içinde, gerilla savaşının herhangi bir özel biçiminin hangi rolü oynayacağına koltuğumuzda oturarak karar verme ko-nusunda en ufak bir eğilimimiz yoktur. Belli gerilla eylemlerinin somut değerlendirilmesine, sosyal-demokrasi içindeki bir **eğilim** göstergesi olarak bakma düşüncesinin çok uzağındayız. Ama biz, pratik yaşamın doğurduğu yeni mücadele biçimlerinin doğru bir **teorik** değerlendirilmesine ulaşmada elden geldiğince yardımcı ol-mayı görev saymaktayız. Biz, yeni ve zor bir sorunun doğru olarak konmasında ve çözümüne doğru olarak yaklaşmada sınıf bilincine sahip işçileri engelleyen basmakalıp klişelerle ve önyargılarla, dur-maksızın savaşmayı görevimiz olarak görürüz.

Lenin, **Collected Works**, Cilt: 11, 1962, s. 213-223. İlk defa 30 Eylül 1906'da **Proletari**, Nr. 5'de yayınlandı.

10.
KOMÜN'DEN ALINACAK DERSLER
V. İ. Lenin

1848 Devrimini sona erdiren **coup d'etat**'dan sonra Fransa onsekiz yıl süreyle Napoleon'un boyunduruğu altında kaldı. [sayfa 103] Bu rejim ülkeye yalnız iktisadi yıkım değil, ulusal utanç da getirdi. Eski rejime karşı ayaklanmada, işçi sınıfı biri ulusal, öteki sınıf niteliği taşıyan iki ödev yüklendi; Fransa'yı Alman işgalinden kurtarmak; işçilerin kapitalizmden, sosyalist kurtuluşu. Bu iki ödevin birleşmesi Komün'ün kendine özgü niteliğini meydana getirir.

Burjuva sınıfı bir "ulusal savunma hükümeti" kurdu ve işçi sınıfı ulusal bağımsızlık için bunun önderliğinde çarpışmak zorunda kaldı. Gerçekte bu, Paris işçileriyle savaşmayı ödev sayan bir "ulusal ihanet" hükümetiydi. Ama, yurtseverlik hayalleriyle körleşen işçiler bunu göremediler. Yurtseverlik ülküsünün kökleri onsekizinci yüzyılın Büyük Devrimindeydi; Komün'ün, sosyalistlerinin kafalarını da etkiledi; sözgelimi, su götürmez bir devrimci ve ateşli bir sosyalizm taraftan olan Blanqui, gazetesi için şu burjuva narasından daha iyi bir başlık bulamıyordu: "**Ülke tehlikededir!**"

Birbirine karşı ödevleri -yurtseverlikle sosyalizmi-birleştirmek, Fransız sosyalistlerinin en büyük yanlışiydi. 1870 Eylülünde yayınlanan Enternasyonal'in Manifesto'sunda Marks, sahte bir ulusal ülküyle yoldan saptırılmamaları konusunda, Fransız işçilerini uyardı; Büyük Devrimden bu yana derin değişiklikler olmuştu, sınıf düşmanlıkları keskinleşmişti, o zamanlar Avrupa gericiğine karşı savaş bütün devrimci ulusu birleştirmişti, ama artık işçi sınıfı çıkarını, kendine düşman öteki sınıfların çıkarlarıyla, birleştiremezdi; ulusal utancın sorumluluğunu burjuva sınıfı taşımalıydı; işçi sınıfının ödevi, burjuva sınıfının boyunduruğundan, emeğin sosyalist kurtuluşu için çarpışmaktı.

Gerçekten de burjuva "yurtseverliği"nin içyüzü kendini açığa vurmakta gecikmedi. Prusya'yla rezilce bir barış yaptıktan sonra Versailles hükümeti hemen yeni [sayfa 104] ödevine geçti: Paris işçilerinin elinden, hükümeti dehşete düşüren silahları almak için bir saldırıya girişti. İşçiler buna Komün ve iç savaş ilan ederek karşılık verdiler.

Sosyalist işçiler sayısız hiziplere ayrılmış oldukları halde Ko-

mün, burjuvaların ancak yaptıklarını iddia edebilecekleri demokratik ödevleri, işçilerin birleşerek yaptıklarının parlak bir örneği idi. İktidarı alan işçi sınıfı, özellikle karmaşık yasalar koymadan, sade, dürüst bir yolla toplumsal sistemin demokratlaştırılmasını başardı, bürokrasiyi kaldırdı, bütün önemli resmi işlere seçimle gelinmesini sağladı. Ama iki yanlış, bu parlak zaferin meyvelerini mahvetti işçi sınıfı yarı yolda durdu. Mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesine, (istimlakçilerin istimlakine) girişeceği yerde, ortak bir ulusal ödevin birleştirdiği ülkede daha yüce bir adalet kurma hayallerine kapırdı kendini; sözgelimi bankalar ve benzeri kuruluşlar zaptedilmedi; “haklı mübadele” vb. hakkındaki Proudhoncu teoriler sosyalistler arasında hâlâ geçer akçaydı. İkinci yanlış, işçi sınıfının aşırı akyürekliliği idi: düşmanlarını yokedeceği yerde, onlar üzerinde ahlak yönünden etki sağlamaya çalıştı, iç savaşta doğrudan doğruya askeri hareketlerin önemini küçümsedi. Versailles’a karşı Paris’teki zaferini perçinleyecek kararlı bir saldırıya geçeceği yerde, oyalanıp durdu. Versailles hükümetine, kara kuvvetleri devşirip kanlı Mayıs haftasını hazırlayacak zaman verdi.

Bütün yanlışlarına karşın, gene de Komün 19. yüzyılın büyük işçi hareketinin en iyi örneklerinden biriydi. Komün’ün tarihsel anlamına Marks büyük bir değer verir: Versailles çetesinin Paris işçilerinin silahlarını haince toplamaya giriştiği sırada işçiler buna çarpışmadan boyun eğselerdi, bu güçsüzlüğün işçi hareketine getireceği maneviyat bozukluğu, işçi sınıfının silahlarını savunma savaşında uğradığı kayıplardan çok çok daha fazla olurdu. [sayfa 105] Komün’ün ağır fedakarlıkları ancak bunun, işçi sınıfının genel savaşındaki önemiyle giderilebilir: Komün bütün Avrupa’da sosyalist eylemi harekete getirdi, iç savaşın güçlülüğünü ortaya çıkardı, yurtseverlik hayallerini yıktı ve burjuvaların ortak ulusal amaçlar için bir çaba harcaabilecekleri yolundaki saf inancı yoketti. Komün Avrupa işçi sınıfına sosyalist devrimin ödevlerini somutça ortaya koymayı öğretti.

İşçilerin aldığı ders unutulmayacak. Rusya’da Aralık ayaklanması sırasında olduğu gibi, işçi sınıfı bu dersten yararlanacak.

Rus devriminden önceki dönem, bu devrimi hazırlayan dönem, Fransa’nın Napoleon boyunduruğu altındaki dönemine benzer. Rusya’da da mutlak yetçi güruh, ülkeye iktisadi yıkım ve ulusal utanç getirmişti. Ama toplumsal gelişme henüz bir kitle hareketi

için gereken koşulları yaratmadığı ve gösterilen cesarete karşın devrim öncesindeki dönemde hükümete karşı tek tek hareketler kitlenin kayıtsızlığıyla karşılaştığı için, ihtilâlin patlaması uzun süre gecikti. Yalnız Sosyal Demokratlar ağır, sistemli bir çalışmayla kitleleri eğitip, daha yüksek mücadele biçimleri düzlemine -kitle hareketleri ve silahlı iç savaş düzlemine- getirdiler .

Sosyal Demokratlar genç işçilerin “ortak ulusal” ve “yurtseverlik” hayallerini sarsabildiler, sonra da işçilerin doğrudan müdahalesiyle Çar’dan 17 Kasım [1905] Manifestosunu koparıncaya devrimin gelecek, kaçınılmaz aşamasına -silahlı ayaklanmaya- canla başla hazırlanmaya başladılar. İşçiler “ortak ulusal” hayallerini atarak sınıf güçlerini kendi kitle örgütlerine, -İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri, vb.- topladılar. 1871 Fransız [sayfa 106] devrimine göre Rus devriminin amaçları, ödevleri daha ayrı olduğu halde Rus işçi sınıfı da Paris Komünü’nün kullandığı aynı mücadele biçimine -iç savaşa- başvurmak zorunda kaldı. Komün ‘ün verdiği dersler kafalarında, işçi sınıfının barışçı mücadele yöntemlerini de önemsemesi gerektiğini biliyorlardı; bunlar işçilerin basit, günlük çıkarlarına yarar, devrimi deneyine dokunan bazı ekler ve düzeltmeler yaptı...

Öyleyse Kautsky Rus devrimi deneyindeki hangi sorunları yeterince önemli ve esaslı ya da hiç değilse genellikle “toplumsal devrim silahları ve biçimleri” hakkında Marksist bir incelemeye **yeni** malzeme sağlayacak kadar önemli buluyordu? ...

Yazar iki sorunu ele almış.

Önce, Rus devriminde zafer kazanabilecek, onu gerçekten başarılı bir devrim **yapabilecek** kuvvetlerin sınıf bileşimi sorunu.

İkincisi, Rus devriminin getirdiği kitle mücadelesinin daha yüksek -devrimci güçleri ve saldırgan nitelikleri bakımından daha yüksek- biçimlerinin, yani Aralıkta çarpışmanın, silahlı ayaklanmanın önemi sorunu. Rus devriminin olaylarını dikkatle inceleyen her sosyalist (özellikle bir Marksist) bunların Rus devrimini değerlendirmekte, ayrıca şimdiki durumun işçi partisine verdiği taktikleri değerlendirmekte gerçekten temel ve esas sorunlar olduğunu kabul eder. Nesnel iktisadi koşulların ışığında Rus burjuva devrimini **başarabilecek** sınıfların hangileri olduğunu tam ve açıkça anlayamazsak, bu devrimi başarmaya çalışmak konusundaki bütün sözlerimiz boş laflar, demokratik söylemler olacak, bu ara burjuva devrimindeki taktiklerimiz de kaçınılmaz olarak ilkesiz, kararsız ola-

caktır.

Öte yandan, ülkenin yaşamakta olduğu genel buhranların en fırtınalı anında bir devrimci partinin taktiklerini [sayfa 107] somutça kararlaştırmak amacıyla, salt devrimi başarıyla tamamlama kıvançıyla **hareket edebilecek** sınıfları göstermek açıkça yetersizdir. Devrim dönemleri, başı içinde evrim denen dönemlerden, yani iktisadi koşulların derin buhranlar ve güçlü kitle hareketleri doğurmadığı dönemlerden, kesinlikle şu bakımdan ayrılır: Devrim dönemlerinde mücadele **biçimleri** kaçınılmaz olarak **daha** çok **çeşitlidir** ve kitlelerin doğrudan doğruya devrimci çarpışmaları, önderlerin millet meclislerinde, basında vb. giriştikleri propaganda ve ajitasyon hareketlerinden daha üstündür. Bunun için, devrim dönemlerini değerlendirmede, mücadelenin **biçimlerini** çözümlenmeden yalnız çeşitli sınıfların faaliyet çizgisini tanımlamaya kalkarsak, tartışmamız bilimsel anlamda eksik ve diyalektik dışı olur, günlük siyaset bakımından da soysuzlaşmış **raisonneur**'ün **hükümü kalmayan yazıları** olur (ayraç içinde söyleyelim, Plekhanov Rus devrimindeki Sosyal Demokrat taktikleri üstüne yazılarının onda dokuzunda kendini bununla avutuyor.)

Diyalektik maddecilik açısından devrimin gerçekten Marksist bir değerlendirmesini yapmak için bunun, özel bir yolla hareket edip, az çok başarıyla devrim için hazırlık dönemlerinde gereklidir, ama belli bazı koşullar altında sınıf savaşının silahlı çatışma ve iç savaş biçimini alacağı unutulmamalıdır. İşçi sınıfının çıkarlarının düşmanlarını silahlı çarpışmalarda amansızca yoketmeyi gerektirdiği zamanlardır bunlar. Bunu önce Fransız işçi sınıfı Komün'de ortaya koydu ve Rus işçi sınıfı da Aralık ayaklanmasında bunu parlak bir biçimde doğruladı.

İşçi sınıfının bu büyük ayaklanmaları ezildi, ama bir başka ayaklanma gelecek; işçi sınıfı düşmanlarının kuvvetleri buna karşı hiçbir şey yapamayacak ve sosyalist işçiler tam bir zafer kazanacaklar. [sayfa 108]

Karl Marks ve V. İ. Lenin, **The Civil War in France: The Paris Commune**, International Publishers, 1968, s. 96-99. İlk defa 23 Mart 1908'de **Zagranichnaya Gazeta**'da (Yabancı Gazete) yayınlandı.

11.
1905 DEVRİMİNDE SİLAHLI MÜCADELE
V. İ. Lenin

Başarısız 1905 Rus Devrimi ardından liberal burjuva ve Menşevik çevreler işçi sınıfının kullandığı devrimci Marksist taktiklerin yanlışlığının anlaşıldığını söyleyerek ve “artık Rusya’da hiç kimse Marks’a göre bir devrim yapmayı hayal etmiyor” deyip yenilgin bir tutum takındılar. Özellikle Rus işçilerinin ve köylülerinin kullandığı silahlı mücadele taktiklerine karşı çıkıyorlardı. Bu yazının alındığı makaleyi Lenin, Bolşeviklerin bütün devrimci taktikleri bütünüyle desteklediklerini belirtmek amacıyla bir Polonya Sosyal Demokrat gazetesi için yazdı.

Bekleyin biraz. 1905 gene gelecek. İşte işçilerin görüşü bu. O mücadele yılı, onlar için, bir **ne yapmalı** örneği sağladı. Aydınlar ve döneke küçük burjuvalara göre o bir “delilik yılı”, bir **ne yapmamalı** örneğiydi. İşçi sınıfına göre bu devrim deneyinin eleştirilip, değiştirilip kabul edilmesi, Kasım grevi mücadelesinin ve Aralıkta silahlı çarpışmanın daha geniş, daha toplu, daha bilinçli olması için **o zamanki** mücadele yöntemlerinin **daha** [sayfa 109] **başarılı olarak** nasıl uygulanacağını öğrenmekten ibaret olmalıdır...

Karl Kautsky bu sorunun temel teorik yönlerini ele aldı. Başlıca Avrupa dillerine çevrilen ünlü eseri **Toplumsal Devrim**’in ikinci basımında Rus özel mücadele biçimleri uygulayan, özel nesnel koşullar altında bulunan canlı toplumsal güçlerin çarpışması olarak alınması gerekir. Mücadelenin **teknik** yanını çarpışmanın akımında ortaya çıkacak teknik sorunları değerlendirmede, bir Marksist için gerçekten esaslı ve uygun olan şey, ancak ve ancak böyle bir çözümleme temeline dayanmaktır. Belli bir mücadele biçimini kabul edip, bunun tekniğini inceleme gerekliliğini kabul etmemek, bazı seçimlere katılmayı kabul edip de bu seçimlerin nasıl yapılacağını gösteren yasayı tanımamaya benzer...

Kautsky, broşürünün ikinci basımının önsözünde 1905 Aralık ayaklanmasının değerini tartışıyor... Şunları yazıyor: “Gelecek devrimlerde silahlı ayaklanmaların ve barikat çarpışmasının kesin bir rolü olmayacağını şimdi artık 1902’deki gibi kesin söyleyemem. Moskova’daki sokak savaşları deneyi bunun yanlışlığına açık kanıt-

lar veriyor: bir avuç insan koskoca bir orduyu barikat çarpışmasıyla bir hafta durdurdu; başka şehirlerdeki devrimci hareketin başarısızlığı orduya takviyeler aktarılıp sonunda ayaklanmalara karşı çok üstün bir kuvvet toplanmasına sebep olmasaydı, nerdeyse zaferi de kazanacaktı. Barikatlardaki mücadelenin bu nispi başarısı, elbet şehir halkının askerlerin maneviyatı bozulmuşken devrimcileri canla başla desteklemesiyle oldu. Buna benzer birşeyin Batı Avrupa’da imkansız olduğunu kesinlikle kim söyleyebilir?”

Böylece, ayaklanmadan hemen bir yıl sonra, artık savaşçıların maneviyatını yükseltmek isteği diye birşeyin ^[sayfa 110] söz konusu olamayacağı bir zamanda, Kautsky gibi dikkatli bir araştırmacı, Moskova ayaklanmasını, barikat mücadelesinin “nispi başarısı” diye kabul ediyor ve gelecek devrimlerde sokak savaşlarının rolünün büyük olmayacağı konusunda, önceki genel yargısını değiştirmek gerektiğini düşünüyor.

1905 Aralık mücadelesi, askeri tekniğin ve örgütlenişin çağdaş koşullarıyla yürütülen silahlı ayaklanmanın zafer **kazanabileceğini ispatladı**. Aralık mücadelesinin sonucu olarak bütün uluslararası işçi hareketi, gelecek işçi sınıfı devriminde buna benzer mücadele biçimleri olasılığını bundan böyle hesaba katmalıdır. Devrimimizin deneyinden çıkan sonuçlar bunlar; geniş halk kitlelerinin sindirmesi gereken dersler bunlar. Bu sonuçlar ve bu dersler Plekhanov’un, Aralık ayaklanması üstüne ünlü Erostratos yorumuyla açtığı tartışma çizgisinden ne kadar uzak: “silaha sarılmamalıydılar.” Bu değerlendirme büyük bir döneğe yorumlar denizini dalgalandırdı! İşçilerin saflarına maneviyat bozukluğu, küçük burjuva uzlaştırmacılığı sokmak için sayısız kirli liberal el uzandı buna!

Plekhanov’un değerlendirmesinde tarihsel bir gerçek tohumu yok. Komün’den altı ay önce bir ayaklanmanın delilik olacağını söyleyen Marks, gene de nasıl bu deliliği “ondokuzuncu yüzyılda işçi sınıfının en büyük hareketi” diye özetleyebildiyse Rus Sosyal-Demokratlar da Aralık çarpışmasının Komün’den bu yana en esaslı, en haklı, en büyük işçi sınıfı hareketi olduğu inancını kitlelere iletmede yerden göğe haklıdır. Sosyal Demokrasi saflarındaki bazı aydınlar ne derlerse desinler, nasıl yakınırılsa yakınsınlar, Rus işçi sınıfı bu görüşlerle eğitilecektir.

Bu makalenin Polonyalılar için yazıldığını hatırlayarak burada belki birkaç söz söylemek gerekiyor. Üzülerek söyleyeyim, Po-

lonya dilini bilmediğim için oradaki koşulları yalnız kulaktan biliyorum. Anladığıma göre özellikle [sayfa 111] Polonya'da başkaldırma gelenekleri adına, işçilerin ve -Polonya Sosyalist Partisinin sağ kanadı denen- köylülerin ortak mücadelesi adına, büyük bir parti, kendini, güçsüz gerilla savaşları, terörizm ve “deli fişek” parlamalarla boğmuş. Bu açıdan Polonya koşullarının Rus İmparatorluğu'nun öteki yerlerindeki koşullardan kökten ayrı olduğu söylenebilir. Bu konuda bir yargıya varamam. Gene de, Polonya'dan başka hiçbir yerde, devrimci taktiklerden böylesine saçma bir uzaklaşma, haklı bir direnme ve muhalefet doğuran bir sapma görülmediğini söyleyebilirim. İşte burada şu düşünce doğuyor kendiliğinden: sahi, 1905 Aralık ayında silahlı kitle mücadelesi olmayan tek yer Polonya'ydı! Acaba ihtilâl “çıkarıcı” anarşizmin bozuk ve saçma taktiklerinin Polonya'da, yalnız Polonya'da yerleşmesi bu yüzden mi? Kısa bir süre de olsa koşulların orada silahlı kitle mücadelesini geliştirmemesi bu yüzden mi? Salt böyle bir çarpışma geleneği, silahlı Aralık ayaklanması geleneği, işçi partisi içindeki anarşist eğilimlere üstün gelmenin her zaman tek aracı değil midir? Bunu köhne, ikiyüzlü, küçük burjuva ahlakçılığı aracıyla değil de, amaçsız, anlamsız, dağınık şiddet hareketlerinden geniş hareketli, amacı olan kitle hareketine döndürerek ve dolaysız işçi sınıfı mücadelesini keskinleştirerek yapacak olan bu gelenek değil midir? ... [sayfa 112]

“The Assessment of the Russian Revolution”, V. İ. Lenin, **Collected Works**, cilt: 15, 1963, s. 53, 55, 59, 61. İlk defa Polonya Sosyal Demokrat gazetesi **Przeglad Socjaldemokratyezniy**'de, Krakov, sayı 2, Nisan 1908'de yayınlandı.

12.
1916 İRLANDA AYAKLANMASI
V. İ. Lenin

Halkların yönetimlerini kendilerinin kararlaştırmasına (self-determination) karşı olanların görüşü, emperyalizmin baskısıyla

küçük ulusların canlılığının zaten bozulduğu, bunların emperyalizme karşı hiçbir rol oynayamayacakları, bunların salt ulusal umutlarını desteklemenin bir şeye yaramayacağı, vb. sonucuna yönelir. 1914-1916 emperyalist savaşı bu çeşit yargıları çürüten birçok **olgu**lar getirdi.

Savaş, Batı Avrupa ulusları ve bütünüyle emperyalizm için bir buhranlar dönemi oldu. Her buhran, toplumsal alışkanlıkları yıkar, dış sargıları yırtar, eskileri süpürür, alttaki yayları ve güçleri ortaya çıkarır. Baskı altındaki ulusların hareketi bakımından neleri ortaya çıkardı? Sömürgelerde bir kaç ayaklanma girişimi oldu, baskıcı uluslar askeri sansürle bunları gizlemek için ellerinden geleni yaptılar. Gene de, Singapur'da Hint birlikleri arasındaki bir ayaklanmayı İngilizlerin gaddarca bastırdıkları, Fransız Annam'ında [Vietnam] ... Alman Kameronlar'ında. ..ayaklanmalar olduğu biliniyordu. Avrupa'ya gelince, İrlanda'da bir ayaklanma oldu; zorunlu askerliği İrlanda'ya kadar uzatmaya cesaret edemeyen "özgürlük sever" İngilizler, bu ayaklanmayı idamlarla bastırdılar; öte yandan. Avusturya hükümeti Çek Diet'inin milletvekillerini ^[sayfa 113] "ihamet yüzünden" ölüm cezasına çarptırdı ve aynı suçtan bütün Çek alaylarını kurşuna dizdi.

Bu liste çok eksiktir elbet. Gene de, emperyalizmin buhranları **yüzünden**, ulusal ayaklanma alevleri **hem** sömürgeleri **hem** Avrupa'yı sardı, ulusal duygudaşlıklar ve nefretler ağır Drankon tehditlerine, baskı tedbirlerine karşın, kendilerini gösterdiler. Emperyalizmin bütün bu buhranları sadece gelip onun doruğuna çarptılar: emperyalist burjuva sınıfının kuvveti alttan alta hâlâ zayıflatılmadı (bu belki bir "yıpratma" savaşıyla yapılabilir ama henüz olmadı), ayrıca emperyalist ülkelerdeki işçi hareketleri de hâlâ pek çelimsizdi. Savaş tam bir bitkinlik getirdiğinde ya da hiç değilse bir devlette burjuva sınıfının kuvveti -1905'de Çarlığın olduğu gibi- işçi sınıfının darbeleriyle sallandığı zaman ne olacak?

İçinde bazı Solcuların da bulunduğu Zimmerwald grubunun yayın organı olan **Bedrer Tagwacht**'da 9 Mayıs 1916'da, İrlanda ayaklanması üstüne, K. R. [Karl Radek] harfleriyle imzalanmış "Türküleri Bitti" başlıklı bir makale çıktı. İrlanda ayaklanmasının bir "putsch"dan başka birşey olmadığını, yazarn dediği gibi "İrlanda sorununun tanımsal bir sorun" olduğunu, köylülerin reformlarla yatıştırıldıklarını ve ulusal hareketin "sebepl olduğu heyecana karşın

toplumsal destekten yoksun, sadece şehirlere ait bir küçük burjuva hareketi” olduğunu anlatıyordu. Yazarın bu dehşetli öğretisel ve bilgiççe görüşünün, ayaklanmaya gene bir “Dublin putsch”u etiketi yapıştıran bir Rus ulusal-liberal Kadeti, A. Kulisher’in. .. görüşüyle birleşmesi şaşılacak birşey değildir:

Atasözünün dediği gibi, “zararın neresinden dönülse kâdır”. Küçük ulusların özgürlük hareketlerini hor görmekle ve ulusların “kendini yönetme” haklarını reddetmekle düştükleri bataklığın farkında olmayan birçok arkadaşın bir Sosyal Demokratla, emperyalist burjuva sınıfının [sayfa 114] bir temsilcisinin görüşlerinin bu “kaza- ra” birleşmesini gördükten sonra gözlerinin açılacağını umanz.

Bilimsel anlamında “putsch” terimi birtakım gizli işler çevirenlerin ya da budala manyakların giriştikleri ve kitleler arasında duygudaşlık uyandırmayan başkaldırmalar için kullanılabilir. Yüzyllardır sürüp gelen İrlanda ulusal hareketi, çeşitli sınıf çıkarı aşamalarından geçerek, özellikle Amerika’da İrlanda bağımsızlığını isteyen büyük İrlanda Ulusal Kongresi halinde kendini göstermiş, uzun bir süre kitle tahriklerinden, gösterilerden, gazete baskılarından vb. sonra, şehirli küçük burjuvaların ve **işçilerin bir bölümü** tarafından sürdürülen sokak çarpışmalarına dönüşmüştür. Böyle bir ayaklanmaya “putsch” diyen, ya azılı bir gerici ya da toplumsal bir devrimi canlı bir olgu olarak görme umudunu yitirmiş bir doktrincidir.

Toplumsal devrimin, sömürgelerdeki ve Avrupa’daki küçük uluslar ayaklanmadan, **bütün önyargılarıyla** küçük burjuvaların bir bölümünün devrimci parlamaları olmadan, mutlakiyetin, kilisenin, toprak ağalarının, vb. baskısına karşı siyasal bilince varmamış işçilerin ve yarı işçilerin hareketi olmadan **yapılabileceğini** hayal etmek **toplumsal devrimi reddetmektir**. Demek bir yerde bir ordu dizilecek ve “biz sosyalizmden yanayız” diyecek, başka bir yerde bir başkası da “biz emperyalizmden yanayız” diyecek ve bunun adı toplumsal devrim olacak! Ancak böyle gülünç, bilgiççe düşünceleri olanlar İrlanda ayaklanmasını “putsch” diyerek küçültürler.

“Salt” bir toplumsal devrim bekleyenlerin ömrü, bunu görmeye yetmeyecektir. Böyle biri, devrimin ne olduğunu anlamadan devrime sözle bağlı demektir.

1905 Rus devrimi, burjuva demokratik devrimidir. Çarpışmalara halkın bütün hoşnutsuz sınıfları, grupları, ögeleri katıl-

dı. Bunların arasında, en kaba önyargılarla, belirsiz ve acayip mücadele amaçlarıyla dolu kitleler vardı; [sayfa 115] Japonlardan para alan küçük gruplar vardı; karaborsacılar, serüvenciler vb. vardı. Ama **nesnel olarak**, kitle hareketi Çarlığın belini kırıyor ve demokrasi yolunu açıyordu; bu yüzden sınıf bilincine varmış işçiler önderlik etti ona.

Avrupa'da, sosyalist devrim, baskı altındaki ve hoşnutsuz çeşitli ögelerin katılacağı bir kitle mücadelesi patlamadan **olamaz**. Küçük burjuvaların ve gelişmemiş işçilerin bazı bölümleri katılacaktır buna, böyle bir katılma olmadan **kitle** mücadelesi **imkansızdır**, bunsuz da **hiçbir** devrim olamaz; bunların önyargılarını, gerici hayallerini, güçsüzlüklerini, yanlışlarını bu harekete sokmalarından kaçınılamaz. Ama **nesnel olarak** bunlar **sermayeye** saldıracaklardır. Bu nesnel gerçeği bilen devrimin sınıf bilincine varmış öncüsü, ileri işçiler, değişik ruhlu, düzensiz, dağınık bir kitle mücadelesini birleştirip yönetmeyi başaracak, iktidarı alacak, bankaları ele geçirecek, herkesin nefret ettiği (ayrı ayrı nedenlerle) tröstleri dağıtacak ve tümüyle burjuva sınıfının yıkılıp sosyalizmin zaferinin sağlanmasında gerekli başka diktatörce tedbirleri alacaktır; gene de, bütün bunlara karşın, sosyalizm kendini küçük burjuva tortularından çabucak "antamayacaktır".

Polonya Tezlerinden (1 ,4) şunu okuyalım: "Sosyal Demokrasi **Avrupa'da devrimci buhranların keskinleştirmek amacıyla** sömürgelerdeki genç burjuva sınıfının Avrupa sömürgeciliğine karşı mücadelesinden yararlanmalıdır". (Siyahlar, yazarındır.)

Bu bakımdan sömürgelerle Avrupa'yı karşılaştırmak yapılabilecek en kötü şey değil mi? Avrupa'da baskı altındaki ulusların mücadelesi, ayaklanmaya ve sokak savaşına kadar gidebilecek, sıkıyönetimin ve ordunun demir disiplini kırabilecek bir çarpışma, uzak bir sömürge'deki daha gelişmiş bir ayaklanmadan çok daha büyük bir ölçüde "Avrupa'daki devrimci buhranları keskinleştirecektir". [sayfa 116] İrlanda'daki bir ayaklanmanın emperyalist İngiliz burjuva sınıfı iktidarına vurduğu darbe, Asya ya da Afrika'daki buna eşit bir darbeden siyasal olarak yüz kere daha önemlidir.

Fransız aşırı ulusçu (şöven) gazeteleri Belçika'da gizli bir gazetenin, **Özgür Belçika'nın** sekseninci sayısının yayınlandığını bildirdiler. Fransa'nın aşırı ulusçu gazeteleri sık sık yalan söyler elbet, ama bu haber doğru görünüyor. Oysa aşırı ulusçu ve Kautsky'ci

Alman Sosyal Demokrasisi iki yıllık savaş boyunca kendisi için öz-
gür bir yayın kuramayıp, askeri sansürün boyunduruğuna kafasını
uzatmışken (yalnız Sol Radikal ögeler sansüre karşın kendi hesa-
plarına broşürler ve bildiriler yayınladılar) baskı altındaki uygar bir
ulus devrimci bir protesto organı basarak azgınlıkta eşi olmayan bir
askeri baskıya karşı çıktı. Tarihin diyalektiği şöyledir: Emperyalizme
karşı savaşta **bağımsız** bir etken olamayacak kadar güçsüz küçük
uluslar, emperyalizm düşmanı **gerçek** kuvvetin -sosyalist işçi sını-
fının- sahneye çıkmasına yardım eden bir maya, bir basil rolü oynar-
lar.

Şimdiki savaşta genel kurmaylar düşman tarafındaki ulusal
ve devrimci her hareketten yararlanmak için ellerinden geleni ya-
pıyorlar: Almanlar, İrlanda ayaklanmasından, Fransızlar, Çek hare-
ketinden vb. yararlanıyorlar. Kendi görüşlerine göre doğru hareket
ediyorlar. Düşmanın en ufak bir güçsüzlüğünden ve ortaya çıkan
her fırsattan yararlanılmazsa, önemli bir savaş sürdürülemez; hep
tetikte olmak gerekir, çünkü bir barut deposunun ne zaman, nere-
de, nasıl “patlayacağı” önceden kestirilemez. İşçi sınıfının sosya-
lizm için büyük kurtuluş savaşında, bu buhranları keskinleştirip yay-
mak amacıyla, emperyalizmin getirdiği **her** belaya karşı **her** halk
hareketinden nasıl yararlanacağımızı bilmezsek zavallı devrimciler
oluruz. Bir yandan bütün ulusal baskılara “karşı” olduğumuzu bir
[sayfa 117] ayrı telden tekrarlarlarken, öte yandan baskı altındaki bir ulus-
un bazı sınıflarının en hareketli ve aydın bölümlerinin baskı yapan-
lara karşı kahramanca ayaklanışını bir “putsch” olarak tanımlama-
ya kalkarsak, Kautsky’cilerin düştüğü budalalık düzeyine düşmüş
oluruz.

İrlandalıların bahtsızlığı, Avrupa işçi ayaklanması
olgunlaşmadan önce vakitsiz baş kaldırmalıdır. Kapitalizmin, çeşitli
ayaklanma kaynaklarının birtakım tersliklere ve yenilgilere uğrama-
dan ve kendiliklerinden hemen birleşmelerine imkan verecek ka-
dar uyumlu bir bünyesi yoktur. Öte yandan, ayaklanmaların ayrı
zamanlarda, ayrı yerlerde patlamaları ve çeşit çeşit olmaları ger-
çeği, genel harekete genişlik ve derinlik sağlar; ama yalnız bu çeşit
vakitsiz, tek tek, dağınık, bu yüzden de başarısız devrimci hareketl-
erde, kitleler deney sahibi olurlar, bilgi edinirler, kuvvet toplarlar,
gerçek önderlerini -sosyalist işçileri- tanırlar ve bu yolla genel saldı-
rıyla hazırlanırlar. 1905’teki genel saldırının yolunu da yer yer ve

bütün ülkede grevler, gösteriler, ordudaki başkaldırmalar, köylüler arasındaki ayaklanmalar hazırlamıştı. [sayfa 118]

“**Discussion on Self-Determination Summed Up**”, V. İ. Lenin, **National Liberation, Socialism and Imperialism**, International Publishers, 1968, s. 158 -162, Temmuz 1916’da yazılan bu makale ilk defa Ekim 1916’da yayınlandı.

13. EMPERYALİZME KARŞI ULUSAL SAVAŞLAR V. İ. Lenin

Junius'un¹³ yanlış önermelerinden ilki Uluslararası Grup'un beşinci tezi içindedir. “Bu dizginsiz emperyalizm döneminde artık ulusal savaşlar imkansızdır. Ulusal çıkarlar, işçi kitlelerini can düşmanları emperyalizmin hizmetine almak amacıyla sadece bir kandırma aracı olarak işe yararlar.” Bu saptamla sonuçlanan beşinci tezin başlangıcı, **bugünkü** savaşın niteliğini tartışıp bunun bir emperyalist savaş olduğunu söyler. Genellikle ulusal savaşların bu reddedilişi ya bir yanlışlık ya da **bugünkü** savaşın (Birinci Dünya Savaşı) ulusal bir savaş değil, emperyalist bir savaş olduğu görüşünü -bu yetkin, doğru görüşü- iyice belirtmek için rasgele bir abartma olabilir. Bu yanlışın üstünde durulması gerekir, çünkü çeşitli Sosyal Demokratlar **bugünkü** savaşın bir ulusal savaş olduğu yolundaki sahte yargıdan hareketle, **herhangi** bir ulusal savaş olanağını da kabul etmiyorlar...

“Ulusal savaşlar artık mümkün değildir” tezinin [sayfa 119] savunmasında tek kanıt, dünyanın küçük bir grup sömürgeci kuvvet tarafından bölündüğü, bu yüzden önce bir ulusal savaş olarak başlasa bile her savaşın, emperyalist kuvvetlerden ya da gruplardan birinin

¹³ Lenin'in burada tartıştığı Junius Broşuru, aralarında Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Frans Mehring, Clara Zetkin'in de bulunduğu Alman Sol Sosyal Demokratlarının Uluslararası Grubu tarafından yazılmıştı. Ocak 1916'da bu grup Spartakus grubu adını aldı, sonra da Almanya Komünist Partisinin öncüsü olan Spartakus Birliği oldu.

çıkartıyla ilgili bir emperyalist savaşa **dönüşeceği** tartişmasıdır (Junius, s. 81).

Bu görüşteki safsata ortadadır. Hem doğada, hem toplumda bütün bölücü çizgilerin uzlaşımsal ve dinamik olduğu, her olgunun belli koşullar altında kendi karşıtına dönüşebileceği, elbet Marksist diyalektiğin bir temel önermesidir. Bir ulusal savaş, emperyalist savaşa **dönüşebilir, tersi de olur**. İşte bir örnek: Büyük Fransız Devriminin savaşları ulusal savaş olarak başladı ve gerçekten de böyleydi. Bunlar devrimci savaşlardı; devrim düşmanı mutlakiyetler birliğine karşı büyük devrimi savunuyorlardı. Ama Napoleon Fransız İmparatorluğunu kurup bazı büyük, yaşayan, eski Avrupa devletlerini ele geçirince Fransızların bu ulusal savaşları, emperyalist savaş oldu, bu kere Napoleon emperyalizmine karşı ulusal kurtuluş savaşlarına yol açtı...

Ayrıca, emperyalist dönemde sömürgelerin ve yarı sömürgelerin açtığı ulusal savaşlar hem mümkün hem de **kaçınılmazdır**. Bir milyar insan, yani dünya nüfusunun **yarısından çoğu** sömürgelerde ve yarı sömürgelerde yaşıyor (Çin, Türkiye, İran). Oralardaki ulusal kurtuluş hareketleri zaten, ya çok kuvvetlidir ya da gelişmekte ve olgunlaşmaktadır. Her savaş siyasetin başka araçlarla devamıdır. Sömürgelerdeki ulusal kurtuluş siyasetinin devamı **kaçınılmaz olarak** emperyalizme karşı ulusal savaş biçimini alacaktır. Böyle savaşlar şimdiki “büyük” emperyalist kuvvetler arasında emperyalist bir savaşa götürebilir; ama götürmeyebilir de. Bir yığın etkene dayanır bu...

Bugünkü savaşta “büyük” kuvvetler büsbütün bitkin düşerlerse, ya da Rusya’da devrim zafere ulaşırsa, ulusal hatta başanlı ulusal savaşlar mümkündür. Emperyalist ^[sayfa 120] kuvvetlerin silahlı müdahalesi her zaman mümkün değildir. Bu bir; ikincisi: Küçük bir devletin bir deve karşı savaşının umutsuz olacağı yolundaki yüzeysel görüş umutsuz bir savaşın bile gene de bir savaş olduğu gözlemiyle karşılanmalıdır. Ayrıca, “dev” ülkeler içinde bazı etkenlerin işlemesi de -sözgelimi, ihtilâlin patlaması- “umutsuz” bir savaşı “umutlu” bir savaşa döndürebilir.

“Ulusal savaşlar artık mümkün değildir” yanlış önermesi üstünde ayrıntılarıyla durmamızın nedeni, bunun yalnız teorik bakımdan açıkça yanlış olmasından değildir; Üçüncü Enternasyonal’in ancak bayağılaştırılmamış Marksizm temeli üstüne kurulmasının

mümkün olduğu bir sırada “Sol”un Marksist teoriyi hafiften alması çok üzücü birşey olurdu. Ama bu yanlış, pratik siyaset bakımından da çok zararlı; çünkü gerici savaşlardan başka savaş olamayacağına değindiği için saçma “silahsızlanma” propagandasını doğuruyor. Bundan başka, daha da gülünç ve aşağılık gerici bir tutumu -ulusal hareketlere kayıtsızlık tutumunu- doğuruyor. “Büyük” Avrupa uluslarının, yani küçük halkları ve sömürge halklarını ezen ulusların üyeleri, yani bilimsel bir havayla “ulusal savaşlar artık mümkün değildir” diye ilan ettikleri zaman, böyle bir tutum aşın ulusçuluk olur. Emperyalist kuvvetlere karşı ulusal savaşlar yalnız mümkün ve olası değil, kaçınılmaz, **ilerici** ve **devrimcidirler**; **ama başarılı** olmaları için ya ezilen ülkelerdeki kalabalık (Hindistan’da ve Çin’de yüzlerce milyon) halkın birleşik çabası, ya da uluslararası koşulların özellikle uygun bir durumu (yani savaşla, düşmanlıklarla vb. bitkin düşen emperyalist kuvvetlerin müdahale edememeleri gibi), ya da büyük devletlerin birinde burjuva sınıfına karşı işçi sınıfının ardarda ayaklanması gereklidir. (Bu son olasılık işçi sınıfının zaferi için en uygun ve özlenen birşey olduğundan baş yeri tutar.) [sayfa 121]

“**The Junius Pamphlet**”, V. İ. Lenin, **Collected Works**, cilt: 22, 1964, s. 304-312. 1916 Temmuzunda yazıldı.

14.
MARKSİZM VE AYAKLANMA
V. İ. Lenin

Ayaklanmaya hazırlanmanın ve genel olarak, ayaklanmayı bir sanat olarak görme biçiminin “blankicilik” olduğunu ileri süren oportünist yalan, Marksizmin çarpıtılmaları arasında, en kötü niyetlerden ve egemen “sosyalist” partiler tarafından belki de en çok yayılmış bulunanlardan biridir.

Oportünizmin büyük ustası, Bernstein, Marksizme karşı blankicilik suçlamasını ileri sürerek, acıklı bir ün kazanmıştı, ve gerçek-

te, bugünün oportünistleri, blankicilik diye haykırdıkları zaman, Bernstein'ın yoksul "fikir" lerini ne azıcık yenileştiriyor, ne de onları en küçük bir şey ile "zenginleştiriyorlar".

Marksistleri, ayaklanmayı bir sanat olarak gördükleri için, blankicilik olarak suçlamak! Ayaklanmanın bir **sanat** olduğunu açıklayarak, onu bir sanat olarak ele almak gerektiğini, ilk başarıları kazanmak ve kargaşalık içine düşmesinden yararlanarak, düşmana karşı **yürüyüşü** aksatmaksızın, başardan başanya ilerlemek gerektiğini, vb., vb. söyleyerek bu konudaki fikrini en belgin, en açık ve en kesin bir biçimde açıklayanın Marks'ın ta kendisi olduğunu hiç bir Marksist yadsıyamayacağına göre, gerçeğin bundan daha apaçık bir çarpıtılması olamaz.

Başarmak için, ayaklanma bir komploya değil, bir partiye değil, ama öncü sınıfına dayanmalıdır. İşte birinci nokta. Ayaklanma **halkın devrimci atılımına** dayanmalıdır. İşte ikinci nokta. Ayaklanma, yükselen devrim tarihinin, halk öncüsünün etkinliğinin en güçlü olduğu, düşman saflarında ve **devrimin güçsüz, kararsız, çelişki dolu dostlarının saflarında duraksamaların** en güçlü oldukları bir **dönüm noktasında** patlak vermelidir; İşte üçüncü nokta. Ayaklanma sorununu koyma biçiminde, **Marksizmin blankicilikten** ayrılması sonucunu veren üç koşul, işte bunlardır.

Ama, bu koşullar yerine geldikten sonra, ayaklanmayı bir **sanat** olarak görmeyi kabul etmemek, Marksizme ihanet etmektir, devrime ihanet etmektir.

Ayaklanmanın, olayların nesnel akışı tarafından gündeme konmuş bulunduğunu partinin tam da şu anda **zorunlulukla** kabul etmesi gerektiğini, ayaklanmayı bir sanat olarak ele alması gerektiğini tanıtlamak için, belki en iyisi karşılaştırma yöntemini kullanmak ve 3 ve 4 Temmuz günleri ile Eylül günlerini karşılaştırmak olacaktır.

3 ve 4 Temmuz günleri, gerçeğe aykırı davranmaksızın, sorun şöyle konabiliyordu: İktidarı almak daha yeğdir, yoksa düşmanlarımız bizi her durumda başkaldırma ile suçlayacak ve bize fesatçıymişiz gibi davranacaklardır. Ama bundan, iktidarı o zaman almanın yararlı olduğu sonucu çıkarılamıyordu, çünkü ayaklanmanın zaferi için nesnel koşullar gerçekleşmemiştir.

1) Devrimin öncüsü olan sınıf henüz arkamızda değildi.

Her iki başkent işçileri ve askerleri arasında henüz çoğun-

luğa sahip değildik. Bugün, her iki sovyette de bu çoğunluğa sahip bulunuyoruz. Bu çoğunluk **yalnızca** Temmuz ve Ağustos ayları tarafından, bolşeviklere karşı “bastırma”lar deneyimi tarafından ve Kornilov ayaklanması deneyimi tarafından yaratılmıştır.

2) Devrimci coşku henüz büyük halk yığını kazanmamıştı. Bugün, Kornilov ayaklanmasından sonra, kazanmış bulunuyor. Taşradaki olaylar ve iktidarın birçok yerde sovyetler tarafından alınması, işte bunu tanıtır.

3) Düşmanlarımız arasında ve kararsız küçük-burjuvazi arasında, o zaman ciddi bir siyasal genişlikteki **duraksamalar** yoktu. Bugün, bu duraksamalar büyük bir genişlik kazandı: baş düşmanımız, müttefik emperyalizm, dünya emperyalizmi -çünkü “Müttefikler”, dünya emperyalizminin başında bulunuyorlar- zafere değin savaş ile Rusya’ya karşı aynı bariyer arasında **kararsızlık** gösterdi. Halk içinde çoğunluğu açıkça yitirmiş bulunan küçük-burjuva demokratlarımız, kadetler ile blok kurmayı, yani birleşmeyi kabul etmedikleri zaman, derin duraksamalar içine düştüler.

4) Bu nedenle, 3 ve 4 Temmuz günleri, ayaklanma bir yanlışlık olurdu: iktidarı ne maddeten ne de siyasal olarak koruyabilecektik. Her ne kadar Petrograd zaman zaman bizim elimizde olsa da, (iktidarı-ç.) maddeten (koruyamazdık-ç.), çünkü işçilerimiz ve askerlerimiz Petrograd’ı elde tutmak için **dövüşmeyi, ölmeyi** o zaman kabul etmezlerdi: **aynı zamanda hem Kerenski’lere** ve hem de Çereteli’ler ve Çernov’lara **karşı** bu ‘kırgınlık’, bu yatışmaz kin o zaman yoktu; bolşeviklere karşı, sosyalist-devrimcilerin ve menşeviklerin de katıldıkları kıyımların deneyimi ile insanlarımız henüz yoğrulmamışlardı.

Siyasal olarak 3 ve 4 Temmuz günleri iktidarı koruyamayacaklardık, çünkü, **Kornilov serüveninden önce**, ordu ve taşra, Petrograd’a karşı yürüyebilirdi ve yürüyecekti.

Bugün durum bambaşkadır.

Devrimin öncüsü, yığınları sürüklemeye yetenekli, halkın öncüsü olan **sınıfın** çoğunluğu bizden yana.

Halkın **çoğunluğu** bizden yana, çünkü Çernov’un hükümetten ayrılışı, köylülüğün sosyalist-devrimci bloktan (ne de sosyalist-devrimcilerin kendinden) **toprak almayacağına**, her ne kadar tek belirtisi olmaktan uzaksa da, gene de en gözle görülür ve en somut belirtisidir. Başlıca nokta, devrime kendi ulusal niteliğini veren nok-

ta da, işte budur.

Tüm emperyalizm ve tüm menşevikler ve sosyalist-devrimciler blokunun görülmemişduraksamaları karşısında, partinin kendi yolunu çok iyi bildiği bir durumun üstünlüğü bizden yana.

Kesin bir zafer bizden yana, çünkü halk artık umutsuzluğun kıyısındadır, ve biz, “Kornilov günleri sırasındaki” yönetimimizin önemini göstererek, sonra da “blokçular” a bir uzlaşma **önererek** ve **onlardan** kendi duraksamalarına bir son vermektен uzak bir **red yanıtı alarak**, tüm halka aydınlık bir perspektif sunuyoruz.

Uzlaşma önerimizin **henüz** reddedilmemiş olduğuna, Demokratik Konferansın **henüz** onu kabul edebileceğine inanmak, en büyük yanlışlık olurdu. Uzlaşma, bir **parti** tarafından **partilere** önerilmişti: bu iş başka türlü de olamazdı. Partiler bu uzlaşma önerisini kabul etmediler. Demokratik Konferans, yalnızca bir **konferanstır**, başka hiç bir şey değil. Unutulmaması gereken şey, onun devrimci halk **çoğunluğunu**, yoksullaşmış ve kızdırılmış köylülüğü temsil etmediğidir. Bu bir **halk azınlığı** konferansıdır bu apaçık gerçeği unutmamak gerek. Demokratik Konferansa bir parlamento gibi davranmak, bizim bakımımızdan en büyük yanlışlık, en kötü parlamenter alıklık olurdu, çünkü o eğer kendini parlamento ve devrimin egemen parlamentosu olarak da ilan etse, her şeye karşın hiç bir şeyi **kararlaştıramayacaktır**: Karar **ona değil**, Petrograd ve Moskova işçi mahallelerine bağlıdır.

Başarı ile taçlanmış bir ayaklanmanın bütün nesnel koşulları biraraya gelmiş bulunuyor. Halkı çileden çıkararak ve gerçek bir işkence oluşturan duraksamalara, **yalnız** bizim ayaklanmadaki zaferimizin son vereceği; **yalnız** bizim ayaklanmadaki zaferimizin toprağı köylülüğe hemen vereceği; devrime karşı ayrı barış manevralarını, **yalnız** bizim ayaklanmadaki zaferimizin **başarısızlığa uğratacağı**, bu manevraları, daha tam, daha adil ve daha yakın bir barış, devrime **elverişli** bir barış açık önerisi ile başarısızlığa uğratacağı bir durumun olağanüstü üstünlüğü bizden yana.

Ensonu yalnız bizim partimiz, ayaklanmada zafer kazandıktan sonra, Petrograd’ı **kurtarabilir**, çünkü, eğer bizim barış önerimiz kabul edilmez ve bir silah bırakışması bile sağlayamazsak, o zaman “aşıncılığın” asıl yandaşları **biz** olacağız, savaş **partilerinin başında** biz olacağız, **en iyi “savaş”** partisi biz olacağız ve savaşı gerçekten devrimci bir biçimde yürüteceğiz. Kapitalistlerin bütün ekmeklerini

ve bütün çizmelerini ellerinden alacağız. Onlara ekmek kırıntılarını bırakacak, onlara çarık giydireceğiz. Bütün ekmek ve bütün kunduraları cepheye vereceğiz.

O zaman Petrograd'ı başarıyla savunacağız.

Gerçekten devrimci bir savaş için, maddi olduğu kadar manevi kaynaklar da, Rusya'da hala çoktur; Almanların bizimle hiç olmazsa bir silah bırakışması yapmaları için yüzde-doksandokuz şans vardır. Ve bugün bir silah bırakışması sağlamak, **tüm dünyayı** yenmektir.

Devrimi kurtarmak ve Rusya'yı her iki koalisyon emperyalistlerinin de istedikleri "aynı" paylaşımından kurturmak için, Petrograd ve Moskova işçilerinin ayaklanmasının kesinlikle zorunlu olduğunun bilincine varmış bulunan bizler, ilkin, siyasi taktiğimizi, Konferansta, yükselen devrim koşullarına uyarlamalıyız; sonra da, Marks'ın ayaklanmayı bir sanat olarak görmenin zorunluluğu üzerindeki düşüncesini yalnızca sözde kabul etmediğimizi tanıtlamalıyız.

Sayı ile etkilenmeksizin, kararsızları kararsızlar kampında bırakmaktan korkmaksızın, Konferansa katılan bolşevik kanada gecikmeden yeni bir birlik vermeliyiz: Kararsızlar devrim davasına **orada** (kararsızlar kampında-ç.) gözüpek ve özverili savaşçılar kampında olduğundan daha yararlı olacaklardır.

Uzun söylevlerin yetersizliğini, genel olarak "söylev"lerin yetersizliğini, devrimin kurtuluşu için ivedi bir eylem zorunluluğunu, burjuvaziden tam bir kopma, bütün bugünkü hükümet üyelerinin görevden alınma, Rusya'nın "aynı" bir paylaşımını hazırlayan İngiliz-Fransız emperyalistlerinden tam bir kopma kesin zorunluluğunu, bütün iktidarı hemen **devrimci proletarya tarafından yönetilen devrimci demokrasinin** eline geçirme zorunluluğunu en kesin bir biçimde belirten kısa bir bolşevikler bildirgesi yazmalıyız.

Bildirgemiz, program tasarımız ile bağlılık içinde, **su vargıyı** en kısa ve en açık biçimde formüllendirmelidir: Halklara barış, köylülere toprak, yüzkızartıcı kazançlara el koyma ve üretimin kapitalistler tarafından edepsizce baltalanmasına karşı bastırma.

Bildirgemiz ne denli kısa, ne denli kesin olursa, o denli iyi olacaktır. Yalnızca bu bildirmede çok önemli iki noktayı daha vurgulamak gerekir: Halk kararsızlıklar yüzünden çileden çıkmıştır, halk sosyalist-devrimciler ile menşeviklerin kararsızlığı yüzünden rahat-

sızdır; biz bu **partilerden** kesinlikle kopuyoruz, çünkü onlar devrime ihanet etmişlerdir.

Başka bir şey daha: Hemen ilhaksız bir barış önererek, müttefik emperyalistlerden ve tüm emperyalistlerden hemen koparak, hemen ya bir silah bırakışması, ya da bütün devrimci proletaryanın savunmaya katılmasını, ve devrimci demokrasi tarafından, devrimci demokrasinin yönetimi altında, gerçekten adil, gerçekten devrimci bir savaşın sürdürülmesini elde edeceğiz.

Bu bildirgeyi okuduktan sonra, sözler değil **kararlar**, yazılı kararlar değil **eylemler** istedikten sonra, bütün kanadımızı **fabrikalara ve kışlalara göndermeliyiz**: onun yeri oralardadır, devrimin dirimsel gücü oralardadır, devrimin kurtuluşu oralardan gelecektir, Demokratik Konferansın itici gücü oralardır.

Ateşli, heyecanlı söylevlerimizde, programımızı oralarda açıklamlı ve sorunu şöyle koymalıyız: Ya bu programın Konferans tarafından **eksiksiz** kabulü, ya da ayaklanma. Orta yol yoktur. Beklemek olanaksızdır. Devrim mahvolur.

Sorun böylece konduktan sonra, tüm kanadımız fabrikalar ve kışlalarda toplanmış bulunduğundan, **ayaklanmanın başlaması gereken zamanı kararlaştırabilecek bir durumda olacağız**.

Ve ayaklanmayı Marksistler olarak, yani bir sanat olarak görmek için, aynı zamanda, bir dakika yitirmeksizin, ayaklanma müfrezeleri **kurmamayı** örgütlemeli, güçlerimizi yerli yerine dağıtmalı, güvenilir alayları en önemli noktalara göndermeli, Aleksandra Tiyatrosunu kuşatmalı, Piyer ve Pol kalesini kuşatmalı, genelkurmayı ve hükümeti tutuklamalı, harpokulu öğrencilerine ve “vahşi tümen”e karşı, düşmanı kenttin dirimsel merkezlerine sokmaktansa, ölmeye hazır müfrezeleri göndermeliyiz; silahlı işçileri seferber etmeli, onları son ve amansız bir savaşıma çağırmalı, telgraf ve telefonu aynı zamanda işgal etmeli, bizim ayaklanma kurmayımızı Telefon Merkezine yerleştirmeli, onu bütün fabrikalara, bütün alaylara, bütün silahlı savaşım merkezlerine, vb. telefonla bağlamalıyız.

Bütün bunlar, kuşkusuz, yalnızca yaklaşık, ve yalnızca, yaşadığımız anda, **eğer ayaklanma bir sanat olarak görülmezse**, Marksizme bağlı kalınamayacağı, devrime bağlı kalınamayacağı olgusunu aydınlatmaya **yönelik** şeylerdir.

V. İ. Lenin, **Selected Works**, cilt: 2, s. 365-370. Bu mekt-

up Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin (Bolşevik) Merkez Komitesine 13-14 (26-27) Eylül 1917'de yazıldı. İlk kez 1921'de **Proletarskaya Revolutsiya** No: 2'de yayınlandı.

15.
DOĞU HALKLARININ KURTULUŞU
V. İ. Lenin

... Sovyet Rusya'nın Kolchak'a karşı tam zaferini gördük. Kapitalist boyunduruğundan kurtarılan işçilerle köylülerin birleşmiş kuvvetlerinin mucizeler yaratabileceğinin pratik ispatıdır bu. Devrimci bir savaşın çalışan, ezilen halkın ilgisini çektiğinde, halkı sömürücülere karşı dövuştükleri bilincine ulaştırdığında, onlara mucizeler yaratma gücünü ve yeteneğini verdiğinin pratik ispatıdır bu.

Kızıl Ordu'nun başardıklarının, çarpışmasının ve zafer tarihinin bütün Doğu halkları için büyük, çığır açıcı bir önemi olacağını sanıyorum. Bu deney onlara şunu gösterecek: Ne kadar güçsüz olurlarsa olsunlar, çarpışmada askerlik sanatının ve tekniğinin bütün harikalarını [sayfa 129] kullanan Avrupalı ezicilerin iktidarı, ne kadar kınılmaz görünürse görünsün, gene de, ezilen halkların açtığı devrimci bir savaş, birçok olanağıyla çalışan ve sömürülen milyonlarca insanı eyleme geçirmeyi gerçekten başarır, Doğu halkları kurtarılabilir; bu yalnız uluslararası devrim bakımından değil, kuvvetli emperyalist ülkelerin silahlı istilasına katılan Sovyet Cumhuriyeti'nin Asya'da, Sibiry'a'da edindiği doğrudan doğruya askeri deney bakımından da mümkündür.

Bundan başka, Rusya'daki İç Savaş deneyi bize ve bütün ülkelerin komünistlerine iç savaş potasında devrim coşkusunun kaynayıp gelişmesi yanında, ülkenin iç birliğinin de kuvvetlendiğini gösterdi. Savaş bir ülkenin bütün iktisadi ve örgütsel güçlerini sınar. Sonunda, açlığa, soğuğa katılan işçiler ve köylüler için savaş çok güç olsa da, bu iki yıllık deneye dayanarak kazandığımızı ve bundan sonra da kazanacağımızı söyleyebiliriz; çünkü çok geniş ve sağlam bir ülkemiz var, açlığa ve soğuğa karşın köylülerimizle işçilerimiz

el ele duruyor, kuvvetleniyor, her ağır darbeye daha büyük bir güç-birliği ve artan bir iktisadi verimle karşılık veriyorlar...

İzin verirsiniz... Doğu ulusları bakımından gelişen durum hakkında birşeyler söylemek istiyorum. Sizler çeşitli Doğulu halkların Komünist partilerinin ve komünist örgütlerinin temsilcilerisiniz. Rus Bolşevikleri, yeni devrim yolları göstermenin çok güç ama çok soylu ödevini yüklenerek eski emperyalizmde bir gedik açmayı başardılar diyebilirim; oysa sizin, Doğulu işçilerin temsilcilerinin, önünüzde daha büyük ve daha yeni bir ödeviniz var. Bütün dünyada yaklaşan sosyalist devrimin sadece her ülkenin işçi sınıfının kendi ülkesinin burjuva sınıfına karşı zaferi olmayacağı açıkça görünüyor. Devrimler çabuk ve kolayca gelseydi bu mümkün olurdu. Emperyalistlerin buna izin vermeyeceğini, her ülkenin kendi Bolşeviklerine [sayfa 130] karşı silahlandığını, tek düşüncelerinin yurttaki Bolşevizmi yenmek olduğunu biliyoruz. Bu yüzden her ülkede bir iç savaş malyalanıyor. Bu savaşta eski Sosyalist uzlaştırıcılar burjuva sınıfının yanında olacaklar. Bu yüzden sosyalist devrim sadece her ülkedeki devrimci işçi sınıflarının kendi burjuva sınıflarına karşı çarpışması olmayacak. Hayır! Emperyalistlerin ezdiği bütün sömürgelerin ve ülkelerin, bütün bağımlı ülkelerin uluslararası emperyalizme karşı çarpışması olacak bu. Geçen Mart ayında kabul ettiğimiz Parti programında, yaklaşan dünya sosyalist devrimini tanımlarken gelişmiş ülkelerdeki işçilerin emperyalistlere ve sömürücülere karşı iç savaşının, uluslararası emperyalizme karşı ulusal savaşlarla birleşmeye başladığını söyledik. Devrimci akım bunu doğruluyor, günden güne daha da doğrulayacak. Bu, Doğuda da böyle olacak.

Doğuda da kitlelerin yeni bir yaşam kurmak ve buna bağımsız olarak katılmak için ayaklanacağını biliyoruz; çünkü halkın yüz milyonlarcası, şimdiye kadar uluslararası emperyalist siyasetin nesnelere olarak ve kapitalist kültürüyle uygarlığını verimlendirme malzemesi olan her türlü haktan yoksun bir biçimde, bağımlı uluslara aittir.

Sömürgeler için mandalar verildiğinden söz ettikleri zaman, bunun soygun ve yağma mandaları demek olduğunu, yani önemsiz bir halk topluluğuna dünya nüfusunun çoğunu sömürme hakkı verildiğini çok iyi biliriz. Bağımsız devrimci bir kuvvet kuramadığı için o zamana kadar tarihsel ilerleme yörüngesinin dışında kalan bu çoğunluk, bildiğimiz gibi, yirminci yüzyılın başlarında böyle ha-

reketsiz bir rol oynamayı bıraktı. 1905'in ardından Türkiye'de, İran'da, Çin'de devrimler olduğunu ve Hindistan'da devrimci bir eylemin geliştiğini biliyoruz. Emperyalist savaş da devrimci hareketin gelişmesine katkıda bulundu; çünkü, Avrupalı emperyalistler çarpışmalarında tam [sayfa 131] örgütlü sömürge birlikleri kurmak zorunda kaldılar. Ayrıca, emperyalist savaş, Doğuyu uyandırdı, ve Doğu halklarını uluslararası siyasete soktu. İngiltere ve Fransa. sömürge halklarını silahlandırdı, onların askeri tekniğe ve bugünün makinalarına alışmasına yardım etti. Bu bilgiyi onlar sömürgeci efendilerine karşı kullanacaklar .Çağdaş devrimde Doğunun uyanma döneminin ardından bütün Doğulu halkların dünyanın alinyazısını kararlaştırmaya katılacakları dönem gelecek ve artık sadece başkalarını zenginleştiren nesnelere olmayacaklar. Doğu halkları pratik eylem gereksiniminin, her ulusun bütün insanlığın alinyazısına biçim vermeye katılması gereksinmesinin farkına varmaya başlıyor.

İşte bu yüzden, dünya devriminin gelişme tarihinde -başlangıcına bakılırsa bu devrim uzun yıllar sürecek ve büyük çabalar isteyecek- devrimci mücadelede devrimci eylemde sizlerin büyük bir rol oynamaya ve uluslararası emperyalizme karşı mücadelemizde bizimle birlik olmaya çağnlaçağınızı düşünüyorum. Uluslararası devrime katılmanız sizi kanışık ve güç bir ödevle karşılaştıracak, bunun yerine getirilmesi ortak başanımızın temelini atmaya hizmet edecek, çünkü, halkın çoğunluğu ilk defa burada bağımsız olarak hareket etmeye başlıyor; uluslararası emperyalizmi yoketme kavgasında yorulmaz bir etken olacak bunlar.

Doğulu halkların çoğu Avrupa'nın en geri kalmış ülkesinden -Rusya'dan- daha kötü bir durumdalar. Ama biz, derebeylik kalınlarına ve kapitalizme karşı çarpışmamızda Rus işçileriyle köylülerini birleştirerek başarılı olduk; işçilerle köylüler derebeyliğe, kapitalizme karşı birleştikleri için zaferimiz kolay oldu. Doğulu halklarla ilişki kurmak özellikle önemlidir; çünkü Doğulu halkların çoğunluğu kapitalist fabrikaların okulundan geçmiş işçiler değil, orta çağ baskısının kurbanları olan [sayfa 132] sömürülen ve çalışan halkların tipik temsilcileridir. Rus Devrimi, işçilerin kapitalizmi yendikten ve çalışan yaygın köylü kitlesiyle birleştikten sonra orta çağ baskısına karşı nasıl zafer kazandıklarını gösterdi. Şimdi Sovyet Cumhuriyetimiz uyanan Doğulu halkları bir araya getirip onlarla birlikte uluslararası emperyalizme karşı çarpışmalıdır.

Bu bakımdan sizler, önceki dünya Komünistlerinin karşılaşmadığı bir ödevle karşı karşıyasınız: Komünizmin genel teorisine ve pratiğine dayanarak Avrupa ülkelerinde olmayan özel koşullara kendinizi uydurmalısınız; bu teoriyi ve pratiği, halkın çoğunun köylü olduğu yerlerin koşullarına, kapitalizmle değil orta çağ kalıntılarıyla çarpışmak gereken yerlerin koşullarına uygulayabilmelisiniz. Tek ödev bu. Güç ama hoşnutluk verici bir ödev; çünkü şimdiye kadar çarpışmanın dışında kalan kitleler ona katılmaya başladılar; ayrıca Doğudaki komünist hücre örgütleri size Üçüncü Enternasyonal ile sıkı ilişki kurma fırsatı verir. Dünyanın ilerlemiş işçileriyle orta çağ koşulları altında çalışan ve sömürülen kitlelerin bu bağlaşmasının özel biçimlerini bulmalısınız. Sizlerin büyük ölçüde yapacağınızı, biz ülkemizde küçük ölçüde başardık. Umarım bu ödevi başarıyla yapacaksınız. Sizlerin temsilcileri olduğunuz Doğudaki komünist örgütleri sayesinde ileri devrimci işçi sınıfıyla ilişki kuracaksınız. Ödeviniz komünist propagandasının her ülkede halkın anlayacağı bir dille sürdürülmesini sağlamaktır.

Son zaferin ancak dünyanın bütün ilerlemiş işçi sınıfı tarafından kazanılabileceği açıktır; biz Ruslar, başka ülkelerin, yani İngiliz, Fransız, Alman işçilerinin pekiştireceği işe başlıyoruz. Ama bütün ezilen sömürge uluslarının çalışan halklarının, en başta Doğulu ulusların ^[sayfa 133] yardımı olmadan bunların zafere ulaşamayacaklarını anlıyoruz. Komünizme geçişin yalnız öncülerle başlanamayacağını bilmeliyiz. Ödev şudur: Çalışan kitleleri, eriştikleri düzleme bakmadan devrimci faaliyete, bağımsız eyleme, örgütlemeye itmek; daha ilerlemiş ülkelerin komünistleri için yazılmış gerçek komünist öğretisini her halkın diline çevirmek; hemen yapılması gereken pratik ödevleri yapmak ve başka ülkelerin işçilerini ortak bir mücadelede birleştirmek.

Bunlar, çözümünü hiçbir komünist kitabında bulamayaçağımız sorunlardır; ama bu çözümü Rusya'nın başlattığı ortak mücadelede bulacaksınız. Bu sorunla uğraşacak ve onu kendi bağımsız deneyinizle çözeceksiniz. Bu işte bir yandan öteki ülkelerin çalışan halklarının öncülerıyla sıkı bir bağlantının yardımını, öte yandan temsilcisi olduğunuz Doğa halklarına gerçek yaklaşma yolları bulma yeteneğinizin yardımını göreceksiniz. Tarihsel nedenlerle, bu halklar arasında uyanmakta olan, uyanması gereken burjuva milliyetçiliği temeline dayanacaksınız. Aynı zamanda, her ülkenin

alışan ve sömürülen halklarına yaklaşma yolları bulup onlara anlayacakları bir dille tek kurtuluş umutlarının uluslararası devrimde olduğunu ve uluslararası işçi sınıfının Doğuda alışan ve sömürülen milyonlarca insanın tek dostu olduğunu anlatmalısınız.

İşte önünüzdeki büyük dev bu; devrim ağı ve devrimci hareketin gelişmesi sayesinde -bundan kuşkulanılmaz- bu dev Doğunun komnst örgütlerinin birleşik çabalarıyla ve başarıyla yapılacak, uluslararası emperyalizme karşı tam bir zaferle sonuçlanacaktır. [sayfa 134]

“Address to the Second All-Russian Congress of Communist Organizations of the Peoples of the East”, V. İ. Lenin, Selected Works, Cilt 3, s. 285, 289-93; Deme 22 Kasım 1919’da verildi.

II. KISIM

ÇAĞDAŞ TEORİ VE PRATİK

I. SOVYETLER BİRLİĞİ

Lenin'in, devrimci silahlı mücadele konusunda öne sürdüğü görüşlerin nasıl uygulandığını anlamak için, aşağıdaki seçme yazılarda canlanan Sovyet gerilla savaşı deneyi ile, mimarları arasında bizzat Lenin'in de bulunduğu Sovyet savunma siyasetine eğilmek durumundayız. Yazıya dökülmüş geniş bir Sovyet gerilla deneyi var; bu Alexander Fadayev'in **Ondokuz** adlı büyük romanından, Nazilere karşı gerilla savaşlarına katılanların anılarına kadar uzanan geniş bir literatürdür. Konumuza aydınlık getiren en geniş yayın dizisinden, ortak bir gerilla stratejisi ve taktikleri teorisi çıkarmamız mümkün.

Sovyetler Birliği'ndeki gerilla savaşlarının özelliği, sadece ulusal bir kurtuluş savaşı olmayışı ve genel anlamda devrimci eylem çerçevesi içinde kalmayıdır. Asıl önemli olan, bu ülkedeki devrimci savaşların, diğer ülkelerdeki devrimci mücadelelere maddi ve manevi yardım sağlayarak, yarattığı dış etkidir.

SBKP Merkez Komitesi Prezidyum Yardımcı Üyesi olan Şeref R. Raşidof, Birinci Asya, Afrika ve Latin Amerika Dayanışma Konferansında (Küba'da. 3 -15 Ocak, 1966'da toplanan ve Üç Kıta Konferansı adı da verilen toplantıda) Sovyetlerin, gerilla savaşı konusundaki tutumlarını dile getirmiştir. Raşidof, "Sovyet halkının, halk savaşlarını ve ezilen halkların özgürlük ve bağımsızlık amacıyla giriştikleri silahlı mücadeleleri desteklediğini" öne sürdü. Örnek olarak. Sovyetler Birliği'nin Vietnam halkına yaptığı geniş yardımı ayrıntılarıyla anlattı. Raşidof'a göre, Sovyetlerin "Aynı toplumsal sistemlere sahip egemen ülkelerle ilişkilerini, barış içinde birlikte yaşama ilkesi üstüne kurup geliştirmesi", ülkenin uluslararası görevlerini yerine getirmesine engel olmuyor. [sayfa 137] Çünkü, "Ezilenlerle ezenler, sömürülenlerle emperyalistler, emperyalist saldırganlarla onların kurbanları arasında, barış içinde beraber yaşamak diye bir şey düşünülemediği açıktır" ve bu gerçeği Sovyetler de pekala biliyorlar.

1 .
İÇ SAVAŞDA GERİLLALAR
I. Minz

İç Savaş (1917-21), büyük bir kurtuluş savaşı, Sovyet halkının ilk büyük yurtsever mücadelesidir. Kızıl Ordu ve Donanma, bu savaş sırasında yaratılıp geliştiler, ülkeye sadakat ve yürekte bağlılık, yiğitlik ve kahramanlık gibi Kızıl Ordu'nun da bağlı olduğu bir takım sağlam geleneklerin tohumu hep bu iç savaş sırasında atıldı.

Kızıl Ordu zaferi kazandı, çünkü Sovyet halkına sadakat göstermişti. Çünkü Sovyet halkı, Beyaz Muhafızların o eski, kokuşmuş yönetimi diriltmeğe çalıştığını, yabancı işgalcilerin ülkelerini bir sömürge haline getirmek istediklerini, bunun Almanya'nın Ukrayna'yı sömürgeleştirme çabasında gayet canlı olarak beliren bir niyet olduğunu biliyordu. Bunları bildikleri içindir ki, en yiğit oğullarını Kızıl Orduya yollamışlar ve onu, ellerinin erdiği, güçlerinin yettiği ölçüde desteklemekten geri durmamışlardır. [sayfa 138]

İşçilerle köylülerin bu bağlılığı, bu kararlılığı sayesinde, bozuk donatımlı Kızıl Ordu, iyi donatımlı ve kendisinden sayıca yüksek olan Beyaz Muhafızları ve onun yardakçısı yabancı işgalcileri yenebilmiştir. Ruslar, Kazaklar, Ukraynalılar, Trajikler, Beyazruslar, Özbekler, Kafkas yaylalarının çocukları ve Kuzeyliler, Kızıl Ordu saflarında omuz omuza dövüştüler ve bu, Sovyetler Birliğinde yaşayan çeşitli halklar arasındaki kardeşlik bağlarını daha da sıkılaştırdı. Başlarında Büyük Rus halkı olmak üzere, Sovyet Cumhuriyetinin büyük halkları, anavatanı elbirliğiyle savundular ve gene elbirliğiyle Ukrayna'yı, Beyaz Rusya'yı, Azarbaycan'ı ve Türkmenistan'ı kurtardılar. Akıttıkları kan, Sovyetler Birliği halklarının dostluğunu pekiştiren harcin suyu olmuştur.

Kızıl Ordunun zaferi konusunda Lenin şöyle yazıyor: "Zaferi kazanmamızın sebebi el ele verebilmiş olmamız, tutkunluğumuzdur."

Kızıl Ordunun zaferine katkıda bulunan önemli öğelerden biri de, Komünist Partisi yönetimindeki hükümetin, ülkeyi savunma için örgütleyebilmiş olmasıdır. Bütün ülke, Kızıl Ordunun ardında, hiç bir çabayı esirgemeyen koskoca; birleşmiş bir kışla haline dönüştürülmüş bulunuyordu.

Kızıl Ordunun zaferini perçinleyen çeşitli yardımlar arasında,

düşmanın içinde savaşan gerillaların katkısı paha biçilmez niteliktedir. Bu kahraman gerilla savaşının bıraktığı deney ve yarattığı gelenekler Sovyet halkının tarihine silinmez harflerle yazılmıştır. Bugün de, (1942), halkımızın, faşist sürülerine karşı mücadelesinde o eski deney ve geleneklerin önemli yardımı oluyor. Yabancı işgalcilerin ve Beyaz Muhafızların eline düşmüş her bölgede, her cumhuriyette gerilla savaşı patlak verdi. Her bölgenin, kendi özelliklerine uygun özel savaş yöntemleri vardı; fakat bütünüyle ele alındığında, [sayfa 139] düşmanın gerilerinde durmadan onu vuran bir “küçük savaş” söz konusuydu. Bu “küçük savaş”, özellikle Ukrayna’da, Beyaz Rusya’da ve Baltık ülkelerinde başarının doruklarına ulaşıyordu.

Buğday hırsızlığı peşinde olan Almanlar 300.000 kişiyi aşkın bir orduyla Ukrayna’yı işgal etmişlerdi. Aslında bu büyük bir yağmacılık girişimiydi. Sadece şehirlerde değil, büyük köylerde de Alman garnizonları kurulmuş bulunuyordu. İşgal kuvvetleri köyler arasında mekik dokuyordu. İşte, Ukrayna halkının gerilla savaşına özelliğini veren, bu gerçekler oldu. Büyük gerilla birlikleri kurmak imkansız gibiydi. Çünkü büyük birlikler, Alman kuvvetlerinin eline kolayca düşebilir ve kolayca ezilebilirdi. Ülkenin özelliği de -geniş bozkırlar ve saklanma olanağı sağlayabilecek ormanların azlığı- büyük birlikler kurulmasını engelliyordu.

Bir gerilla birliğinde genellikle 30 ila 50 çeteci bulunuyordu. Bunlar, dikkatle seçilmiş. Sovyet rejimine bağlılığı bilinen, yiğitlikleri ve tecrübeleri belli kişilerdi. Gerillacılar, farklı köylerden geliyor, gene kendi köyünde yaşamağa devam ediyor, işinin gücünün başında bulunuyordu. Silahları el altında bir yere dikkatle saklanmıştı. Çetenin başı, Alman garnizonuna bir baskın yapmağa karar verince, bütün arkadaşlarına özel ulaklarla haber gönderiyor ve kararlaştırılan gün, ellerinde silahları bütün çeteciler belli bir noktada buluşuyorlardı. Başarılacak işin büyüklüğüne göre, toplananların sayısı bir kaç yüze kadar çıkabiliyordu. Baskın gerçekleştikten, Alman garnizonu süpürüldükten sonra çeteciler gene köylerine dağılıyor, silahlarını iyi bir yere saklıyor ve eskisi gibi işlerinin başına geçiyorlardı. Gayet hareketli olan bu birlikler, baskından kısa bir zaman sonra, hareket alanından kilometrelerce öteye süratle kayarak gözden kaybolmasını biliyorlardı. Baskın haberi Alman [sayfa 140] Komutanlığına ulaştınca, derhal, yüzlerce kişilik bir kuvvet, hatta bazan koca bir tümen, gerillaların peşine gönderiliyordu. Bunlar

derhal bölgeyi çembere alıyorlar, korulukları ve ovaları didik didik ediyorlar, fakat sonunda eli boş dönüyorlardı.

Beyaz Rusya'daki gerilla savaşının da kendine özgü yanları vardı. Bu bölgede ormanlar, geniş bataklıklar yaygın olduğu için, saklanma olanağı da büyüktür. Fakat bunlar, büyük gerilla birlikleri kurmağa yetmiyordu. İşgal kuvvetleri anayolları ve tren yollarını tutuyor, ikide bir ormana, ya da bataklığa sapan küçük yollardan gitmekten çekiniyorlardı. Bu yüzden, muhabere hatları daimi tehlikede oluyor, bu da onların, yolları, özellikle köprüleri, zırhlı araba ve trenlerle ve makinalı tüfekte donatılmış özel piyade birlikleriyle korumalarına yolaçıyordu. Bu sıkı denetim, hiç de iyi donatılmamış olan gerillaların, eylemlerini, Kızıl Orduya ait birliklerin harekâtı ile işbirliği içinde yürütmeleri zorunluluğunu doğuruyordu.

Bu tür gerilla savaşı, çetelerin Kızıl Ordu birlik karargahları ile doğrudan bağlantı kurabildiği ölçüde başarılı olmaktadır. Bu bağlantı bir kere kurulunca, bu defa gerillacılar, nereye baskın yapılabileceği, hangi köprünün uçurulacağı v.b. konularda, Kızıl Ordu Komutanlığının harekât planı içinde çalışmağa başlıyorlardı. Bu sıkı işbirliği sayesinde de Kızıl Ordu, düşmana daha etkili darbeler indirmekte başarılı oluyordu.

Bu gerilla eylemleri düşmanı hayli yormakla kalmıyor, aynı zamanda devamlı bir gerginlik içinde bulunduruyordu: Göz açıp dinlenme fırsatı bulamayan düşman, iki cepheye birden savaşmak zorunda bırakılmış oluyordu. Alman işgalciler, gece gündüz, yabancı bir toprakta olduklarını bir dakika bile akıllarından çıkaramıyorlar, tehlike, her kulübeye, her çalı dibine pusmuş durumda. [sayfa 141]

Sibirya'da, Kolchak'ın gerilerinde, gerilla savaşı, eşi az bulunur bir yaygınlıktaydı. Burada yüzlerce gerilla birliğinin kurulmuş olduğunu görüyoruz. Bölgenin genişliği, Beyaz muhafızların her yerde üslenmesine elvermiyordu. Sadece büyük şehirlerde ve demiryolu boylarında garnizonlar kurabiliyorlar, demiryollarına yirmi kilometreden uzak bölgelerde yerleşmeğe cesaret edemiyorlardı. Bu sayede, büyük gerilla birlikleri, hatta tümenleri, alayları, taburlarıyla koskoca gerilla orduları kurulabiliyordu. Shchetinkin ve Kravchenko komutasındaki gerilla ordusundaki çeteci sayısı onbinlere ulaşmaktaydı. Kolchak hatlarının gerisindeki bütün bölgelerin Sovyetlerin denetiminde olmasını sağlayan güçler bunlardı. Buralarda, Sovyet yerel hükümeti olağan görevine devam ediyor, işleri yür-

ütüyor, Sovyet gazeteleri muntazaman yayınlanıyordu. Taburlara, bölüklere ayrılmış olan gerilla kuvvetlerinin geri hizmetleri de gayet iyi örgütlenmiş durumdaydı. Bütün gizli eylemler, Kızıl Ordu Doğu-Cephesi Genel Kurmayının planları çerçevesinde yürütülüyordu.

Gerilla kuvvetleriyle baş etme amacıyla Kolchak, kuvvetlerinin büyük bir kısmını dağıtmak zorunda kaldı. Sadece demiryollarını korumak amacıyla 200.000 kişi ayırmıştı. Zamanla bu büyüklükte bir kuvvetin bile yetersiz olduğu anlaşılacak ve Kolchak cepheden, demiryollarını korumak üzere, adam çekmek zorunda kalacaktır. Kızıl Ordu tarafından iyice sıkıştırılan Beyaz Kuvvetler çekilmeğe başladılar. Ancak, çekilme hatları da gerillaların devamlı tehdidi altındaydı. Bir kısaç içine düşmüş, iki ateş arasında kalmış olan Kolchak kuvvetleri erimeğe başladı. Bir kısım kuvvetler, tümen tümen, Kızıl Ordu saflarına geçtiler. Sonunda, Kızıl Ordu ile gerillaların elbirliği sayesinde Kolchak bozguna uğratıldı. [sayfa 142]

I. Minz, **The Army of the Soviet Union**, Yabancı Diller Yayınevi, Moskova, 1942, s. 90, 93.

2.

II. DÜNYA SAVAŞINDA SOVYET PARTİZANLARI

A. Fyodorov

Almanlar gemi azıya almış, saldırılarını günden güne geliştiriyorlardı. Ukrayna'nın batısı savaş bölgesi halini almıştı. Düşman uçaklarının Chernigov üstünde düzinelerce uçuş yapmalarına, şehirleri durmadan dinlenmeden bombalamalarına rağmen, biz, Chernigov bölgesi yöneticileri için Almanların, Ukrayna'nın ta göbeğinde olan bu alanı işgal edeceklerine inanmak imkansız görünüyordu.

4 Temmuzda, Chernigov Demiryolu Deposunda toplanan işçilere yaptığımız konuşmada, faşistlerin şehrimize giremeyeceklerini ve sükunet içinde işimize devam etmemiz gerektiğini söyledim. Samimi inancım bu idi.

Bölge Komitesi binasına döndüğüm zaman, Ukrayna Merkez Komitesi sekreteri Yoldaş Korotchenko'nun Kiev'den gelmiş olduğunu öğrendim. Chernigov'ta bir günden fazla kalmadı. Onun yardımıyla, bölgesel kuruluşlarca, önce kimlerin, hangi sanayi malzemesinin ve değerli malların kurtarılıp kaçırılması gerektiği konusunda planlar yapıldı. Ayrılmadan önce bize, İç Savaşa katılan partizanların kaydedilmesini salık verdi. "Onların tecrübesine çok iş düşecek!" dedi.

O akşam Merkez Komitesinden bir telgraf aldım, Kiev'e çağrılıyordum. Hemen arabayla yola çıktım. [sayfa 143]

Nikita Sergeyevich (Khrushchev) beni o gece kabul etti. Cepheledeki durumu anlattı ve gerçekleri olduğu gibi kabul etmemiz gerektiğini belirtti. Alman taarruzunun küçümsenmemesi gerektiğini, düşmanın ülkenin göbeğine kadar ilerlemesinin bizi hazırlıksız yakalamaması için elden gelen herşeyin yapılması zorunluluğunu anlattı.

Nikita Sergeyevich, derhal bir Bolşevik yeraltı hareketi için hazırlıklara girişmemizi ve henüz vakit varken her bölgede bir parti birliği örgütlenmesini bildirdi. "Chernigov'a döner dönmez, derhal halkın içinden seçeceklerinizi seçin, ormanlarda partizanlar için üsler kurun ve seçtiklerinizin askeri eğitimine hemen başlayın. Ayrıntılı emirleri Yoldaş Burmistrenko size verecektir".

Mikhail Alexseyevich Burmistrenko bana yeraltı eylemleri için nasıl adam seçileceğini, bir partizan birliğinin nasıl bir örgüt olacağını, nasıl kurulacağını bir bir anlattı ve şifreleri verdi. Beni hayrete düşüren, Merkez Komitesinin yeraltı hareketinin planlamasını çoktan yapmış ve örgütlerin şemalarını bile çıkarmış olmasıydı...

Chernigov'a varır varmaz Bölge Komitesini toplantıya çağırdım. Yeraltı hareketi örgütleyeceğimize dair haberim, üyeler üzerinde mavi gökte şimşek çakmışçasına bir etki gösterdi. Bir yeraltı hareketi örgütlemek mi! Bunlar gerçekçi olmaktan uzak, kitabi laflardı. "Bolşevik yeraltı hareketi." Bu da nereden çıktı? Bilinen, böyle bir hareketin partinin tarihinde yazılı oluşu, vaktiyle böyle bir harekete girilmiş olması idi. Fakat birden herkes toparlandı, gençliğin o ilk çekingenliğine benzer şaşkınlıktan sıyrıldı. Sovyetlerin yetiştirdiği yeni kuşak bir yeraltı hareketi hazırlamağa başlıyordu...

Bölge Komitesinin bütün üyeleri Chernigov [sayfa 144] bölgesinde kalacaklardı. Aynı toplantıda yedi kişilik bir yeraltı Bölge Komite-

si seçtik. Yakalananların yerini alacak yedek üyeleri de saptadık. Yakalanma olanağını da elbette göz önünde bulundurmalıydık. Görev bölümü yaptıktan sonra, bir eylem plan taslağı hazırlamak üzere tartışma açtık.

Herkes, kısa zamanda yeni duruma uymasını bildi. Partinin bölge komiteleri sayısı ikiye çıkmıştı: Yasal komite ve yeraltı komitesi. İkincinin varlığından sadece üyeleri haberdar olacaklardı. Bir iki gün sonra Komsomol (Genç Komünist Birliği) B.K. de bir yeraltı komitesi kurdu. Ben hem yasal, hem de yeraltı komitelerinin sekreteriydim. Ancak, ta başlangıcından beri, yasal işleri diğer yoldaşların üstüne yıkıp, bu yeni ve bilinmeyen yeraltı hayatının hazırlanmasıyla uğraşmaya yöneldim.

Parti Merkez Komitesi, biz B. K. üyelerinden, hazırlıkları sıkı tutmamızı istiyordu. Yanıki partizanların günlük ihtiyaçlarına varıncaya kadar her şeyi inceden inceye düşünüp hesaplamalıydık.

Geleceğin partizan komutanları şimdiden özel kurslara gidiyor ve köprü uçurmayı, tank yakmayı ve Alman kurmayından belge çalmayı öğreniyorlardı. Şimdiden ailelerinden uzaklaşmışlardı. Yeraltına geçecek olan partizanların adları da değişmişti: gerçek adlarıyla çağırıldıkları zaman cevap vermemeğe hazırlanmak üzere kendilerini yetiştiriyorlardı...

Aramızda işbölümü yapmıştık. Benim görevim, yeraltı bölge ve Komsomol komitelerini örgütlemektir. Bölge halkının ve zenginliklerinin başka bir yere aktarılması işiyle de uğraşıyordum. Nikolai Nikitich Popudrenko, siper kazıcıların yetiştirilmesi görevini üzerine almıştı. Propaganda ve ajitasyon işleri sekreteri olan Petrik, yazı seçme, matbaa kurma, baskı ve paketleme işleriyle [sayfa 145] görevlendirilmişti; Novikov, Yaremenko ve Rudko, köy ve fabrikalardan yeraltı hareketinin çekirdeğini teşkil edecek kişileri seçme ve bunların yapacakları işe ne ölçüde uygun kişiler olduklarını inceleme işini yüklenmişlerdi. Kapranov yiyecek maddelerinin stok işleriyle meşguldü. Bir ay içinde, 900 kişiden fazlasını, yeraltı eylemlerine girişmeleri amacıyla bölgelere dağıttık.

Bölgelerde yeraltı ve mukavemet eylemleri için yoğun bir takım hazırlıklara girilmiş bulunuyordu. Sanayi donatımının ve hububat hasadının emin yerlere aktarılması konusunda telefon ya da telgraf yoluyla aldığımız raporların yanısıra, yeraltı hazırlıklarının durumunu bildiren günlük raporlar da -tabii hepsi şifreli- B.K.'ne mun-

tazam ulaşıyordu.

Kholmy bölgesinde eylem gösteren, gönüllülerden kurulmuş bir imha taburumuz vardı. Yoldaş Kurochka, ormanlarda düşmanla savaş konusunda şimdiden belli bir tecrübe kazanmış olan bu tabur mensuplarının, gelecekte aşağı yukarı aynı şartlar altında savaşacak olan yarınki savaşçı partizanların meydana getireceği alayın çekirdeğini teşkil etmesine haklı olarak karar vermişti. İmha taburundaki 240 kişinin hepsi de düşmanın gerisinde kalmayı ve partizanlara katılmayı kabul ettiler.

Kholmy bölgesindeki komitenin bütün partili üyeleri, bölge yürütme komitesi üyeleri, İçişleri Halk Komiserliğinde çalışan partizanlar, tümüyle sözü geçen alaya katıldılar. Alay, atış ve elbombası eğitimine ve mukavemet gerilla taktiklerini öğrenmeğe başladı. Bölge, sivil Hava ve Kimya Savunma Kurumunun (Osoaviakhim) haddehanesi makina atölyesinde, eğitimde kullanılan bir makinalı tüfek, savaşta kullanılabilir hale getirildi...

Kholmy bölgesi işgale uğramadan on beş gün önce, imha taburu ile ona sonradan katılan gönüllüler ormana ^[sayfa 146] çekildiler ve cephenin kendilerini geride bırakmasını sağladılar.

Yoldaş Korotkov'un parti komitesi sekreteri olduğu Koryukhovka bölgesinde, Yoldaş Stalin'in radyoda halka hitabından sonra bütün partizanlar köylerin yolunu tutmuştu. Öyle ki. B.K. emrini beklemeksizin köylerdeki komünistleri ve kolektif çiftliklerin önde gelen kişilerini, Alman işgalinin kaçınılmazlığı ve düşmana karşı yürütülecek gerilla savaşı konularında hazırlama görevini, partizanlar kendiliklerinden yüklenmiş oluyorlardı. Zamanında, onbir komünist yeraltı savaş çekirdeği örgütlemeyi başardılar. Düşman cephesinin arkasında kalmağa razı olan herkese ayrıntılı emirler veriliyordu.

Moskova bölge komitesi sekreteri yoldaş Stratilat (ki ilerde başarılı bir komutan olarak da kendisini gösterecektir), daha bu bölge işgale uğramadan çok önce, ilgi çekici bir karar verdi. Bu bölgeye yeni gelenlerle genç komünistlerin tümü bölge komitesine çağıldı. Yeraltında kalmak isteyip de bu işe elverişli olduğu anlaşılmalanlar, kendilerini kimsenin tanımadığı köylere ve kasabalara gönderileceklerdi. Oralara varır varmaz, köy Sovyetlerinde, kolhozlarda, hastahanelerde v.s. önemsiz işlere girdiler. Bir süre sonra gizli toplantılar örgütlemeğe ve direnme gurupları kurmağa başladılar.

Oster bölgesi yüz partizanı barındırabilecek bir üssün şimdiden hazır olduğunu bildirdi. Sekiz ay kadar yetecek yiyecek, silah, cephane ve daha pek çok gereç buraya saklanmış bulunuyordu. Biri onbeş, diğeri yirmi kişilik iki birlik kuruldu. Yeraltına geçecek bu bölge komünistleri hemen bir toplantıya çağrıldı. İşte, bu şekilde raporlar göndermeyen tek bir bölge bile yoktu.

Chemigov Bölge Yürütme Komitesi eski, başkan yardımcısı ve şimdi yeraltı B.K. üyesi olan Vasili Logvinovich Kapranov, partizanlar için üsler kurup [sayfa 147] donatma görevini yürütüyordu. Bu küçük, topaç gibi adamın, bu dünyanın en yufka yürekli adamının yaptıkları, büyük bir gizlilik içinde sürüp gidiyordu.

Tonlarca un, sandıklar dolusu konserve, fiçılarla içki, depolarda ona teslim ediliyordu. Kamyonlar yanaşıyor, ağır çuvalları yükleniyorlar, faturalar kesiliyor. Bütün bu malzemenin nereye gittiğini bilen tek kişi Kapranov. Kamyonun biri bir yerlerde, orman kıyısında bir tarlada durur, yükünü boşaltır ve döner. Boş kamyon gözden kaybolunca ormandan bir at arabası çıkar, arabacı malzemeyi yüklemeye başlar. Beygir önce araba yolunu tutar, sonra ormana dalar ve kaybolur. Arabanın yanında yürüyen adam, tekerlek izlerini dal kınklarıyla ve otlarla örtmeye çalışır. Ama çokcası at arabası bile bulunmaz. Malzeme sırtlarda taşınır. Bunları taşıyanlar geleceğin partizanlarıdır. Mallar çok çeşitlidir: Şeker, bisküvit, fişek, makinalı tüfek, çizme, matbaa makinası...

Normal bir depo, üç metre derinliğinde, otuz ila kırk metre kare genişliğindedir. Duvarlarına kalın keresteden payandalar vurulmuş, sağlam bir sipere benzetilmiştir. Tabii kereste, en az üçyüz adım ötedeki ağaçların kesilmesiyle elde edilir. Zemin önce sertleştirilir, sonra da malzeme nemden zarar görmesin diye dallarla örtülür. Artıklar mümkün mertebe uzağa götürülüp dağıtılır ya da bir ırmağa, bir ağaçlıklı dereye atılır.

Böyle bir çukur -daha doğrusu inşaatı kaba yeraltı deposu- kereste ile örtülür, üstüne toprak atılır ve dam araziyle aynı hizada tutulur. Bundan sonra yapılacak iş, damı çim ya da yosunla kaplamak ve eğer mümkünse üstüne çalı ya da küçük ağaç dikmek. Kapranov sık sık beni bu gizli depoların yanına kadar götürmüştür. Bir keresinde bile olsun deponun nerde olduğunu keşfedemedim. Bana ağaç çentikleri ve diğer belirtileri gösterdikten sonra, çukurun yerini keşfetmemi isterdi. [sayfa 148]

Kapranovo'un adamları böyle, tam dokuz çukur kazdılar. İşlerini gayet iyi biliyorlardı. Faşistler, bunlardan sadece birinin yerini keşfetmişlerdir, o da kaza eseri. Bölgemizdeki çukurların sayısı 200'ü buluyordu. Bunları bölgenin birlikleri inşa etmişti. Eğer bu iş başanlmasaydı, özellikle başlangıçtaki örgütlenme döneminde, partizan birliklerin hali haraptı. Çukurlar bir çok birliği kurtarmıştı. Halk bizi her zaman besleyemiyordu. Düşmanın yiyecek depolarını ele geçirebilmemiz için ise önce silah depolarını, cephaneliklerini ele geçirmemiz ve düşman sayesinde silahlanmamız gerekmekeydi...

İşte, insanların toplanması, üslerin kurulması böyle oldu. Bize kalırsa artık davetsiz "misafirleri" ağırlayacak hale gelmiştik. Acaba, yeraltı işçilerimiz, en önemli işin, halkın desteğini sağlamak olduğunu, halkla beraber olmamızın kutsal görevimiz sayıldığını ve düşman, bölgemizde saltanatını sürerken, halkı da direnmeye katmamız zorunluluğunu tam anlamıyla kavramışlar mıydı? Biz komünistler, nihayet, örgütleyen kişiler olarak hareketin sadece çekirdeğini teşkil ediyorduk. Bunu aklımızdan hiç çıkarmamalıydık. Halkın desteğini sağlayabilirsek, hiç bir düşman kuvveti bizi yenemezdi...

B.K.'nin komünistlere ve Komsomol üyelerine verdiği başlıca görevlerden biri, parti disiplini en sıkı seviyede tutmak için ve gevşeklğe, tembellğe, sorumsuzluğa karşı savaşmaktı.

Bazılarına göre, partinin hareketi kendi başına, daha doğrusu başıboş, bırakmayacağı açıkça belirtilmeliydi. Tıpkı bir askerden beklendiği gibi, partizanlardan da disiplin, planlı eylem ve örgütlenme beklenmeli, ayrıca, çeşitli birliklerin ve insanların yardımlaşmasından emin olunmalıydı.

Komünist her yerde komünisttir. İster ormanda, ister yeraltında, ister arkadaşları içinde, ister aile ocağında, [sayfa 149] bir komünist, komünist olduğunu unutmamalı, parti sorumluluğundan dışarı çıkmamalı ve parti kurallarını çiğnememelidir.

Özellikle işgal başladıktan sonra örgütlenen bazı birliklerde, partinin eskiden beri yasak ettiği bir uygulamaya, subayların seçimiyle tayini usulüne başvurulduğu görüldü. B.K., bu uygulamayı yasakladı ve Chemigov bölgesindeki bütün birliklerin bölge karargahlarına bağlanarak komuta zincirine girmesini emretti. Aynı zamanda, B.K. tek kişi önderliğini ve komutan otoritesini güçlendirmeğe de çalışıyordu. Komutanın sözü kanundu. B.K., komutanın aldığı karar-

ların ve verdiği emirlerin tartışılması amacına yönelmiş her türlü toplantıyı da yasaklıyordu.

Partizanlar işgal edilmiş bölgelerde serbest bir takım vatandaşlardı. Fakat bu, ormanda keyfine dolaşmak için verilmiş bir serbestlik değildi. Bu savaştaki partizanlar, kendilerini, Kızıl Ordunun savaşçıları olarak görmek zorundaydılar.

Her partizana, “Sovyet devletinin anayasası zorunlu kıldığı için, askerlik görevini yapıyorsun” diyorduk. “Şunu da hiç aklından çıkarma ki, sevgili yoldaş, düşman Ukrayna’ya girmişse de, Ukrayna Sovyetler Birliğinin bir parçasıdır. Partizan olmanın sebebi, Sovyet vatandaşı bilincinin seni partizan olmaya zorlamasıdır. Öyleyse, disipline gönül nzasıyla ve bilinçle uymalısın. Gönüllü yazılmış olman, disiplini bozma serbestliğinin bulunması anlamını katiyen tanımaz...” [sayfa 150]

Fyodorov’un gerillada kullandığı takma adıyla yayınladığı aşağıdaki emir, Sovyet gerillalarının eylemlerini ve onlardan neler beklendiğini belirtmesi bakımından ilgi çekicidir.

CHERNİGOV MUKAVEMET HAREKETİ
BÖLGE KARAGAHININ GÜNLÜK EMRİ
(Ombishi ORMANI)

9 Kasım 1941

Mukavemet hareketi bölge karargahından bildirilmiştir: Ichnya birliği önderleri -Yoldaş P .P .Syhov (birlik komutanı), Yoldaş V.D. Gorbat (Parti Komiseri) ve Yoldaş Popko (Bölge yeraltı parti komitesi sekreteri)- faşist Alman işgalcilerine karşı başarılı savaşlar verebilecek, sağlam bir mukavemet birliği çekirdeği kurmakla sonuçlanan örgütlenme işlerine giriştiler. Fakat önderlik henüz fırsatlardan yararlanabilmiş değildir: Halk arasında, kitlelere siyasal bilinç verme ve partiyi güçlendirmeye de girilmiş değildir; iyi bir istihbarat birimi kurulamamıştır; faşist Alman işgalcilerine karşı kitle halinde amansız ve merhametsiz bir saldırıya kalkışmamış; Alman işgalcilerle savaşta girişim üstünlüğü sağlanamamış; faşistlerin ve ajanlarının giriştiği şiddet hareketlerine karşı Kızıl Tedhişe başvurulmamış, daha şimdiden Ichnya bölgesinde düzinelerle tam anlamıyla masum insanı öldüren bu faşist saldırganlara kuvvetli darbeler indirilememiştir. Ölenler arasında Buromka köyünden Yoldaş

Yaroshenkof, Rozhnovka köyünden bir kolhoz üyesi ve Zaudaika köyünden bir Kızıl Ordulu da vardır.

Mukavemet hareketi bölge karargahı Ichnya parti birliği önderliğine şunları emreder:

Hiç gecikmeden Kiev-Bakhmach demiryolunun tahrip; Kruty ile Plisky arasındaki demiryolu köprüsünü uçurmak; hiç ara vermeden Alman trenlerini raydan çıkarmak; motorlu araçları, zırhlı araçları ve cephanelikleri tahrip; Almanları ve ajanlarını temizlemek; Inchnya, Parafiyevka ve Kruty'deki Alman birliklerini püskürtmek.

Almanlar tarafından hazırlanan komünist kayıt [sayfa 151] listelerinin ele geçirilmesi, Zaudaika köyü muhtarı ile bu köydeki Ukrayna milliyetçilerini idam etmek; önümüzdeki on gün içinde komünistleri gruplar halinde toplayarak onlara, Alman işgalcilere karşı savaşmanın görevleri olduğunu anlatmak.

Partizan birliği için, hiç vakit kaybetmeden, en iyi erkek ve kadınlardan en geniş şekilde üye kaydına başlamak. Sistemli arazi keşifleri yapmak, bölgedeki her köyde ve komşu bölgelerle temas kurmak; bu amaçla birliğe iki kadın, eğer mümkünse bir çocuk ve bir yaşlı adamı ulak olarak almak; her köyde, haber ve temas amaçlarıyla, iki ya da üç kişi bulundurmak ve böylece köyde olup bitenleri ve bölgenin genel durumunu günü gününe, hatta saati saatine bilmek.

Her partizan, parti ve hükümet emirlerine kayıtsız şartsız uyar. Dolayısıyla, halk arasında siyasal bilinci arttıracak çalışmalar yapmak, emekçi halkın refahıyla ilgilenmek ve onlara maddi çıkarları konusunda yardımcı olmak her partizanın görevidir.

Bütün bu işlerin yerine getirilmesi için, birlik, düzenli aralıklarla ve belli zamanlarda, savaş düzeninde olduğu halde, bölgedeki bütün köyleri dolaşacak, gerekirse başka bölgelere de gidecek ve yürüyüşü sırasında karşısına çıkan bütün görevleri yerine getirecektir: Düşman unsurları bölgeden süpürüp atmak; düşman üslerini, köprüleri, motorlu araçları, trenleri, v.s. tahrip etmek; halk arasında siyasal bilinci arttırmak için çaba göstermek; emekçi halka elle tutulur maddi yardım sağlamak v.b.

Partizan eylemin ana ilkeleri, savaş görevleriyle birlikte halkı siyasal konularda eğitime görevlerini yerine getirmeyi de kapsamaktadır: Partizan, kendi siyasal ve ideolojik seviyesini de yük-

seltmeğe çalışmalı, halkla temasını sürdürmeli ve halka her yerde, her biçimde yardım [sayfa 152] etmeğe çalışmalı ve Alman işgalcilere karşı amansız bir savaşa girişmekten bir an bile geri durmamalıdır.

Bu emrin yerine getirilmesi Chernigov Mukavemet Hareketi Bölge Karargahına bildirilecektir. [sayfa 153]

Kurmay Başkanı, Bölge Karargahı.
Fyodor Orlov

A. Fyodorov, **The Underground Committee Carries On**, Yabancı Diller Yayınevi, Moskova, 1952, s. 15-27, 262-63. Fiyodorof, Ukrayna Komünist Bölge Komitesi sekreteriydi (1941) ve savaş sırasında Ukrayna'daki en büyük parti birliklerinin birinin komutanı oldu.

II. AVRUPA

1. Dünya Savaşından beri, Avrupa, bir çok devrimci silahlı mücadeleye sahne oldu. Giriş bölümünde sözünü ettiğimiz İrlanda, İspanya ve Avusturya olaylarının yanısıra, 1917 yılında batı, cephesindeki Fransız ordusunda ve 1919'da yeni Sovyet Cumhuriyetine karşı girişilen emperyalist müdahale sırasında, Karadeniz'deki Fransız donanmasında görülen ayaklanma olaylarını anmak yerinde olacaktır.

İspanya iç savaşı (1936-1939), Avrupalı (ve Amerikalı) komünistlerin. gerektiği zaman. silahlı mücadeleye de hazır olduğunu gösteren en iyi örneklerden biridir: Uluslararası Alayları hatırlatalım. Bu Alaylara katılan komünistlerin Franko cephelerinin arkalarında gerilla savaşlarına girişmekten geri kalmadıklarını ve II. Dünya Savaşında, burada edindikleri deneyleri, gerilla direnme hareketlerine ya bizzat katılarak ya da müttefik irtibat takımlarında görev alarak kullandıklarını da belirtelim.

Fazla yerimiz olmadığı için, II. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında karşılaşılan bütün gerilla direnme hareketlerine ait seçme yazıları bu kitaba alamadık. Bu yüzden, seçmeleri yaparken, çağdaş sorunlarla ilgili görünen olayları canlandıran parçalarla yetinmek zorunda kaldık. Direnme hareketleri, Nazi işgaline uğramış her ülkede ve faşist ülkelerin hepsinde görülmektedir. Yugoslav komünistlerinin önderliğindeki Yugoslav hareketi, klasik biçimde gelişmiş, önce partizan çeteleri kurulmuş ve bunlar zamanla düzgün ordu savaşı yürütecek hale gelmişlerdir. Yunanistan'da, savaşın bitiminde ELAS kuvvetleri bir hükümet kuracak, iktidarı alacak kadar güçlüydüler; bunu, İngiliz birlikleri önlemiştir. Tıpkı Yugoslavya'daki gibi, Arnavutluk'taki gerilla kuvvetleri de, [sayfa 154] savaştan sonra kurulan Arnavutluk sosyalist devletinin temelini teşkil ettiler. İtalya'da, partizan kuvvetler, Roma'da olsun, diğer şehirlerde ve kırsal yörelerde olsun, son derece önemli eylemlere giriştiler. Savaş boyunca dövüşen Çekoslovak gerillaları, daha Sovyet Kızıl Ordusu yetişmeden önce, ülkelerinin bir kısmını düşmandan temizlemiş bulunuyorlardı. Polonya'da, Macaristan'da, Bulgaristan ve Romanya'da gerilla kuvvetleri, çekilen Nazi ordularına, darbe üstüne darbe indirirken, Norveç, Danimarka, Hollanda,

Belçika ve Fransa'daki çeteler de faşistlere karşı, uzun ve göğüs kabartıcı bir mücadeleden çıkmaktaydılar. Her yerde komünistler, gerilla savaşlarının örgütlenmesinde önemli bir rol oynamışlardır.

James Connolly'nin sokak savaşlarını konu edinen aşağıdaki yazısı, 1916 Dublin ayaklanmasındaki taktikleri önceden kestirmektedir. Bu yazı, pekala, Milli Kurtuluş Cephesinin, Güney Vietnam'ın Saygon, Hue ve diğer şehirlerinde yürüttüğü sokak savaşları için de geçerli olabilecek niteliktedir.

1.
SOKAK SAVAŞI
James Connolly

Bu yazı, İrlandalı Marksist James Connolly'nin Worker's Republic (İşçi Cumhuriyeti) adlı gazetede, 1915 Mayıs-Haziran aylarında yayınladığı bir dizi makaleden biridir. 1830-1905 yılları arasında görülen şehir [sayfa 155] ayaklanmalarını inceleyen bu makalelerde, Rusya deneyinin, "en ileri silahlarla ve bilgiyle donanmış bile olsa, meslekten mezun bir askerin, iş, şehir savaşına dökülünce, bilinçli ve kararlı sivil devrimciler karşısında adamakıllı bocaladığı" gerçeğini ortaya çıkardığını öne sürmektedir. Connolly, yazılarının başındaki önsözde, bunların, "üyelerimizi, başarmak için el ele verdikleri işte aydınlatıp eğiteceğini" umduğunu ve bunların "kendisine verilecek her görevi başarmağa hazır bir Vatandaş Ordusunu en mükemmel hale getirmek amacıyla okunmasını, bunu yapmak isteyenler için bir değer ifade etmesi gerektiğini" belirtmektedir. Bu görev, 1916 yılının Bahar Yortusu Ayaklanmasında yerine getirilecektir.

Askeri anlamda **sokak** nedir? Sokak şehirde bulunan bir geçittir. Geçit, birliklerin cephe daraltarak geçmek zorunda oldukları, dolayısıyla düşman için iyi bir hedef teşkil ettikleri dar boğazlara verilen addır. Özellikle iki yakası düşman tarafından tutulmuşsa geçitte askerlerin manevra yapması son derece zordur.

Bir dağ geçidinin iki yakası yamaçlarla sınırlıdır. Bir köprü de, iki yakası ırmakla sınırlanmış bir geçittir. Sokak ise, iki yakası evlerle çevrili bir geçittir.

Bir dağ geçidini güven içinde aşmak için herşeyden önce iki yakanın yancı birlikler tarafından tutulması gerekir. Bir köprüyü geçerken de, ırmağın alt ve üst yakaları tüfek ya da makinalı tüfekle kontrol edilmeli, böylece geçiş güven altına alınmalıdır. İyi barikatlanmış bir sokağı ele geçirmek ve iki yanındaki evlerde üslenmiş kuvvetleri yakalamak için ise evlere girmek ve göğüs göğüse, yumruk yumruğa savaşı göze almak zorunluluğu vardır. Barikatı top ateşinden zarar görmeyecek bir yere kurulmuş olan sokağa karşı cephe saldırısına girilemez. Yeter ki, barikat top ateşinden korunabilecek bir uzaklıkta olsun. Topçu bataryasını barikatın bir iki yüz metre yakınına kurmak, iyi eğitim görmemiş birliklerin bile ^[sayfa 156] tüfeklerle bu bataryayı zararsız hale getirmelerine yol açacaktır.

Moskova devrimi sırasında, başkaldıranların elinde seksen yerine sekiz yüz tüfek bulunsaydı, topçuları yerle bir etmeleri işten bile olmayacaktı.

Haziran 1848 Paris ayaklanmasında, kasaba ve köylerin nasıl ele geçirilmesi gerektiğini görüyoruz. Sokakların kilit noktalarına barikatlar kuruluyor. **Anayollara değil**, bunları denetleyebilen sokaklara kurulmaları gerekli. Evlere girilerek, sokaklar boyunca evlerde geçitler açılıyor. Hem yan hem de ön duvarlarda delikler açılıyor, pencereler, kum torbalan, taş ve toprak dolu kutular, tuğla, dolap ve içine akla ne gelirse doldurulmuş diğer ev eşyası ile kapatılıyor.

İşte böyle savunma mevzileri ardından, isyancılar, askeri birlikler üstüne ateş yağdırmışlardır. Bunun için de duvarlarda bu amaçla açılmış deliklerden yararlandılar.

Napolyon'a karşı savaşan müttefiklerin Paris'e saldırısında da, bu şekilde savunulan bir köy, İngiltere'nin Prusyalı müttefiklerinin bir çok hücumunu püskürtebilmişti. Prusyalıların imdadına İngilizler yetişince, bunlar da cephe taarruzunu göze alamadılar ve önce baştaki bir eve girmek, sonra da birer birer evlere sızmak suretiyle köyün bir kısmını ele geçirdiler. Böylece bütün çarpışma evlerde cereyan etti, tüfek çok küçük bir rol oynadı. Sokağın sadece bir yakası İngilizlerin eline geçti. Ateş kes ilan edildiği zaman

köyün yarısı İngilizlerde, yarısı Fransızlardaydı.

Ateş kesin arkasından barış geldi. Barış antlaşması imzalandığında köyün tek sokağının iki yakası hâlâ düşman kuvvetlerinin elindeydi.

Bir şehir, kasaba, köy binasının savunulması da aynı kurallar içinde yürütülmelidir. Bütün dayanakları [sayfa 157] yenilmiş bile olsa, ele geçirilmemiş bir bina her zaman için bir tehlike yatağıdır. Çevresindeki barikatlar tahrip edilmiş bile olsa, hiç bir birlik, binayı düşman elinde bırakıp geri çekilme yolunu tutamaz. Çünkü geri çekildikleri takdirde, ileride buradan açılacak ateş altında kalmaları tehlikesi ortaya çıkacaktır. Böylece, geride ele geçirilmemiş bir düşman kuvvetini barındıran bir binanın bulunuşu, felaketin ta kendisidir. Demek oluyor ki, sağlam bir binayı bir kale haline getirerek, kasabanın ya da köyün savunmasını bu çekirdekten yürütmeğe kalkmak, ister düzgün ordu ister başkaldıranlar için olsun, savunma gücü hazırlıklarının başlıca amacı olarak ele alınacak bir tedbirdir.

1870 Fransız-Prusya Savaşında, Geissberg şatosu ya da kalesi, 4 Ağustosdaki Fransız cephesi için işte böyle bir durum arz ediyordu. Burası Fransızların elindeydi. Almanlar düşmanın bütün destekleme birliklerini sürüp şatonun dış avlularına kadar girmişler, fakat sonradan, pencerelerden ve duvar deliklerinden açılan yayılım ateşle geriye püskürtülmüşlerdi. Binanın sekiz yüz metre kadar yakınına dört topçu bataryası yerleştiren Almanlar duvarları şiddetli bir ateşle döğmüşlerdi. Ardı arası kesilmeden bataryanın biri bırakıyor, öteki alıyordu. Bu bina ele geçirilinceye kadar tüm Alman ordusunun ileri harekâtı durmuştu. Sadece iki yüz kişinin savunduğu bu şatoyu ele geçirmek için Almanlar, yirmüç subay ve üç yüz yirmidokuz erlerini kaybettiler.

Aynı savaşta, Bazeilles köyü de, iyi savunulmuş evlere dayanan bir savunma gücünün benzer örneğini verdi. Almanlar, Fransızları saf dışı ederek bir çatışmaya meydan vermeden köye girmişlerdi. Fakat köyün bir başından öteki başına geçebilmeleri için, bütün birliklerin tam yedi saat savaşmaları gerekti.

Geçitleri ve vadileri yüzünden, dağlık bir ülkede girişilecek askeri eylemler her zaman güçlük arz etmektedir. [sayfa 158] Şehir de, sokakların ve dar yolların yarattığı büyük bir geçitler ve vadiler labirentinden başka bir şey değildir. Düzgün birliklerin dağlarda

karşılaştığı her güçlük şehirde yüz misli artmaktadır. Düzensiz bir kuvvet ya da bir çete için dağlarda üstesinden gelinemeyecek kadar büyük güçlükler olmasına karşılık, sokaklarda, halkın sevgisi sayesinde işler tıkr tıkr yürümektedir.

İncelediğimiz örnekten çıkartılması gereken genel kural, Vatandaş Ordusu gibi bir halk kuvveti için, katılacağı bir halk savaşında, savunmanın son derece önemli olduğudur. Bir yerin pasif savunması sadece değersiz bir eylem olarak kalmaz. Buna karşılık aktif savunma düşmanın oradaki üstünlüğünü, hatta varlığını tehdit eder. Komutanın dehası, böyle bir savunma için uygun yeri bulabilmekte, adamlarının hüneri, bu yeri hazırlayıp sağlam bir kale haline getirmekte ve cesaret, bu yeri savunabilmektedir. İşte bu deha, hüner ve cesaretin birleşmesinden, askeri başarının çiçekleri fişkiracaktır.

Vatandaş Ordusu ve İrlandalı Gönüllüler, bu niteliklerini deneylerle ispatlamak isteyen herkese kapılarını açmış olan kuruluşlardır.

James Connolly, **Revolutin Warfare**, (Broşür), New Book Publication, Dublin ve Belfast 1966, s 32-34.

2.

İSPANYA'DA GERİLLA SAVAŞI, 1939-1951

Enrique Lister

İspanyol halkı ve Komünist Partisi, barışçı olan ve [sayfa 159] olmayan devrimci eylemlerde hiç de küçük olmayan bir deney sahip. Savaş deneyi bakımından, zengin olan uzak geçmişe gitme lüzum yok. Sadece Aralık 1930 ile Nisan 1939 arasında geçen dokuz yıllık dönem üzerinde duracağım. Bu kısa dönemde bile, demokrat subayların başarısız ayaklanması gibi, 1931 Nisanında silaha bile başvurulmadan, askeri diktatörlüğün, krallığın kaldırılması ve cumhuriyetin kurulması gibi, gerici subayların 1932 Ağustosunda girişip de başarıya ulaştıramadıkları darbe gibi, 1934 Ekimin-

deki halk ayaklanması ve nihayet 1936 Şubatında Halk Cephesinin zaferi gibi pek çok olay var. Sonra 1936 Temmuzundaki asker ve sivil faşistlerin ayaklanması, üç yıl kadar sürüp, bir milyon kişinin canına kıydıktan sonra, Mussolini ve Hitlerin silahlı müdahalesi sayesinde faşistlerin zaferiyle sonuçlanan iç savaş. Burada anlatmak istediğim iç savaş değil. İç savaştan yıllarca sonra halkın Franko diktatörlüğüne karşı giriştiği gerilla savaşından çıkarılması gereken dersler üzerinde duracağım.

Daha iç savaş sona ermeden. Franko cephesi gerisinde kuvvetli bir gerilla hareketi kurma olanağı vardı. Franko faşistlerinin eline düşmüş bölgelerin dağlarında üslenmiş binlerce vatansever, eylem halindeydi. Fakat ardarda gelen Cumhuriyet hükümetleri ve savaş bakanları bu fırsatı bir türlü değerlendiremediler.

Kendiliğinden örgütlenen gerilla birlikleri, Galiçya, Leon, Zamora, Endülüs, Estremadura, Asturyas ve diğer bölgelerde dövüşmeğe başladı. Gerek bunların gerekse Cumhuriyet bölgesindeki 14. Gerilla Kolordusunun eylemleri, Frankoyu, haberleşme hatlarıyla silah fabrikalarını korumak üzere, onbinlerce insanı görevlendirmeğe zorladı.

1939 yılında, Cumhuriyetin yenilmesinden sonraki ^[sayfa 160] dönem, dağlara sığınmış binlerce anti-faşist için büyük güçlükler getirdi. Cumhuriyetin yenilgiye uğramasından sonra, bir süre gerçek bir gerilla savaşı olmadı. Gerillacılar, bir yandan, kendilerini Franko'nun kana susamış birliklerine karşı savunmağa çalışırken, bir yandan da yiyecek ve giyecek sıkıntısına bir çare arıyorlardı..

Komünistler, dağlara sığınmış bu binlerce insanın mücadelesine bir yön verme çabasında idiler. Sonunda gerilla hareketi yeniden savaşçı gücünü kazandı. Halkın özgürlüğüne yeniden kavuşacağı inancını tazeleyen bu hareket, Frankonun İspanya'yı Hitlerin peşinden savaşa sürüklemesini de geniş ölçüde engelliyordu.

İkinci Dünya Savaşı içinde olsun, ondan sonra gelen birkaç yıl boyunca olsun, Asturya-Santander, Galiçya-Leon, Endülüs, Katalonya, Levant, Aragon, Estremadura ve Kastilla bölgelerindeki gerilla birlikleri, hükümet birlikleriyle ve kamu düzenini koruma güçleri ile durmadan savaştılar. Kışlalara, levazım depolarına, haberleşme merkezlerine ve askeri trenlere baskınlar yaptılar. Levant ve Aragon bölgesindeki beş yüz gerilla yüzünden Valensiya, Kuenca, Castellon de la Plana ve Teruel illerinde kırk bir Franko askeri bulunduru-

luyordu.

Biz İspanyol komünistleri, Hitlerin yenilgisinin Franko'nun da sonu olacağı düşüncesindeydik. Ancak bu inanç, kuvvetlerimizi gevşetmemiz sonucunu doğurmuyordu. Hitlerin yenilgisinden sonra, ABD Franko'ya yardım elini uzatıp onu rahatlattıktan sonra da, rejim aleyhindeki savaşımıza devam ettik. Aslında bu olay bizi kamçıladi, halkı ayaklandırmak umuduyla çabalarımızı arttırdık.

1945-1948 yılları arasında, gerilla hareketi, örgütlenme, askerlik ve siyasal bilinç yönlerinden doruğuna erişmiş bulunuyordu.

Bu yıllarda partimiz, hareketi desteklemek için [sayfa 161] elinden gelen herşeyi yaptı. Sadece harekete üye, malzeme ve para göndermekle kalmıyor, yurt boyunca bir tüm olarak parti hareketin emrine girmiş bulunuyordu. İşçilere ve köylülere gerillacıları desteklemelerini söylüyorduk. İşçilerin, köylülerin ve gerillacıların Franko'ya karşı giriştikleri mücadeleleri, bir bütün haline getirmek için elden gelen yapıyordu.

Bazı bölgelerde gerillacılar işçilerin tam desteğini sağladılar. Sayısı pek de fazla olmayan bu bölgelerde faşistler köylüleri kuşatıp bazılarını öldürmek, bazılarını sürmek suretiyle göz korkutmaya çalışıyorlardı.

Bu yüzden, bu gibi bölgelerde gerillalar, köylünün desteğinden yoksun bırakılmış oldular.

Parti, bazı şehirlerde de gerilla birlikleri kurdu. Hatta bazı şehirlerde cesur eylemlere girişip başardı. Ne var ki, bu çeşit mücadele bir türlü yaygınlık kazanamadı. Tabii bunun başlıca sebebi, o günlerdeki vahşi faşist baskısının azalmak nedir bilmeyişiydi.

Bir gün gelecek, İspanya, kara, ya da deniz yoluyla gönderilen tonlarca malzemenin, bunları sıfırın altında 20 derece soğukta dağ yollarından İspanya'ya geçiren ve bu arada da sırtlarında 30-35 kilo silah ve donatım taşımakta olan bir çok parti üyesinin yiğitliklerini anlatabileceğiz. Bir çok hallerde bu insanlar, sınırda ya da yolda Franko nöbetçilerini atlatabilmişlerdir. Gün gelmiş savaşmak zorunda kalmışlar, birçokları eşit olmayan bir kavgada yere serilmiştir. Bu yiğitlerin, gerillacıların yararlanabilmesi için kurdukları yüzlerce gizli yeraltı deposu var. Partimiz, mücadelemizi duyurmak için geniş ölçüde radyo yayını kullanmış, gerilla kuruluşlarına şifreli talimat göndermiş, haberciler, ulaklar salmış, düşman planlarını çalıp gerillacılara ilemiştir.

Gene gerillalara yardım amacıyla, partimiz Sivil Muhafızlar ve Ordu içinde, özellikle genç subay ve erler [sayfa 162] arasında propaganda yapmıştır. Bu eylemlerin meyvaları da görülmedi değil...

O zamanlar gerilla birliklerinin hayati önemleri vardı, muazam hizmetleri olmuştur... Fakat gerilla kuvvetleri, tek başlarına, İspanya'yı Franko'dan kurtaramadılar. Diktatörlüğü yıkmak için halkın kitle halinde mücadeleye katılması gerekiyordu.

Döğüştüğçe şunu anladık ki, gerilla birlikleri ve parti, tek başlarına rejimi yıkamazlar. Sonra, gerilla birliklerini silah ve gereçlerle donatmak günden güne zorlaşmaktaydı. Denetim sıklaşmış, cezalar artmıştı. 1944'ten 1950'ye kadar faşist yönetim sınır boylarındaki kuvvetlerini durmadan takviye etti. 60 kilometre derinliğinde bir bölgeyi tutan bu birliklerde Sivil Muhafızlara ve polis birliklerine ek olarak, dört-yüz ellibin kişi görev almıştı.

Bu şartlar altında, mücadeleyi yaygınlaştırmak için, diğer tedbirler arasında, Direnme Kurulları kurmak zorunda kaldık.

Bir yandan halkın 1939 yılında uğradığı yenilginin yarattığı çöküntü, diğer yandan artık iyice yoğunlaşmış olan baskı tedbirlerinin verdiği yılgınlık sebebiyle, atılımlarımız bir türlü sonuç vermedi. Bu durumun bir başka sebebi de, Franko'ya karşı çıkan kuvvetler arasında birlik bulunmayışı ve bu kuvvetleri yönetenlerin çoğunda, iş, silah kullanmaya gelince hemen ortaya çıkan çekingen davranıştı.

1948 Ekiminde, İspanya Komünist Partisi Siyasi Bürosu ile Katalonya Birleşik Sosyalist Partisi Yürütme Kurulu, bazı siyasiler ve gerilla önderleriyle bir toplantı yaptı. Toplantıda, son yılların deneyleri, geleceğin görünüşü gibi konular değerlendirildi ve taktiklerin değiştirilmesi karar altına alındı. Yeni taktikler, özellikle, yeraltı işçi sendikalarının dağıtılmasının çalışmaların resmi işçi sendikaları içinde yürütülmesinin (zaten her işçi bunlara [sayfa 163] üye olmak zorundaydı), gerilla savaşına son verilmesini dağlarda parti eylemlerini yöneten dağ komitelerinin güvenliğini sağlayacak sağlam ve etkili örgütlerin sayıca artırılmasını öngörmekteydi. Diğer örgütler dağılacaktı.

Bir çok insanın üstün cesaretle katılıp savaştıkları gerilla hareketine son vermek üzüntülü bir işti. Ancak gerilla hareketinin durdurulması siyasi sebeplerle de zorunluydu. Geriye baktığımızda, yaptığımız tek yanlışlığı, bu işi bir iki yıl önce durdurmamakla yaptığımızı düşünüyorum. Bu noktayı açıkça belirtmekte fayda var.

Şimdi de gerilla savaşının iyi bilinen fakat her zaman uygulanmayan bazı ilkelerinden söz etmek istiyorum.

Gerilla savaşı sadece belli şartlar altında ve belli sebeplerle yürütülür. Bu şartlarla sebepleri birlikte hatırlamağa çalışalım:

Gerilla savaşı, ülkenin bir kısmına girmiş bir işgal ordusuna karşı yürütülebilir. Bu durumda, ülkenin düzgün ordusunun savaş alanlarında yürüttüğü mücadeleye yardımcı niteliktedir. İkinci Dünya Savaşında Sovyetler Birliği halkları bunun güzel bir örneğini verdiler.

İşgal ettiği ülkenin düzenli ordusunu yenmiş olan ve haksız bir saldırı savaşıyla bir ülkeye girmiş bulunan yabancı bir orduya karşı da gerilla savaşı yürütülebilir. Bu durumda, sivillerden yardım gören yenik ordunun kalıntıları, işgalcinin durumunu perçinlemesini önlemek ve ilerde daha büyük çapta bir savaşa girişmek üzere gerillaya başvurabilirler. 1808 yılında İspanya'daki durum ile son savaşta Fransa ve diğer ülkelerdeki durum buydu.

Gerilla savaşı, bir iç savaşta ya da devrimci savaşta kendi ülkesindeki gerici güçler tarafından yenilgiye uğratılan halkın mücadelesini devam ettirmesi amacıyla da yapılabilir. 1939 İspanyasındaki durum buydu. [sayfa 164]

Gerilla savaşı, halkın kendi ülkesindeki gerici rejime karşı silahlı ayaklanması şeklinde de olabilir.

Şüphesiz, gerilla savaşının başka biçimleri de vardır ve zamanla yepyeni biçimleri de ortaya çıkacaktır.

Gerilla örgütlenme işinde, halkın sevgisini kazanmayı halkın desteğini kazanmakla bir tutma yanlışlığına düşmemek gerekir; bunlar ayrı ayrı şeylerdir, çünkü İspanya'da gerillacılar, kendilerine kahraman gözüyle bakan halkın sevgisini kazanmışlardı. Fakat sevgi bundan öteye geçmiyordu. Bu sevgi, hiçbir zaman, gerilla eylemleri için bir çeşit dayanak teşkil eden ve gerillacıların başlıca desteği olan bir yaygın ve cömert kitle işbirliği haline dönüşmedi.

Halkın üç yıl süren bir iç savaştan yenik çıkmış olduğu, daha uygun şartlarda geliştirilecek bir gerilla hareketinin daha büyük bir desteğe kavuşacağı öne sürülebilir. Ancak bu kesin değildir. Böyle olabilir de olmayabilir de. Her şey zamanı doğru seçmeğe bağlı. Gerilla savaşı günlerinden bu yana İspanya'da halkın duyguları çok değişti ve yeni bir kuşak yetişti. Bana sorarsanız, gerilla savaşına yeniden girişmemiz halinde, halkı silaha sarılmak konusunda ikna

etme işinde geçmiştekinden daha başarılı olamayacağımızı söyle-
rim.

İspanya sorununun nasıl bir çözüme bağlanacağını bugün-
den kesinlikle söyleyemem. Fakat. zor kullanmakla, silahlı müca-
deleye dayanan bir çözüme kalkışmayı en hafif deyişle çılgınlık
sayıyorum. Zaten silahlanma çağrısına sadece öncüler kulak vere-
ceklerdir. Halk kitlelerine, yani ana kaynağa gelince. bize hayranlık
besleyecekler, yenildiğimiz zaman, eminim, müthiş üzülecek perişan
olacaklar, fakat bugünkü durumda, silahlarını alıp bize katılmaya-
caklardır. Ayrıca, gene bugünkü durumda, öncülerin kendilerini feda
etmesi. tıpkı yıllarca süren gerilla savaşlarının başaramadığı gibi,
diktatörlüğe dış [sayfa 165] geçirmeğe güçleri yetmeyecektir. Tam ter-
sine, böyle bir hareket, bütün gerici ve burjuva unsurların, hatta
Franko'nun devrilmesini isteyen bazılarının, onun çevresinde
birleşmelerine yol açabilecektir. Elbet bir gün gelecek işler
değişecektir, bu değişiklik süratle olacaktır ve biz böyle bir durum
için şimdiden hazırlanmak durumundayız...

Deneyimiz bize şunu öğretti: Gerilla savaşına kalkışan bir
partinin eylemleri, halkın başvurduğu diğer biçimlerden ayrı
düşünülemez bir siyasal mücadele yolundan başka bir şey
değildir. Halk tarafından desteklenmedikçe bir gerilla savaşı pek
de var sayılamaz. Halk katıldığı takdirde bir kitle hareketi haline
dönüşür, o zaman durumun ve nesnel şartların gerektirdiği biçim-
ler alır ve hatta topyekun silahlı bir ayaklanmaya dönüşür.

Gerilla eylemlerinin, halkın duygu ve umutlarıyla uygun bir
biçimde yürütülmesi gerçeğini akıldan çıkarmamalı. Bu uygunluk
ortadan kalktığı gün, gerilla savaşı da ortadan kalkar, onun yerini
şiddet ve intikam eylemleri alır. Bunların da devrime katkıları son
derecede küçüktür.

Yabancı işgalciye, bir iç savaş sırasındaki yerli sömürücülere
karşı kitle ayaklanması niteliğinde olan gerilla, keyfi ve mutlak bir
idareye karşı halk mücadelesi niteliğini kazanır. Her iki halde de,
özellikle ikincide, siyasi yön ağır basar.

Zaten böyle olması da gerekir. Gerilla hareketi, halk tarafın-
dan anlaşılıp desteklenmedikçe varlığını sürdürmez ve
yaygınlaşamaz. Dolayısıyla, ortak düşmana karşı halkın yürüttüğü
mücadelenin bir parçası, özel bir biçimi halini de alamaz. Hiç değil-
se biz, Franko rejimine son verecek olanların gerilla birlikleri değil,

bir bütün olarak ayaklanan halk kitleleri olacağını anladık ve böyle bir ayaklanmayı örgütlemek için elimizden geleni yaptık. [sayfa 166]

Ulaştığımız sonuçlardan biri de şu: Orta derecede kalkınmış ülkelerde -burada ileri derecede kalkınmış ülkeleri bir yana bırakıyoruz- bir yandan devrimci kitle mücadelesine, bir yandan da şehirlerde silahlı eylemlere yönelmedikçe bir gerilla savaşını uzun süre yürütmek mümkün değildir. Başka bir deyimle, başarılı olması için silahlı mücadelenin bütün bir ulusu kapsaması gerekir.

İspanya deneyi, bir yandan köylük bölgelerde silahlı mücadele yürütürken diğer yandan şehirlerde yaygın bir mücadeleye girişmenin, bir yandan da kanuni eylemlerle kanunsuz eylemleri uyuşturmanın, ortada şiddetli bir devrim bunalımı, bir çöküntü bulunmadıkça, adamakıllı zor olduğunu da göstermiş bulunuyor. Devletin elinde güçlü bir baskı makinası, kuvvetlerini kolayca oradan oraya kaydırabilmesi olanağını doğuran haberleşme hatları varsa, devrime uygun bir ortamın yokluğu da buna ekleniyorsa, o zaman, gerilla savaşına uzun süre devam etmek büsbütün imkansız bir hale gelecektir.

Bugünlerde, önüne gelen, özel bir “merkez”den bir devrim için gerekli şartların geliştirilebileceğinden söz ediyor. Bunu doğrulamak üzere eylemlere girişenler bile var. Bu iddia, hem Marksist-Leninist öğretinin bu tür mücadele hakkında söyledikleri, hem de devrimci deneyler tarafından, çürütülmektedir. Bir devrim için uygun ortam insan iradesiyle yaratılmaz. “Merkez” ya da “merkezler”, tek başlarına, devrim için gerekli şartları yaratamazlar.

Gerilla savaşı, devrimci bir ortamın yaratılmasında, olsa olsa, bir araç, bir yardımcı rolü oynayabilir. Bunun için de, şartların uygun olmasının yanısıra, halk kitlelerinin gerilladan başka mücadele biçimlerine de girişmiş olması zorunluluğu vardır.

Lenin, gerilla birliklerini, daima halkın yürüttüğü mücadelenin bir parçası, hayli yoğun bir ürün olarak [sayfa 167] görür ve bu mücadelenin dışında bir araç olmayacağını söylerdi. “Proletaryanın partisi, gerillayı, hiçbir zaman, biricik mücadele biçimi, hatta başlıca mücadele biçimi olarak görmez... Bu yöntem, başka yöntemlere yardımcı olmalıdır... Belli başlı savaş yöntemlerine uygun olması gerekir” diye yazıyor Lenin.

Biz İspanyol komünistlerinin de bu konuda bir parça tecrübemiz var. İç savaşın bitiminden hemen sonraki yıllarda, halk

faşist çapulculara karşı savunma ve halkın moralini yükseltmek amacıyla Franko rejiminin ilanî hayet sürüp gitmeyeceğini yayma görevlerini üstümüze aldığımızı daha önce de belirtmiştim. Mücadelemiz sayesinde İspanya, Hitler ve Mussolini'nin peşinden savaşa sürüklenmedi. Daha sonraları, gerilla hareketini devrim için elverişli bir ortam yaratmak amacıyla kullandık. Şartlar uygun olmadığı için, ülkede bir çok gerilla "merkezi" yarattığımız halde, sonuç başlangıçta umduğumuz gibi olmadı.

Aldığımız derslerden biri de, gerilla savaşını zamanında kesmeyi bilmektir. İspanya bu yönden de bir istisna değildi. Yelkenleri zamanında indirip toplamayı bilmeli, seçilmiş olan yöntemin en uygun yöntem olmadığı anlaşılıp da devrimci öncülerin eriyip tükenmesi tehlikesi belirince bu işte ayak diremekten vazgeçmeyi kabullenmeliyiz.... [sayfa 168]

"Lessons of the Spanish Gerilla War (1939-51)", **World Marxist Review**, Şubat 1965, s. 35-39. Lister, İç Savaş sırasında, İspanya Cumhuriyet Ordusu generallerinden.

3. YUGOSLAV KURTULUŞ MÜCADELESİNİN BELİRLİ ÖZELLİKLERİ Josip Broz Tito

Aralarında, yurdumuza dost bazı solcuların da bulunduğu bir çok yabancı, kahraman halkımızın verdiği kurtuluş savaşını olduğu kadar, sonraki devrimci dönüşümü ve yeni bir Yugoslavya'nın yaratılışını, yeni bir toplumsal sistemin kuruluşunu ve kalkınma yolunda gösterdiğimiz başarıları, talihimizin yaver gitmesine, tesadüflere ve şansa bağlama yoluna sapıyorlar. Bunu, dün de yaptılar, bugün de yapıyorlar. Halkın topyekün ayaklanması ve kurtuluş savaşının zaferle sonuçlanması, ülkemizde yüksek dağların ve ormanların bulunuşu, savaş öncesi Yugoslavya'sında bulunan milliyetler arası eşitsizliklere ve hatta, bütün ilkel halklar gibi halkımızda da

hayat ve ölüm karşısında, kadercı, umursamaz bir tutumun yerleşmiş bulunduğu bağlamak isteniyor.

Bütün bu sayılan sebepler, aslında, yanlıştır, akılsızca öne sürülmüştür ve halkımızı hor görmekte olanların marifetidir. Yugoslavya'daki ayaklanmayı bilinçsiz bir kendiliğindenliğe, serüven ve intihara umutsuzca atılmaya bağlayan bu görüşler halkımıza hareket etmek amacıyla öne sürülmüştür. Aslında Yugoslav halkı atıldığı mücadelenin güçlüğünü pekala biliyor, katlanacağı fedakarlıklarını kavıyor ve bu şekilde derin bir toplumsal bilinç ve [sayfa 169] tam uyanık bir tutumla kurtuluş savaşına girişmiş bulunuyordu.

Ayrıca, bu çarpık görüşleri öne sürenler, Yugoslavya halklarının ülkemizi işgal edip tutsaklaştıran faşistlere karşı duyduğu sınırsız öfkeyi ya unutuyorlar ya da düpedüz görmezlikten geliyorlar. Halklarımızın özgürlük ve atalarının yüzyıllar boyu türlü çilelere katlanıp uğruna bunca kan döktüğü bağımsızlık konularındaki köklü aşklarını ve gerektiği zaman, en değerli bildikleri şeyleri bile esirgemeyeceklerini bir türlü anlamak istemiyor, bu adamlar. Sadece ayaklanmayı gerçekleştirmekle kalmayıp, onun başarıya ulaşmasını da mümkün kılan, yani, ayaklanmanın iyi örgütlenip iyi yönetilmesini sağlamış bulunan Yugoslav Komünist Partisinin rolünü unuttuyor ya da küçümsüyorlar. Parti üyeleri, tarihlerinin en elem verici günlerinde halkı yalnız bırakmadılar. Silaha ilk sarılanlar onlardı, savaşın yolunu ilk defa onlar tuttu. Halka bağlılığın kahramanca örnekleri ilk onlardan geldi. Şu da bir gerçektir ki, o yorucu mücadeleden daha ilk günlerinden itibaren, sosyalizmin büyük ülkesinin - Sovyetler Birliğinin- yenilmezliğine inanıyorduk; onun yanında yer aldık ve ortak düşmana karşı biz de payımıza düşeni yaptık.

Yugoslavya'da sadece dağlar ve ormanlar yoktu. Ayaklanma bütün ülkeyi, baştan başa sarmıştı. Srem ovalarından, Bosna tepelerine kadar dört bucak dövüşüyordu. Hayatı sevdiği için, özgürlüğü sevdiği için katlıyordu halkımız savaşa. Gençlerimiz, hayattan bıktıkları için değil, aksine hayatı sevdikleri, daha iyi ve daha mutlu bir hayata, daha iyi bir geleceğe inandıkları için gidip ölüyorlardı. Savaş öncesi Yugoslavya'sında, geniş ölçüde yöneticilerin hatalarına dayanan eşitsizlikler, nefret ve anlayışsızlık, ayaklanmanın gerçek sebebi olamazdı; aksine bu durumlar, işgalcilerin, Yugoslav halklarını tutsak hale getirmelerini daha da kolaylaştırıyordu... [sayfa 170]

Bütün milliyetleri, milli hakları kazanmanın, eski yöneticile-

rinden anılmış, tamamen yeni temellere dayanan bir Yugoslavya kurmanın sadece ve sadece halkın Kurtuluş savaşıyla, işgalcilere ve onların işbirlikçisi yerli hain gericilere karşı savaşmakla sağlanabileceği konusunda ikna etmek için büyük bir sabır gerekiyordu. Bütün Yugoslav halkları bu yolun doğru olduğunu, Yugoslav Komünist Partisi ağzından dinleyip kavrayınca, milliyetler sorunu da, kurtuluş savaşında güçlü bir kaldıraç haline gelmiş oldu...

Yugoslav halklarının verdiği kurtuluş savaşının özellikleri nelerdir?

İlk olarak şunu belirtelim: Yüksek rütbeli subaylarının korkaklığı, yeteneksizliği ve ihaneti yüzünden, zayıf bir direnmeden sonra, Yugoslav Ordusu teslim oldu; askerlerinin çoğu esir kamplarına gönderildi, eldeki bütün silah ve askeri donatım da işgal kuvvetlerinin eline geçti. Askeri ve sivil önderlerince ihanete uğrayan halkımız, şimdiye kadar tanıdığı en güçlü düşman karşısında. sadece tutsaklaşmağa değil, yok etmeğe gelmiş bir düşman karşısında ordusuz ve silahsız kalakaldı.

İkinci özellik şu: Kral başta olmak üzere hükümet, arkasında dağılmış bir yönetim bırakarak ve tutsak ülkeyi kaderine terk ederek yurt dışına kaçtı.

Üçüncüsü, ordusuz, silahsız. donatımsız, generalsiz ve subaysız (bir kaç subay dışında) kalan Yugoslav halkları, Yugoslav Komünist Partisi önderliğinde, işgalcilerle savaşmak için çıplak elle düşmandan silah kaçırmaya yoluyla ayaklandı ve özgürlük ve bağımsızlık uğruna bir ölüm kalım savaşına girişti.

Dördüncüsü, halkın işgalcilere karşı savaşı yükselmeğe başladığı sıralarda, diğer partiler eyleme seyirci kalıyorlardı. Bunların önderlerinden bir kısmı düpedüz işgalcilerle işbirliği içinde diğer bir kısmı ise kenarda “hele ^[sayfa 171] bir bekleyelim bakalım” havasındaydı. Yugoslavya'nın hemen her tarafında durum buydu (Kuruluş Cephesinin kurulmuş olduğu Slovenya hariç). Komünist Partisinin çağrısı üzerine. halk; parti, milliyet ve din farkı gözetmeksizin savaşa katıldı.

Beşincisi, savaş koyuldukça. çekirdeğini halkın arasından fıskıran ve eğitimlerini ardı arası kesilmeyen, kanlı ölüm kalım savaşlarında edinmiş yeni subayların yönetiminde partili birliklerinin teşkil ettiği yeni bir halk ordusunun çelikleşerek geliştiğini gördük.

Altıncısı, ne partili birlikler, ne de yeni halk ordusu (bu ordunun ilk tugayı 1941 Aralıkına kadar tamamlanmış, bunun için düzgün orduların uyduğu kurallar çerçevesinde kalmış, buna süratle yeni yeni tugaylar katılmış, tümenler meydana gelmiş ve 1942 yılında güçlü bir Halk Kurtuluş Ordusu doğmuştu) savaşı bir serüven olarak almıyordu. Bütün sonuçlarını kabullenerek sürekli, amansız bir dövüşe girişmişlerdi. Bu, işgalcilerle yerli hainleri yönetme savaşıydı. Bütün ulusu sarmış, iyi örgütlenmiş, merkeze bağlanmış bir savaşı bu. Partili çetelerin savaşı ile cephe savaşını birlikte yürüten, hangi türden savaşılacağını, kurtarılmış toprakların ve tümen, kolordu gibi büyük birliklerin kurulmuş olup olmadığına bağlı bir biçimde saptayan Başkomutanlık Karargahı, hareketin merkezidi.

Yedincisi, düşmanın sayıca ve teknik yönden üstünlüğüne bakılmaksızın ve Yugoslavya'nın dört bir yanında dövüşülmesine rağmen, düşman, savaşın hiç bir anında halkımızı yıldıramadı. Aksine, kuvvetlerimiz her çatışmadan daha güçlü olarak çıkmaktaydı.

Sekizincisi, hem can hem de mal olarak büyük fedakarlıkları gerektirmesine rağmen bu son derece de çetin mücadeleye sırt çeviren bir tek kişi bile yoktu. Aksine, can ve mal kaybı (çok defa, koca bir bölgenin tamamı ^[sayfa 172] yakılıp yıkılıyordu) halkımızı, mücadeleyi sonuna kadar götürme konusunda kamçıliyordu.

Dokuzuncu özellik ise, Yugoslav halkının sadece işgalcilere karşı değil, onlarla işbirliğine girmiş olan yerli hainlere karşı da, yani Paveliç, Nedic, Pupnik ve Draza Mihailoviç çetelerine karşı da dövüşmek zorunda kalmış olmasıydı.

İşte Yugoslav halkları kurtuluş savaşının özellikleri bu noktalarda toplanıyor, işin büyüklüğü de burada yatıyor. Avrupa'da işgale uğrayan hiç bir ülke, böyle bir mücadele vermiş olmakla öğünemez: halkımız verdiği mücadeleden dolayı ne kadar gurur duysa hakkıdır.

Kurtuluş savaşı içinde yeni bir devlet de belirmeğe başladı. Savaş öncesi Yugoslavya'sından tamamen farklı bir toplumsal sisteme sahip olan bu devlet geniş halk kitleleri için hem daha iyi, hem daha adaletliydi. Yugoslav Federal Halk Cumhuriyeti, beceriksiz krallığın yerini alıyordu. Milliyetler sorununu doğru olarak çözen yeni devlet, yeni demokratik temellere dayanıyor, yeni bir toplumsal ve ekonomik örnek getiriyordu. Böyle büyük bir dönüşüm. genellikle.

sadece bir devrimci halkın iradesine rağmen iktidarı elinde tutanlara karşı açık bir mücadele vererek elde edildiği halde, nasıl oluyordu da Yugoslavya'da gerçekleşebiliyordu?

Yeni Yugoslavya'nın yaratılmasında ve gelişmesindeki özellik de işte bu noktada aranmalıdır.

Yeni Yugoslavya, kurtuluş savaşı sırasında, düşman işgalini görür görmez dağılıp kaçan eski devletin kalıntıları üstüne kurulmuştur. Halklarımızın işgal ile içine düştükleri korkunç trajedi ve gerici yönetici kliğin ihaneti, bütün vatanseverlerin gözlerini açtı. Eski yönetici kliğin ihanet ve korkaklığını ve savaş öncesi yönetimlerinin gayri milli tutumunu gören Yugoslav halkları geçmişten nefret etmeğe başladı ve bir daha ona bağrını açmamağa [sayfa 173] karar verdi... Halka, mücadelesinin yeni bir düzen getireceğini anlatmadan, eskinin bir daha geri dönmeyeceğini söylemeden sadece işgalcilere karşı mücadeleye katılmasını söylemek, ne bu derece yoğun bir katılmayı sağlayabilir, ne de sonuna kadar, zaferi sağlayınca kadar, bu ölçüde sıkı bir direnmeyi gerçekleştirebilirdi.

İşte bu sebeplerle, mücadelenin başında, daha 1941 yılında, gerek köylerde gerekse kasabalarda yeni hükümetin ilk kuruluşlarına biçim vermeğe, adını özelliğinden alan halk kurtuluş komiteleri dediğimiz örgütlerle yeni iktidar organları yaratmağa başladık. Bu komitelerin özellikleri yeni tip bir demokrasi getiren kuruluşlar olmalarıydı. Bunları kurmakla halkın duygularını en iyi şekilde ve doğru olarak değerlendirmiş olduğumuzun delili, sadece kurtarılmış bölgelerde değil, düşman elindeki bölgelerde de, hem köylerde hem de kasabalarda, derhal bu komitelerin kurularak çalışmağa başlamasıydı.

İşgalcilere ve yerli hainlere karşı yürütülen kurtuluş savaşı süreci içinde yavaş yavaş ortaya çıkan yeni devletin çekirdeğini bu komiteler teşkil ediyordu. Bu ne bir rastlantı, ne de kendiliğinden gelişen bir olaydı; son derece iyi hazırlanmış, kararlı, örgütlü ve büyük, kanlı mücadeleler içinden geçilerek kurulmakta olan çekirdeklerdi bunlar. İşgalcilerin yanında, yeni devletin kurulmasını engellemek için elinden geleni yapan ve canla başla eski sistemi korumağa çalışan yerli hainlere karşı kanlı, büyük mücadeleler vermek gerekiyordu.

İşte, savaşımızın bu iki özelliği -bir yanda işgalcilere, diğer yanda hain yerli gericilere karşı verilmiş olması- yeni devlete de ni-

teliğini veren unsurlar oldu...

Yukarda belirtilen gerçeklerden anlaşılması olacağı üzere, bütün vatansever güçlerin seferber edilişi, direnme cephesinin yaygınlaşıp kökleşmesinin sağlanması, bu savaştaki en büyük güçlüklerin bile üstesinden gelebilmemizi [sayfa 174] sağladı. Savaş için doğru olan bu yargı, ülkemizin başş içinde kalkınması için de aynı ölçüde doğrudur...

Josip Broz Tito, **Selected Military Works**, Belgrad, 1966, s. 204-12. Bu parça, **Komünist** adlı Yugoslav gazetesinin Ekim 1946'da yayınlanan 1. sayısından alınmıştır. Yugoslavya Başkanı olan Mareşal Tito, Yugoslav Halk Kurtuluş Ordusu Başkomutanıydı.

4. PARTİ VE KURTULUŞ ORDUSU Josip Broz Tito

Bölgenizdeki parti (KP Makedonya Örgütü-Ed.), gerek askeri örgütlenmede, gerekse komutanlığın teşkilinde yanlış bir yol tutmuştur.

Ordu içindeki parti örgütlenmesini, her bölükteki partililer bir hücre teşkil edecek şekilde kurmuş bulunuyorsunuz. Ordudaki parti birimi böyle bir bölük-bir hücre, Parti üyelerinin sayıları çoksa, hücre de guruplara, müfrezelere bölünüyor. Hücre sekreteri aynı zamanda bölüğün siyasi komiser yardımcısı oluyor. Tabur ya da alaydaki hücre sekreterleri, tabur ya da alayın parti komitesini meydana getiriyor. Komitenin sekreteri, tabur ya da alayın siyasi komiser yardımcısıdır. Parti örgütünün başında bulunan bu arkadaş, savaş alanında toplanan parti forumlarıyla, belediye komitesiyle ve bölge komitesiyle irtibat kurarak hem ordu içinde hem de savaş [sayfa 175] alanında parti görevlerinin yerine getirilmesine çalışıyor.

Karargahlar, askeri eylemlerin önderliğinin toplandığı, askeri ve taktik görevler konusunda kararların alındığı, hareketin yönetil-

diği ve partili birliklere komut verilen merkezler. Bir karargahta şu görevliler yer alıyor: komutan, komutan yardımcısı, siyasi komiser ve siyasi komiser yardımcısı. İşler ortak önderlikle yürütülüyor, fakat birliklerin ve eylemlerinin sorumluluğu komutanda toplanıyor. Tabur ya da alay karargahı da böyle bir komutan, bir komutan yardımcısı, bir siyasi komiser, bir de siyasi komiser yardımcısı. Karargahın bütün hücreleri mümkünse parti üyelerinden alınmış olması, komutan yardımcısıyla küçük birlik komutanları partili olmayanlar arasından da seçilebilir. Parti forumlarında partinin emir, talimat ve yorumları, karargah parti hücreleri aracılığıyla uygulama alanına indirilmiş olur. Karargahtaki bütün parti üyeleri karargahın hücrelerini meydana getirirler. Taburun ya da alayın siyasi komiser yardımcısı bu hücrenin sekreteridir. Bölüğün aynı bir karargah hücresi yoktur, karargah mensupları doğrudan doğruya bölüğün hücrelerine katılırlar. Siyasi komiser karargah hücresi sekreteri olmayabilir. Karargah mensupları, askeri disiplin çerçevesinde, üstlerine karşı sorumludur. Fakat parti üyesi olarak da partiye karşı sorumludurlar. Parti, uygun görmediği takdirde kendilerini değiştirebilir. Görevden alma, normal yollarla komutanlığa bildirilerek olur. Hücre toplantılarında, parti üyeleri, diğer parti görevleri yanısıra, eleştirme ve özeleştirme ile de uğraşırlar. Böylece parti ordunun işleyişine nüfuz etmekte ve onu denetlemektedir. Sorumlu yerlerdeki parti görevlileri sayesinde parti etkili olur ve yön verir. Siyasi çalışmalar ve eğitim yoluyla, halk kurtuluş mücadelesinin amaçlarını anlatarak partililer, partili olmayan savaşçıları yetiştirmeğe ve partiye kazanmağa çalışırlar. [sayfa 176]

Siyasi komiser, Ordudaki parti delegesidir. Birlikteki savaşçılar arasındaki siyasi çalışma ve eylemler (ki bunların arasında siyasi çalışmalar yanında, kültürel çalışmalar, eğitim ve benzer eylemler de vardır) hep siyasi komiserin sorumluluğu altında yürütülür. Komiser, askerin sağlığıyla ve beslenmesiyle de ilgilidir. Görev ve talimatın yerine getirilip getirilmediğini karargahtan denetleyen de odur. Son olarak, birliğin dövüşme etkinliği, morali, siyasi seviyesi ve tutkunluğu da onun sorumluluğundadır. Parti örgütü ona, toplantılar (bölük ve taburda), konferanslar, raporlar, ders gurupları (teori ve genel eğitim), okuma yazma kursları, kora çalışmaları, amatör tiyatro çalışmaları v.s. gibi bir çok işte elinden gelen yardımcı yapacaktır. Müfrezelerde siyasi delegeleri (parti üyeleri) vardır; bütün

parti üyelerinin ve savaşçıların yardımıyla, ilgili birliğin yerleştiği bölgedeki halkı eğitmek için çaba gösterme işi de gene siyasi komiserin omuzlarına yüklenmiştir.

Siyasi komiser yardımcısı parti örgütünün başıdır. Karargah mensubu olan siyasi komiser ve yardımcısı, askeri konularla da ilgilenmeli, bunlar üzerinde kafa yormalı ve karargaha bu konuda da yardımcı olmağa çalışmalıdır.

Şunu anlamamız şart: birlikteki parti örgütü olsun, alandaki forumlar olsun, birliğin akıl hocaları haline gelmemelidir. Parti, önderliği fiilen elinde bulundurmakla birlikte, komutanlığın bağımsızlığını ve üstünlüğünü engelleyecek hiç bir eyleme girişmemeli, parti, emirleri ile komutanın arasına girmemelidir. Diğer taraftan, komutanlık, halk kurtuluş mücadelesinde önderlik eden parti örgütünün her türlü destek ve yardımına sonuna kadar güvenmelidir.

Parti çizgisinin yanısıra bir de “ordu çizgisi” (bu terim sık sık kullanılmaya başlandı) bulunduğu, yani, [sayfa 177] askeri ve siyasi önderlikte bulunan parti üyelerinin, parti görev ve sorumluluklarına sıkı sıkıya bağlı olmaktan çıkıp, parti örgütlerine bağlılıklarını azaltarak sadece askeri görevlerini yerine getirdikleri görülüyor. Bu tutuma son verilmelidir. Bu tutum, uğruna savaştığımız siyasi hedef ten bizi uzaklaştırmaktan ve birliklerde parti önderliğinin yitirilmesinden başka bir sonuç vermez. Bazı birliklerde eylemlerin siyasi yönü ihmal edilmiş, savaşçılar sadece “asker” olarak kalmıştır. Bu durum belli kötülöklere yol açabilecek niteliktedir. Bunlar arasında, yenilgiyi, dağılmayı, aç kalmayı, düşmanın zararlı propagandasına zemin hazırlamayı ve korkak unsurların aleyhte konuşmasına çanak tutulmasını sayabiliriz. Parti örgütü ve parti üyeleri gözlerini dört açmalı ve parti görevlerinin hiç aksamadan yürümesini sağlamalıdır.

Parti örgütünü güçlendirerek, siyasi çizgiyi doğru uygulayarak, kadrolarımızı eğiterek ve daima uyanık bulundurarak, siz yoldaşlarımızın en kısa zamanda başarıya ulaşacağından asla şüphem yoktur.

Faşizme ölüm. Halka Özgürlük!

Ibid., s. 268-71. Mareşal Tito'nun Yugoslav Komünist Partisi Makedonya Bölge Komitesine yazdığı 16 Ocak 1943 tarihli mektuptan.

5.
II. DÜNYA SAVAŞINDA
FRANSIZ PARTİZANLARI
Fernand Grenier

İkinci Dünya Savaşında faşist Alman işgalcilerine karşı yürütülen direnme hareketlerinden bir çoğu şehir ^[sayfa 178] ve kasabalarda cereyan etti. Komünistlerin önderliğindeki Fransız direnme hareketi de böyle oldu. Bugünlerde yayınlanan bir broşürden alınan aşağıdaki yazılarda bu hareketin örgütlenmesi ve eylemleri canlandırılmaktadır.

FTP*, manga, takım ve bölüklerden meydana geliyordu. Taburlar yeni yeni kurulmaktaydı.

Her FTP mangasında yedi kişi var. Manga komutanının iki yardımcısı var: 1° silah, cephane, patlayıcı madde, demiryolu sabotajında kullanılacak özel malzeme, lokomotif, yük vagonu, telgraf hatları ve elektrik santrallerini uçurmak için gerekli özel malzeme gibi donatım sağlayan bir yardımcı; 2° haberalma işiyle, belli kişilerin alışkanlıkları ve adresleri, demiryolu haritaları, enerji santrallerinin, polis ve özel birliklere ait karargah ve kışlaların krokileri gibi konularda mümkün olan en geniş bilgiyi toplamaktan sorumlu bir başka yardımcı. Güvenlik amacıyla her manga üçer kişilik iki guruba bölünüyor. Böylece ünlü üç kişilik gurup ilkesi (hücre ilkesi -çev.) uygulanmış oluyor: hiç bir gurup diğer gurubun üyelerini tanımadığı gibi, gurup başkanı da bağlı olduğu örgütü kimin yönettiğini bilmiyor.

Üç ya da dört manga bir takım ediyor. Takım komutanın da iki yardımcısı var. Ayrıca, takım komutanın yanında, siyasi eğitimi yürüten ve propaganda işlerini denetleyen bir kurmay yardımcı var.

Bir bölgedeki takımlar o bölgenin askeri komitesine bağlı. Bölgedeki takım sayısı üçe çıkıp da mangaları görevlerini yerine getirmeğe başladılar mı, bölge komitesi, bir bölük kurmağa çalışıyor. Bölüğün kurmay heyeti, bir komutan (yüzbaşı) ile bir siyasi eğitim ^[sayfa 179] görevlisi ve haberalma, haberleşme, gereç depoları ve ulaştırma işleriyle görevli bir "teknisyenden" ibaret.

Her zaman, her yerde üç kişi ilkesi! Bölgedeki bölük sayıları

* FTP, **Francs-Tireurs et Partisans Français** (Fransız Gerillaları ve Partizanları)

üçü bulunca, askeri komite. bir tabur teşkiline girişebiliyor.

FTP'nin örgütlenmesi işte bu şekilde oluyor: Bölge askeri komiteleri eylemlerini, bölgeler arası askeri komiteler aracılığıyla birleştirmekte, bütünlüğe kavuşturmakta. Bu sonuncular da milli askeri komiteye karşı sorumlu.

Saldırı ve yoketme görevleri mangalarca yürütülüyor. Bir yıldırım baskını yürütmek için yedi kişi gerekli: bir ya da iki kişi baskını yapıyor, diğerleri kaçmayı sağlıyorlar. Trenlere ve enerji santrallerine karşı girişilen saldırılar, bu eylemler daha çok insanı gerekli kıldığı için, takımlar yürütüyor.

FTP'nin 20 SAYILI BİLDİRİSİ.

8-20 Ocak. 1943.

8-20 Ocak tarihleri arasında. FTP, Hitler'in haydutlarına ve yerli hainlere karşı mücadelesine cesaretle devam etmiş, düşman haberleşme sistemlerine zarar vermiştir. Vimy'de bir tren raydan çıkarılmış: zarar büyük olmuştur. Başka bir trene ait yirmi yük vagonu ile lokomotif tahrip edilmiştir. Almanya'ya doğru yol alan, balık yüklü bir tren uçurulmuş, balıklar o bölge halkı tarafından yağma edilmiştir.

Lille'de, bir Alman eğlence merkezine el bombasıyla saldırılmış, altı kişi ölmüştür. Bethune sokağındaki başka bir saldırıda 15 ölü ve 20 yaralı var. Bassé'de bir Gestapo ajanı, Sailly'de beş, Avion'da üç Alman öldürüldü. Maubeuge'de bir yüksek gerilim dağıtım direği tahrip edildi. Caruin'de bir geneleve el bombasıyla saldırıldı: iki Alman subayı öldü. Louvroil'deki Heudemont fabrikalarının besleyen yüksek gerilim kabloları kesildi: zırh plakası yapılan bir fabrika üç gün tatil etti ve 600 işçi [sayfa 180] boş kaldı. Valenciennes'de tahrip edilen bir direk yüzünden bir çok fabrika paydos etmek zorunda kaldı. Maubeuge-Aunoye telefon irtibatı kesildi.

Falaise'de yeraltı telefon hatları kesildi. İki uçaksavar topu tahrip edildi. İşbirlikçilerinin ürününü depo ettiği ve Almanların emrine verilmiş iki depo yakıldı. Silah ve patlayıcı madde ele geçirildi. Saman dolu yük vagonları yakıldı. Seine-Inferieure (Aşağı Seine) bölgesinde dört Alman iş bürosu ve iki faşist karargah yakıldı. Üç Alman subayı yere serildi. Melante'taki SNAM fabrikası transformatorü yakıldı. Corbeil'de 1500 ton, Fitz Jeann'da 1000 ton, Framc'da

700 ton buğday ve yulaf yok edildi. Creil dolaylarında, Alman donatımıyla dolu bir yük treninin lokomotifi altında patlayan mayın, trafiği tam 12 saat aksattı. Abbeville ile Amiens arasında bir yol tahrip edildi (trafik sekiz saat işlemedi), bir tren raydan çıkarıldı. Alman birliklerini taşıyan iki kamyon uçuruldu.

Toul'da bir düşman birliğine el bombasıyla hücum edildi; Homicourt'da bir tren dolusu donatım mayınla uçuruldu; Almanların eline geçmek üzere olan 500 ton buğday Meuse Irmağına döküldü. Pompey'de, bir yüksek gerilim direği yakıldı, beş yük vagonu ile bir lokomotif ırmağa döküldü: çoğunluğu subay olmak üzere 78 ölü saydık.

Genlisie (Cote D'or), 17 vagonlu bir marşandiz raydan çıkarıldı. Chatellerault ve Poitiers hattında bir başka tren raydan çıkarıldı.

Chatellerault'da bir Alman birliğine hücum edildi, beş ölü ve bir çok yaralı. Angers'da bir bara el bombasıyla yapılan hücum sonucu 15 ölü ve yaralı. İşaretlerin sökülmesi demiryolu trafiğini altı saat aksattı. Saumur'da Almanlara çalışan bir içki fabrikası ateşe verildi; 80000 litre alkol yandı. Cholet'de bir yem deposu [sayfa 181] yakıldı. Orleans'da bir Alman birliği bombalandı. Bourges'te iki Gestapo ajanı öldürüldü; Vierzon'da üç lokomotif sabotaj yapıldı. Bordeaux'da Piquet adlı hain idam edildi. Bölge karargahı telefon hatları kesildi.

Nantes'da iki casus idam edildi. Silah ve cephane ele geçirildi. Lorient'de bir Alman lokantası yakıldı; sekiz kişi öldü. Morlaix'te Lejyon karargahına, bir yatakhane ve ana binaya saldırıldı. Brest'te bir sinemaya saldırı ve altı Almanın öldürülüşü. St. Brieuc demiryolu istasyonu su kulesi yakıldı. Aynı kasabada bir Alman lokantasına ateş açıldı: beş ölü ve yaralı. Lezardrieux'da iki Alman lokantasına el bombasıyla saldırı. Bir demiryolu uçuruldu. Bir buharlı inşaat makinası tahrip edildi; Finistere, Morbihan ve Cotes du Nord'daki vatansever eylemler yüzünden gece 8'den sonra sokağa çıkma yasası konuldu. Mans'da bir Alman eğlence merkezinde patlayan bomba; ölü ve yaralıları taşımak için altı cankurtaran geldi. İki lokomotif sabotaja uğradı, bir transformatör tahrip edildi.

Paris'te, Boissy d'Anglas sokağında el bombasıyla bir Alman lokaline saldırıldı; Bourdonnais Caddesinde, Lafayette sokağında ve Piere Premier de Serbie Caddesinde de benzer lokallere el bom-

bası atıldı. Laborde sokağında bir Alman garajı tamamen imha edildi. Coustou sokağındaki, Daumsenil Caddesinde ve Maubeuge sokağındaki Alman yurtlarına molotof kokteyli atıldı. Billabcourt'daki Nazi stüdyoları yakıldı; Naziler hesabına çalışan bir doğrama atölyesi de yakıldı. Versailles-Chantier yakınlarındaki Stain bölgesinde bir Alman birlik treni saldırıya uğratıldı.

Lyon'da Metral adlı hain, vatanseverler tarafından öldürüldü. Roanne'da enerji santrali yakıldı. Grenoble'da, İtalyanların gittiği bir bar tahrip edildi.

Marsilya'da, Garibaldi Bulvarında, Grand Hotel'in ^[sayfa 182] girişinde bir grup Alman subayına el bombası fırlatıldı: bir yüzbaşı öldü, bir yarbay ve bazı subaylar yaralandı. İki tanker gaz, 250 ton kömür ve 85 yük vagonu tahrip edildi. Nimes'da bir gaz kamyonu yakıldı. Clermont'dan gelen bir Alman treni St. Germain des Fosses dolaylarında raydan çıkarıldı. Pontmort'da raydan çıkarılan bir tren 200 metre yolu da peşinde sürükledi; Clermont-Ferrand'da da bir tren raydan çıkarıldı. Limoges'da enerji santrali ile bir uçak fabrikası yakıldı.

Bütün bu eylemler sırasında, FTPnin bazı savaşçıları cesaret ve disiplinleriyle yüceldiler; bir tek kayıp bile verilmedi; biri ağır olmak üzere dört vatansever yaralandı o kadar.

Fernand Grenier, **Francs-Tereurs et Partisans Français**, (Broşür), Cobbett, Londra, 1943, s. 14-15, 21-25; Grenier direnme hareketinde Müttefik kuvvetleriyle irtibat sağlama görevinde çalışmıştır.

6.
NAZİ İŞGALİNE KARŞI .
YUNAN DİRENME HAREKETİ
E. Jeonnides

... Almanların Selanik'e girmesinden beş gün sonra*, Komünist Partisi bölge komitesi gizlice toplandı ve ^[sayfa 183] işgalciye karşı

silaha sarılmayı kararlaştırdı. Silahlar bulunur bulunmaz, bir iki hafta içinde, Langadas dağlarında küçük gerilla gurupları çalışmağa başladı. 1941 Eylülünde, Makedonya'nın Kerdillia bölgesinde işgal kuvvetlerine ilk darbe indirilmiştir.

Alman gücüne karşı durmak kolay bir iş değildi. Yokuş yukarı bir savaşı bu. Metaksas diktatörlüğü** ve Alman çizmesi, gerek haberleşme gerekse insangücü ve örgüt konularında bir hayli hasara yol açmışlardı. Direnme hareketi, yavaş yavaş ve zorlaya zorlaya bütünleşip olgunlaşıyordu; düşman öldürülüp silahı alınıyor ya da halktan saklanan silahlar ele geçiriliyor, bu da kurtuluş savaşçılarının silah donatımını sağlıyordu. Kasabalarda ve dağlarda eylem yürüten silahlı birliklerin tohumu böyle atlıyordu.

EAM (Ethiko Apclefterotiko Metopo) yani Milli Kurtuluş Cephesi, işgali takip eden birkaç ay içinde kurulmuş oldu. Başlangıçta. bu cepheye, sadece Komünistler, Çiftçi ve Sosyalist partileri katılmıştı. Bütün bu partilerin siyasi geçmişleri temizdi. Hiç biri savaş öncesi darbelerine ya da diktatörlüklerine bulaşmamıştı. Hepsi de Metaksas'a karşı dövdüştüler. Yavaş yavaş, sabır ve fedakarlıkla, EAM, örgütü genişletti, etkisini yaydı ve mücadelenin önderliğini eline aldı. Bir çok parti ve örgütü saflarına çekti. Bunlar arasında, İleri Liberallerin bir kanadı, Liberal Gençlik, İşçi Sendikaları Genel Federasyonu, Memur ve Demiryolcu Sendikaları, çeşitli kadın kuruluşları v.s. vardı. Matakas'ı ve Almanları atlatıp kazasız belası kurtulabilmiş bütün siyasi ve ekonomik örgütler bu özgürlük cengine katılmıştır. Hiç bir [sayfa 184] zaman örgütlü bir parti haline gelememiş bulunan Liberal Parti, diktatörlüğün darbeleri altında paramparça olmuştu. Önderleri, -ki bunların çoğu yaşlı kimselerdi-EAM'ye katılmadılar, en iyileri bile tarafsız kaldı, Liberallerin birçoğu ise, birer ikişer EAM'ye katıldılar. Köklü partilerin hiç biri direnme hareketine katılmamıştır.

1942 yılı başlarında bile EAM hatırı sayılır bir kuvvet olmuştu. Çeşitli gerilla guruplarını bütünleyip tek bir merkezi yönetime, yani ELAS'a (Yunan Halk Kurtuluş Ordusu) bağladı. Ülkenin dört bir yanı EAM komiteleriyle örülmüş, bir petek haline gelmişti; kasabalarda-

* Yunanistan'ın Almanya tarafından işgali 6 Nisan 1941'de başladı, Selanik 9 Nisanda düştü.

** General Metaksas 1936'da diktatör oldu, 1941 Ocağında, ki ölümüne kadar diktatör kaldı. Ölümünden önce Nazi saldırısına çanak tutmuş biridir.

ki sabotajlar daha sistemli ve örgütlü bir hale geldi. Dağlardaki çeteler de askeri eylemlerini plan çerçevesinde yürütmeye başladı.

EAM, bütün Yunanlılara, aralarındaki farkları unutmalarını ve ortak düşmana karşı birleşmelerini öğütüyordu. Program şu şekildeydi:

(a) Yunanistan'ı faşist işgalcilerden temizlemek ve tam bağımsızlığı ve egemenliği sağlamak,

(b) Kurtuluşun sonra, gerçek anti-faşist elemanlardan kurulu bir geçici hükümet kurmak. Bu hükümet, halkın kaybettiği demokratik hakları yeniden verecek, herkese ekmek ve iş sağlayacak, Yunanistan'ın bağımsızlığını ve bütünlüğünü gerçekleştirecek, siyasi hükümlüler için af çıkaracak ve serbest seçimleri düzenleyecekti.

(c) Vatan hainlerini ve savaş suçlularını cezalandıracaktı.

(d) Halk, serbest plebisit ile krallık konusunda bir karar verinceye kadar kral Yunanistan'a dönmeyecekti.

İşgalin ilk kışı içinde, EAM tam anlamıyla eyleme girişti. Atina sokaklarından her gün yüzlerce ceset toplanıyordu. Bunlar, Almanların halkı aç bırakma kampanyalarının bir marifeti idi. Yoksullar en çok ezilenlerdi. Elinin erdiği, gücünün yettiği kadar, EAM, yiyecek [sayfa 185] dağıtıyor, köylerden kasaba halkına üleştirilmek üzere gizli gizli, ihtiyaç maddeleri taşıyordu. Zaman zaman, zengin köylüleri ve tefecileri, ambarlarının bir kısmını boşaltmağa razı edebilmek için sert yöntemlere başvurmak gerekiyordu. Atina ve Pire halkı örgütlendi, karaborsacılar ve istifçiler mağazalarını açmak zorunda bırakıldılar. Askeri hareketinde EAM'yi engelleyen bir gerçek vardı: zalim Almanların halka misilleme yaptığı konusundaki bilgimiz. Bu yüzden her saldırı ayı ve dikkatle planlanıyordu; Yunan halkına ve müttefiklere yardımcı olacak bir biçimde dikkatle yürütmek ve tehlikelerini hesaba katmak gerekiyordu. İş artık dağılık gurupların kişisel çatışmalarından çıkmış, planlı bir milli savaş düzeni kurulmuştu. Bu düzen içinde düşmanla çatışmalarımız başarılı oluyordu. Bu çatışmalar, EAM'in askeri örgütü olan ELAS'a durmadan silah kazandırıyor.

Şiddet kullanan mücadele yöntemlerinin yanısıra yumuşak direnme araçlarına da başvuruluyordu. Yanına bir Alman sokulunca her Yunanlı sağır, dilsiz ve cahil kesiliyordu. Emirleri kimse anlamıyordu! Metotlu çalışmağa alışık Almanlar şaşırıp kalıyorlardı

bu durum karşısında. Üstüne üstlük grevlerden de geçilmiyordu. Atina ve Pire'de EAM tarafından yönetilen iki genel grev (Nisan ve Eylül 1942) işgal otoritelerinin ücret ve maaşları artırmasıyla sonuçlandı. Ayrıca, ücretlerin bir kısmı mal olarak ödenecek, emekçiler ve emekçi aileleri için aşevleri kurulacak ve bundan böyle Yunanistan'dan yiyecek maddesi ihraç edilmeyecekti. Bunlardan bir iki ay sonra, Almanlar Yunanistan'dan işçi sevketteğe kalkınca derhal direnmenin her çeşidine başvuruldu ve düşman taktik değıştirmek zorunda kaldı. Bu defa da kuvvet yerine ikna yolunu denemeğe kalktılar. Bundan da bir sonuç çıkmadı. Binlerce insanımızın Almanya'ya esirliğe götürülmüş olduğu doğrudur. Ancak, işgale uğramış diğer [sayfa 186] ülkelere oranla Yunanistan'ın Alman Devini beslemeğe çok küçük bir katkıda bulunmaktaki payı büyüktür.

E. Joannides, **Bloody But Unbowed: The Story of the Greek People's Struggle for Freedom**, Hermes Press, Londra, 1949, s. 20-23.

7.
YUNAN İÇ SAVAŞINDAN
ALINACAK DERSLER
Zizis Zografos

Britanyalı emperyalistlerin ve Yunanlı gericilerin iç savaşın patlak vermesi için ellerinden gelen herşeyi yaptıkları artık ispatlanmış bulunuyor. Bunlar, sadece akan kanların sorumlusu değil (18 Mart 1952 tarihli **Elefteria** gazetesinde bildirildiğine göre, iç savaşta ölenlerin sayısı 154.561'i bulmaktadır) aynı zamanda, hem Geçici Devrim Hükümetinin tekrar tekrar öne sürdüğü teklifleri, hem de Sovyetler Birliğinin Yunanistan'ı sürekli bir banşa götürmecek çözümlerini geri çevirmenin de sorumlusu oldular.

Komünist Partisi önderliğinin işlediği sağcı oportünist hata-

lar, halkın ideolojik, siyasi ve örgütsel olarak hazırlıksız ve 1944 Aralığında Britanya'nın silahlı müdahalesi karşısında çaresiz kalması sonucunu doğurdu. Aralıktan sonra solcu oportünistlerin işlediği hatalar ise, Aralık ayında giriştiklerini tamamlamak, demokratik hareketi ezmek ve iktidarlarını pekiştirmenin tek yolu ^[sayfa 187] olarak gördükleri iç savaşı başlatmak için gerıcilere ve emperyalistlere fırsat vermiş oldu.

Partimizin Sekizinci Kongresinde (1961), o zamanki parti önderliğinin işlediği hatalar şu şekilde sıralanmıştır: Birincisi, savaş sonrası dönemini (1945-1946) yanlış değerlendirmiş, halkın emekçiler çevresinde toplanmasına imkan verecek banşçı mücadele biçimlerini küçümsemiş, şartların hiç de elverişli olmadığı bir zamanda silahlı mücadeleye girişmiştir; ikincisi, silahlı mücadeleye karar verdikten sonra da işleri ağırdan almış ve düşman bundan yararlanarak üstünlük sağlamasını bilmıştır. Bu temel hatalar, bunlardan ve genel olarak o zamanki parti önderliğinin sol sekterliğinden doğan diğerleri, demokratik hareket için felaketli sonuçlar getirmiştir.

Bir devrimci mücadelede halkın duygularını anlamanın önemi son derece büyüktür, nesnel şartlar ve baskılarla biçimlenen bu duygular, sağlam bir parti siyasetine somut, elle tutulur anlam kazandıran ileri sloganlarla istenilen yöne pekala çekilebilir.

Kitle ruhunun ve devrimci bir mücadeleye hazır olup olmadığının anlaşılması, doğru değerlendirilmesi, özellikle, partizan savaşı biçimine dökülecek bir silahlı mücadele söz konusu olduğu zaman büsbütün önem kazanmaktadır.

Gericiler ve emperyalistler 31 Mart 1946'da genel seçimlerin yapılacağını ilan etti. Bu şekilde, onların saldırılarına karşı savaş kritik bir safhaya girmiş oluyordu. İşte Komünist Partisi önderliği böyle bir aşamada, yukarıda belirtilen noktaları dikkate almamak hatasını işlemiştir.

Bu sırada ülkenin durumu ve kitlelerin ruh haleti ne merkezdeydi?

Devrim için elverişli bir bunalım olgunlaşıyordu. Fakat henüz doruğuna erişmiş değildi. Komünist Partisi ^[sayfa 188] emekçi sınıfın çoğunluk desteğine sahipti. Sendika seçimleri bunu gösteriyordu. İşçilerin çevresinde köylüler ve şehirliilerin orta kesimleri toplanıyordu. Partimiz, halkın derinden bir istekle beklediği bağımsızlık, demokrasi ve banş için savaşmış ve bu kitleleri böylelikle kazanmıştı.

Bu şartlarda tek doğru siyaset, bütün demokratik güçleri, “İç Savaş körükleyen Britanyalı emperyalistler dışarı!” ve “Normal Demokratik Hayat!” gibi sloganların çevresine toplayarak seçimlere katılmaktı. Böylece iç savaş önlenebilirdi. Durum bu siyaseti gerekli kılmaktaydı. Bu yol tutulmuş olsaydı, Komünist Partisinin ve EAM'nin itibarı artacak, kitlelerle bağları daha da sıkılaşacak, daha güçlü durumlar elde edecekler (partinin seçimleri boykot kampanyasına tepki bunu kanıtıyor) ve barışçı araçlarla demokratik amaçlara ulaşmanın yeni fırsatları değerlendirilmiş olacaktı. **Elle tutulur** bir olanaktı bu (hareket sadece halk kitleleri çoğunluğunca desteklenmekle de kalmıyordu çünkü, dünya arenasındaki güçler dengesi ile Balkanlardaki durum da lehimizeydi). Yerli gericiler ve Britanyalı emperyalistler gene de iç savaş çıkarmak için direnecek olurlarsa, bu defa, bizzat halk kitleleri kendiliklerinden silaha sarılmalarının bir zorunluluk olduğunu anlayacaklardı.

İşte böyle kritik bir kavşakta, Komünist Partisi önderliği, hiç de haklı sebeplere dayanmaksızın, barış için, hazırlıksız da olsa ardımızdan gelmekten çekinmeyen kitlelerin, gene hazırlıksız olarak, silahlı mücadele için de peşimize takılacağını, seçimleri boykot edeceğini, durumun elverişsiz olduğuna aldırmadan silaha sarılmakta bir sakınca bulmayacağını varsayıyordu. Bu varsayım altında önderlik, iç savaşa girişi ve böylece Britanyalı emperyalistlerin ve yerli gericilerin oyununa düşmüş oldu.

Ayrıca, tutarsız siyasetinde kararlı olan o günkü parti önderliği, anti-emperyalist demokratik aşamadan ^[sayfa 189] geçmeden doğrudan doğruya sosyalist aşamaya yönelen bir devrimi gerçekleştirmek amacı içinde olduğunu da belirtmeliyiz. N. Zakariyades*, sonradan Yunan Halk Ordusunun “**ta başından beri** sosyalist devrim için savaştığını” ve “başarıya ulaştığı her yerde proletarya diktatörlüğünü kurduğunu” yazıyordu.

Tutulan yanlış yol, Makedonya sorunundaki yeni tutum, EAM içindeki müttefiklerin küçük görülmesi ve silahlı mücadeledeki öznel (sübjektivist) davranış gibi yeni yeni hatalara yol açıyordu.

Sekizinci Parti Kongresi, o günlerdeki parti önderliğinin temel hatalarından birinin de, partiyi silahlı mücadeleye sokarak, böyle bir mücadeleye hazırlamak için 18 aylık bir zamanı boşa harcadığı

* O zamanki, Yunan Komünist Partisi genel sekreteri.

görüşünü de benimsemiştir.

O günlerdeki parti önderliği, her şeyden önce, açıkça çelişmeli ve kararsız bir durumdaydı. Bunun göstergelerinden biri, 16-17 Nisan 1946 tarihlerinde toplanan kurultayda alınan kararlardır: iki ay önce başlamış bulunan silahlı mücadelenin kararı ancak şimdi çıkartılmağa çalışılıyordu. Komünist Partisi mücadeleye çoktan başlamıştı. Ancak bazı üyelerin durumdan haberleri bile yoktu. Yedinci Kongrenin (1945 Ekim ayında toplanmıştı), partinin köy ocaklarının kapatılması, buralara kayıtlı üyelerin Çiftçi Partisine katılmaları hakkındaki kararı artık uygulama alanına geçecekti. Partinin bütün örgütlerinin kuvvetlendirilmesi gerektiği böyle bir zamanda, silaha sarılacağımız bir sırada -silahlı mücadele bilfiil başlamıştı bile-, köylerdeki parti ocaklarını dağıtmağa kalkmak tam bir çelişmeydi.

İkinci olarak, devrimci stratejide en önemli sorunlardan biri olan yedek güçler sorunu doğru biçimde [sayfa 190] çözülmemişti. Bildiğimiz gibi, bir silahlı mücadele için yeterli güçlerle yedek güçleri toparlamak için, 1° doğru bir siyaset, 2° güçlerin, özellikle parti güçlerinin, zamanında, siyasi, ideolojik ve örgütsel yönlerden hazırlanması ve 3° düşmanın, halk hareketini, yedek güçlerinden yoksun bırakmak için girişeceği teşebbüslerin önceden kestirilerek, zamanında gerekli eylemlere girişilmesi zorunlulukları vardır. Yedek güçlere hakim olmakta, düşmandan önce davranmak ve onları eyleme sokmak üstünlüğünü elden kaçırmamak son derece önemlidir.

Buraya kadar söylediklerimizden anlaşılması olacağı üzere, birinci şart yerine getirilmedi. Silahlı mücadele kararı halkın duygularına ters geliyordu. Hatta birçok parti görevlisi ve üyesi bunu kabul etmiyordu. Bu yüzden de ikinci şartı -güçlerin siyasi, ideolojik ve örgütsel yönden silahlı mücadeleye hazırlanmasını- gerçekleştirmek çok daha güç bir sorun haline geliyordu. Çünkü, ne de olsa, parti kararlarını uygulayacak olan, görevliler ve üyelerdi. Lenin, “Kitleler, silahlı, kanlı ve ümitsiz bir mücadeleye girmekte olduklarını bilmelidirler. Ölüm korkusunu küçümseme aralarında ne kadar yaygın olursa zafer o kadar garantilidir.” diyor.*

Silahlı mücadele, sadece kırlık bölgelerde gerilla eylemi biçimi-

* V. İ. Lenin, “Lessons of Moscow Uprising” (Moskova Ayaklanması Dersleri) Birinci Bölüme bakın.

minde yürütülürse, eninde sonunda, partinin ve demokratik kuruluşların yasaklanması sonucu ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla, yeraltı parti eylemlerini daha işin başında garantileyecek adımların atılması zorunluğuydu. Bu zorunluluk, özellikle, düşman denetiminde olan ve devrimin başlıca öncüsü işçi sınıfının yaşadığı şehirlerde yürütülecek eylemler için doğrudur.

Bunların hiç biri yapılmadı. Bu yüzden de, [sayfa 191] düşmanın, partiyi ve Halk Ordusunu yalnız bırakmak için giriştiği çabalar hiç bir kararlı direnme hareketi karşısında kalmadı.

Parti yalnız kalınca, kendi güçlerinin bir kısmına dayanmak zorunda kaldı; bu güçlerin de sadece küçük bir kesimi savaşıyordu. Bu kesim de diğer devrimci güçlerden ve özellikle halk kitlelerinden kopmuş durumdaydı. Bu sadece parti önderliğinin bir hatası olarak kalmıyordu: İşin içinde hazırlıkların eksik tutulması da vardı.

Üçüncü olarak, ordu karşısında da yanlış bir tutuma saplandı. “Ordu birliklerindeki çalkalanma, her halk hareketinde kaçınılmaz bir olaydır. Bu çalkalanma, devrimci mücadele sertleştiği zaman **orduyu kazanmak için mücadele** haline dönüşür” diyor Lenin, “Moskova ayaklanması, gericilerle devrimciler arasında, orduyu kendi tarafına çekmek için kıyasıya, çılgın bir mücadelenin açık örneklerinden biridir”.

Yunanistan’da silahlı mücadele karar alındığı zamanki durumu incelediğimizde ve parti önderliğinin bu konuda daha sonra takındıkları tutumu gözden geçirdiğimizde, ordu birliklerini kazanma, hazırlama ve silahlı mücadeleye ondan sonra kalkışma konusundaki Leninci ilke de ihmal edilmiştir.

1946 yılında, Merkez Komitesi, dümeni silahlı mücadele yönüne doğru kırdığı zaman, ordudaki durum bir halk hareketi için elverişli bir ortam teşkil ediyordu. Silah altında 60.000 kişiden fazla olmamasına rağmen, askerler arasında demokratik duyguların yaygın olduğu anlaşılıyordu. Temmuz 1946’da, General Sakalatos’un, İkinci Kolorduya bağlı alaylardan birinde askerin yarısının tutuklu olduğunu söylemesi bunun göstergesi değil de nedir? O sırada İkinci Kolordu Larissa’da bulunuyordu. [sayfa 192] Bu, tek bir olay olarak da kalmıyordu. Bütün ordu bu durumdaydı. Ne var ki, Parti, Merkez Komitesi kararından ancak 15 ay sonra kımıldamağa ve silahlı mücadeleye için gerekli hazırlıklara başlayabilecekti. Bu zamana kadar ordu, 1946’da olduğundan çok daha değişik bir niteliğe bürünmüştü.

Hem örgüt, hem de insan gücü yönünden köprülerin altından çok sular akmış, subaylar ve askerler değişmişti. Korkutmaktan işkenceye, kurşuna dizmeden “beyin yıkamaya”, yolsuzluktan rüşvete kadar her yolu deneyen gericiler durumu değiştirmeyi başarmışlardı.

Şurası da akılda bulundurulmalı: parti önderliği ELAS’ın askeri kadrolarını elde tutma konusunda çok az dikkat sarfetmiş, özellikle eldeki muvazzaf subayları elinden kaçırmıştır. Oysa bunların, bir Halk Ordusu kurmakta ve özellikle yönetmekte bilgi ve yetenek sahibi oldukları açıktır.

Uzun süre, silahlı mücadeleyi yürütecek bir askeri merkez kurulamamış olmasının yanısıra, **stratejik bir planın yokluğu** da burada belirtilmelidir. Partinin taşra örgütleri bir süre kendi hallerine bırakıldı. Talimattan yoksun, kendi yağıyla kavrulan bu örgütler eylemlerini akıllarına nasıl eserse o şekilde yürütüyorlardı. 1946 baharında kurulmağa başlanan silahlı birliklere kimin alınıp kimin alınmayacağı konusu kendilerine bırakılmıştı. Mesela, 1947 yılında, bir çok birlik, kendilerine katılmağa gelen gönüllüleri yüz geri etmiş, köylerine göndermiş ve tutuklanmanın kucacağına atmıştı.

Stratejik bir planın yokluğu, diğer şartlara eklenince, eylemlerin örgütlenmesi ve yönetilmesi de başarısız oluyor, düşmanın keşfi, olanaklarının incelenmesi ve mücadelenin alacağı biçim gibi konular bir yana bırakılmış oluyordu.

1946 ve 1947 yıllarında durum o hali aldı ki, [sayfa 193] gericiler, halk kuvvetlerine karşı saldırıya geçmeğe başladılar.

Britanyalı emperyalistlerin yardımıyla ordularını yeniden düzenlediler, devlet yönetimlerini kurdular ve baskılarını yoğunlaştırdılar. Komünist Partisi yasaklandı, EAM dağıtıldı, demokratik örgütlere ve 62 demokrat gazeteye yasak kondu, şehirli nüfusun hareketleri türlü kayıtlar altına alındı.

1947 yılı sonuna kadar, adalardaki esir kampları mevcudu 30.000’ni aştı; Makronisos’taki bir kampta 20.000’ subay ve er tutuklu idi. 15.000 kişi cezaevine sokulmuştu.

Şehirlerin ve emekçi halkın Halk Ordusuyla bağlarının koparılması, parti örgütlerinin bir bir kapatılması ve sonuç olarak kitle hareketi diye bir şeyin kalmayıp, iç savaş sırasında halkın silahlı mücadelesi üstünde olumsuz bir etki bırakmaz da ne yapardı?

İlk silahlı guruplarımızın teşkilinden sonra bile, parti önderliğinin olaylara seyirci kalması sayesinde, Halk Ordusunun, kırık

bölgelerde de halk kitlelerinden koparılması için düşman zaman kazanmış oluyordu. Yarım milyon köylü şehirlere yakın, gözetim altında bulunan kamplara doldurulmuştu. Büyük topraklar bu yüzden çöle dönmüştü: ıssızdı. Böylece Halk Ordusu, son donatım ve bilgi kaynağından da yoksun bırakılmış oluyordu. Şehirli halkla ilişki kurmasına yarayan son araç da böylece elinden alınmıştı. Issız dağ köylerinde partili savaşçılardan başka kimseler kalmamıştı desek yeridir.

İşte böyle, daha kendini toparlayıp gücüne kavuşmadan Halk Ordusu bütün savaş süresince kitleden kopuk bir duruma getirildi. Parti önderliğinin seçimleri boykot etmesi, erken ve kötü hazırlanmış bir ayaklanmayı yürütmeğe kalkışması ve bir de düşmanın ustaca oyunları sebebiyle parti kendini kitlelerden kopmuş, cansız bir halde buluverdi. [sayfa 194]

“Some Lessons of the Civil War in Greece”, **World Marxist Review**, Kasım 1967, s. 42-45. Bu yazı yazıldığında Zografos, Yunanistan Komünist Partisi siyasi bürosu üyelerinden idi. 1968 Martında sağ hizipçiliğinden ötürü YKP'den çıkarıldı. Ancak, yukardaki çözümleme, yazıldığı zamanki YKP görüşünü yansıtmaktadır.

III. ÇİN

Geniş kapsamlı Çin gerilla deneyi konusundaki büyük Literatürden yaptığımız seçmelerde iki noktayı canlandırılmayı hedef aldık: (1) gelişimindeki aşamaları ve (teorisinin) zamanla inceliş olgunlaşmasını ve (2) devrimci silahlı kuvvetlerin siyasî eğitimine verilen büyük önemi.

Çinlilerin, gerilla savaşı strateji ve taktikleri, deneklerden ve devrimci hareketin çeşitli aşamalarda karşılaştığı sorunların değişikliğinden esinlenerek yavaş yavaş olgunlaşmıştır. Bu deneylerin başlıcaları şunlar: İç Savaş ya da Tanım Devrimi Savaşı (1927-1937): Japonya'ya karşı Savaş (1937-1945) ve bugünkü Çin Halk Cumhuriyetinin kurulmasıyla doruğuna ulaşan Üçüncü Devrimci İç Savaş (1945-1949). (Birinci Devrimci İç Savaş, 1924-1927 yılları arasında. Kuomintang-Komünist Ortak Cephesi olarak geleneksel araçlarla yönetilmiştir). Bu bölümdeki seçmeler, son yazı hariç, 1928-1938 yılları arasındaki deneylere dayanmaktadır. Bu dönemde, Çin'in özel şartları somut bir çözümleme konusu olmuş, dört başı mamur bir gerilla savaşı kuramı geliştirilmiş ve iç savaştan, işgalciye karşı girilen bir millî savaşa dönülmüştür.

Uzun bir dönem kapsayan, Çin Devriminde, aldığı biçimler zamana uygun olarak değişmiş olmakla birlikte, en yaygın mücadele, gerilla savaşı şeklinde yürütülmüştür. İkinci Devrimci İç Savaş sırasında da böyle olmuş, silahlı mücadeleler gerilla savaşı tarzında yürümüş, ancak Kızıl Ordu'nun kuvveti arttıkça, daha yüksek bir düzeyde, gerilla savaşı düzeninde çarpışan büyük birliklerin yürüttüğü hareketli bir savaşı haline dönüşen bir mücadele yolu benimsenmiştir. Japonya'ya Karşı Savaş başlayınca, tekrar eski gerilla savaşı biçimine dönülmüştür.^[sayfa 196] Sonra yeniden, bu savaşı sonlarında ve Üçüncü Devrimci İç Savaş döneminde silahlı mücadele, düzgün ordu savaşı haline dökülmüş ve nihayet düşmanın kuvvetli kaleleri haline almış olan durumunu ortadan kaldıracak ve büyük çapta eyleme yönelmiş geniş saha orduları düzenine geçilmiştir.

Gerilla konusunda ortaya atılan ve Çin'in şartlarına uyan teorisinin ilk biçimleriyle. Mareşal Lin Piao'nun sonradan geliştirdiği, yöntemi ve sonuçları gayet genel nitelikte olan

teorisini kıyaslamak son derece önemlidir. Lin Piao'nun yazısında geliştirilen, aslında, Mao Tse-tung'un, "evrensel" ve uluslararası geçerliliğini öne sürdüğü son resmî teorinin en yeni aşamasından başka bir şey değildir. Bu yazı, teoriyi aydınlatmak amacıyla seçilmiş bulunuyor: editörün bu yazı hakkındaki görüşü Giriş kısmında yer almaktadır.

1 .
ASKERÎ SORUN
Mao Tse-tung

Sınır boylanındaki¹ bölgeler tam anlamıyla askerî olduğu için, gerek parti, gerekse kitleler bir savaş düzenine [sayfa 197] girmelidir. Düşmanı altetmek ve savaşmak günlük hayatımızın ana sorunları haline geldi. Bağımsız bir yönetim silahlı bir yönetim demektir. Silahlı kuvvetlerin bulunmadığı, yetersiz olduğu ya da düşmana karşı uyguladığı taktiklerin yanlış olduğu yerlerin, hemen işgal edildiğini görüyoruz. Mücadele her geçen gün biraz daha şiddetleniyor; karşılaştığımız sorunlar da daha ciddi ve zor bir hale geldi...

Kızıl Ordunun bir kesiminde işçiler ve köylüler, diğer kesiminde **lumpen**-proleterler var. **Lumpen**-proleterlerin oranını yükseltmek hiç de salık verilecek bir şey değil. Savaş sürekli olarak devam edip de kayıplar arttıkça, iyi savaşçılar olan **lumpen**-proleterlerin yerine yedeklerini koyması şimdiden zor bir sorun olarak görünüyor. Bu şartlar altında yapılacak tek şey siyasî eğitimi yoğunlaştırmaktır.

Kızıl Ordu askerlerinin çoğu paralı ordulardan geliyor; fakat Kızıl Ordu'ya katılır katılmaz nitelikleri değişiyor. Bir kere, Kızıl Ordu, paralı asker sistemine son verdi. Askerlere, başkaları için değil, kendileri ve halk için savaşmışları anlatıldı. Bugüne kadar, Kızıl Ordu, düzgün aralıklarla maaş ödeme gibi bir işe girişmiş değil; pirinç dağıtılıyor, yağ, tuz, odun ve- sebze için bir miktar parayla küçük bir

¹ Hunan ve Kiangsi eyaletlerinin birleştiği bölge kastediliyor. 1928 Nisanında, burada bağımsız kızıl bir rejim kurulmuştu.

cep harçlığı verilmekte. Sınır boylarının yerlisi olan bütün Kızıl Ordu subay ve erlerine toprak dağıtıldı. Uzak bölgelerden gelenlere toprak dağıtmak ise oldukça zor bir iş.

Bir miktar siyasî eğitim gördükten sonra, Kızıl Ordu askerlerinin tümü sınıf bilincine eriştiler ve toprak dağıtımında olduğu kadar, siyasî iktidar kurmada, işçileri ve köylüleri silahlandırmada ve benzer konularda genel bir bilgi edinmiş oldular. Hepsi de, kendileri için, işçi ve köylü sınıfları için dövüşüklerini biliyorlar. Bu yüzden de, hiç şikâyette bulunmadan zorlu mücadeleye göğüs gerebiliyorlar. [sayfa 198] Her bölük, tabur ve alayda, askerlerin çıkarlarını temsil eden ve siyasî işleri, kitleyi uyandırma görevini yerine getiren asker kurulları var.

Deneyler, parti temsilciliği sisteminin kaldırılmaması gerektiğini gösterdi. Parti kolu bölük düzeylerinde kurulduğu için, bölükteki parti temsilcisi de özel bir önem kazanıyor. Bu temsilci, asker kurulumunun yönettiği siyasî eğitimi denetlemekte, kitle hareketi görevini yürütmekte, aynı zamanda da parti kolunun sekreterliği görevini yapmaktadır. Bölükteki parti temsilcisi ne kadar iyi ise bölüğün de o kadar iyi olduğunu, bölük komutanının bile bu derece etkili siyasî bir rol oynayamayacağını olaylar kanıtlamış bulunuyor. Aşağı kademelerdeki kayıpların sayısı yükseldikçe, düşmandan kısa bir süre önce ele geçirilmiş olan esirler, eğitilerek, çok defa takım hatıta bölük komutanlıklarına getirilmiştir. Daha geçen Şubat ve Mart aylarında alınan esirlerden şimdi (Kasım) tabur komutanı rütbesine yükselmiş olanlar bile var...

Ortalama askerin savaşa hazır hale getirilmesi için altı ay ya da bir yıl eğitilmesi gerekir; bizim askerlerimiz ise dün askere alınmışlarda bugün savaşa katılmaktadır, hemen hiç bir eğitimden geçirilmeden. Askerî teknikler yönünden son derece zayıf olan bu insanlar salt cesaretleriyle savaşıyorlar. Uzun uzun eğitim göstermek ve mola vermek imkânı olmadığından, eğitim için zaman kazanmak üzere nasıl edip de belli çatışmalara girmemeyi basarsak, diye düşündüğümüz zamanlar çok olmuştur. Küçük rütbeli subayların eğitimi için, 150 kişilik bir eğitim birliği kurduk. Niyetimiz bu birliğin sürekli bir kuruluş haline getirilmesiydi. Parti merkezinin ve iki bölge komitesinin, takım ve bölük komutanlarından başlamak üzere, bize daha çok subay göndereceği umundaydık.

Hunan Bölge Komitesi bizden, askerlerin maddî hayatının

düzeltilmesini ve hiç değilse köylü ve işçilerden [sayfa 199] biraz daha iyi olmasını istiyordu. Durum ise bunun tam tersiydi: çünkü pirincin yanı sıra, erlere yemeklik yağ, tuz, odun ve sebze için bütün verebildiğimiz, günde elli kuruşu geçmiyordu. Bu bile kolay olmuyordu. Sadece bu amaçla harcanan para ayda 10000 gümüş doları bulmaktaydı. Bu paranın hemen tamamı yerli ağalardan zorla alınmaktaydı.² 5000 kişilik ordumuzun tamamı için kışlık giyecek amacıyla pamuk bulduysak da gene de pamuk sıkıntımızı tam anlamıyla gideremedik. Hava soğuk olduğundan erlerimizin çoğu, iki ince elbiseyi üst üste giymek zorunda kalıyordu. Bereket sıkıntıya alıştık. Sonra herkes aynı sıkıntıdaydı: ordu komutanından aşçısına kadar herkes, pirincin yanısıra, günde elli kuruş alarak geçiniyordu. Cep harçlığı da böyleydi; iki lira mı dağıtılıyor, herkese iki lira veriliyor; dört lira dağıtılacaksa herkes dört lira alacak demektir.³ Böylece hiç bir askerın ötekine gücenmeğe hakkı kalmıyordu.

Her çatışmadan sonra bir miktar yaralı askerimiz oluyordu. Pek çok subay ve erimiz de, kötü beslenme, soğuk ve diğer nedenlerle, hasta düşüyordu. Dağlardaki hastahane, hem Batı hem de geleneksel Çin tedavisi yapıyor, fakat doktor ve ilaç yönünden oldukça yoksul bulunuyor. Hâlen hastahane de 800 hasta var. Hunan Bölge komitesi ilaç gönderecekti, fakat henüz elimize geçmedi. Parti merkezinden, iki bölge komitesinden durmadan, iyodin ve Batı Tıbbına göre yetişmiş iki doktor isteyip duruyoruz.

Maddî hayatının bunca yoksul oluşuna, durmadan [sayfa 200] dinlenmeden savaşmasına rağmen Kızıl Ordunun eriyip gitmemesinin iki nedeninden biri partinin oynadığı rol, diğeri uyguladığı demokrasidir. Subay erleri dövmez; subaylarla erler eşit işlem görürler; askerlerin toplanma ve konuşma özgürlükleri vardır; çapraşık formaliteler ve seremoniler kaldırılmıştır; muhasebe defterleri herkesin denetlemesine açıktır. Yemek işleriyle bizzat askerler uğraşır. Yağ, tuz, odun ve sebze için herkese verilen elli kuruşların bir kısmı tasarruf bile ediliyor. Buna “yemek tasarrufu” adını takmışlar. Adam başına günde 60 ilâ 70 para⁴ tasarruf ediliyor. Bütün bunlar askerle-

² Bu sadece geçici bir tedbirdi; ordunun büyümesi ve alanın genişlemesiyle birlikte vergilendirme gerekli ve mümkün hale geldi.

³ Bu uygulama Kızıl Orduda uzun süre devam etmiştir. Sonraları, rütbelerine göre subaylarla erlere hafifçe farklı bir işlem yapılmaya başlandı.

⁴ 1 para, aşağı yukarı, gümüş doların binde birine eşittir. (Adam basma harcanan para ise günde bir gümüş doların onda biri kadar tutmaktadır. Çev.)

rin çok hoşuna gitmekte, onları tatmin etmektedir. Özellikle yeni esir alınmış askerler, ordumuzla Kuomintang ordusu arasında dağlar kadar fark olduğunu söylüyordu. Kızıl Orduda maddî hayat açısından daha kötü durumda oldukları halde, ruhen kendilerini kurtulmuş hissediyorlar. Daha dün, düşman ordusunda hiç de cesur olmayan biri olarak tanınan asker. Kızıl Ordu saflarına geçince birden aslan kesiliyor. Bu da demokrasinin ne kadar etkili olduğunu gösteriyor. Kızıl Ordu esir alınmış askerlerin, daha katıldıkları anda eriyip başkalaştıkları bir potayı andırmaktadır. Cinde sadece halkın değil ordunun da demokrasiye ihtiyacı var. Bir ordudaki demokratik sistem, derebeylik kalıntısı ücretli ordu sistemini yıkmak için, en önemli silahtır.

Parti örgütleri dört düzeye ayrılmış durumda, bölük kolu, tabur komitesi, alay komitesi ve ordu komitesi. Her bölükte bir kol, her mangada bir gurup var. Kızıl Ordunun bu kadar şiddetli bir mücadeleye girip de dağılıp gitmemesinin sebebi, **her bölükte bir parti örgütünün** [sayfa 201] bulunuşudur. Bundan iki yıl önce, Kuomintang ordusu içindeki örgütlerimizin askerler üzerinde hemen hiç bir etkileri yoktu. Yeh Ting'in⁵ birlikleri içinde bile, sadece alay kademesinde bir parti kolu bulunuyordu. Bu yüzdendir ki ciddî tek bir sınav bile veremediler. Bugün Kızıl Ordu içinde parti üyelerinin oranı bire üçtür, yani, ortalama olarak her dört kişiden biri partilidir. Son zamanlarda üye sayısını arttırmağa, savaşçı askerlerden üye kaydetmeğe ve böylece oranı yarı yarıya çıkarmağa karar verdik. Şu anda bölüklerde parti sekreteri sıkıntısı çekiyoruz; merkeze bu konuda yazı yazdık ve artık buldukları yerde kalamayacak gibi olan eylemcilerden çok sayıda gönderilmesini istedik...

Mahallî silahlı kuvvetler, Kızıl Muhafızların ve işçi-köylü ayaklanma birliklerinden ibarettir. Ayaklanma birlikleri mızraklar ve av tüfekleriyle donatılmış olup, her kasabada bir kıtalan ve üsleri bulunan ve sayılan kasaba nüfusuna göre değişen birliklerdir. Bunların görevi, karşı devrimi bastırmak, kasaba yönetimini korumak ve düşman geldiğinde Kızıl Orduya ya da Kızıl Muhafızlara savaşta yardımcı olmaktır. Ayaklanma birlikleri ilk olarak Yungsin'de yeraltı çalışmalarlarıyla greve başlamıştı; bütün bu bölge elimize geçince açığa

⁵ Nanehang Ayaklanmasına katılan birlikler. 1 Ağustos 1927'de Kuomintang'a karşı ayaklanan bu birlikler Kızıl Ordunun ilk birlikleri oldu. Kızıl Ordunun kuruluşu da bu olayla başladı.

çıktı. Örgüt şimdi bütün sınır boylarında yayılmıştır, adı da aynı kalmıştır. Kızıl Muhafızların ellerindeki tüfekler, çokçası beşli; dokuzlu ve birli tüfeklere de rastlanıyor. Ninkang'da 140, Yungsin'de 220, Lienhivva'da 43. Chaling'de 50. Ling'de 90. Suichivran'da 130, Wanan'da 10 tüfeğimiz var ki toplam olarak 683 tüfek ediyor. Tüfeklerin çoğu Kızıl Ordu tarafından [sayfa 202] sağlanmıştır; küçük bir kısmını da Kızıl Muhafızlar düşmandan almıştır. Düzeni koruyan birliklerle ve toprak ağalarının her evden topladıkları insanlardan kurulu milislerle çarpışa çarpışa, Kızıl Muhafızların çoğunun savaş gücü günden güne gelişmektedir.

21 Mayıs Olayından önce⁶ bütün illerde köylülerin kendilerini korumak üzere birlikler kurduklarını görüyoruz. Bu birliklerin, Yu'da 300, Chalin'de 300, Ling'de 60, Suichivvan'da 50, Yunsin'de 80, Lienhivva'da 60, Ningyang'da 60, (Yuan Wen-ts'ai'nin askerleri) ve Ching kang dağlarında 60, (Wang Tso'nun askerleri) olmak üzere, toplam 970 tüfekleri vardı. 21 Mayıs olayından sonra, Yuan ve Wang'ın askerlerine ait tüfeklerde bir kayba uğranılmamış, buna karşılık, Suichivvan'da altı, Lienhiwa'da ise bir tüfek dışında bütün silahlar toprak ağalarının eline geçmiştir. Köylü korunma birliklerinin bu şekilde silah kaptırması, oportünist tutumun bir sonucudur. Bugün de, illerdeki Kızıl Muhafızların elindeki tüfek sayısı yeterli olmaktan çok uzak ve toprak ağalarının elindekinden daha azdır. Kızıl Ordu, Kızıl Muhafızlara silah yardımı yapmağa devam ediyor. Kızıl Ordu, kendi savaş gücü azalmadıkça, halkı kendi silahlarına kavuşturmak için elinden geleni yapmağa elbette devam edecektir.

Her Kızıl Ordu taburunu dört bölükten kurduk, her bölüğe 75 tüfek verdik; bunlara, özel görev bölüğünün, üç taburun ve alay karargâh birliklerinin silahları eklenince, bir alayın silah tutarı 1075'i buluyor. Eylemlerimiz sırasında düşmandan kaptığımız silahlar, mümkün merteye, illerdeki kuvvetlerin donatımına gönderiliyor. Kızıl Muhafızların komutanları, illerden gönderilip, Kızıl Ordu eğitim kurumlarından geçmiş ve kursu başarıyla bitirmiş [sayfa 203] kimseler. Kızıl Ordu, illerdeki birlikleri yönetmek üzere uzak yerlerden gönderdiği komutan sayısını gittikçe kırmakta. Bu arada, Chu P'eyi-

⁶ Chiang Kai-Shek, 21 Mayıs 1927'de, Changsha'da karşı devrimci şiddete başlamıştı.

Teh düzeni koruma birliklerini, ev ev toplanan milisleri ve toprak ağalarına bağlı silahlı kuvvetleri örgütlemekle meşgul. Hudut boylarındaki illerde, bu kuvvetlerin sayısı ve savaş gücü önemli ölçülere ulaşmıştır. İllerdeki Kızıl kuvvetlerimizi bir an önce genişletmeğe, arttırmağa çalışmamızın sebeplerinden biri de bu gelişme oldu.

Kızıl Ordu'nun dayandığı ilke yoğunlaşma (safların sıklaştırılması) buna karşılık Kızıl Muhafızların dayandığı ilke dağılma (yaygınlaşma) idi. Gerici yönetimin bugünkü geçici kararlılık döneminden yararlanan düşman, Kızıl Orduya karşı güçlü saldırılara girişebildiği için. Kızıl Ordu yaygınlaşma ilkesine dayanamaz, çünkü bu. aleyhine olur. Deneyimiz, kuvvetlerimizi dağıttığımızda yenilgiye uğradığımızı, bizden daha zayıf, bize eşit, hatta bizden az üstün düşman karşısında yoğunlaştığımız, saflarımızı sıklaştırdığımız zaman, çok defa, zafere ulaştığımızı göstermiştir. Parti Merkez Komitesinin, gerilla savaşı geliştirmemiz için talimat verdiği alan son derece geniş bir bölgeyi kaplıyordu: uzunluğu ve genişliği binlerce li⁷ olan bir alandı bu. Parti üst kademeleri kuvvetlerimizi gözlerinde büyütüyor olmalıydı.

Düşman kuvvetlerine karşı yönelttiğimiz propaganda araçları içinde en etkilileri, esirlerin salverilmesi ve yaralılara tıbbî bakım gösterilmesiydi. Düşman kuvvetlerinden alınan esirler, er olsun, manga, bölük, tabur komutanı olsun, hemen propagandaya tâbi tutuluyordu. Kalmak isteyenlerle gitmek isteyenler ayrılıyor ve ikinciler, yol harçlıkları da verilerek, serbest bırakılıyordu. Bu tutumumuz düşmanın, “Komünist haydutlar gözlerinin gördüğü [sayfa 204] herkesi öldürüyor.” şeklindeki iftirasını yerle bir etmekteydi. Yan Ch'in-sheng'in **Dokuzuncu Tümeinde On Günlük Denetleme** adlı raporunda bu tutumumuzdan, “Gerçekten müthiş bir şey.” olarak söz edilmektedir. Kızıl Ordulu askerlerin esir askerlere sağladığı rahat ve son derece içtenlikle verilen “Yeni Dostlar İçin Veda Partileri”, esir askerlerin yürekten teşekkürlerini belirttikleri söylevlerle süsleniyordu. Düşman yaralılarının tıbbî bakımı da çok etkili bir propaganda aracıydı. Son günlerde, düşman tarafından da bizi taklit eden Li Wenpin gibi zeki komutanlar çıkmış, esirleri öldürtmemiş ve yaralıların tedavisini yaptırmıştır. Buna rağmen, ilk karşılaşmamızda, eski askerlerimizin silahlarıyla birlikte yeniden saflarımıza katıldı-

⁷ Bir Li, aşağı yukarı 530 metredir. (Çev.)

kları oluyordu. Bu olayın iki örneği var. Ayrıca, elimizden geldiği kadar, yazılı propaganda, yani sloganlarımızı büyük harflerle yazma işini yürütmeğe çalıştık. Nereye gittiysek, bütün duvarları sloganlarımızla donattık. Ancak, elimizde iyi resim yapan pek yoktu. Parti merkezinin ve iki bölge komitesinin bize, tez elden, bir iki ressam göndermelerini bekliyoruz. [sayfa 205]

Mao Tse-Tung, "The Struggle in Chins kang Mountains", Mao Tse-tung, **Selected Works**, 1. Cilt, International Publisher's, 1954 s. 79-86. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesine 25 Kasım, 1928'de gönderilmiş bir rapordan.

2. SALT ASKERÎ GÖRÜŞ AÇISI ÜSTÜNE Mao Tse-tung

Salt askerî görüş açısı. Kızıl Ordudaki birçok yoldaş arasında son derece yaygın. Aşağıdaki biçimlerde ortaya çıkıyor bu açı:

1. Askerî görev ile siyasî görevi birbirine karşıt sanmak; askerî görevin, siyasî görevleri başarmak için gerekli araçlardan sadece biri olduğunu görmezlikten gelmek. Hatta "Askerî görev başarlarsa siyasî görev de başarlır. Askerî görev iyi yürütülmezse siyasî görev de iyi yürütülmemiş demektir." gibi yargılara varmak. Bu yargının bir adım ötesi, askerî görevi bir numaralı siyasî görev saymaktır.

2. Kızıl Ordunun görevini Beyaz Ordunun görevine, yani sadece dövüşmeye, benzetmek. Çin Kızıl Ordusunun, devrime götüren bazı siyasî görevleri yerine getirmeğe yönelmiş bir silahlı kuvvet olduğu gerçeğini görmezlikten gelmek. Özellikle şu günlerde Kızıl Ordunun varlık sebebi sadece savaşmak değildir; savaşmanın yanı sıra, düşmanın askerî gücünü tahrip, kitleleri hareketlendirmek, örgütlemek, silahlandırmak, devrimci bir güç haline gelmelerinde yardımcı olmak ve hatta Komünist Partisinin örgütlerini kurmak gibi önemli görevlerin sorumluluğunu da üstüne almıştır. Kızıl Ordu

savaşmak için savaşamaz. Aksine, kitleleri harekete geçirmek, örgütlemek, silahlandırmak, devrimci bir güç haline gelmelerine [sayfa 206] yardımcı olmak için savaşır. Bu amaçlar ortadan kalkacak olursa, savaşmak da anlamını kaybeder ve Kızıl Ordunun varlığına sebep kalmaz.

3. Bu görüş açısına göre, Kızıl Ordunun siyasî görevlerini askerî görevlerinden daha önemsiz saymak ve “Ordu karargâhı, kamu ile ilgilidir.” deyip işin içinden sıyrılmak gerekir. Bu görüş gelişmeğe devam ederse, Kitlelerin bize yabancılaşmasına, yönetimin ordu eline geçmesine ve dolayısıyla proletarya önderliğinden kurtulmasına –bir kelimeyle, Kuomintang ordusundaki askerî ağalık yolunun aynen izlenmesine– yol açacaktır.

4. Kitleleri harekete geçirme görevine, bunun için ekipler kurma işine yan çizmek, önem vermemek. Kitlelerin örgütlenmesinde, ordudaki asker kurullarının ve illerdeki işçi ve köylü örgütlerinin önemini kavramamak. Bunun sonucu olarak, hem kitleleri harekete geçirme işi, hem de örgütlenme konusu bir kenara itilmiş oluyor.

5. Bir çatışma kazanıldığı zaman kibirlenmek, kaybedildiği zaman kederlenmek.

6. Gurup egoizmine kapılmak. Yani, Kızıl Ordunun en önemli görevlerinden birinin halkı silahlandırmak olduğunu unutarak, herşeyi sadece Dördüncü Ordunun çıkarları açısından görmek. Bu, klikçiliğin genişlemiş şekli gibi başka bir şey değildir.

7. Dördüncü Ordunun dar çevresi içinde kalan bazı yoldaşlar, başka hiç bir devrimci kuvvetin var olmadığı sanısına kapılmışlar. Böylece de, hiç bir eyleme girmeden, kendi kuvvetlerini aynen muhafaza etmek gibi son derece köksüz bir fikre saplanmışlardır. Bu olsa olsa bir oportünizm kalıntısıdır.

8. Öznel ve nesnel şartları dikkate almamak, -devrimci aceleciliğe kapılmak, astlarıyla uğraşmak zahmetinden nefret etmek, kitle çalışmalarından kaçmak ve sadece büyük [sayfa 207] işler peşinde koşarak hayaller içinde yüzmek. Bu da, olsa olsa serüven merakının bir kalıntısıdır.⁸

⁸ 1927’de devrimcilerin yenilgisini izleyen kısa bir dönem içinde, Chiang Kai-shek’in ihanetinden sonra, Komünist Partisi saflarında “Sol serüvencilik” eğilimi belirdi. Çin devrimine bir “sürekli devrim” gözüyle bakılmağa başlandı. Cindeki devrimci ortama da “sürekli ayaklanma” gözüyle bakılıyordu. Düzenli bir geri çekilme örgütlenmekten

Salt askerî görüş açısının kaynağı ise, şu şekilde özetlenebilir:

1. Siyasî seviyenin düşük olması. Ordudaki siyasî önderliğin rolünü ve Kızıl Ordu ile Beyaz Ordunun temeldeki farkını kavramamak.

2. Paralı orduların ideolojisini benimsemek. Savaş sırasında düşmandan esir alınan askerlerin sayısı pek çok. Bunlar Kızıl Orduya alındıkları zaman, paralı askerlikleri zamanından kalma ve içlerine işlemiş ideolojilerini de birlikte getirmekten kendilerini alamıyorlar. Dolayısıyla, erler arasında bile salt askerî görüş açısı bir dayanak bulmuş oluyor.

3. Bundan önceki iki sebepten bir üçüncü sebep çıkıyor: askeri kuvvete fazla güvenmek ve halk kitlelerinin kuvvetine yeter derecede güvenmemek.

4. Partinin, askeri görevleri yakından izlememesi ve tartışma konusu yapmaması da, bir çok yoldaşın salt askerî görüş açısını benimsemesine yol açmıştır.

Düzeltilme Yöntemleri:

1. Eğitim yoluyla parti içindeki siyasî seviyeyi yükseltmek, salt askerî görüş açısının kuramsal köklerini kurutmak. [sayfa 208] Kızıl Ordu ile Beyaz Ordu arasındaki temel farkların bilincini herkese aşılama. Aynı zamanda, oportünizm ile serüvencilik kalıntılarını temizlemek ve Dördüncü Ordudaki gurup egoizmini yoketmek.

2. Subayların ve erlerin, özellikle düşmandan esir alınanların eğitimlerini yoğunlaştırmak. Aynı zamanda, illerdeki yöneticilerimizin, savaş deneyi olan işçi ve köylüleri seçip Kızıl Ordu saflarına göndermelerini sağlayarak, salt askerî görüş açısının köklerini zayıflatmak, hatta büsbütün kurutmak.

3. İllerdeki parti örgütlerinin Kızıl Ordudaki parti kuruluşlarını eleştirmelerini sağlayarak, kitle siyasî gücüne dayanan örgütlerin de aynı şekilde Kızıl Orduyu eleştirmesini gerçekleştirerek, hem Kızıl Ordudaki parti örgütlerini hem de subay ve erleri etkilemelerine yol açmak.

4. Parti, askerî görevleri etkin bir biçimde izlemek ve bu

kaçman serüvenciler, otoriter olma yolunu benimsediler, parti üyelerinin küçük bir kısmı ile küçük bir kitleye dayanıyorlardı. Ülkenin dört bir yanında ayaklanma çıkarma teşebbüsüne girişerek hata ettiler. Tabii bir başarı elde edemediler. 1928 de sönen bu serüvencilik akımının hâlâ bazı kalıntılara rastlanıyor.

konuda tartışma açmak. Bu şekilde tartışılıp karara bağlandıktan sonra, bütün görev kitleler aracılığıyla gerçekleştirilmelidir.

5. Kızıl Ordunun görevlerini açık seçik hale getiren kurallar ve yönetmelikler koyarak, askerî görevleri yerine getirecek organlarla siyasî görevleri yerine getirecek olanlar arasındaki ilişkileri aydınlığa kavuşturmak. Aynı şekilde. Kızıl Ordu ile halk kitleleri, asker kurullarının güçleri ve görevleri ile askerî ve siyasî organlarla ilişkileri konularına da çeki düzen vermek. [sayfa 209]

Mao Tse-Tung, “On the Rectification of Incorrect Ideas in the Party” Mao Tse-tung, **Selected Works**, 1. Cilt, s. 106-108. Kızıl Orduya bağlı Dördüncü Ordu parti örgütünün Aralık, 1929’da toplanan Dokuzuncu Kurultayında okunan rapordan parçalar.

3. ÇİN DEVRİMCİ SAVAŞININ ÖZ ÇİZGİLERİ Mao Tse-tung

1. Konunun Önemi

Çindeki devrimci savaşın kendine has özellikleri olduğunu kabul etmeyen, bilmeyen, bilmeye önem vermeyen bazı kimseler. Kızıl Ordunun Kuomintang’a karşı giriştiği savaşı, diğer savaşlara ya da Sovyetler Birliğindeki iç savaşa benzetmeğe bayılıyorlar. Sovyetler Birliğinde Lenin ve Stalin’in yönettiği iç savaş deneyi gerçekten dünya çapında bir önem taşır. Çin Komünist Partisi de dâhil olmak üzere bütün Komünist partileri, bu deneye ve bu deneyin Lenin ve Stalin tarafından değerlendirilmesine bir pusula gözüyle bakarlar. Ancak, bunun böyle oluşu başka, bu deneyi kendi şartlarımızda mekanik bir biçimde aynen kullanmağa kalkmamız gene başkadır. Çin devrimci savaşı birçok özellikleri açısından Sovyetler Birliğindeki iç savaştan ayrılmaktadır. Bu özellikleri görememek ya da inkâra yeltenmek şüphesiz yanlış bir iş olacaktır. On yıldır sürüp giden savaşımız bunu tam anlamıyla kanıtlamış oldu.

Düşmanımız da, benzer yanlışlıklara düşüyor. Kızıl Ordunun, diğer kuvvetlerden değişik bir takım savaş strateji ve taktiklere sahip olması gerektiğini bir türlü kabule [sayfa 210] yanaşmıyor. Çeşitli konulardaki üstünlüklerine dayanarak bizi küçümsüyor ve köhne savaş yöntemlerine saplanıp kalmaktan bir türlü kurtulamıyor. Dördüncü “kuşatma ve yok etme” taarruzundan, yani 1931’den önce de bu tutumdaydı, taarruz sırasında da; sonuç ortada: bir sürü yenilgiye uğradı. Gerici Kuomintang generali Lui Wei-yuan -sonra da Tai Yo-Koumintang ordusuna yeni bir görüş getirmeğe kalktılar. Öğütleri sonunda Chiang Kai-shek tarafından da kabul edildi. Chiang Kai-shek’in Kuling’de⁹ Subay Eğitim Merkezleri kuruluşu, yeni gerici askerî ilkeler kabul edişi¹⁰ ve bunları beşinci “kuşatma ve yok etme”¹¹ taarruzunda kullanışı bu öğütlerin sonucudur.

Düşman. Kızıl Orduya karşı savaş şartlarına uyabilmek için askerî ilkelerini değiştirdi, bu defa da içimizden bazı komutanlar çıkıp “öteki yöntemleri” uygulamaya giriştiler. Genel nitelikte bazı ilkelere dönmeyi öğütleyen bu kişiler, özel şartları dikkate almaktan hoşlanmıyorlar. Kızıl Ordunun kanlı savaşlarından edinilen deneylere yan çiziyorlar, emperyalizmin, Kuomintang’ın ve Kuomintang ordusunun gücünü küçümsüyorlar ve nihayet düşmanın benimsemediği yeni gerici savaş ilkelerini kasten ihmal ediyorlardı. Sonuç olarak. Shensi-Kansu hudut [sayfa 211] boyu bölgesi dışındaki bütün devrimci üslerimizi kaybettik. Kızıl Ordu, 300,000’den yirmi otuz bine indi. Kuomintang bölgesindeki parti örgütlerinin hemen tamamı süpürüldü. Sözün kısası, son derece büyük bir tarihî ceza aldık. Kendilerine Marksist-Leninist diyen sorumluların, Marksizm-Leninizmin alfabetini bile öğrenmemiş oldukları böylece ortaya çıktı. Lenin, “Marksizmin en temel ilkesi, Marksizmin yaşayan özü, somut şartların somut çözümlemesidir” diyordu. İşte sözü geçen yoldaşların unuttukları da tam bu noktaydı.

Bunlardan anlaşılacağı üzere, Çin devrimci savaşının özelliklerini anlayamamanın sonucu, onu yönetmekte ve zafere ulaştır-

⁹ 1933 Temmuzunda Kuling’de, Kiukang’daki dağ yazlığında (Kiangsi ilinde) anti-komünist subay kadrolarını yetiştirmek için bir merkez kuruldu. Burada, Alman, İtalyan ve Amerikalı öğretmenler faşist siyasî ve askerî eğitim vermekle uğraşıyordu.

¹⁰ Bir takım müstahkem binalar yapıp yavaş fakat düzenli ilerleme stratejisi.

¹¹ 1930-1934 arasında, Kiangsi çevresindeki Kızıl bölgeye Chiang Kai-shek beş büyük taarruz yaptı. Beşincisi 1933 Ekiminde başladı. Bundan bir yıl sonra Kızıl Ordu 8000 millik Uzun Yürüyüşüne başladı ve 1935 Ekiminde kuzey Shensi’ye vardı.

makta yeteneksizlikten, beceriksizlikten başka bir şey değildir.

2. Çin Devrimci Savaşının Özellikleri Nedir?

Öyleyse Cindeki devrimci savaşın özellikleri nedir?

Bana kalırsa dört özelliği var.

Birincisi. Çinin geniş bir yan sömürge oluşu, siyasî ve ekonomik gelişmesinin bölgeden bölgeye fark edışı ve 1924-1927 yılları arasında bir devrimden geçişidir.

Bu özellikten de anlaşılacağı üzere, Cindeki devrimci savaşın gelişip zafere ulaşması mümkündür. 1927 sonlarında ve 1928 başlarında. Cinde gerilla-savaşının başlamasından hemen sonra, bu noktayı belirttiğimiz zaman (Hunan-Kiangsi Hudut Bölgesi Birinci Parti Kurultayında. 20 Mayıs, 1928'de) Hunan-Kiangsi hudut bölgesindeki (Chingank Dağlarında) bazı yoldaşlar bize “Kızıl bayrak daha ne zamana kadar dalgalanabilir?” sorusunu yönelttiler. Çünkü bu en temel soruydu, o günlerin; Çinin devrimci üslerinin bulunduğu bu bölgede Çin Kızıl Ordusu varlığını sürdüremez ve gelişme gösteremezse, bir adım bile ileriye atamazdık. Çin Komünist Partisi Altıncı [sayfa 212] Millî Kurultayı, 1928 yılında gene bu soruyu cevaplandırıyordu. O günden sonradır ki Çin devrimci hareketi doğru teorik temele oturtulmuş oldu.

Bu özellik üzerinde duralım ve çözümlemesini yapalım.

Çindeki siyasî ve ekonomik eşitsizlik -çelimsiz bir kapitalist ekonomi ile yarı-federal bir ekonominin yan yana yaşayışı; bir iki sanayi ve ticaret şehrinin yanı sıra durgun köylük bölgelerin alabilmesine uzanmakta oluşu; bir kaç milyon sanayi işçisi ile eski üretim düzenine ait yüz milyonlarca köylü ve zanaatkarın bir arada yaşayışı; merkezî yönetimi denetim altında tutan büyük savaş ağaları ile illerdeki yönetimi etkileri altında bulunduran küçük savaş ağalarının birlikte varoluşları: iki gerici ordunun, yani. Chiang Kai-shek komutasındaki merkezî ordu ile illerdeki savaş ağalarının çeşitli türden birliklerinin yanyana yaşamakta oluşları; ve bir yanda, iki üç demiryolu, buharlı gemi ve motorlu araç yolunun, diğer yanda çok sayıda elarabası ve yaya patikasının, çoğunun üzerinden iki kişinin geçmeyeceği darlıkta toprak yolunun bulunuşu ülkeye özelliğini veren niteliklerdir.

Çin bir yan sömürgeci -emperyalist ülkeler arasında birliğin olmayışı, Çindeki egemen bloklar arasında da birliğin olmayışı sonu-

cunu doğurmaktadır. Çeşitli ülkelerin boyunduruğundaki bir yarı-sömürge, tek bir ülkenin boyunduruğundaki bir yarı-sömürge elbette farklı olacaktır.-

Çin geniş bir ülke “Batı daha karanlıktayken, doğu aydınlanmıştır. Güneyde gece olur, Kuzeyde güneş doğar.” Dolayısıyla, hareket sahası dardır, diye hayıflanmağa gerek yoktur.

Çin, bize Kızıl Ordunun tohumlarını sağlayan, Kızıl Orduyu yöneten bir Komünist Partisi ve devrime katılmış halk kitleleri hediye eden büyük bir devrimden geçmiştir. [sayfa 213]

Demek oluyor ki, Çin devrimci savaşının birinci özelliği olarak, ülkenin geniş bir yarı-sömürge oluşunun, büyük bir devrimden geçmiş olmasını, siyasî ve ekonomik yönden eşit olmayan gelişmeler gösterdiğini belirtmekteyiz. İşte bu özellik, sadece siyasî strateji ve taktiklerimizi değil, askerî strateji ve taktiklerimizi de saptamamız için bir dayanak noktası oluyor.

İkinci özellik düşman kuvvetinin büyüklüğüdür.

Kızıl Ordunun düşmanı olan Kuomintangdaki durum ne merkezdedir? Siyasî iktidarı eline geçirmiş ve nisbî bir kararlılık içinde elinde tutmakta olan bir partidir. Dünyadaki başlıca karşı devrimci ülkelerin desteğini sağlamıştır. Ordusunu yeniden, dünyadaki modern devletlerin ordularına benzer biçimde örgütlenmiştir ki bu Çin tarihindeki diğer ordulardan farklı bir kuruluşa sahip olması demektir. Ordusu, silah ve diğer donatım malzemesi bakımından Kızıl Ordudan ileri, asker sayısı Çin tarihindeki bütün ordulardan yüksek bir yapıdadır. Hatta dünyanın en kalabalık ordusudur. Kuomintang ordusu ile Kızıl Ordu arasında dünya kadar fark vardır. Kuomintang, Çin siyaset, ekonomi, haberleşme ve kültürünün can damarlarını elinde bulundurmaktadır. Siyasî iktidarının özelliği yurt çapında olmasıdır.

İşte Çin Kızıl Ordusunun karşısında bu kadar güçlü bir düşman var. Bu da Çin devrimci savaşının ikinci özelliğini teşkil ediyor. Bu özellik, Kızıl Ordunun giriştiği savaşın, hem Sovyetler Birliğindeki iç savaştan hem de Kuzey Harekâtından¹² birçok bakımlardan farklı [sayfa 214] olması sonucunu doğurmaktadır.

¹² Kuomintang-Komünist Ortak Cephesinin 1926 Temmuzunda Kanton'dan başlayarak, Kuzeyli savaş ağalarına karşı giriştiği bu hareket 1927 yılı ortalarına kadar Çin'in büyük bir kısmının Milliyetçilerin eline geçmesiyle sonuçlanmıştı.

Üçüncü özellik Kızıl Ordunun zayıf ve küçük oluşudur.

Çin Kızıl Ordusu, gerilla birlikleri şeklinde başlayan ilk büyük devrimin başarısızlığından doğmuştur. Karşısında sadece Cinde bir gerici dönem değil, dünyanın gerici kapitalist ülkelerinde nisbî bir siyasî ve ekonomik kararlılık dönemi bulmuş, varlığını bu şartlar altında sürdürmektedir.

Siyasî gücümüz dağınıktır. Dağlık ya da uzak bölgelerde toplanmış olup herhangi bir dış yardım imkânından yoksundur. Ekonomik ve kültürel şartlar bakımından devrimci üslerin bulunduğu bölgeler. Kuomintangın elindeki bölgelerden daha geridir. Devrimci üsler, sadece köylük bölgelerde ve küçük kasabalarda kurulmuş bulunuyor. Başlangıçta son derece küçük olan bu üsler sonra da fazla bir gelişme gösteremedi. Ayrıca, sık sık yerleri değiştirildiğinden Kızıl Ordunun elinde gerçekten sağlam, oturmuş üsler yoktur.

Sayca da küçük olan Kızıl Ordunun silâhları kıt yiyecek, yatacak, giyecek ve sair ihtiyaçlarının giderilmesi son derece güçtür.

İşte bu özellikle bundan önceki özellik arasında keskin bir çelişme vardır. Kızıl Ordunun strateji ve taktiği bu kesin çelişmeye dayanmaktadır.

Dördüncü özellik Komünist Partisinin önderliği ve tarım devrimidir.

Bu özellik, bundan öncekinin kaçınılmaz sonucudur. Bundan da aşağıdaki iki nitelik çıkıyor. Bir kere, Çin devrimci savaşı, Çin'de ve bütün kapitalist dünyada gerici bir dönem içinde yürütülmesine rağmen, Komünist Partisi tarafından yönetildiği ve köylü tarafından desteklendiği için başarıya ulaşacaktır. Köylünün desteğini sağladığımız, küçük olmalarına rağmen üslerimiz büyük bir [sayfa 215] siyasî güce sahip oldukları ve geniş bir alanı kuşatmış olan Kuomintang iktidarı karşısında sapsağlam durabildikleri için, askerî anlamda, Kuomintang saldırıları karşısında aşılması güç engeller yaratılmış oluyor. Küçük olmasına rağmen Kızıl Ordu, büyük bir savaş gücüne sahiptir. Bunun sebebi, tarım devriminden çıkmış, kendi çıkarları için savaşan insanların Komünist Partisi önderliğine girmiş olması, subay ve erlerinin siyasî birlik içinde bulunuşlarıdır.

Diğer yandan, durumumuz Kuomintangın durumunun tam tersidir. Tarım devrimine karşı çıktığı için, Kuomintangın, köylülerin desteğinden yoksun kaldığını görüyoruz. Ordusunun büyüklüğüne rağmen, askerlerinin çoğundan ve küçük rütbeli subaylarından

büyük fedakârlık beklemiyor. Bir zamanların bu küçük üreticileri, orduları için canlarını seve seve vermeğe razı değiller. Subaylarla erler arasında siyasî birlik olmayışı savaş gücünü azaltıyor.

2. Bu Özelliklerden Çıkan Strateji ve Taktiğimiz

Siyasî ve ekonomik yönden gelişmesi eşit olmayan ve büyük bir devrim geçirmiş geniş bir yarı sömürge; zayıf ve küçük bir Kızıl Ordu; ve tarım devrimi, işte Çin'deki devrimci savaşın dört özelliği. Çin devrimci savaşının yönünü çizen, stratejik ve taktik ilkelerini belirleyen bu özelliklerdir. Birinci ve dördüncü özellik, Çin devrimci savaşının büyüüp düşmanı yenebileceğini gösterir. İkinci ve üçüncü özellikler ise, Çin Kızıl Ordusunun hızla büyüüp düşmanı bir çırpıda yenmesinin imkânsızlığını, başka bir deyimle, savaşın uzayıp gideceğini ve işler kötü gittiği takdirde, savaşın bir yenilgiyle sonuçlanmasının mümkün olduğunu göstermektedir.

Çindeki devrimci savaşın işte böyle iki yüzü var. İkisi de bir arada, yani, şartlar hem lehimizde, hem de ^[sayfa 216] güç. Çin devrimci savaşının temel yasası budur. Bundan daha birçok yasa çıkarmak mümkün. On yıllık savaşımızın tarihi, bu yasanın geçerliliğini kanıtlamış bulunuyor. Gözleri olup ta bu temel yasaları görmeyenler, Çin devrimci savaşını yönetemezler. Kızıl Orduyu zaferlere götüremezler.

Stratejik yönümüzü doğru olarak saptamak için. bütün temel sorunları doğru biçimde koyup çözmek gerektiği açıktır. Meselâ, saldırılarda serüvenciliğe **karşı**, savunmada tutuculuğa **karşı**, kuvvet kaydırmamız sırasında savaşçılığa **karşı**; Kızıl Ordu içinde gerillacılığa **karşı**. fakat gerilla niteliğine **taraf**; sürüncemede kalan savaşlara ve acele karar stratejisine **karşı**, fakat savaş uzatma stratejisine ve savaşlarda çabuk karar verilmesine **taraf**; sabit eylem cephelerine ve durum savaşlarına **karşı**, değişken eylem cephelelerine ve hareketli savaşlara **taraf**; düşmanı sadece kovalamağa **karşı**, yok etmeğe **taraf**; iki yumrukla birden vurma ilkesine **karşı**, tek yumrukla vurma ilkesine **taraf**; arkada geniş bir arazi bırakmağa **karşı**, dar bir arazi bırakmağa **taraf**; komutanlığın mutlak olarak merkezde toplanmasına **karşı**, nisbi bir merkezçiliğe **taraf**; salt askerî görüşe ve sürekli ayaklanmaya **karşı**, Kızıl Ordunun Çin devriminin propagandacısı ve örgütçüsü olduğu görüşüne **taraf**; haydutluğa **karşı** ve sıkı siyasî disipline **taraf**;

savaş ağalığına **karşı**, askerî disiplinin otoritesi ve sınırları içinde demokratik hayat tarzına **taraf**; yanlış bir sek-ter kadro siyasetine **karşı**, doğru bir kadro siyasetine **taraf**; tekbaşinalığa **karşı**, muhtemel bütün müttefiklerin kazanılmasına **taraf**; ve nihayet Kızıl Orduyu eski durumunda tutmaya **karşı** ve onu yeni bir duruma getirmeye **taraf** olmak gerektiği açıktır. [sayfa 217]

Mao Tse-Tung, “Strategic Problems of China’s Revolutionary War,” Üçüncü Bölüm, Mao Tse-tung, **Selected Works**, 1. Cilt s. 192-198. Kuzey Shensi’de, Aralık 1936 da, Kızıl Ordu Okulunda verilmiş bir konferanstan.

4. JAPONLARA KARŞI GERİLLA SAVAŞINDA ÜS BÖLGELERİ Mao Tse-tung

Japonlara karşı gerilla savaşının üç numaralı stratejik sorunu¹³ üs bölgelerinin kurulmasıdır. Savaş uzayıp gittiği ve amansız olduğu için bu soruna eğilmek gerekli ve önemlidir. Ülke çapında bir stratejik karşı saldırıya geçilmedikçe kaybettığımız toprakları yemeden ele geçirmemiz mümkün olmayacak, düşman cephesi Çin’in merkezine [sayfa 218] kadar girecek, merkezi boydan boya kaplayacak ve topraklarımızın bir kısmı, hem de önemli bir kısmı düşman eline geçip onun geri bölgesi hâlini alacak. Düşman işgalindeki bu geniş alana gerilla savaşını yaymalı, düşmanın arkasını cephe haline getirmeli ve bütün bu işgal bölgelerinde aralıksız savaşması için

¹³ Japonlara karşı gerilla savaşının altı stratejik sorunu, Mao Tse-tung tarafından şu şekilde sıralanmaktadır;

- 1 -Bir savunma savaşı içinde teşebbüs bizde olmak, değişken olmak ve plân çerçevesinde yürütülmek şartıyla saldırılarda bulunmak; uzun süreli bir savaş, hızlı karar verip çatışmalara girişmek, iç hat eylemleri içinde dış hat eylemleri yürütmek,
- 2 -Düzenli savaşa işbirliği,
- 3 -Üs bölgeleri kurmak,
- 4 -Stratejik savunmaya ve stratejik saldırıya girişmek,
- 5 -Hareketli bir savaşa geçmek ve
- 6 -Doğru komuta ilişkileri kurmak. (**Selected Works**, Cilt, II. s. 122-23)

onu zorlamalıyız. Stratejik karşı saldırıya geçmediğimiz ve kaybettiğimiz toprakları yeniden ele geçirmediğimiz takdirde, düşmanın geri hatlarındaki gerilla savaşı, hiç şüphe yok, bütün gücüyle devam etmelidir. Ancak, bunun ne kadar süreceğini şimdiden kestiremeyiz. Bu yüzden de savaşın uzun süreceğini söylemekle yetiniyoruz. Aynı zamanda, işgal ettiği bölgelerdeki çıkarlarını sağlama bağlamak için, gerilla kuvvetlerimize karşı düşman, eylemlerini gün geçtikçe yoğunlaştıracak, gerillalarımızı altetmek için elinden geleni yapacaktır. Özellikle, stratejik saldırısı sona erdikten sonra gerilla kuvvetlerimiz üzerine çullanacaktır. İşte bu yüzden, savaş bir kere uzadı mı, düşman gerisinde gerilla savaşını sürdürebilmek için mutlaka üs bölgelerine ihtiyacımız olacaktır.

Peki, gerilla savaşı için üs bölgesi demek ne demektir? Bunlar, gerilla kuvvetlerinin, hem stratejik görevlerini yerine getirmesi, hem de kendi elindeki toprağı korumak ve genişletmek, düşmanı ise yoketmek ya da kovmak için destek alabileceğimiz, güvenebileceğimiz stratejik üslerdir. Bu üsler olmadıkça, stratejik görevlerimizi yerine getirmekte ve diğer bütün savaş amaçlarımızı gerçekleştirmede dayanaksız kalınız. Geride bir dayanak bırakmadan düşmanın arkalarında savaşmak gerillanın özelliklerinden biridir. Çünkü milletin geri cephesiyle ilişkileri kesilmiştir. Bu yüzden, gerçekte bu ilişki eksikliğinin yerini alacak bölge üsleri olmaksızın gerilla savaşı korunamaz ve geliştirilemez.

Tarihte köylülerin giriştiği, gezgin ayaklanma tipinde ^[sayfa 219] birçok savaşlar olmuş, hepsi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Günümüzün ileri haberleşmesi ve teknolojisi karşısında, böyle gezgin ayaklanmaların zafere ulaşacağını sanmak hiç bir dayanağı olmayan boş bir hayalden ibarettir. Ne var ki, gezgin ayaklanma fikri yoksul köylülerin kafalarından bir türlü atamadıkları, onlardan da, gerilla savaşı önderlerinin zihnine bulaşmış bir fikirdir. İnsan bir kere bu fikre kapıldı mı, üs bölgeleri kurmanın ne gereğini ne de önemini kavrayabilir. Dolayısıyla, gerilla önderlerinin kafasından bu fikri söküp almak, üs bölgeleri kurma siyasetinin bir numaralı şartıdır. Üs bölgeleri kurup kurmama, bunlara değer verip vermeme, başka bir deyimle, üs bölgelerine dayanma ya da gezgin ayaklanma yolunu seçme arasındaki çatışma her gerilla savaşında görülür. Bu kurula bir istisna teşkil etmeyen Japonlara karşı gerilla savaşımızda da, bir dereceye kadar da olsa, bu çatışma görüldü. Demek oluyor ki, bu

gezgin ayaklanma düşüncesine karşı mücadele etmek zorundayız. Bu düşünce tamamen silinip de üs bölgeleri kurulduktan sonradır ki uzun süreli gerilla savaşı da kolaylaşacaktır.

Üs bölgelerinin gereği ve önemi bu şekilde aydınlığa kavuştuktan sonra, bunları kururken karşılaşacağımız sorunlar da anlaşılacak ve çözüme bağlanabilecektir. Bunlar, üs bölgelerinin çeşitleri, gerilla bölgeleri ve üs bölgeleri, üs bölgelerinin kurulması için gerekli şartlar, üs bölgelerinin pekiştirilmesi ve yayılması, düşman kuvvetlerinin ve kendi kuvvetlerimizin kuşatma çeşitleri gibi sorunlardır.

1. Üs Bölgelerinin Çeşitleri

Japonlara karşı gerilla savaşında başlıca üç çeşit üs ^[sayfa 220] var: dağlarda kurulanlar, ovalarda kurulanlar, ırmak-göl- nehir yataklarında kurulanlar.

Üsleri dağlık bölgelerde kurmanın üstünlüğünü herkes bilir. Changpai, Wutai, Taihang, Tai, Yen ve Mao dağlarında kurulmuş, kurulmakta ve kurulacak olan üslerin hepsi bu çeşit dağ üsleridir. Bütün bu üs bölgeleri, Japonlara karşı gerilla savaşının en uzun süreyle dayanabileceği ve bu savaşın önemli kaleleri olabilecek nitelikte yerlerdir. Düşman hatları gerisindeki bütün dağlık bölgelerde üs kuralmalı ve gerilla savaşını geliştirmeliyiz.

Ovalar, şüphesiz, dağlara göre daha az elverişli. Ancak, ovalarda da gerilla savaşı geliştirilebileceğini ve bazı üslerin kurulabileceğini akıldan çıkarmamak gerek. Hopeh, kuzey ve kuzeybatı Shantung ovalarında geliştirilen geniş çaplı gerilla savaşları bunu doğrulamaktadır. Ovalarda uzun süre ayakta kalabilecek üslerin kurulup kurulamayacağı konusu ise henüz sallantılıdır; geçici üslerin kurulması olanağı vardır, küçük birliklere göre ya da mevsimlik bazı üslerin kurulması mümkündür. Bir yandan, elinde yeteri kadar askeri olmadığı halde insanlık tarihinde eşine rastlanmayan bir barbarlık örneği veren bir düşmanın bulunması, diğer taraftan Çinin geniş bir toprak ve savaşan büyük bir nüfusa sahip oluşu, ovalarda geçici üsler kurulmasına ve gerilla savaşının geliştirilmesine uygun nesnel şartların bulunduğunu göstermektedir. Buna bir de, doğru yönetimin varlığını eklersek, küçük gerilla birlikleri için sabit olmayan, uzun dönem üs bölgelerinin kurulmasının pekâlâ imkân dâhilinde olduğunu görürüz.¹⁴

Genel olarak, düşman, stratejik saldırısını tamamlayıp da ^{[say-}

fa 221] eline geçirdiği bölgelere dört elle sarılma aşamasına girdiği zaman, gerilla savaşının bütün üs bölgelerine amansız saldırılara kalkacak ve bu bölgeler tabi-atiyle düşmanın asıl yükünü taşıyacak yerler haline gelecektir. Böyle bir olay karşısında, ovalarda çarpışan büyük gerilla birlikleri, aynı yerde uzun süre savaşmayacakları için, şartlara uygun bir biçimde, yavaş yavaş dağlara çekilecekler. Bunun örnekleri arasında, gerilla birliklerinin, Hopeh ovalarından Wu-tai ve Taihang dağlarına, Shantung ovalarından Tai dağlarına ve Kiaotung yarımadasına çekilmelerini gösterebiliriz. Milli savaş şartları altında ise, küçük gerilla birliklerinin çeşitli illere dağılıp, geniş ovalarda, akışkan, yılan gibi bir gerilla biçimi benimsemeleri imkânsız değildir. Bu biçim gerilla savaşında üs bölgeleri de birliklerle beraber yer değiştirmektedir. Yazın “yeşil perdeden” (**kaoliang** tarlalarından) kışın da donmuş ırmaklardan yararlanarak mevsimlik gerilla savaşlarına girişmek de pekâlâ mümkün. Düşmanın şu anda bize harcayacak fazla enerjisi olmadığı, ilerde de olmayacağı için, bugünlerde, ovalarda gerilla savaşını genişletmek ve geçici üsler kurmak doğru bir eylem olacaktır. Gelecekte ise, gerilla birliklerini küçültme, bunların hiç değilse mevsimlik gerilla savaşları yürütmelerini sağlama ve sabit olmayan üs bölgeleri kurma yolu izlenebilir.

Nesnel şartlara bakılırsa, ırmak- göl- nehir yataklarında üsler kurmak ve bunlara dayanarak gerilla savaşına girişmek olanağı ovalardaki üslere ve savaşlara göre daha kolay, dağlardaki üslere ve savaşlara göre daha zordur. Tarihimizde, “korsanlar” ve “su haydutları” sayısız büyük savaşlar vermişler ve Kızıl Ordunun Hung Gölü dolaylarındaki gerilla savaşı birkaç yıl devam etmiştir; bunlar, ırmak-göl-nehir yataklarında gerilla savaşı geliştirme ve üsler kurmanın mümkün olduğunu gösterir. Ancak, Japonlara karşı çıkan parti ve guruplar [sayfa 222] olsun, halk kitleleri olsun, bugüne kadar, bu konuya fazla önem vermiş değiller. Demek ki özne şartlar o kadar elverişli değil henüz; olsun, bu şartların oluşmasını bekleriz ve onlarla birlikte ilerleriz. Ülke çapında gerilla savaşına girişilecek olursa, Yangtze nehrinin kuzeyine düşen Hungtze gölü bölgesinde, Yangtze nehrinin güneyindeki Tai gölü bölgesinde ve düşman işgalindeki Yangtze nehri boyundaki bütün ırmak-göl-nehir yataklarında

¹⁴ Japonlara karşı savaş deneyi, ovalarda da uzun süre ayakta kalabilecek üs bölgeleri kurmanın mümkün olduğunu kanıtlamıştır.

da ve bir de deniz kıyılarında ya da buralara yakın yerlerde devamlı üsler kurulabilir. Bu gerçeği görmezlikten gelmek ya da küçümsemek, düşmanın suyuyla yaptığı ulaştırmayı kolaylaştıracak, bu da Japonlara karşı savaşta stratejik plânımızda bir gedik anlamına gelecektir. Bu gediğin zamanla kapatılması gerekir.

2. Gerilla Bölgeleri ve Üs Bölgeleri

Düşmanın gerilerinde yürütülen bir gerilla savaşında gerilla bölgeleri ile gerilla üs bölgelerini birbirinden ayırıyoruz. Düşman tarafından kuşatılıp da merkezî kesimleri henüz işgal edilememiş ya da işgal edilip de sonradan kurtarılmış bölgeler –Wutai, Tuihang ve Tai dağlık bölgelerindeki bazı iller gibi– gerilla birliklerinin kolayca gerilla savaşı geliştirmeleri için biçilmiş kaftan olan üs bölgeleridir. (Wutai dağlık bölgesindeki Shansi-Chahar-Hopeh hudut bölgesini kastediyoruz.) Fakat diğer kesimlerdeki durum bu üs bölgelerinde olduğundan farklıdır. Mesela, Wutai dağlık bölgesinin kuzey ve doğu kesimlerinde –Batı Hopeh, güney Chahar, Paoting’in doğusu ile Tsangchov’un batısındaki birçok kesimlerde–, yani gerilla savaşının başlarında çeteler tarafından işgal edilmeyip de devamlı olarak rahatsız edilen ve hücum edilen, hücum edilince ele geçen, geri çekilince mahallî kukla yönetimin kucağına yeniden düşen bölgeler daha gerilla [sayfa 223] üs bölgeleri olacak nitelikte değildir. Buralar ancak gerilla bölgeleri olabilir. Böyle bölgeler, ancak, gerilla savaşıyla gerekli işlemlerden geçirildikten sonra üs bölgeleri haline dönüştürülebilir. Bu işlemlerden kasıt, büyük düşman kuvvetlerinin yok edilmesi ya da yenilmesi, kukla yönetimin yerle bir edilmesi, halkın eyleme sokulması, Japonlara karşı bir takım örgütlerin kurulması, halk silahlı kuvvetlerinin geliştirilmesi ve Japonlara karşı siyasî iktidarın kurulması gibi olaylardır. Üs bölgesinin yaygınlaşmasından murat ise, ilk üsse yenilerinin eklenmesinden ibarettir.

Bazı yerlerdeki, mesela doğu Hopeh'teki gerilla savaşında, tâ başından beri, bütün eylem alanı bir gerilla alanı halini alabiliyor. Doğu Hopeh'te, eskiden beri bir kukla yönetim kurulmuş, mahallî ayaklanmalar halk silahlı kuvvetleri haline dönüşmüş, çeteler Wutai dağlarından sökülüp uzaklaştırılmış olduğu için halk kuvvetlerine katılmış ve dolayısıyla tâ başından beri bölge bir gerilla alanı haline gelmişti. Eylemlerinin başında gerillalar, geçici geri bölgeleri ve geçici üs bölgeleri olarak sadece kendilerine en uygun yerleri

seçebiliyordu. Düşman kuvvetlerinin yok edilmesinden ve kitlelerin ayaklanmasından sonradır ki, bu gerilla alanları nispeten kararlı gerilla üsleri haline getirilebildi.

Demek ki, bir gerilla bölgesinin bir üs bölgesi haline getirilmesi zahmetli bir yaratma işlemidir. Çünkü bu işin gerçekleştirilmesi geniş ölçüde, düşmanın ne ölçüde yok edildiğine ve kitlelerin ne ölçüde ayaklanmış olduklarına bağlıdır.

Birçok bölgeler uzun “süre gerilla bölgesi olarak kalacaktır. Bu bölgelerde tutunmak için elinden geleni yapacak olan düşman kararlı bir kukla yönetim kuramayacaktır. Biz de, her çareye başvurarak gerilla savaşını yürütmemize rağmen Japonlara karşı bir siyasî iktidar kurmayı başaramıyacağız. [sayfa 224] Düşman denetimindeki demiryolu bölgelerinde, büyük şehirlerin çevrelerinde ve ovalardaki bazı kesimlerde aynen bu durum görülmektedir.

Düşmanın sıkı bir denetim altında tuttuğu, büyük kuvvetlere dayandığı ve oldukça kararlı bir kukla yönetime sahip olduğu, büyük şehirlerde, tiren istasyonlarında ve ovaların bazı kesimlerinde değişik bir durum var demektir ve gerilla savaşı bu gibi yerlerin çevresinde dolanmakla yetinmek zorundadır.

Önderliğin” yanlış tutumu ya da düşmanın kuvvetli baskısı sonucu, yukarıda anlatılan durum tam tersine bir gelişme de gösterebilir, yani, bir gerilla üs bölgesi haline gelebilir ve hatta bir gerilla bölgesi düşmanın elinde, oldukça kararlı bir işgal bölgesi haline düşebilir. Hiç de imkânsız olmayan böyle bir durumdan kaçınmak için gerilla savaşı önderlerinin gözlerini dört açmaları gerekmektedir.

Gerilla savaşının sonucuna ve düşmanla aramızdaki mücadeleden niteliğine göre düşman işgali altında topraklar şu şekilde üç kategoriye ayrılabilir: Birincisi, Japonlara karşı üs bölgeleri, gerilla birliklerimizin ve siyasî iktidar organlarımızın denetimi altındaki yerler; ikincisi, Japon emperyalizminin ve kukla yönetimin elindeki bölgeler; ve üçüncüsü, her iki tarafın üzerine çektiği ara bölgeler, yani gerilla bölgeleri. Gerilla savaşı önderlerinin görevi, birinci ve üçüncü çeşit bölgelerin sayısını mümkün mertebe arttırmak, ikinci çeşit bölgelerin sayısını ise mümkün olduğu kadar azaltmak için canını dişine takıp çalışmaktır. İşte gerilla savaşının stratejik görevi budur.

3. Üs Bölgeleri Kurmak İçin Gerekli Şartlar

Üs bölgeleri kurmak için temel şart, düşmanı yenmek için kullanılacak bir Japonlara karşı silahlı kuvvetin ^[sayfa 225] bulunması ve halkı eyleme katmaktır. Demek ki, üs bölgeleri kurmanın bir numaralı sorunu bir silâhlı kuvvete sahip olmaktır. Gerilla savaşının, önderleri bir ya da bir kaç gerilla birliği kurmak için ellerinden geleni yapmalı, mücadele sırasında bunları yavaş yavaş büyük gerilla alayları haline getirmeli ve sonunda da düzenli birlikler ve kolordular teşkil etmeğe çalışmalıdır. Bir üs bölgesi kurmanın en önemli halkası bir silahlı kuvvet teşkilidir; bu yapılmadıkça ya da yeteri kadar kuvvetli birlikler olmadıkça hiç bir şey yapılamaz. Birinci şart budur.

Üs bölgeleri kurulması için ikinci şart, silahlı kuvvetlerin, düşmanı yenmek için halk kitleleriyle elbirliği ederek çalışmasıdır. Düşman denetimi altındaki bütün topraklar, gerilla üs bölgeleri değil, düşman üs bölgeleridir. Düşman yenilgiye uğratılmadıkça ikinciden birinciye geçilemeyeceği açıktır. Gerilla denetimindeki topraklarda bile düşman saldırılarını püskürtemiyor ve onu yenilgiye uğratamıyorsa, bizim denetimimiz altındaki bu yerler düşman denetimi altında demektir ve buralarda üs bölgelerinin kurulması mümkün değildir.

Üs bölgeleri kurulması için üçüncü şart ise, silâhlı kuvvetler dâhil olmak üzere bütün gücümüzün halkı Japonlara karşı ayaklandırmak için kullanılmasıdır. Bu mücadelemiz sırasında halkı silahlandırmalı, yani kendini koruma birlikleri ve gerilla birlikleri kurmalıyız. Gene bu mücadele sırasında kitle örgütleri kurmalıyız; işçiler, köylüler, gençler, kadınlar, çocuklar, tüccar ve serbest meslek sahipleri, siyasî bilinçlerine ve savaşma isteklerine göre çeşitli anti-Japon kamu kuruluşları halinde örgütlenmeli ve bu örgütler yavaş yavaş genişletilmelidir. Örgütlenmedikleri takdirde, halk kitleleri Japonlara karşı savaşma güçlerini gösterme olanağı bulamaz. Bu mücadelemiz sırasında, açık ya da gizli işbirlikçi kuvvetlerin ^[sayfa 226] yok edilmesi için de çaba göstermeli, bu işi halka bırakmamalıyız. Çünkü bu işte halkın gücüne güvenilemez. Bu mücadelelerde, Japonlara karşı siyasî iktidarın kurulması ve pekiştirilmesi için halk kitlelerini ayağa kaldırmanın özel bir önemi vardır. Çin'in kendi siyasî iktidar örgütlerinin henüz tahrip edilmediği yerlerde, geniş halk kitlelerinin desteğini sağlamak suretiyle, bu örgütleri yenileştirip pekiştirmeğe

bakmalıyız; Çin'in kendi siyasî örgütleri düşman tarafından tahrip edilmişse, gene geniş halk kitlelerinin desteğine dayanarak, bunları yeniden kurmağa çalışmalıyız. Bu gibi siyasî iktidar organları Japonlara karşı Birleşik Millî cephenin siyasetini yürütmeli ve karşımızdaki tek düşmana karşı savaşmak için halkın bütün güçlerini bir araya toplamalıdır.

İşte, yukarıda sözünü ettiğimiz üç şart yerine getirildikten, yani Japonlara karşı silahlı kuvvetler kurulduktan, düşman yenilgiye uğratıldıktan ve halk kitleleri seferber edildikten sonra gerilla savaşı için bir üs bölgesi kurulabilir.

Bunların yanısıra, coğrafi ve ekonomik şartlar da belirtilmeli. Üs bölgelerinin çeşitleri üzerinde durduğum bölümde, coğrafi şartlara da değinmiş ve üç değişik durumu söz konusu etmişim; burada sadece başlıca gerekler üzerinde duracağım, yani alanın genişliğinden bahsedeceğim. Üç ya da dört yanı düşman tarafından kuşatılmış olan yerlerde, üs bölgeleri kurmak için en uygun bölge, uzun zaman elimizde tutabileceğimiz dağlık arazi parçalarıdır; ancak buralarda da manevra için elverişli, yani genişçe bir alan bulunması zorunluluğu vardır. Bu şart –yeni geniş alan– gerçekleşmişse, ırmak-göl-nehir yatakları bir yana, ovalarda bile üs bölgeleri kurulabilir. Bir yandan Çin toprağının genişliği, diğer yandan düşman silahlı kuvvetlerinin yetersizliği hesaba katılacak olursa Çin'de bu şart genel olarak sağlanabiliyor demektir. Gerilla [sayfa 227] savaşının yapılıp yapılamayacağı konusunda verilecek karar; bu önemli, hatta bir numaralı şarta bağlıdır: Belçika gibi çok küçük ülkelerde bu şart sağlanamadığı için gerilla savaşı olanağı son derece küçük ya da sıfırdır. Çin gibi bir ülkede ise, bu şart ayrıca uğruna çaba gösterilmesi gerekmeyen bir güçlük çıkarmayan, üstelik tabiatın bize yarlanmamız için bahşettiği bir imkândır.

Tabii yönüyle ele alındığı zaman, ekonomik şart da tıpkı coğrafi şarta benzer. Çünkü bir kere düşmanın ayak bile basmadığı bir çölde değil, düşmanın gerisinde kurmak istiyoruz üslerimizi; düşman nereye giderse gitsin, gittiği yerlerde Çin halkı ve yaşamak için gerekli ekonomik şartlara göre seçim yapmak gibi bir sorun da olmayacaktır. Öyleyse, ekonomik şartlarına bakmaksızın, Çinli vatandaşlarımızın ve düşmanın bulunduğu her yerde, devamlı ya da geçici üs bölgeleri kurup gerilla savaşı geliştirmek için elimizden geleni yapmak durumundayız. Ancak, iş siyasî plânda ele alınınca, ekono-

mik şartlar değişik bir manzara arz etmektedir, çünkü bu plânda, üs bölgelerinin kurulması için hayatî önem taşıyan bir sorun, ekonomik siyaset sorunu ortaya çıkmaktadır. Gerilla bölgelerindeki ekonomik siyaset, Japonlara Karşı Birleşik Millî Cephe ilkelerine, yani malî külfetin adil bir biçimde dağıtılması ve ticaretin korunması; ne mahallî siyasi iktidarı ne de gerilla birliklerinin bu ilkeyi çiğnemesi gibi esaslara dayanmak zorundadır. Bu ilke çiğnendiği takdirde, hem üs bölgelerinin kurulması, hem de gerilla savaşını sürdürme çabaları bundan zarar görecektir. Mali külfetin adil dağıtılması demek “parası olandan vergi alınır.” ilkesini uygulamak demektir; belli ölçüler içinde köylülerin gerilla birliklerine yiyecek maddesi sağlamaları da istenecektir. Gerilla kuvvetlerinin asayişli sıkı bir disiplin kurarak sağlamalarıyla ticaret korunmuş olacaktır; işbirlikçi oldukları kanıtlanmış olanların mağazaları [sayfa 228] hariç, yağmacılık tamamen yasaklanacaktır. Güç bir iş olmakla birlikte, uygulanmasına çalışacak sağlam bir ilkedir bu.

4. Üs Bölgelerinin Pekiştirilmesi ve Yayılması

Çini işgal eden düşmanı bir iki kaleye hapsedmek, yani büyük şehirlere ve başlıca haberleşme hatlarına kısırmak için, çeşitli üs bölgelerindeki gerilla kuvvetlerinin savaşı bütün çevrelerine yaymak, bütün düşman kalelerini çember içine almak, düşman varlığını tehdit etmek ve üs bölgelerini genişletirken düşmanın moralini sarsmak için çaba göstermeler, mutlak olarak gereklidir. Gerilla savaşında tutuculuğa karşı çıkılmalıdır. Ya rahata düşkünlükten, ya da düşmanın kuvvetini gözlerde büyütmekten ileri gelen tutuculuk, Japonlara karşı savaşa zarar verdiği kadar, gerilla savaşma ve üs bölgelerine de zarar verecektir. Ayrıca üs bölgelerini pekiştirme konusu da gözde büyütmemeli, bir numaralı hedef olarak almamalıyız. Çünkü ne de olsa bunların birinci görevi halkı örgütlemek, gerilla birliklerinin ve mahallî silahlı kuvvetlerin eğitimi sağlamaktır. Savaşı sürdürmek ve yaymak için böyle bir pekiştirme zorunludur. Çünkü bu olmadan savaşı yaygınlaştırmak mümkün değildir. Gözlerimizi sadece yaygınlaştırma konusuna diker de pekiştirme konusunu unutursak, düşman saldırılarına karşı koyamayız. Bunun sonucunda, yaygınlaşma sırasında elimize geçen toprakları kaybetmekle kalmaz, üs bölgelerinin varlığını da tehlikeye atmış oluruz. Doğru yol, pekiştirme yoluyla yaygınlaşmadır. İster saldırıda ister

savunmada olalım belli bir duruma ulaşmak için iyi bir yoldur bu. Eğer savaş uzayıp gidiyorsa, üs bölgelerinin pekiştirilmesi ve yaygınlaştırılması sorunu, her gerilla birliğinin devamlı olarak karşılaşacağı bir sorun olarak ortaya çıkar. Bu [sayfa 229] sorunun özel çözümü şüphesiz somut şartlara bağlıdır. Bir dönemde ağırlık yaygınlaşmaya, yani, gerilla bölgelerinin yayılmasına ve gerilla birliklerinin genişlemesine kayar. Başka bir dönemde, pekiştirme konusuna daha büyük önem verilir, yani, halkı örgütlenme ve birlikleri eğitime konuları ağırlık kazanır. Pekiştirme ve yaygınlaştırma görevleri birbirinden farklı oldukları için, bu görevlerin askerî tertip ve yürütme biçimleri de değişik olacaktır. Bu sorunu doğru olarak çözmenin yolu, zamana ve somut şartlara göre birine ya da ötekine daha büyük ağırlık vermektir.

5. Düşman Kuvvetlerinin ve Bizim Kendi Kuvvetlerimizin Kuşatma Çeşitleri

Bir bütün olarak ele alındığında. Japonlara karşı yürüttüğümüz savaşta düşmanın stratejik kuşatma çemberi içinde olduğumuz muhakkaktır. Çünkü düşman stratejik saldırılara ve dış hat eylemlerine, biz ise stratejik savunmaya ve iç hat eylemlerine girişmiş bulunuyoruz. Düşmanın bize kabul ettirdiği birinci kuşatma budur. Ancak, sayıca üstün kuvvetlerimizle, kendi dış hatlarından bize doğru kollar halinde eylemlere giren düşman kuvvetlerini, saldırı, çatışma ve dış hat eylemlerimizle bu defa da biz kuşatmış oluyor, ayrı ayrı ilerleyen düşman kollarını çembere almış bulunuyoruz. Diğer taraftan, düşman gerilerindeki gerilla üs bölgelerimizi ele alacak olursak, her üs bölgesi ya Wutai dağlık bölgesinde olduğu gibi dört yanından, ya da kuzeybatı Shansi bölgesinde olduğu gibi üç yanından kuşatılmış bulunuyor. Düşmanın bize kabul ettirdiği ikinci tip kuşatma da bu. Fakat çeşitli üs bölgeleri arasındaki karşılıklı bağlara, ayrıca bu gerilla üsleriyle düzgün kuvvetler cephesi arasındaki bağlantılara bakılacak olursa, bu defa da biz düşman [sayfa 230] birliklerinin büyük bir kısmını çembere almış oluyoruz; Meselâ Shansi'de, Tatung-Puchow demiryolu bölgesini (demiryolunun doğu ve batı yakalarını ve güney ucunu) üç tarafından, Taiyuan şehrini de dört tarafından kuşatmış bulunuyoruz; Hopeh ve Shantung gibi bazı illerde de benzer kuşatmalarımız görülüyor. Bu da bizim düşmana kabul ettirdiğimiz ikinci tip kuşatma. Böylece, tıpkı Weich

(eski bir Çin santrancı) oyununda olduğu gibi, düşman bize biz düşmana, ikişer türlü kuşatma kabul ettirmiş oluyoruz. Düşmanla aramızdaki savaş ve çatışmalar, karşı tarafın oyundaki aletlerini almaya benziyor. Düşman kaleleri ve bizim gerilla üs bölgelerimiz de oyundaki kuşatmayı önleyici boşlukları andırıyor. İşte, gerilla üs bölgelerinin stratejik önemi burada, bu boşlukları sağlamasında aranmalıdır. Bu sorunu. Japonlara karşı savaşta bu şekilde ortaya koymak demek, milletin askeri otoritelerinden ve çeşitli bölgelerde çalışan gerilla önderlerinden, gerilla savaşını düşman hatları arkasında geliştirmelerini ve üs bölgelerini nerede mümkünse orada kurmalarını ve bunları stratejik görevler saymalarını istemek demektir. Adı geçen ilgililer bunu defterlerinin bir köşesine yazsınlar. Eğer uluslararası plânda, stratejik birimi Çin olmak üzere, Sovyetler Birliğinin ve muhtemelen başka ülkelerin yardımıyla bir Pasifik bölgesi anti-Japon cephesi kurmayı başarabilirsek ve bizim dışımızdaki ülkeler de gerektiğinde stratejik birim olarak savaşa katılmayı göze alabilirse, o zaman, düşmanın bize kabul ettirdiğinden bir fazla kuşatma tipini ona kabul ettirmiş olacak, faşist Japonyayı kuşatıp yok edebileceğiz: Muhakkak ki, bugün için küçük bir uygulama değeri olan bu sonuncu kuşatma tipi, gelecekteki muhtemel gelişmelerden birini göstermektedir. [sayfa 231]

Mao Tse-Tung, "Strategic Problems in the Anti-Japanese Guerilla War." V.I. Bölüm, Mao Tse-tung. **Selected Works**, II. Cilt, International Publishers, 1954, s. 134-45 1938 Mayıs'da yazılmıştır.

5. MAO TSE-TUNG YOLDAŞIN HALK SAVAŞI TEORİSİNİN ULUSLARARASI ÖNEMİ Lin Piao

Çin devrimi, büyük Ekim Devriminin bir devamıdır. Ekim Devriminin yolu bütün halk devrimlerinin ortak yoludur. Çin Devri-

mi ve Ekim Devrimi şü ortak niteliklere sahiptirler:

1. Her ikisi de çekirdeği Marksist-Leninist bir parti olan işçi sınıfı tarafından yönetilmiştir;
2. Her ikisi de işçi-köylü ittifakına dayanmıştır;
3. Her iki durumda da devlet iktidarı devrimle ele geçirilmiş ve proletarya diktatörlüğü kurulmuştur;
4. Her iki durumda da devrimin zafere ulaşmasından sonra sosyalist sistem kurulmuştur.
5. Her ikisi de dünya proleter devriminin ögeleridir.

Şüphesiz Çin devriminin kendine özgü nitelikleri de vardır. Ekim Devrimi emperyalist Rusya'da oldu, oysa Çin Devrimi yan-sömürge ve yan-feodal bir ülkede gerçekleşti. Birincisi bir proletarya sosyalist devrimi idi, ikincisi ise yeni demokratik devrimin tam bir zafere ^[sayfa 232] ulaşmasından sonra sosyalist devrime dönüştü. Ekim Devrimi şehirlerdeki silahlı ayaklanmalarla başladı, sonra kırsal bölgelere yayıldı, oysa Çin devrimi şehirlerin kırsal alanlardan kuşatılması ve sonunda zaptedilmesi ile ulus çapında bir zafere ulaşmıştır.

Mao Tse-tung yoldaşın büyük değeri; Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeğiyle Çin devriminin somut uygulamasını kaynaştırabilmesinde ve Çin halkının uzun devrimci mücadelesi sırasında edinilen deneyleri ustaca genelleştirerek ve özetleyerek, Marksizm-Leninizmi zenginleştirmiş ve geliştirmiş olmasındadır.

Mao Tse-Tung yoldaşın halk savaşı teorisinin böyle savaşların nesnel yasalarına uygun olduğu ve sağlamlığı Çin devriminin uzun deneyiyle kanıtlanmıştır. Bu teori sadece Çin için geçerli olmayıp, dünyanın her yerindeki ezilen ulusların ve halkların devrimci mücadelelerine de büyük bir katkıdır.

Çin Komünist Partisinin yönettiği halk savaşı Direniş savaşını ve Devrimci İç Savaşları kapsayarak 22 yıl sürdü. Bu, modern tarihte proletaryanın yönettiği en uzun en karmaşık ve deneyce en zengin halk savaşıdır.

Son tahlilde Marksist-Leninist proletarya devrimi teorisi devlet iktidarının devrimci şiddet yollarıyla ele geçirilmesi ve halka-karşı savaşa halk savaşıyla karşı koyma teorisidir. Marx'ın çok uygun olarak ortaya koyduğu gibi "zor" yeni bir düzene gebe olan her eski toplumun ebesidir.

Bu, Çin'deki halk savaşıdan çıkarılan derslerin temelinde

bulunmaktaydı. Mao Tse-tung yoldaş en basit ve en açık bir dille bu ünlü tezi şöyle ifade etmiştir: “Siyasal iktidar tüfek namlusundan hasil olur.”¹⁵ Kendisi [sayfa 233] şunu da açıkça belirtmektedir ki: “İktidarın silahlı kuvvetlerle ele geçirilmesi, çıkışın savaşa yapılması, devrimin başlıca görevi ve en yüce şeklidir. Marksist-Leninist devrim ilkesi Çin için ve bütün diğer ülkeler için evrensel değerini muhafaza etmektedir.”

Savaş, emperyalizmin ve insanın insan tarafından sömürülmesi düzeninin ürünüdür. Lenin: “Savaş her zaman ve her yerde sömürücülerin kendileri tarafından, yönetici ve ezici sınıf tarafından başlatılmıştır.”¹⁶ demiştir. Emperyalizm ve insanın insan tarafından sömürülmesi düzeni var oldukça, emperyalistler ve gericiler, gerici yönetimlerini korumak ve ezilen ulusları ve halkları savaşa sürüklemek için daima silahlı kuvvete güveneceklerdir. Bu insan iradesinden bağımsız nesnel bir yasadır.

Bugün dünyada Birleşik Devletlerin başkanlığındaki bütün emperyalistler ve onların uşakları, istisnasız olarak hepsi, devlet mekanizmalarını ve özellikle silahlı kuvvetlerini güçlendirmektedirler. Özellikle Amerikan emperyalizmi her yerde silahlı saldırılarda ve baskılarda bulunmaktadır.

Emperyalistlerin ve uşaklarının saldırı savaşları ve silahlı baskıların karşısında ezilen uluslar ve ezilen halklar ne yapmalıdırlar? Boyun eğip ebediyen köle olarak mı kalmalıdırlar, yoksa bir direnme hareketi ile ayaklanıp kurtuluşları için savaşmalı mıdırlar?

Mao Tse-tung yoldaşın bu soruya verdiği cevap açıktır. O demektedir ki, Çin halkı uzun araştırma ve incelemelerden sonra; emperyalistlerin ve uşaklarının ellerinde kasap bıçaklarıyla cana kıymaya çıktıklarını keşfetmiştir. Halk sonunda bunu anlamış ve onlara karşı [sayfa 234] aynı biçimde davranmak zorunda kalmıştır. Buna “Mukabele-i bil misil” denir. Son tahlilde sorun emperyalistlerin ve uşaklarının silahlı saldırılarına ve baskılarına karşı kısaca kısaca savaşmamaya, bir halk savaşına girişmeye ve devrim yapmaya cesaret edip etmeme sorunu olarak ortaya çıkar. Bu, gerçek devrimcileri ve Marksist-Leninistleri sahtelerinden ayırt eden en sağlam mihenk taşıdır.

¹⁵ “Problems of War and Strategy,” Mao Tse-tung, **Selected Works**, Cilt 2, s. 272.

¹⁶ “The Revolutionary Army and the Revolutionary Government,” V.İ.Lenin, **Collected Works**, Cilt 8, Moskova 1967, s. 565.

Bazı kimselerin emperyalistler ve gericiler karşısında korkuya kapılmaları gerçeği karşısında Mao Tse-tung yoldaş şu ünlü tezini ileri sürmüştür. “Emperyalistler ve gericiler kâğıttan kaplanlardır.” O şöyle söylemektedir: “Bütün gericiler kâğıttan kaplanlardır. Görünüşte korkunçurlar fakat aslında o kadar güçlü değillerdir. Uzağı gören bir açıdan bakıldığında gerçekten güçlü olanlar gericiler değil, halktır.”¹⁷

Çin’in ve diğer ülkelerin halk savaşları tarihi, halkın devrimci güçlerinin zayıf ve küçük başlangıçlardan güçlü ve büyük kuvvetler haline geçmelerinin sınıf mücadelesi ve halk savaşı gelişiminin evrensel bir kanunu olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Şüphesiz halk savaşları tarihi, halkın devrimci güçlerinin zayıf ve küçük başlangıçlardan güçlü ve büyük kuvvetler haline geçmelerinin sınıf mücadeleleri ve halk savaşı gelişiminin evrensel bir kanunu olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Şüphesiz halk savaşı, gelişmesi sırasında kaçınılmaz olarak birçok zorluklarla karşılaşılacak birçok iniş-çıkışlar ve gerilemeler kaydedilecektir; fakat hiçbir kuvvet onun kaçınılmaz zafer doğrultusundaki genel yönetimini değiştiremeyecektir. [sayfa 235]

Mao Tse-tung yoldaş düşmanı stratejik bakımdan küçümsemeniz, fakat taktik bakımından bütün gücünü de hesaba katmanız gerektiğine işaret etmiştir. Düşmanı stratejik bakımdan küçümsemek bir devrimcide aranan ilk şeydir. Düşmanı küçümseme ve yenme cesareti olmaksızın, değil zafere ulaşmak, bir devrim hareketine girişmek ve bir halk savaşı vermek bile olanaksızdır.

Aynı zamanda devrimciler için düşmanın taktiklerini tam olarak hesaba katmak da çok önemlidir. Taktik bakımdan düşmanın gücünü tam hesaplamadan ve somut koşulları incelemeyen, uyanık bulunup mücadele sanatını öğrenmeye büyük dikkat sarf etmeden ve her ülkede devrimin somut uygulanmasına ve somut mücadele sorunlarına uygun düşecek mücadele biçimleri benimsemeyen halk savaşında zafer kazanmak yine imkânsız olacaktır.

Diyalektik ve tarihi materyalizm bize; asıl önemli olanın belli bir anda güçlü görünmekle birlikte, şimdiden yok olmaya başlamış olan şeyi değil, belli bir anda güçlü görünmemekle birlikte, yeni

¹⁷ “The Situation and Our Policy after the Victory in the War of Resistance against Japan,” Mao Tse-tung, **Selected Works**, Cilt 5, New York, 1961 s. 14-15.

doğan ve gelişen şey olduğunu öğretmektir. Zira ancak yeni doğan ve gelişen şey yenilemez.

Niçin görünüşte zayıf olan yeni doğmuş güçler, o kadar sağlam görünen eski güçleri daima yenebilmektedirler?

Bunun nedeni gerçeğin ve kitlelerin onlardan yana olması öte yandan gerici sınıfların daima kitlelerden kopmuş ve kitleleri karlılarına almış olmalıdır.

Bu, Çin devriminin zaferinde, bütün devrimlerin tarihinde, bütün sınıf mücadeleleri tarihinde ve bütün insanlık tarihinde hep böyle olagelmıştır.

Emperyalistler Mao Tse-tung yoldaşın “emperyalizm ve bütün gericiler kâğıttan kaplanlardır” tezinden son derece korkarlar ve revizyonistler bu teze fena halde düşmandırlar. Hepsi bu teze karşı çıkarlar ve hücum ^[sayfa 236] ederler ve dar kafalılar da bu teze alay ederek aynı yolu izlerler. Fakat bütün bunlar bu tezin önemini zerre kadar azaltmaz. Güneş balçıkla sıvanmaz.

Mao Tse-tung yoldaşın halk savaşı teorisi, sadece bir halk savaşına girişmeye cesaret etme sorununa değil, aynı zamanda bu savaşın nasıl yürütüleceği sorununa da çözüm getiren bir teoridir.

Mao Tse-tung savaşı kanunlarına göre yönetmekte usta olan büyük bir devlet adamı ve askerlik bilginidir. Halk savaşı için formüllendirdiği çizgi ve politikasıyla, strateji ve taktiklerle en zor ve karmaşık koşullar altında halk savaşı gemisini bütün gizli kayalıklardan geçirerek zafer kıyılarna yöneltmekte Çin halkına önderlik etmiştir.

Şurası da belirtilmelidir ki; Mao Tse-tung yoldaşın kırsal alanlarda devrimci üsler kurma ve şehirleri kırsal bölgelerden kuşatma teorisi bütün ezilen ulusların ve halkların Amerikan emperyalizmine ve onun uşaklarına karşı giriştikleri devrimci mücadeleler için belirgin olarak, evrensel pratik önem taşıyan bir teoridir.

Bugün Asya, Afrika ve Latin Amerika’daki birçok ülkenin halkları, başta Birleşik Devletler emperyalizmi olmak üzere emperyalistler ve uşakları tarafından yönetilen geniş çapta bir saldırının, köleleştirilmenin baskısı altındadırlar. Bu ülkelerin çoğundaki temel siyasal ve ekonomik koşullarla, eski Çin’in koşulları arasında birçok benzerlikler vardır. Çin’de olduğu gibi, bu ülkelerde de köylü sorunu son derece önemlidir. Köylüler, emperyalistlere ve uşaklara karşı yapılan milli demokratik devrimin başlıca gücünü teşkil ederler.

Emperyalistler bu ülkelere saldırırlarken çoğunlukla büyük şehirleri ve ana haberleşme hatlarını ele geçirerek işe başlarlar. Fakat geniş kırsal bölgeleri tamamen denetimleri altına almaya güçleri yetmez. Ancak ve ancak kırsal bölgelerde devrimcilerin [sayfa 237] serbestçe manevra yapabilecekleri geniş alanlar sağlamak mümkündür. Devrimcilerin kesin zafere doğru ilerlemelerini sağlayacak devrimci üsler, yine ancak ve ancak kırsal, alanlarda kurulabilir. İşte bu nedenlerdir ki; Mao Tse-tung yoldaşın kırsal bölgelerde devrimci üsler kurma ve şehirleri kırsal alanlardan kuşatma teorisi, bu ülkelerin halkları arasında gittikçe daha fazla ilgi toplamaktadır.

Yeryüzünün tümü ele alındığında, eğer Kuzey Amerika ile Batı Avrupa'ya "dünyanın şehirleri" denebilirse; Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'da "dünyanın kırsal alanları"ni teşkil ederler. II. Dünya savaşından bu yana, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa kapitalist ülkelerindeki devrimci proletarya hareketleri türlü nedenlerle geçici olarak bastırıldığı halde; Asya, Afrika ve Latin Amerikadaki devrimci halk hareketleri hızla gelişmektedir. Böylece çağdaş dünya devrimi de, bir anlamda, şehirlerin kırsal alanlardan kuşatılması manzarası arz etmektedir. Son tahlilde, dünya devrimi davasının tümü, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu meydana getiren Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının devrimci mücadelelerine dayanmaktadır. Bu bakımdan sosyalist ülkeler Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki halkların devrimci mücadelelerini desteklemeyi uluslararası bir görev saymalıdırlar.

Ekim Devrimi, ezilen halkların devriminde yeni bir çağ açmıştır. Ekim Devriminin zaferi, Batıdaki proletarya sosyalist devrimleriyle, Doğunun sömürge ve yarı-sömürge ülkelerindeki millî demokratik devrimler arasında bir köprü kurmuştur. Çin Devrimi de sömürge ve yarı sömürge ülkelerde, millî demokratik devrimler ile sosyalist devrimlerin bir birine nasıl bağlanacağı sorununu başarıyla çözümlenmiştir.

Mao Tse-tung yoldaş, Ekim Devriminden bu yana [sayfa 238] geçen zaman içinde; herhangi bir sömürge, ya da yarı sömürge ülkede gerçekleşen anti-emperyalist devrimin, artık eski burjuva ya da kapitalist dünya devriminin bir parçası olmadığına, tam tersine yeni dünya devriminin proleter sosyalist devrimin bir parçası olduğuna işaret etmiştir.

Mao Tse-tung yoldaş eksiksiz bir yeni-demokratik devrim

teorisi formüllendirmiştir. Ve bütün diğerlerinden farklı olan bu devrimin, ancak proletaryanın önderliğinde geniş halk yığınlarının, emperyalizme feodalizme ve bürokrat kapitalizme karşı giriştiği bir devrim olabileceğini, üstelik böyle olması gerektiğini göstermiştir.

Bu demektir ki, devrim; başka bir sınıf ya da parti tarafından değil ancak proletarya tarafından ve Marksizm-Leninizmle silahlanmış gerçek devrimci bir parti tarafından yönetilebilir ve yönetilmelidir.

Bu demektir ki devrim; sadece işçileri, köylüleri ve şehir küçük burjuvazisini değil ayrıca ulusal burjuvaziyi ve diğer yurtsever anti-emperyalist öğeleri de kapsamına alır.

Nihayet bu demektir ki; devrim; emperyalizme, feodalizme ve bürokrat kapitalizme karşı yönetilmiştir.

Yeni-demokratik devrim kapitalizme değil sosyalizme götürür. [sayfa 239]

Lin Piao, “Long Live the Victory of People’s War,”
People’s Daily, Pekin, Ağustos 1966.

IV. GÜNEYDOĞU ASYA

Güneydoğu Asya'daki gerilla kurtuluş hareketlerinin uzun bir tarihi vardır. 16. yüzyıldan beri bölgede bir arazi ele geçiren her sömürge iktidan, gerilla biçimini alan bir direnişle karşılaşmıştır. Hollandalılar Doğu Hint Adalarında, İngilizler Malaya ve Burma'da, Fransızlar Hindicinde, İspanyollar ve Amerikalılar Filipinlerde.

Çağdaş gerilla kurtuluş hareketlerinde, bir "Asya Modeli" bulunduğu (bunun da Çin deneyiyle örneklendiği kabul edilirdi) hakkındaki teori, her mücadelenin yakından incelenmesi sonucunda yıkıldı. Bu noktaya Giriş Bölümünde de işaret edilmiştir, fakat bölgedeki kurtuluş hareketleri herbirinin kendi tarihsel köklerinden, her sömürgeci sömürgecilik sisteminin özel yapısından gelen ve herbiri kendi gelişim sürecini izleyen değişiklikler göstermekte olduklarını, daha açık biçimde belirtmek gerekir.

Malaya'da ırksal ve toplumsal bölünmeler, İngilizlerin güttüğü, milliyetçiliği boğan ademi merkezîyetçi feodal saltanat yönetimi politikasının ve Çin ve Hint işçileriyle tüccar tabakasının ülkeye girmesinin eseridir. Bu, komünistlerin yönettiği Malaya Halk Kurtuluş Ordusu için, Güneydoğu Asya'nın başka bir yerinde karşılaşılmamış güçlükler doğurmuştur.

Doğu Hint adalarında, temsilci hükümete asgari bir hak tanyan ve burjuva milliyetçi güçleri etkilemek üzere yeterli sayıda Endonezyalı teknik ve profesyonel personel yetiştiren, daha merkezi hale gelmiş Hollanda sömürge idaresi, silahlı kuvvetleriyle birlikte, geniş ölçüde burjuva milliyetçilerinin denetimi altındaki Endonezya kurtuluş hareketini etkilemiştir. Bu, komşu ülkelerdekinden oldukça farklı bir durumdur.

Hindicini'deki her türlü temsilci hükümet ve gerek burjuva gerekse proleter nitelikteki milliyetçi siyasal eylemleri yasaklayan, son derece sınırlayıcı Fransız sömürge politikası, çok geniş bir Vietnam ulusal kurtuluş hareketine yol açmıştır. Gelişmiş siyasal burjuva öğelerinin bulunmaması sonunda, bu hareketin başına kısa zamanda komünist yöneticiler geçmiştir.

Bunun karşıtı olarak Filipinler'de çok sınırlayıcı bir İspanyol hakimiyetinden sonra gelen Amerikan sömürge politi-

kası, Filipinlerin geniş bir burjuva siyasal eylemi yürütmele-
rine ve temsilci hükümet bulundurmalarına izin vermiştir.
Bu ise, kuvvetli bir sömürge yönetici sınıfı etkisine yol açmış
ve Huk ulusal kurtuluş hareketinin ana proleter niteliğini
koruyarak ilerleme kaydetmesini çok zorlaştırmıştır. (Çağdaş
Filipin gerilla hareketleri ilhamını, diğer Asya kaynakların-
dan çok, 19. yüzyılın sonundaki devrimci Kapitunan hare-
keti ve 1899'dan itibaren hemen hemen on yıl süren Ame-
rikan fetih hareketine karşı yürütülen gerilla türündeki geniş
çaplı Filipin Direnme Savaşı gibi, kendi tarihsel kökenlerin-
deki mücadelelerden almıştır.)

II. Dünya Savaşından bu yana kurtuluş mücadelelerinin
birisini izleyen üç aşaması, bu farklı ulusal durumlar üze-
rinde etkide bulunmuştur. Bunların birincisi, savaş sırasın-
da Japon işgaline karşı direnişti. Bu direniş, kurulu sömür-
ge yönetimini yoldan çıkmış ve daha sert bir biçim empoze
etmiştir. Savaş sırasında bölgede buna karşı bir tepki olarak
ortaya çıkan her gerilla hareketi, kendi ulusal koşullarının
oluşturduğu örneği izlemiştir.

İkinci aşama, hemen savaş sonrası döneminde, yerle-
rinden çıkmış olan sömürge iktidarlarının, sömürgelerini
yeniden işgal etmek ve Japon faşizmine karşı verilen mü-
cadelenin arttırdığı ulusal bağımsızlık emellerini baskı altı-
na almak üzere geri döndükleri sırada ortaya çıkmıştır.

Vietnam'da ve Endonezya'da bağımsız cumhuriyetler
1945'de ilan edilmiştir. Fransız ve Hollanda emperyalistleri,
yıllar süren ezici savaşa rağmen, denetimi yeniden ele geçir-
meyi başaramamışlardır. Endonezyalılar bağımsızlıklarını,
burjuva milliyetçilerinin önderliğinde 1949'da kazanmışlardır.
Vietnamlıların ise ülkelerini kısmen kurtarmaları komünist
önderliğinde 1954'de olmuştur. Öte yandan Filipinler ve
Malaya'da kurtuluş mücadelesinin daha dar alanlı olması
ve sömürge sınıf ittigaklarının emperyalist yolda kullanıl-
ması sonucunda, Amerikan ve İngiliz emperyalizminin de-
netimi iade etmesini sağlayamayacak bir durum hasıl
olmuştur.

Kurtuluş mücadelelerinin üçüncü aşaması, Amerikan
emperyalizminin, Güneydoğu Asya'yı egemenliği altına al-
mak, Vietnam'daki ve Endonezya'daki savaş sonrası kurtuluş
zafelerini akim bırakmak için çaba göstermeye başladığında

ortaya çıkar. Vietnam'daki gerilla kurtuluş savaşının üçüncü aşaması bu dönemin ana niteliğini oluşturmuştur; fakat Amerikan askeri politikası ve askeri varlığının bölgeye yayılması, aynı zamanda gerilla hareketlerinin Laos'a ve Tayland'a sığmasına ve Filipinlerde gerilla eylemlerinin yeniden canlanmasına da, doğrudan doğruya sebep olmuştur.

Bu aşamaların herhangi birine gerilla savaşının "Asya Tipi" olmak niteliğini yüklemenin uygunsuzluğu, belki en iyi şekilde 1946-47 ve 1948-49 arasında Endonezya'da Hollanda'ya karşı verilen iki bağımsızlık savaşı süresince, gerilla güçlerinin yapısında kendini gösterir. Bu mücadeleler sırasında, komünistlerin yönettiği gruplar Cava'da çarpışmışlardır. Fakat diğer gerilla güçleri, burjuva cumhuriyetininin Genelkurmay Başkanı General Abdül Haris Nasution'un yönetimi altındaydı. Bu general, Hollanda eğitimliydi ve kendi ordusunun denetimi altında tutulan gerillalar üzerinde, herhangi bir siyasal partının, ya da "yurtseverlik" dışında herhangi bir siyasal fikrin etki yapmasını önlemekteydi. "Gerilla Savaşının Temelleri" (Praeger, 1965) adlı eserinde (ki bu eser, gerillaya karşı ilkelerin benimsenmesi dolayısıyla daha çok emperyalistler tarafından kullanılmıştı) Nasution köy seviyesinde gerillaların kaydedilmesi ve yönetilmesiyle toprak ağalarının başını, Hollandalıların yerel mekanizmasında kullandıkları Lurah'ı görevlendiriyordu. Bağımsızlığın kazanılmasından sonra Nasution bu güçleri, yine Lurah'ın yönetiminde olmak üzere, anti-gerilla niteliğinde iç güvenlik elemanları haline getirdi. Bu şüphesiz Endonezya komünistlerinin 1965 Ekiminde başlayan karşı-devrime karşı geliştirdikleri silahlı mücadele sırasında karşılaştıkları etmenlerden biri olmuştur.

Aşağıdaki seçmeler Vietnam'daki ve Filipinler'deki gerilla mücadelelerinin aşamalarına ve Endonezya kurtuluş mücadelesinin bazı yönlerine ışık tutar. Burma'daki karmaşık gerilla savaşını ilgilendiren kaynak materyel sağlanamamıştır. II. Dünya Savaşı sonrası döneminde Güney veya Güneydoğu Asya'da anti-emperyalist ya da anti-feodal nitelikte bir takım gerilla hareketleri daha ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında, 1948-1952'de Hindistan'da, Bengal'in Telengana mıntikasındaki geniş kapsamlı gerilla

mücadelesi, 1962'de Burnei'deki (Kuzey Borneo veya Kalimantan) ayaklanma., 1963'de Malezya devletinin kurulmasına karşı Sarawak'taki gerilla direnişii bulunmaktadıır.

1 .
ULUSAL KURTULUŞ İÇİN
VİETNAM PROPAGANDA ÜNİTESİ
KURMA TALİMATNAMESİ
Ho Chi Minh

1. Ulusal Kurtuluş için Vietnam Propaganda Ünitesi¹ isminden de anlaşılacağı gibi, askeri yönden çok, siyasal yöne önem verilmesi gerektiğini gösterir. Bu bir propaganda ünitesidir. Askeri alanda başarılı bir eylemde bulunabilmek için ana ilke, güçlerin yoğunlaştırılmasıdır. Bunun için örgütün (Hindicini Komünist Partisi) yeni talimatına göre Cao, Bang, Bac ve Lang Son bölgelerindeki gerilla saflarından en cesur ve enerjik subaylar ve erler seçilecek, ve ana gücümüzü teşkil etmek üzere çok sayıda silah toplanacaktır.

Bizim hareketimizin bütün halkın katıldığı ulusal bir direniş niteliğinde olduğu için, bütün halkı silahlandırmamız ve seferber etmemiz gerekmektedir. Bunun için de ilk üniteyi teşkil etmek üzere güçlerimizi bir araya toplarken, eylemlerinde işbirliği yapan ve birbirlerine her yönde yardımcı olan yerel silahlı kuvvetleri muhafaza [sayfa 244] etmeliyiz. Ana ünite, kendi payına, yerel silahlı ünitelerin kadrolarını yönetmek, onlara, talimde, yardım etmek ve mümkün olduğu takdirde silah takviyesinde de bulunarak bu ünitelerin sürekli bir şekilde gelişmesini sağlamakla görevlidir.

2. Yerel silahlı ünitelere gelince; bunların kadrolarını, eğitmek üzere toplayacağız, çeşitli bölgelere görgü ve bilgi alışverişinde

¹ Bu ünite, 34 subay ve erle ve ancak pek az ilkel silahla 27 Aralık 1944'de Vo Nguyen Giap'ın yönetimi altında kurulmuştur. Bugünkü Vietnam Halk Ordusunun kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Kurtuluşun temeli için, Vo Nguyen Giap'ın aşağıdaki yazısına bakınız.

bulunmak üzere eğitilmiş kadrolar göndereceğiz, ilişkiyi muhafaza edeceğiz ve askeri eylemlerle işbirliği yapacağız.

3. Taktikler konusunda ise: bugün doğuda, yarın batıda umulmadık bir anda ve dikkati çekmeksizin ortaya çıkan, gizli, süratli ve aktif bir hareket niteliği taşıyan gerilla savaşını uygulayacağız.

Ulusal Kurtuluş İçin Vietnam Propaganda Ünitesi ilk kurulan ünitelerdir. İlerde diğer ünitelerin de kurulması umulmaktadır. Başlangıçta bu ünite küçük ölçüdedir, fakat geleceği parlaktır. Kurtuluş Ordusunun çekirdeğidir ve bütün Vietnam'da kuzeyden güneye kadar uzanabilecektir. [sayfa 245]

Ho Chi Minh, **Selected Works**, Foreign Languages Publishing House, Hanoi. 1961 Cilt II, s. 155-56.

2.

AGUSTOS 1945 GENEL AYAKLANMASI

Vo Nguyen Giap

Daha 1941'den itibaren Merkez Komitesinin (Hindicini Komünist Partisinin) sekizinci toplantısı halkın ayaklanmaya sevk edilebilmesi için ne gibi koşullar bulunması gerektiğini açık seçik saptama işiyle uğraşmaya başlamıştı: "Hindicini'deki devrimin silahlı bir ayaklanmayla sona ermesi gereklidir. Silahlı ayaklanmayı yönetmenin koşulları şunlardır:

"Ulusal Kurtuluş Cephesinin bütün ülkede birleşmiş durumda olması."

"Kitlelerin artık Fransız-Japon boyunduruğunda yaşayamayacak hale gelmesi ve bir ayaklanmada her fedakarlığa hazır olması."

"Hindicini'deki egemen çevrelerin ekonomik, siyasal ve askeri bir krize sürüklenmesi,"

"Çin Ordusunun Japon Ordusu karşısındaki büyük zaferi, Fransız ya da Japon devriminin patlak vermesi, demokratik cephenin Pasifik'te ve Sovyetler Birliği'nde tam bir zafer kazanması, Fransız ve Japon sömürgelerinde devrimci bir zemin hazırlanması ve

özellikle Çin ya da İngiliz-Amerikan ordularının Hindicini'ye girmesi gibi nesnel koşullar da ayaklanma için elverişlidir.” [sayfa 246]

Viet Minh [Vietnam'ın Bağımsızlığı İçin Devrimci Cephe] Merkezi Komitesi tarafından 1944 Mayıs'ında çıkarılan Ayaklanmaya Hazırlık adlı talimatnamede halkın hangi anda ayaklanması gerektiği açıkça belirtilmiştir:

“1. Düşman saflarındaki umutsuzluk ve bölünmenin son hadine vardığı.

2. Ulusal kurtuluş örgütlerinin ve devrimci örgütlerin ayaklanmaya ve düşmanı ezmeye azmettikleri.

3. Geniş kitlelerin ayaklanmayı bütün kalpleriyle destekleyecekleri ve öncü güçlere kesinkes yardım edecekleri anda.

Eğer ayaklanmayı tam zamanında başlatırsak, ulusal kurtuluş için yaptığımız devrim mutlaka zafere ulaşacaktır. Uygun fırsatları yakalayabilmek ve halk kitlelerini zamanında ayaklanmaya yöneltmek için daima hareketin nabzını yoklamak üzere tetikte bulunmamız, kitlelerin psikolojisini bilmemiz ve dünyanın durumunu ve her dönemdeki durumu iyi değerlendirmemiz gereklidir.”

Siyasal mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, uzun bir hazırlık devresi gerektiren, çok büyük bir değişimdir. Eğer ayaklanmanın bir sanat olduğu söylenebilirse, bu sanatın esas içeriği mücadeleye her aşamada siyasal koşullara uygun biçimler vermesini ve her dönemde siyasal mücadele biçimleriyle silahlı mücadeleye biçimleri arasındaki doğru ilişkileri muhafaza etmesini bilmektir. Başlangıçta siyasal mücadele esas görevdir, silahlı mücadele ikinci planda kalır. Gittikçe her ikisinin de önemi eşit duruma gelir. Daha sonra, silahlı mücadelenin anahtar rolü oynadığı aşamaya ulaşırsınız. Fakat bu dönemde bile, silahlı mücadelenin ne zaman sadece belirli bir bölge içerisinde, ne zaman ülke çapında anahtar rolü oynadığını açıkça tanımlamamız gerekir. Mücadele biçimleri [sayfa 247] konusundaki kılavuz ilkeleri temele almalı, çalışmalarımıza ve örgüt biçimlerine yön verecek ilkeleri açıkça ortaya koymalıyız. Daha sonraki durumda ise düşmanla aramızdaki mücadele son derece çetin ve şiddetli bir hal alacaktır. Eğer mücadelede ve örgütlenmede güdülen yol doğru değilse, yani, dikkatlilik ve belirleme ilkeleri ile öznel koşulların değerlendirilmesi ve devrimci güçlerle karşı-devrimci güçlerin karşılaştırılması konusundaki ilkeler doğru olarak izlenmezse, mutlaka güçlük ve başarısızlıkla karşılaşsınız. Silahlı ayak-

lanma hazırlığında doğru bir önderlik, ayaklanmaya girişmek için koşullar olgunlaşınca kadar devrimci güçlerin sürekli ve muntazam gelişimini emniyete almak zorundadır. Merkez Komitesinin sekizinci toplantısında şunlar açıkça belirtilmiştir:

- “1. Ulusal kurtuluş örgütlerini geliştirip sağlamlaştırmalı,
2. Örgütleri şehirlere, iş yerlerine, madenlere ve çiftliklere kadar götürmeli,
3. Örgütleri devrimci hareketin hâlâ zayıf olduğu ve azınlıkta kalan alanlara inhisar ettiği taşra bölgelerine kadar götürmeli,
4. Parti üyelerine bir azımlılık ve fedakarlık ruhu kazandırmalı,
5. Parti, üyelerini, durumun yönetimini ele almalarını ve bu işin üstesinden gelmelerini sağlayacak yetenek ve deneyler kazandıracak şekilde eğitmeli,
6. Küçük gerilla grupları ve asker örgütleri oluşturmalıdır. ..”

Ayaklanmadan söz ederken V. İ. Lenin şu nokta üzerinde önemle duruyordu: “Ayaklanma, kitlelerin devrimci hareketinin yüksek bir olgunluk aşamasına dayanmalıdır, bozgunculuğa değil.” Silahlı ayaklanma hazırlıklarından söz etmemiz, kitlelerin siyasal hareketine fazla önem vermemiz demek değildir. Aksine, devrimci [sayfa 248] kitleler tarafından yürütülen geniş ve derin bir siyasal hareket olmaksızın ayaklanma zafere ulaşamaz. Bundan ötürü, silahlı ayaklanma için iyi bir hazırlık yapma konusunda en önemli ve en başta gelen görev, kitleler arasında propaganda yapmak ve onları ulusal kurtuluş örgütlerini geliştirip, sağlamlaştırmak üzere örgütlemektir. Yarı silahlı örgütler ancak, kuvvetli siyasal örgütlere dayanarak ayakta kalabilirler. Daha sonra eylemlerini ve gelişimlerini ilerletmek için devrimci kitlelerle sıkı ilişkisi olan gerilla grupları ve üniteleri örgütler.

İlk yıllarda, kitlelerin siyasal hareketi daha yeteri kadar kuvvetli değilken ve düşmanın güçleri henüz sağlamken, kitleler arasında siyasal bir seferberliğe girişmeye, silahlı ayaklanmanın hazırlanması için başta gelen bir ödev olarak bakılmalıdır. Ülkenin her yerinde ve özellikle kilit noktalarında, propaganda ve kitlelerin örgütlenmesi son derece önemlidir. Parti Merkezi Komitesi kısa zamanda Viet

Bac dağlık bölgesini ve iki merkezi alan olarak da Bac Son-Vu Nhai ve Cao Bang'ı silahlı üsler olarak saptadı. O zamanın önde gelen koşullarına göre silahlı üsler, gizli tutulan, devrimci hareketin sağ-lam ve kitle örgütlenmesinin kuvvetli olduğu yerlerde bulunmalıydı. Kitlelerin örgütlenmeleri temele alınarak özsavunma grupları ve savaşıçı özsavunma grupları² kurulmuştu. Bunlar daha sonra genişleyip, yerel silahlı gruplar veya üretim işlerinden ya kısmen veya tamamen affedilmiş silahlı müfrezeler ve en sonunda daha büyük gerilla üniteleri haline gelmişlerdir. Zamanla, yer altı eylemi yapan kadrolar, yer altı askeri kadroları, silahlı şok [sayfa 249] grupları ve yerel silahlı gruplar ile askeri müfrezeler ortaya çıktı. Eylemler için en uygun kılavuz ilke silahlı propaganda, siyasal eylemlerin askeri eylemlerden daha önemli olduğu ve savaşmanın propagan-dadan daha az önemli olduğu ilkesiydi. Silahlı eylem, siyasal temeli korumak, sağlamlaştırmak ve geliştirmek için kullanılmıştı. Siyasal temeller sağlamlaştınlıp geliştirildikten sonra, yarı silahlı ve silahlı kuvvetlerin sağlamlaştınlması ve geliştirilmesi için bir adım ilerle-dik. Bunların propaganda eyleminin merkezi noktaları olarak, hain-lerin icabına bakılmasını sağlamak üzere, tam bir gizlilik içinde bu-lunmaları gerekiyordu. Askeri hücumlar da çok gizli ve süratli yapı-lıyordu. Hareketler hayalet gibi olmalıydı. Geniş kitleler için yasal mücadele tutumu devam ettirilmişti. Devrimci iktidarın kurulması için henüz durum uygun değildi. Kitlelerin bütün olarak ulusal kurtuluş örgütüne katıldıkları bölgeler vardı ve köy Viet Minh komi-teleri devrimci gücün yer altı örgütü olarak kitleler arasında gerçek-ten tam bir itibar kazanmıştı. Fakat bu bölgelerde bile düşmanı yenmeye değil, kendi tarafımıza çekmeye ve onlardan faydalan-maya çalışmamız gerekiyordu. Bac Son-Vu Nhai'deki ulusal kurtuluş silahlı birliklerine Parti Merkezi Komitesinin verdiği talimat da bu yöneydi. Başkan Ho Chi Minh'in, Cao Bang-Bac Can'daki silahlı birliklere silahlı propaganda ilkesinin önemini hatırlatması ve özel-likle Vietnam Kurtuluş Silahlı Propaganda Birliğinin kurulması için emirler vermesi de, bununla aynı çizgideydi. Deneylerle kanıtlan-mıştır ki, silahlı ayaklanma hazırlığının ilk döneminde, yukarıda sözü edilen kılavuz ilkeler tamamen anlaşılammışsa, devrimci hareket

² Özsavunma güçleri köylerde düzeni, genel güvenliği sağlar. Savaşa ancak son sınırdaki katılır. Savaşıçı özsavunma güçlerinin görevi ise, düşmanla köye girer girmez savaşmaktır.

sık sık geçici güçlükler ve zararlarla [sayfa 250] karşılaşacak ve bundan da silahlı ayaklanma hazırlığı etkilenecektir.

Ağustos Genel Ayaklanması, halkımız ve partimiz için büyük bir zaferdir.³ Bu, sömürge ve yarı feodal bir ülkenin Komünist Partisi önderliğinde yaptığı başarılı bir ayaklanmadır. Bu hareket, uzun bir siyasal mücadeleden geçerek, ayaklanma öncesi dönemde bölgesel silahlı mücadele haline gelmiştir. Sonunda, düşmanın tam bir kriz içinde bulunduğu sırada uygun fırsatları yakalayarak ve, silahlı ve yarı silahlı güçlerin desteği ile, esas olarak kitlelerin siyasal güçlerinden faydalanarak, şehirlerde ve kırsal bölgelerde kahramanca yükseldik, emperyalistlerin ve feodalistlerin egemenliğini ezdik ve halkın demokratik iktidarını kurduk. Ağustos Genel Ayaklanmasının başarısı, ezilen ulusların kurtuluş hareketlerinin, belli koşullar altında, ancak ayaklanma yoluyla zafere ulaşabileceğini kanıtlar. [sayfa 251]

Vo Nguyen Giap, **People's War, People's Army**, Foreign Languages Publishing House, Hanoi, s. 76 .67.

3. FRANSIZ EMPERYALİZMİNE KARŞI DİRENME SAVAŞI Vo Nguyen Giap

İkinci Dünya Savaşı başlarında Partinin güttüğü politika, ülkeyi bağımsızlığa kavuşturabilmek için silahlı bir ayaklanmaya hazırlanmaktı. Demokratik Cumhuriyetçi rejimin başa geçmesinden hemen sonra, 1945 -46 yıllarında partinin politikası, bütün halkın birleşip, bir direnme savaşı vermelerini, Ağustos Devriminin getirdiklerini ve yeni elde edilen bağımsızlığı korumalarını öngörür.

Devrimin başarısından sonra Parti, Fransız sömürgecilerinin yarattığı saldırı tehlikesini açıkça kavramıştır. Parti, Bağımsızlık Bildirisinde ve Bağımsızlık Yemininde bile, halkı daha fazla uyanık ve

³ Ağustos Devrimiyle sömürge egemenliği tasfiye edildi ve Ho Chi Minh'in Başkanlığındaki Vietnam Demokratik Cumhuriyeti kuruldu.

hazırlıklı olmaya çağırılmış ve gerektiğinde ülkelerini koruyabilmeleri için aktif eyleme hazırlanmak üzere harekete geçirmiştir.

Fransız sömürgecileri, daha halk iktidarı tam anlamıyla yerleşmeden ve önümüzde her alanda çeşitli güçlükler yığılken, Saygon'da saldırıya geçtiler. Ülkemiz hiçbir zaman bu kadar çok yabancı ordunun boyunduruğu altına girmemişti. Japonlar teslim oldukları halde silahlıydılar. Kuzeyi elinde tutan Chiang Kai-Shek ordusu, Vietnam Quoc Dan Dang'a (Vietnam Kuomintangı) halk iktidarını devirebilmesini sağlamak üzere her türlü ^[sayfa 252] yardımda bulunuyordu. Güneyde ise İngilizler 16. paralele kadar ülkeyi işgal etmekte ve Fransızlara saldırılarını yaygınlaştırmakta yardımcı olmaya çalışmaktaydılar.

Partimiz Nam Bo'da halkı, Fransız sömürgecilerine karşı bir direnme savaşına soktu. Bütün güçlerin en önemli düşmana yöneltilmesini sağlayabilmek için Parti, daha çok dost kazanıp, düşman yaratmama yolunu seçti. Ulusal Birleşik cepheyi genişletmeye çalıştı, kısaca Lien Viet denilen Vietnam Birleşmiş Ulusal Cephesini kurdu. Birleştirilebilecek bütün güçleri birleştirdi, tarafsız kılınması mümkün olan bütün güçleri tarafsız kıldı ve birbirlerinden ayrılması gereken güçleri ayırdı. Aynı zamanda iktidarını sağlamlaştırmak üzere silahlı kuvvetleri geliştirdi ve güçlendirdi. Milli Meclisi seçti ve Direnme için koalisyon hükümeti teşkil etti.

Partimiz dış politikada da Chiang Kai-Shek ordusuyla samimi bir anlaşmaya varılıp, her türlü ihtilafın yok edilmesine çalıştı. Baş düşman saldırgan Fransız sömürgecilerine karşı ise Parti, Nam Bo'da halkı ve orduyu azimle savaşmaya yöneltti. Halkın tümünü güneye yardım için seferber etti, oraya bölükler gönderdi ve savaşın yayılması tehlikesine karşı direnişe faal olarak hazırlandı. Ayrıca Fransız kuvvetleriyle Chiang Kai-Shek kuvvetleri arasındaki en ufak anlaşmazlıklardan dahi yararlanma fırsatını kaçırmadı ve Fransız Hükümeti ile tutunabilecek bir barışın sağlanması için müzakerelere girişti.

6 Mart 1946'da imzalanan Ön Anlaşma da, bu doğru politika ve stratejinin bir sonucudur. Tarafımızdan tanınan bazı imtiyazlarla, Fransız birlikleri kuzeyde bazı bölgelere girip, Chiang bölüklerini buradan çıkartılar. Fransız Hükümeti de Demokratik Vietnam Cumhuriyetini, Fransız Birliği içinde, kendi ordusu, parlamentosu, maliyesi vb. olan bir cumhuriyet olarak tanımayı kabul etti. Böylelikle

ülkemizden 200.000 Chiang Kai-Shek ^[sayfa 253] askerini çıkarmayı başardık. Bunu izleyerek, o sırada hâlâ sınır boyunda ve Kuzey Vietnam'ın iç kısımlarında beş ili ellerinde tutan karşı-devrimci Vietnam Quoc Dan Dang ordusu da yok edildi. Demokratik cumhuriyetçi rejim güçlendi.

Ön Anlaşma ile “ilerlemek için barış” politikasını gütmüştük. Bu anlaşmanın imzalanmasından hemen sonra barış hayallerinin, sömürgeciler karşısındaki uyanıklığımızı gölgelediği bir dönem geldi. Fakat genellikle Parti bir yandan barışı güçlendirmeye çalışırken, öte yandan da düşmanın her türlü tuzağına karşı güçlerimizi artırma çabasında idi. Bir yandan yapılan anlaşmaya sadık kalırken, öte yandan bu anlaşmayı sabote etmeye kalkışan bütün düşmanca davranışlara karşı bir korunma çabasını azimle yürütmekteydi. Fransız sömürgecilerinin planları her geçen gün biraz daha aydınlığa çıkıyordu. Kendilerine ne kadar imtiyaz tanırsak, o kadar ileri gidiyorlardı. İmzaladıkları anlaşmayı açıkça yırtıp atarak, geçici işgal altında bulunan Güneyde yeni eylemlere girişerek, kışkırtıcı davranışlara katılıyor ve Haiphong ve başkent Hanoi dahil olmak üzere çeşitli yerlerde adım adım haklarımızı çiğniyorlardı. Böylece, barış imkanlarının ortadan kalktığını açıkça anlayan Partimiz, halkı Direnme Savaşına çağırıyor.

Gerçekler, halka, hükümetin ve Partinin barış için ellerinden geleni yaptıklarını, fakat Fransız sömürgecilerinin ülkemizi işgale iyice niyetli olduklarını gösterdi. Ülkeyi kurtarabilmek için tekrardan azimle silaha sarılmak gerektiği gerçeği artık açıkça ortaya çıkmıştı. Fransız halkına ve barış taraftarı herkese davranışlarımız, barış içinde yaşamayı arzu ettiğimizi, fakat Fransız sömürgecilerinin bizi ısrarla savaşa kışkırttıklarını kanıtlayacak nitelikteydi. İşte bu nedenle Halk Direnme Savaşı, Fransa'da ve ^[sayfa 254] bütün kitleler arasında sempati ve yardım duyguları yarattı.

Partimizin direnme politikası, halkın saldırganlara duyduğu öfkenin doruğuna varmış olması dolayısıyla, gayet kesindi. Bundan ötürüdür ki, Başkan Ho'nun direnme savaşına devam arzusu üzerine ordu ve halk, hiçbir güçlük ve fedakarlıktan kaçınmadı. Bütün halk tek vücut olup, direnme savaşına devam ederek mutlak zafere ulaşmaya ve saldırganları yok etmeye kararlıydı.

Direnme Savaşı aslında, milli demokratik devrimin halkımız tarafından silahlı mücadele biçiminde devam ettirilmesidir. Dolayı-

sıyla direnme savaşının yönetiminde milli demokratik devrime sıkı sıkıya bağlı kalmak çok önemli bir sorundu. Vietnam aslen bir sömürge ve yarı-feodal bir ülkeydi. Toplumumuz Ağustos Devriminden sonra çok büyük değişikliklere uğradı. Ağustos Devrimiyle emperyalist bir yönetim yıkılmışı. Kralın ve mandarinlerin iktidarı, feodal toprak ağalığı sınıfının en gerici kesimini temsil eden emperyalist uşakları devrılmışti. Fakat bu sınıf toplumumuzdan tamamiyle silinememişti ve toprak sorunu da, ancak yarı yarıya çözümlenmişti

Sömürgeci Fransız orduları saldırgan savaşı yeniden kıskırttılar. Ülkemiz halkı ile emperyalizm arasındaki aykırılık, en kesin bir biçimde tekrardan ortaya çıktı. Bu saldırgan düşman kimdi? Şüphesiz Fransız emperyalistleri ilk önceleri Fransız Hükümetinde ilerleme gösteren değişiklikler olması ve taktik sorunu dolayısıyla. düşmanı, gerici Fransız sömürgeciler diye adlandırdık. Fakat sonradan, özellikle 1947'den itibaren, Fransız Hükümeti gericeleşti ve saldırganların, bütün halkın düşmanı olan ve ülkemizi işgal etmekte bulunan Fransız emperyalistleri oldukları açıkça belirdi. Bu durumda ulusal etmen çok büyük önem kazandı. Fransız emperyalizmine karşı [sayfa 255] savaşmak için bütün devrimcileri birleştirip, Birleşik Ulusal Cepheyi güçlendirmek gerekti. Partimiz halkı birleştirmek konusunda büyük başarı kazandı. Başkan Ho Chi Minh'in ortaya attığı slogan: "Birlik, birlik, geniş birlik; başarı, başarı ve büyük başarı" gerçekleşti. Ülkemizdeki anti-emperyalist Birleşik Ulusal Cephe, sömürge ülkeleri için bir model teşkil edebilecek kadar geniş bir cepheydi.

Komünist Partisinin önderliği alındaki bağımsızlık devrimimiz. hiçbir zaman demokratik bir devrim olma yolundan sapmadı. Anti-emperyalist ve anti-feodal amaçlarımız yanyana ilerlemelerine rağmen anti-emperyalizme daha büyük önem veriliyordu. Vietnam az gelişmiş bir tarım ülkesiydi ve halkın büyük bir kısmını köylüler teşkil ediyordu. Devrimi yöneten işçi sınıfı olduğu halde, anti-emperyalist ve anti-feodal ruhla dolu köylüler de büyük bir güçtü. Ayrıca Direnme Savaşı sırasında askeri bölgelerimiz şehir dışında, köylerin yakınlarında idi. Böylelikle gerilla savaşında, şehirdeki düşmanlar, dışardan çevirip, şehri özgürlüğüne kavuşturma yoluna gidiyorduk. Dolayısıyla köylü sorunu büsbütün önem kazanıyordu ve anti-feodal yönde Direnme Savaşının başarısına güç katıyordu.

Direnme Savaşı sırasında Partimiz anti-feodal sorunu, köylüyü

seferber ederek nasıl çözdü? Ağustos Devriminde Kral ve mandarinler iktidarı yıkıldıktan sonra, bazı vatan hainleri cezalandırılmış ve toprakları köylüye dağıtılmıştı. Sömürgecilerin toprakları da geçici olarak köylüye dağıtıldı. Fransız emperyalistlerinin ülkemizi yeniden istila etmelerinden sonra, emperyalistlerle feodal toprak ağalığı sınıfının en gerici kesimi arasındaki gizli anlaşmalar büsbütün ortaya çıktı. Toplumumuzda en büyük çelişki, ulusumuz ve halkımızla Fransız emperyalistleri ve onların uşakları olan gerici feodalistler ^[sayfa 256] arasında idi. Bu yüzden biz, “gerici sömürgecileri ve vatan hainlerini imha” diye bir slogan ileri sürdük. Bunun sonucunda da, Direnme Savaşının daha ilk yıllarında, toprak ağası sınıfının en gerici kesiminden bazı kimseler, kukla idareciler ve vatan hainlerine karşı girilen bazı eylemlerle yok edildiler. Bunların ve arazilerinde bulunmayan toprak ağalarının da toprakları köylüye dağıtıldı. Böylelikle pratikte anti-feodal görev de yerine getirildi. Bununla birlikte, Direnme Savaşının ilk yıllarında daha 1941’de, ulusal kurtuluş devriminin gerçek anlamı, zihinlerimizdeki ve politikamızdaki bulanık anlayış dolayısıyla, anti-feodal görev ihmal edilmiş ve köylü sorununun önemi küçümsenmişti. Ancak 1949 -1950 yıllarında bu soruna daha belirli bir yön verilebildi. 1952-53 yıllarında da Parti, kitleleri toprak kiralannın azaltılması için seferber edip, toprak reformuna girişti. Slogan, “toprağı işleyene toprak” idi. Böylelikle milyonlarca köylüde direnme ruhu kuvvetle uyandı, işçi-köylü ittifakı güçlendi, Ulusal Birleşik Cephe, İdare ve Ordu daha sağlamlaştı, direnme eylemleri şiddetlendi. Toprak reformunda bazı hatalar vardı, fakat bu hatalar barışın sağlanmasından sonra işlendiğinden, Direnme Savaşını herhangi bir şekilde etkilememiştir. Şunu da eklemeliyiz ki, toprak reformu sadece Kuzeyde değil, Güneyde de yapıldı ve 1951’den sonra köylüye toprak dağıtıldı. Toprak reformunun Direnme Savaşı sırasında başlatılması, Partimizin yaratıcı niteliğinden doğan, yerinde bir politikaydı.

Geriye bakacak olursak, Partinin Direnme Savaşı sırasında genel olarak millî demokratik devrime bağlı kaldığını görürüz. Bu sayede halkı “halk savaşına girişmek” için harekete geçirmeyi ve saldırganların hakkından gelmek üzere halkın çok büyük gücünden yararlanmayı başardık.

Direnme Savaşına giriştiğimizde, Parti gerek bizim, ^[sayfa 257] gerekse düşmanın zayıf noktalarını tespit etti ve stratejimizi kararlaştır-

tırmak üzere güçlerin denliğini ve düşmanın stratejik planlarını inceledi. Düşman, II. Dünya Savaşından sonra zayıflamış olan bir emperyalist devlet olmakla birlikte, bize oranla yine güçlüydü. Ayrıca saldırgan savaşlarda tecrübeli, en modern silahlarla donatılmış ve geniş tahsisatlı bir orduya sahipti. Zayıf noktası, savaşında, haksız oluşuydu. Sonuç olarak içten bölünmüştü, kendi halkı tarafından desteklenmiyor ve dünya kamuoyunun sempatisini sağlayamıyordu. Ordusu başlangıçta kuvvetliydi ama, savaş azmi azaldıkça azalıyordu. Fransız emperyalizminin; sınırlı insan gücü ve para, yürüttüğü çirkin savaşın kendi halkı tarafından mahkum edilmesi gibi, başka zayıf noktaları ve güçlükleri de vardı.

Bize gelince. Ülkemiz bağımsızlığını yeni kazanmış, aslen yarıfeodal bir sömürge ülkesiydi. Dolayısıyla her alanda henüz yeteri kadar güçlenmemiştik. Ekonomimiz, geri kalmış bir tarım ekonomisi idi. Ordumuz, modası geçmiş ve yetersiz silahlara sahip, tecrübesiz gerilla birliklerinden ibaretti. Tahsisatımız çok az ve kadrolarımız tecrübeden yoksundu. Bütün gücümüz, Direnme Savaşında haklı oluşumuzdan geliyordu. Bu nedenle bütün halkı birleştirmeyi başardık. Halkımız ve ordumuz düşmanla çarpışmalarında her zaman fedakarlık duygularıyla doluydu ve bütün dünya halklarının sempatisini ve desteğini kazanmışlardı.

İşte bütün bunlar, Direnme Savaşında iki tarafın belli başlı özellikleri idi. Bunlar bizim zayıf olduğumuz yönlerde düşmanın güçlü, bizim güçlü olduğumuz yerlerde düşmanın zayıf olduğunu gösterdi. Ne var ki, düşmanın güçlü yönleri gelip geçiciydi. Bizimkiler ise temel noktaları. [sayfa 258]

Yukarıda sözü edilen özelliklere bağlı olarak, **düşmanın stratejik ilkesi süratli hücum, süratli başarı idi.** Savaş ne kadar sü-rüncemede kalırsa güçlü yönleri o kadar azalacak, zayıf yönleri o kadar zayıflayacaktı. Bu stratejik ilke, Fransız emperyalistlerinin II. Dünya Savaşından sonra azalmış olan belirli sayıdaki kuvvetlerinin çok aleyhineydi. Sonuç olarak ülkemizi istila edebilmek için ani saldırıp, süratli başarı kazanma planının yanısıra, ülkede adım adım ilerlemeye, hatta bu arada zaman kazanıp, daha fazla kuvvetlene-bilmek için bizimle müzakereleri bir arada yürütmeye zorunluydular. Zayıf noktalarının ortaya çıkardığı birçok güçlüklerle rağmen en ufak bir fırsatta, düşman, süratli başarı peşinde ani saldırılarda bulunuyordu. Savaşın başlarından itibaren Fransız sömürgecilerin bütün

amacı, işgal ve “pasifikasyon”un bir hafta içinde tamamlanmasıydı. Bütün halkı kapsayan savaş başladı. Şehirlerdeki başlıca kuvvetlerimizi silme teşebbüsü başarısızlığa uğrayınca, güçlerini tekrar biraraya toplayıp, Viet Bac’da lider organlarımızı ve kuvvetlerimizi yok etmek üzere taarruza geçtiler. Viet Bac taarruzu başarısızlığa uğratıldı, düşman savaşı sürdürüp, gerisinde kalan bölgeleri sindirme yolunu seçti. Fakat bu arada, “ani saldırı, çabuk başarı” ilkesinde de vazgeçmemişti. Generallerin yerlerinin tekrar tekrar değiştirilmesi, özellikle General Navarre’ın Hindiçini’ye gönderilmesi, saldırgan savaşı kısa bir süre içinde sona erdirmek üzere, kesin darbeler vurmaya amaçlamaktaydı. Düşmanın ve kendimizin zayıf ve kuvvetli noktalarını gözönüne alarak, Partimiz, uzun süreli bir Direnme Savaşı yapma kararına vardı. Geçici olarak üstün durumda olan düşman kuvvetlerine karşı halkımız ani darbelerde bulunamazdı. Bu yüzden, kendi eksikliklerimizi tamamlayabilmemiz ve düşmanın daha zayıf düşmesi için zamana ihtiyaç vardı. Seferberliğe geçip [sayfa 259] örgütlenmek ve direnme güçlerini teşvik etmek, düşman kuvvetlerini yormak, zayıf ile güçlünün yerlerini değiştirmek her saniye daha çok bizden yana olan dünya kamuoyunun desteğini kazanıp, zafere ulaşmak için yine zamana ihtiyaç vardı.

Uzun süreli bir devrimci savaşın genel kanunu, üç aşamalı olmasıdır: Savunma, denge ve karşı taarruz. Direnme Savaşımız da temelinde ana hatlarıyla bu kanunu izledi. Şüphesiz savaş, alanında görünen yönüyle gerçek, daha canlı ve daha karmaşıktı. Uzun süreli savaş kılavuz ilkesini uygulayarak düşman askerlerini yıpratmak ve denetim altına almak için bir süre savaştıktan sonra, kuvvetlerimizi korumak ve köylerdeki üslerimizi savunmak amacıyla, şehirlerden köylere doğru stratejik bir geri çekilme yaptık. Viet Bac’da düşman saldırısının yenilgiye uğramasından sonra durum gittikçe dengelendi. 1950’den sonra yerel karşı-saldırı hareketleri başarıyla yürütülmeye başlandı ve kuzey cephesinde inisiyatif bizim elimize geçti. 1954 başlarındaki Dien Bien Fu harekâtı, Direnme Savaşını büyük bir başarıyla sonuçlandıran bir karşı-saldırıydı.

Herkesin uzun süreli savaş kılavuz ilkesini kavramasını mümkün kılmak, sadece askeri ve ekonomik bir örgütlenme sorunu değil, Parti içinde ve halk arasında Direnme Savaşı yıllarında birçok kereler ortaya çıkan hatalı eğilimlerle mücadele ve ideolojik eğitim süreciydi. Bu hatalı eğilimler, ülkemizin küçük, nüfusumuzun az,

ekonomimizin geri ve silahlı kuvvetlerimizin genç ve zayıf olmasından dolayı, değil uzun süreli bir Direnme Savaşı yürütmek, düşmanın karşısına bile çıkamayacağımızı iddia eden bozguncuların eğilimleri idi. Bunlar subjektivizmi, sabırsızlık, Direnme Savaşının başlarında temel gücümüzü korumak için kuvvetlerini geri çekmeye yanaşmayan birkaç bölgenin harekât planlarında, öznel ve ^[sayfa 260] nesnel koşulların elvermediği bir sırada, 1950’de ortaya atılan genel karşı-saldın planında görülen hızlı kazanma isteği idi.

Parti bu hatalı eğilimleri düzeltmek ve halkı eğitmek için elinden geleni yaptı. Halkın, güçlüklerimizi ve avantajlarımızı açıkça görmesini ve bütün halkın savaş azmine sıkı sıkıya bağlı kalmasını sağladı. Trung Chinh yoldaşın yazdığı “**Direnme Savaşı Kazanacaktır**” adlı kitapçık Direnme Savaşı çizgisinin ve Parti politikasının tam olarak kavranışına önemli katkıda bulundu. Burada, Merkez Komitesinin birinci toplantısında alınan ve bütün Partiye, “Direnme Savaşının uzun ve zorlu bir mücadele olduğunu” ve “sadece kendi güçlerimize dayanabileceğimizi” hatırlatan kararların büyük etkisi üzerinde durmak gerekir. Partideki ve Ordudaki yenileme kampanyaları ve Merkez Komitesinin talimatına uygun olarak yürütülen halk arasında propaganda eylemi, halkın uzun Direnme Savaşını yürütme azmini pekiştirdi, sonunda zafere ulaşacaklarına olan inçançlarını artırdı, ve uzun süreli, ve kendi güçlerine dayanan Direnme Savaşı kılavuz ilkelerinin, kitlelerin bilincine derinlemesine nüfuz etmesini mümkün kıldı.

Uzun süreli bir Direnme Savaşı yapmak için, **kendi kendine güven** duygusunu yüceltmek zorundaydık. Direnmenin ilk yılları sırasında halkımız, her yandan kuşatılmış bir halde mücadele etmek zorunda kaldı. Bu durumda, kendi kendine güven, hayati bir sorundu. Halkımızın düşmanla başa çıkmak için kendi güçlerine dayanmaktan başka çıkar yolu yoktu. Kendi kendine güven duygusunu yücelterek askerlerimiz, halkın üzerindeki yükü hafifletmek amacıyla malzemelerini savaş alanlarında elde ettiler, silahlanmak için düşmanın silahlarını ele geçirdiler, cephane konusunda tutumlu davrandılar, dayanıklılıklarını geliştirdiler, güçlükleri yendiler, üretimde ^[sayfa 261] görev aldılar. İhtiyaçlarını asgariye indirdiler. Halkımız, kendilerinin ve cephenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, geri hatlarımızı güçlendirmek, direnme ekonomisini geliştirmek için çaba gösterdi. Halka başlıca ürünleri sağlamak amacıyla üretimi her ba-

kımdan arttırdık ve düşmanın ekonomik ablukasına karşı mücadele ettik. Geniş, el değmemiş topraklar, besin maddeleri üretimini artırmak için ekilmeye başlandı. Askerlere silah sağlamak için çok sayıda silah fabrikası kuruldu. Özellikle, Beşinci Bölge ve Nam Bo'daki halk ve askerler, kendi kendine güven duygusunu büyük çapta arttırdılar. Direnme Savaşını son derece güç şartlar altında devam ettirmek için, ihtiyaçlarını kendi kendilerine sağlama konusunda büyük başarılar kazandılar.

Uluslararası durum lehimize olarak değiştiğinde, bununla birlikte hâlâ birçok güçlüklerle karşılaştığımız sıralarda, Partide ve halk arasında bir bekleme ve dış yardımlara güvenme psikolojisi doğmaya başladı. Bundan dolayı, bir yandan halkı uzun bir Direnme Savaşına hazırlamaya devam ederken Parti, kendi kendimize güven duygusunu güçlendirmeye ve uluslararası dayanışma ve desteğin önemli olduğunu, fakat ancak kendi güçlerimize dayanarak halkımızın kurtuluş mücadelesinin zaferini güven altına alabileceğimizi anlamaya dikkat etti.

Direnme Savaşını başarıya ulaştırmak için, sadece doğru bir stratejik kılavuz ilkeye sahip olmak yeterli değildi. Bu ilkeyi doğru bir şekilde uygulamak için uygun bir savaşıma kılavuz ilkesi gerekliydi. Genel olarak Direnme Savaşımız, giderek düzenli savaşa, gerilla savaşımdan kısmen siperlere dayanan hareketli savaşa doğru ilerleyen bir savaştı. Temelde genel kanunu kavramıştık, bundan dolayı zafere ulaştık. Ancak bunu başlangıçta değil, bütün bir savaş içinde, deneme ve pişme sürecinden sonra tam olarak kavrayabildik. [sayfa 262]

Direnme savaşında, **gerilla mücadelesi** son derece önemli bir rol oynadı. Gerilla savaşı halk yığınlarının, çok daha iyi donatıma ve tekniğe sahip olan saldırgan bir orduya karşı çıkan, zayıf ve kötü donatılmış bir halkın savaşıma biçimidir. Modern silahlar karşısında zafere ulaşmak için halkın kahramanlığına güvenir. Düşman güçlü olduğu zaman onunla karşılaşmaktan kaçınır, zayıf olduğu zaman düşmana saldırır. Bir an gelir, etrafa dağılır; bir an gelir bütün kuvvetler bir araya gelir; bir an gelir, geri çekilir; bir an gelir, düşmana saldırıp yok eder. Her yerde düşmanla savaşmaya karardır. Düşman nereye giderse gitsin, kendisine darbeyi vuran, maneviyatını bozup, kuvvetlerini tüketen silahlı bir halk tarafından kuşatılmıştır. Devrimci savaşta, böyle savaşılır. Düşmanı yıpratmak için etrafa dağılan

birliklere ek olarak, düşmanı yok etmek için belirli bir yerde ve belirli bir zamanda saldırıda üstünlük sağlamak için, olumlu şartlar altında büyük çapta silahlı kuvveti bir araya toplamak gerekir. Çok sayıdaki küçük savaşlarda elde edilen başarılar, zamanla azar azar kendi kuvvetlerimizi güçlendirirken, düşmanın insan gücünü iyice yıpratır. Savaşın temel hedefi, düşmanın insan gücünün yok edilmesi olmalıdır. Kendi insan gücümüz, belirli bir yeri elde tutmak veya işgal etmek için tüketilmemelidir. Ancak böylelikle bütün düşman kuvvetlerini temizlemek ve ülkemizi kurtarmak için gerekli şartlar yaratılabilir.

Gerilla savaşı, hiç şüphesiz direnme savaşımızın niteliğine uygun bir savaşıma biçimiymişti. Direnmenin ilk döneminde, ülkemizde düzenli savaş yoktu ve olamazdı, sadece gerilla eylemleri vardı. Direnme Savaşı, Güney Vietnam'da başladığı zaman, planımız gerilla savaşı yapmaktı ve pratikte de gerilla savaşı biçimlendi. Fakat bütün ulusu kapsayan Direnme Savaşı patlak verdiğinde, temel olarak gerilla savaşı yapma politikası açıkça ortaya [sayfa 263] konmadı. 1947 sonbaharının başlangıcında Parti Merkez Komitesi, işgal altında olan bütün bölgelerde gerilla savaşının başlatılması ve yayılması kararını aldı. Temel kuvvetlerimizin bir kısmı, halk arasında propaganda yapmak, üslerimizi savunmak ve gerilla savaşını yoğunlaştırmak için düşmanın gerilerine kadar sızan, ayrı ayrı hareket eden bağımsız bölüklere ayrıldı. Bağımsız bölüklerin yanısıra, bir yerde toplanan taburlar politikası, gerilla savaşının yönteminde çok başarılı bir tecrübeydi. Gerilla eylemleri yoğunlaştıkça ve geniş bir alana yayıldıkça, düşmanın geri hatlarının birçoğu bizim ileri hatlarımız halini aldı.

Gittikçe yaygınlaşan gerilla eylemlerimizle başa çıkmak için düşman gittikçe daha büyük silahlı kuvvetlerle yapılan temizlik hareketine girişti. Bu hareketlerin hedefi, direnme güçlerimizi ezme ve geri hatlarımızı "pasifleştirmek" için gerilla birliklerimizi yok etmek, siyasal üslerimizi ve ürünlerimizi mahvetmek ve mallarımızı yağmalamaktı. Bundan dolayı temizlik hareketi ve karşı-temizlik hareketi düşmanın geri hatlarındaki başlıca gerilla savaşı biçimini aldı. Karşı-temizlik hareketleri yoluyla halkımız, güçlükler karşısındaki dayanıklılıklarını ve kahramanca mücadele ruhunu kuvvetlendirerek çok çeşitli savaşıma biçimleri yarattı. Düşmanın geri hatlarındaki gerilla eylemlerini korumak ve daha da yaygınlaştırmak için, Partimiz,

siyasal ve ekonomik mücadelenin, askeri mücadeleyle birlikte götürülmesini çok akıllıca yürüttü. Partimiz, halkı silahlı mücadeleye sokmak, kuvvetlerimizi geliştirmek, düşman kuvvetlerini yıpratmak ve yok etmek, geçici olarak işgal altında bulunan bölgeleri, gerilla bölgeleri yahut da daha sonra kendi üslerimiz haline çevirmek ve ortaya çıkan elverişli fırsatlardan yararlanmak için büyük çaba harcadı.

Güç bir durumla karşılaştığında Partimiz hareketi tam ^[sayfa 264] zamanında durdurarak, kuvvetlerimizi korudu ve üslerimizi güvenlik altına aldı. Düşmanın gerilerindeki gerilla eylemleri halkımızın sağlam iradesinin ve büyük cesaretinin en yüksek ifadesi ve aynı zamanda Partinin ehil önderliğinin bir kanıtıydı. Stratejik açıdan, gerilla savaşı, düşmana büyük güçlükler yaratarak ve büyük kayıplar verdirerek onu yıpratır. Düşmanın büyük insan gücünü yok etmek ve toprağı kurtarmak için, gerilla savaşı daha ilerideki aşamalarında hareketli savaşa dönüşmelidir. Direnme Savaşımız uzun bir devrimci savaş olduğundan, gerilla savaşı hareketli savaşa dönüşebilirdi ve dönüşmek zorundaydı. Gerilla eylemleri yoluyla, ilk önce küçük birliklerle, daha sonra büyük birliklerle savaşarak, dağınık savaştan toplu savaşa doğru ilerleyerek, askeri gücümüz. gittikçe biçimlendi. Gerilla savaşı gittikçe, hareketli-düzenli savaş ilkelerinin ortaya çıktığı ve geliştiği, fakat hâlâ gerilla niteliği taşımaya devam ettiği bir savaş biçimi halini aldı. Hareketli savaş, toplu kuvvetlerin, nispeten büyük kuvvetlerin bir araya toplandığı ve nispeten geniş bir alanda eylemde bulunduğu, düzenli ordunun savaşıma biçimidir. Hareketli savaşta düzenli ordu, insan gücünü yok etmek amacıyla, düşmana, nispeten savunmasız olduğu yerden vurur. Düşmanın elinde olan bölgelerde derinlemesine ilerler, sonra hızla geri çekilir. Büyük çapta dinamizme, insiyatife, hareketliliğe ve yeni durumlar karşısında süratle karar alma yeteneğine sahiptir. Direnme Savaşı devam ettikçe, hareketli savaşın stratejik rolü her geçen gün daha büyük önem kazandı. Hareketli savaşın hedefi, kendi kuvvetlerimizi geliştirmek için gittikçe daha çok sayıda düşman kuvvetini yok etmektir. Öte yandan gerilla savaşının görevi, düşman yedeklerini yıpratmak ve yok etmektir. Bundan dolayı, hareketli savaş, yok etme savaşı ile birlikte yürütülmek zorundaydı. Ancak düşmanın insan gücünü yok ederek büyük saldırılara ^[sayfa 265] karşı koyabilir, geri hatlarımızı ve üslerimizi güvenlik altına alabilir, harekât sırasında insiyatifi ele geçirebilir ve gittikçe daha çok düşman kuvvetini

temizleyebilirdik. Ancak bu şekilde. gittikçe daha geniş alanları ardına kurtarabilir ve zamanla düşmanın bütün silahlı kuvvetlerini mahvetmeyi ve tüm ülkemizi kurtarmayı başarabilirdik.

Zamanla, gerilla savaşı hareketli savaşa geçiş kılavuz ilkesini uygulayarak, başlangıçtan itibaren, gerilla birliklerimiz içinde, ayrı olarak hareket eden bir kısmın yanısıra, yoğun eylem gösteren diğer bir kısım vardı ve bu, hareketli savaşın ilk tohumlarını taşıyordu. 1947'de, aynı hareket eden bağımsız bölükler ve toplu taburlar planıyla birlikte, daha yoğun savaşa, giderek hareketli savaşa geçtik. 1948'de, bir veya birkaç taburun katıldığı, nispeten büyük baskınlar yaptık ve tuzaklar kurduk. 1949'da sadece Kuzeyde değil, diğer savaş alanlarında da küçük hareketler başlattık. 1950'den itibaren, siper savaşı gittikçe yayılırken, hareketli savaşın kuzey cephesinde en önemli rolü oynamasını sağlamak üzere daha büyük çapta hareketlere giriştik. Bu gerçek, Dien Bien Fu harekâtında kendini açıkça ortaya koydu.

Gerilla savaşı üremelidir diyorduk. Yaşamak ve gelişmek için, gerilla savaşının hareketli savaşa doğru ilerlemesi gerekir. Bu, genel bir kanundur. Direnme savaşımızın somut koşulları içinde, gerilla savaşı olmaksızın hareketli savaş mümkün değildi. Ancak, gerilla savaşı hareketli savaşa doğru gelişmediği takdirde, sadece düşmanın insan gücünü yok etme stratejik hedefi gerçekleştirilemez kalmaz, gerilla eylemleri bile korunamaz ve yaygınlaşmazdı. Gerilla savaşını hareketli savaşa doğru geliştirmek gereklidir demek, gerilla savaşını bir yana itmek değil, geniş bir alana yayılan gerilla eylemlerinden zamanla düzenli ordu birliklerinin doğması ve bunların ^[sayfa 266] hareketli savaşı yürütebildikleri ve temel kuvvetin yanısıra, her zaman çok sayıda gerillacının ve gerilla eyleminin bulunması gerekir demektir.

Gerilla savaşı cephesinde bir defa hareketli savaş başladı mı, direnme savaşını ilerletmek, daha çok sayıda düşman kuvvetini yok etmek ve gittikçe daha büyük zaferler kazanmak için, bu iki savaş biçimi arasında yakın ve doğru bir uyum kurulması gerekir. Bu, savaşın yürütülmesinde diğer bir genel kanundur. Bir yandan düşmanın insan gücünü yıpratmak, büyük miktarda yok etmek ve bu başarılarla hareketli savaşı ilerletmek ve hareketli savaşla uyum sağlanması amacıyla hareketli savaşın getirdiği yeni, elverişli şartlardan tam anlamıyla yararlanmak için gerilla savaşı yaygınlaştırıl-

malıydı. Öte yandan düşmanın büyük çapta insan gücünü yoketmek ve aynı zamanda gerilla savaşının daha da yaygınlaştırılmasına uygun şartları yaratmak için, hareketli savaş hızlandırılmalıydı. Hareketli savaşın gelişmesi sırasında, siper savaşı, gelişmeye devam etti ve gittikçe daha önemli bir durum kazandı.

Savaşın yürütülmesi, savaş biçimleri arasında doğru bir orantıyı korumalıdır. Başlangıçta, gerilla savaşıyla yetinmek ve onu yaygınlaştırmak zorundaydık. Hareketli savaşın ortaya çıkmasıyla yeni bir aşamaya ulaşarak, başlıcası gerilla savaşı olmak üzere, iki biçim arasındaki uyuma sıkı sıkıya bağlı kaldık; bu sırada, hareketli savaş daha az önemliydi, ama gittikçe daha çok gelişmekteydi. Sonra yeni ve ileri bir aşama geldi; hareketli savaş, başlangıçta sadece bir cephede –bölgesel karşı saldırılar ortaya çıktı– sonra daha da geniş bir alanda birinci plana geçti.

Kurtuluş savaşı eyleminde, bazı savaş alanlarında sayısız güçlüklerle karşılaştık, çünkü gerilla savaşını, hareketli savaşa doğru ilerletmek konusunda kararlı değildik; [sayfa 267] diğer savaş alanlarında, hareketli savaşı hızlandırmada gösterilen acelecilik, gerilla savaşı üzerinde kötü bir etki yaptı ve hareketli savaş da güçlüklerle karşılaştı. “Genel karşı-saldırıya hazırlık” sloganı ortaya atıldığında, bu durum nispeten yaygındı, ancak bir gün sonra düzeltildi. Genel olarak, denemeler ve sınamalardan geçerek, önderliğimiz, yukarıda sözü edilen orantıyı korumayı bildi ve bundan dolayı başarı kazandı. Hoa Binh harekâtı, kuzey cephesinde gerilla savaşıyla, hareketli savaş arasındaki uyumun bir örneğiydi. Dien Bien Fu harekâtı ve 1953-1954 sonbahar-kış harekâtı, hareketli savaşla gerilla savaşı arasında, yüzyüze savaşla düşmanın geri hatlarındaki eylem arasında, bütün ülkedeki ana savaş alanı ile birleşik savaş alanları arasındaki işbirliğinin başarılı örnekleridir.

Gerilla savaşı ve hareketli savaş biçimleriyle ve düşmanın içinde bulunduğu şartlarla bizim kuvvetimize bağlı olarak, gücün ve topografyanın biçimlendirilmesiyle, savaş cephelerinde düşman denetimi altındaki bölgelerle içiçe olan, birbirini kesen ve çevreleyen özgür bölgeler ortaya çıktı. Düşman denetimi altında olan bölgelerde, gerilla bölgeleri ve gerilla üsleri de vardı. Bunlar da içiçe, birbirini kesen ve çevreleyen bir durumdaydı. Savaşın gelişme süreci, geniş alanların, sonra Kuzey’in kurtarılmasına doğru ilerleyerek, özgür bölgelerin ve gerilla alanlarının gittikçe genişletilmesi ve düşman

işgali altındaki bölgenin gittikçe daraltılması süreciydi.

Uzun süreli savaş stratejisinden ve gerilla savaşından zamanla, siper savaşını içine alan hareketli savaş biçimleriyle birlikte düzenli savaşa geçiş kılavuz ilkesi, ulusal kurtuluş savaşımızın son derece başarılı tecrübeleriydi. Bu tecrübeler, bir halk savaşının stratejisi ve taktikleri, halk savaşının askeri yönetimi sanatı, küçük, geri ve tarımsal bir ülkede Partimizin önderliği altında devrimci savaş sanatı idi. [sayfa 268]

Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında, ısrarla ve uzun bir direnme için üslerin kurulması, önemli bir stratejik sorun ve partimiz için yine çok başarılı bir tecrübe idi. Bu sorunu derinlemesine incelemek ve zengin deneyleri derlemek bizim için bir zorunluluktur.

Halkımızın kutsal Direnme Savaşı Ağustos Devriminin büyük görevini devam ettirmiştir. Sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş bayrağını açarak şunu kanıtlamıştır: **“Bugünkü uluslararası koşullar altında, işçi sınıfının önderliğinde bağımsızlık ve demokrasi için birleşen, zayıf ve küçük bir ulus bile bütün saldırgan kuvvetleri yenmek gücüne sahip olacaktır. Bu ulusal kurtuluş mücadelesi, mevcut koşullar altında, uzun süreli silahlı mücadele –uzun bir Direnme Savaşı– yoluyla başarıya ulaşabilir.”**

Halkımızın başarıya ulaşan Direnme Savaşı, gittikçe çözülen sömürgecilik sistemine ağır bir darbe indirmiş, böylelikle emperyalistlerin savaşı kışkırtıcı komplolarının bozulmasına ve dünya halkının barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadelelerine katkıda bulunmuştur. [sayfa 269]

Vo Nguyen Giap, **People’s War, People’s Army**, s. 88.112.

4. DEVİRİMCİ SAVAŞTA SİYASAL VE ASKERİ GÜÇLER Le Duan

Ağustos Devrimi, diğer ülkelerdeki halk devrimleri gibi, Gü-

ney Vietnamlı devrimcilere, her halk devriminin, zaferin güvenliği için gerek siyasal gerekse askeri güçleri kullanması gerektiğini öğretmiştir. Devrim; ezilen ve sömürülen kitlelerin ayaklanması niteliğinde olduğundan, iki gücü –siyasal ve askeri güçleri– ve iki mücadele biçimini –siyasal ve silahlı mücadeleyi– gerektiren devrimci hareketi kavrayabilmek için devrimci kitlelerin görüş açısını benimsemek ve bununla bağıntılı olarak, devrimci ortam olgunlaştığında, devrimin hücum edici tutumunu gerçekleştirmek gerekir.

Bunun aksine olarak, devrimci şiddet sadece silahlı mücadele olarak nitelendirilir, devrim ile karşı-devrim güçleri arasındaki ayrım yalnızca askeri yönden değerlendirilirse, kaçınılmaz yanlışlara düşülür: iki taraf ta devrimi küçümser ve kitleleri ayaklanma için harekete geçirmez, ya da ayaklanmaya girildikten sonra devrimi ilerletmek için taarruza geçmeye cesaret edemez veya bir kere silahlı mücadele çözüldükten sonra, bir savunma stratejisine düşmek kaçınılmaz olur.

1959-1960 yıllarında Amerikan emperyalistleri ve [sayfa 270] onların uşakları dehşet yaratmak ve kitle katliamını gerçekleştirebilmek için en barbarca faşist yollara başvurdukları sıralarda. Güney Vietnam'lı devrimciler düşmanın bir politik yenilgiyi kabullendiğini ve artık eskisi gibi hüküm süremeyeceğini sandılar. Bu arada halk ise artık düşmanın boyunduruğu altında yaşayamayacağını ve özgürlüklerine kavuşabilmek için baş kaldırıp, bir ölüm kalım savaşıma girişmenin gerektiğini iyice anlamıştı. Güney Vietnam halkı işte bu şartlar altında baş kaldırdı, çoğunlukla siyayal mücadele ile düşmanın baskısını kırdı, geniş kırsal alanları denetim altına aldı, iktidarı geri aldı, toprağı tekrardan dağıttı, “kendini yönetim komitelemi” kurdu ve özgürlük mücadelesi için halk savaşını geniş bir şekilde başlattı.

Güney Vietnam'da, geniş kırsal bölgenin şehirlere bağımlı olmayan tabii ekonomisi vardı ve halkı da tarıma bağılı apayrı bir köylü çoğunluğuydu. Dolayısıyla, şehirlerdeki saldırganlar ve onların uşakları bu kırsal bölgeler üzerinde sıkı bir denetim sağlayamamaktaydılar. Koşullar devrim için yeteri kadar olgunlaştığı zaman, kukla idarenin zayıfladığı ve bir krize düştüğü köylerin en zayıf noktaları teşkil etmesinin nedeni budur. Ve böylece süratle yerel ayaklanmalara girişme ve düşmanın iktidar mekanizmasını önemli ölçüde tahrip etme imkânı ortaya çıkar.

Geniş kırsal alanları kurtardıktan sonra halk, geniş ve güçlü silahlı kuvvetler kurdu, süratle etkili siyasal güçler örgütledi, devrimci hareketi bütün Güney Vietnam'da gayretle destekledi, siyasal ve askeri mücadeleye girişti, kesin bir taarruz durumuna geçti, düşmanın bütün siyasal ve askeri planlarını bozdu ve Güney Vietnam devrimini yürütmeye devam etti. O zamandan beri, **siyasal ve askerî mücadelenin sıkı işbirliği Güney Vietnam'daki devrim hareketinin temelini teşkil eder.** Bu, yeni-sömürgeciliğe karşı direnmek için en elverişli yoldu. Bu sadece [sayfa 271] ayaklanmalar sırasında değil, fakat Amerikan emperyalistlerine karşı girilen "özel savaşa" ve "sınırlı savaşa" da kullanılmıştır. Siyasal ve askerî mücadelelerin bu birliği; kırsal, şehrsel ve ormanlık bölgelerden oluşan üç stratejik alanda da güçler dengesine ve devrimin genel görevlerine uygun düşecek biçimde devam ettirildi. Geçmişteki; bütün ülkede gerçekleştirilen milli demokratik devrim gibi, şimdiki Güney Vietnam devriminin de başlıca gücü, işçiler ve köylüler ile ulusal birleşik cephenin kilit noktasını teşkil eden işçi sınıfının yönettiği işçi-köylü ittifakı idi. Bundan ötürü devrim, sadece kırsal alanlardaki devrimci güçlerle yetinemezdi. Aynı şekilde, şehirlerde de devrimci güçler teşkil edilmeli ve devrimci mücadelenin her iki alanda birlikte yürütülmesi gerekmektedir. Mücadele sırasında her iki alandaki devrimci mücadele sıkı bir işbirliği içerisinde, birbirlerini büyük ölçüde destekleyecek ve etkileyecek şekilde yürütülmüştü. Birkaç yıl önce kırsal bölgede ortaya çıkan devrimci ayaklanma, şehirlerdeki devrimci hareket üzerine etkisini kuvvetle hissettirebilseydi, şehir kitlelerinin mücadelesi bugün, kırsal bölgelerdeki ayaklanmalar için çok daha elverişli koşullar yaratabilir, halk savaşının yaygınlaşmasını mümkün kılabilirdi.

Şehir halkının son ateşli siyasal mücadeleleri düşmanın savaş alanlarındaki askeri eylemini durgunlaştırdı, bazen yavaşlattı veya ciddi bir şekilde altüst etti. Böylece devrimci silahlı kuvvetlerin saldırısına etkili bir şekilde yardımcı oldu. Öte yandan, Kurtuluş Birliklerinin düşmanın geri üslerine ve, şehir ve kasabalardaki gizli hücrelerine yaptıkları hücumlar gibi, savaş alanındaki askerî başarılar da şehirlerdeki devrimci hareketin gelişimini hızlandırdı. **Kısacası, Güney Vietnam Devrimi kırsal bölgelerde yerel ayaklanmalara girişmekte kitlelerin devrimci şiddetine başvurarak, gerek kırsal ve gerekse şehrsel alanlarda [sayfa 272] devrimci güçleri –as-**

keri ve siyasal güçler– örgütleyerek, düşmana askeri ve siyasî eylemlere karşı koyma tutumuna sıkı sıkıya bağlı kalarak ve kırsal, şehirselle ve ormanlık alanlardan oluşan üç stratejik bölgede düşmanın bütün siyasal ve askeri eylemlerini adım adım ezmek üzere düşman birlikleri arasında tahriklerde bulunarak tam bir zafere ulaşacak şekilde geliştirmiştir.

Le Duan, **Forward Under the Glorious Banner of the October Revolution**, Foreign Languages Publishing House, Hanoi, 1967.

Le Duan Lao Dong Partisinin (Vietnam İşçi Partisi) Birinci Sekreteridir.

5.

HALK SAVAŞINDA “ÖZ-SAVUNMA” MERKEZLERİ

Wilfred G. Burchett

“Öz-savunma” merkezleri kavramı, Vietnam halkının gerilla savaşına yaptığı sayısız katkılardan biridir. Bu onların “halk savaşı” anlayışlarının da ayrılmaz bir parçasıdır. Bu merkezler, tıpkı Vietnamlıların diğer birçok strateji ve taktikleri, özellikle Güney’de kullandıkları yöntemler, gibi, yabancı ülkelerde bilinmemekte ya da yanlış anlaşılmaktadır. Bunun sebeplerinden biri Güney Vietnamlıların savaşmaktan göz açıp da ellerine kâğıt kalem alacak kadar vakitleri olmayışıdır. “Öz-savunma”, geniş ölçüde [sayfa 273] bir Vietnam buluşu olup ilkin Fransızlara Karşı Direnme Savaşında kullanılmıştır. Güney’de o zamandan beri bu buluş bir hayli geliştirildi. Şehirlerdeki “Öz-savunma” buluşunun şerefi tamamen Güneye aittir. Fransızlara Karşı Direnme”de de şehirlerin kuşatılması aşamasına erişilmiş olmakla birlikte. Cenevre Antlaşmaları, şehirlere saldırma gereğini ortadan kaldırdı ve böylece bu iş, o zaman için, yarıda kalmış oldu. Şehirlerde yürütülen “Öz-savunma”, köylerde daha önce geliştirilmiş olan “öz-savunmanın” olgunlaştırılmış biçiminden başka bir şey değildir.

Devrimde Devrim? adlı kitabında Regis Debray, Bolivya ve Kolombiya’da öz-savunmanın başarısızlıklarını çözümlenmekte ve “bugün için, bir sistem ve bir gerçek olarak kendini-savunma tamamen iflas etmiş durumdadır.» sonucuna ulaşmaktadır. Ne var ki, bu yazanın kullandığı örnekler, bu iki ülkede, sadece siyasî-askerî durumdan değil, tüm olarak devrimci durum ve güçlerden de kopmuş savunma bölgelerine ait olduğu için, böyle genel sonuçlara ulaşmak için yeterli olmasalar gerektir. Güney Vietnam’da yürütülen öz-savunma ise son derece başarılı olmaktadır. Kurtarılmış köylerde öz-savunma birimleri kurulmasa ve sağlamlaştırılmış köylerin tümünün bir bütün haline getirilmesi gerçekleşmemiş olsaydı, direnme hareketi bugünkü aşamasına ulaşamaz, şehirlere saldırıya göze alamazdı. Öz-savunma kavramını bir yana atmak, doğrudan doğruya, devrimci güçleri, deneyden geçmiş ve hayatî önemi olduğunu kanıtlamış bir silahtan yoksun bırakmak anlamına gelir.

Güney Vietnamın halk savaşı anlayışı içinde öz-savunma birim ve bölgeleri yüzde yüz gerekli ve mantıklı bir aşama teşkil ediyorlar. Öz-savunma kavramı, silahlı mücadelenin siyasî ve demokratik yönüyle sıkı sıkıya ilişkili olduğu gibi, genel askerî-siyasî eylemlerin desteklenmesinde de ^[sayfa 274] son derece önemli bir rol oynamaktadır. Halkın yaratıcılığını uyandırarak, yeni teknikler, taktikler, hatta silahlar geliştirmesine yol açmakta ve bu uyanıklığın doruğuna ulaşmasıyla bütün bir ulus silaha sarılmaktadır. Öz-savunmanın daha bir, dolu yan etkileri ve faydaları da var.

Öz-savunmanın Güney Vietnam’a özgü bazı şartlar altında gelişmiş olduğu doğrudur. Bunlar arasında, karşı-gerilladan korunmak için köy “öz-savunma” birimlerinin kuruluşunu, “stratejik köylerin” çevresinde karşı-gerillayı püstürmek için bir takım kaleler kurup bu köyleri hükümete karşı bir takım “kaleler” haline getirmeyi ve buraların savunmasını, karşı-gerillaların “öz-savunmasına” yarayan silahlarla, hiç değilse bunların bir kısmına dayanarak başarmayı sayabiliriz. Doğru olan başka bir husus da, “öz-savunma” köylerinin ve bölgelerinin Fransızlara Karşı Direnme Savaşı sırasında geliştirildiği ve bir ulusun kurtuluş uğruna silaha sarıldığı her ülkeye uygun bir biçime sokulup, ufak tefek değişikliklerle, her yerde kullanılabilir oluşudur. Elde edilecek başarı bu savunma türünün yurt çapına yayılıp yayılmamasına bağlıdır; kararlı ve uzun dönemli bir mücadele için mümkün olan en geniş anlamıyla, halk hazırlanmış, bu-

nun için gerekli siyasî görev yerine getirilmiş olursa, başarı için sağlam bir dayanak da kurulmuş demektir. Öz savunma bölgeleri, ya oldukça geniş ya da tabii yönden korunmuş olmalı ve böylece savunma güçlerine o bölgede belli bir hareket yeteneği sağlamalı veya zaman zaman sığınıp manevraya girişmelerine olanak sağlayacak sağlam üs bölgeleriyle ilişkili bulunmalıdır.

Debray'nin verdiği örneklerin Güney Vietnam deneyi ile ilişkisi yoktur. Mesela Bolivya'da, o zamanki oligarşiyi devirmekte büyük bir rol oynamış olan kalay madencileri, sonradan kendilerine 15 km. uzunluğunda, 10 km. ^[sayfa 275] genişliğinde, nerdeyse başına buyruk bir yönetimi olan (otonom) ve sıkı savunulan bir bölge kurmuşlardı. Ancak, ülkenin diğer yerlerinden kopmuş olan bu bölge, hükümet kuvvetlerinin sinsi sinsi hazırlayıp nihayet 1965 Mayıs'ında, Amerikan eğitimi görmüş Ranger (Bekçi) paraşütçülerin de havadan destekledikleri bir saldırıyla hallaç pamuğuna çevrilmişti. Debray'nin böyle kopmuş bir "kendini-savunma" kavramına karşı tavrı takınması elbette doğrudur. Ancak, bu örneğe dayanarak vardığı sonuç, yani "kendini savunma, gerilla savaşını salt taktik düzeyine indirir ve dolayısıyla devrimci stratejik önemini ortadan kaldırır... halkı geçici olarak korumakla birlikte uzun dönemde tehlikeye atar." yargısı yanlıştır.

Bu şekilde savunulan köylerin tümü için gerekli silah donatımına sahip olduktan sonra Öz-savunma birliklerinin elini kolunu bağlayıp düşmanın gelmesini beklemesi ve düşman kendi köyüne girinceye kadar elini tetiğe değdirmemesi diye bir şey yoktur. Önce her köycükteki öz savunma eylemleri köy düzeyinde uyarlı, bütün bir biçime sokulur.⁴ Sonra da bölge düzeyinde ve köy öz savunma eylemleri arasında uyum ve bütünlük sağlanır. Her öz savunma birliğinin baş görevi kendi köycüğü ya da köyünün savunulması ve çevredeki düşman birliklerini zararsız hale getirmek olmakla birlikte, düşmanın geniş çapta saldırıları karşısında, yoketmek eylemlerini, baskınlarını v.s. UKC (Ulusal Kurtuluş Cephesi) bölge birlikleri ve UKC ordusu kuvvet kazandıkça onlarla işbirliği içinde yürütmeye başlamaktadır. Bu arada, öz-savunma birliklerinin, bölge birlikleri ve daha sonra düzenli ordu için eğitim merkezleri olarak, yani savaşa taze kan sağlayarak, başka bir hizmet daha görmekte olduklarını

⁴ Vietnam köylerinin çoğu dört ya da altı köycükten meydana gelmektedir, (ed.)

kaydedelim. [sayfa 276]

Sürekli bir gelişim içindedirler; her başarılı eylemden sonra eldeki silah sayısı artmaktadır. Düzenli kuvvetler, gelişmelerinin belli bir aşamasında, öz-savunma birliklerinin düşmandan aldığı silahların önce yansını, sonra da tamamının kendilerine verilmesini sağlamışlardır. Ancak, ağır makineli tüfekler ile bazukaları köylülere bırakıyorlar. Teknikler, taktikler ve işbirliği o dereceye kadar vardı ki bazı bölgelerdeki köycükler yeraltı yollarıyla birbirine bağlandılar...

Öz-savunma birimleri üyeleri “neden ve kimin için” sorularını kolaylıkla kavıyorlar. Görevleri ilk bakışta kendi evlerini ve tarlalarını korumaktan ibaretmiş gibi görünüyor. Öz-savunma birlikleri, kısa zamanda, bunun böyle olmadığını, düşmanı önce, gece ya da gündüz saldırılarından vazgeçirmeyi, olduğu yere mıhlamayı ve fırsatını bulur bulmaz, uyumlu eylemler zinciri içinde düşmanı püs-kürtmeyi ve böylece öz-savunma -bölgelerini bir gerilla bölgesi haline getirmeyi, buralarda, geceleri, denetimi tamamen elde bulundurmaya genellikle, gündüzleri de terk etmemeyi öğrendiler. Bazan, kuvveti yettiği takdirde. Saygon’a bağlı birlikler gündüzlere mahsus olmak üzere bu bölgelere nüfuz edebilirler. Durum gelişip de aralarında uyumlu eyleme girişme güçlerinin arttığını hissettikleri zaman, öz-savunma birliklerinin elbirliğiyle düşmanın mahallî kuvvetlerinin bölgeden süpürülüp atılabileceği, gerilla bölgesinin bir gerilla üs bölgesi haline getirilebileceği, bu bölgenin gündüz ve gece kendi denetimleri altında tutulabileceği ve düşmanın, sadece, ana kuvvetlerini kullanmak suretiyle bu bölgeye sızabileceği anlaşıldı. Öz-savunma birliklerinden UKC’ne katılma isteminde bulunduğu anda, düşmanın bölge ve il düzeyindeki üslerinin kuşatılması için yardım istendiğinde ve düşmanın süpürme eylemlerine karşı koyma ve saldırıya geçme çağrısı yapıldığında gönüllü sıkıntısı çekilmiyordu. Görüşler zamanla genişledi [sayfa 277] ve düşmanın ana kuvvetlerine karşı UKC ana kuvvetleri kurarak karşı çıkma ihtiyacı, özellikle Amerikan savaş birliklerinin katılmasından sonra, daha iyi anlaşıldı. Amerikan uçaklarının her saldırısı gönüllü sayısını arttırdı; bununla da yetinmeyenler uçakların üslendiği alanlara saldırmak için gönüllü yazılmağa başladılar. Tüfeklerle ve hafif otomatik silahlarla, uçaklara karşı çıkılamayacağı açıktır; öyleyse eri iyi yol uçaklar yerdeyken onlara saldırmaktı. Attıkları her adım açıkça doğru, açıkça kendilerinin, komşularının ve uluslarının çıkarına olduğu için, öz-savunma

birliklerinden tabii gerilla önderleri ve dev yürekli, üstün morali olan savaşçılar çıktı.

Aslında, öz-savunma birimleri, bütün UKC silahlı kuvvetleri yapısının dayandığı piramidin temelini teşkil etmektedir. Halk savaşının en somut ifadesi onlarda toplanmaktadır. Halktan gelen, halk için savaşan, halkın tayin ettiği insanlardan kuruludur bu birimler; silahlı kuvvetlerin daha demokratik bir biçimini ve direnme mücadelesinin zorladığı görevler için daha mükemmel bir örgüt biçimini akılda canlandırmak son derece güçtür. Bu birimler, modern ulaştırma sistemlerinin yokluğu ve hava ulaştırmasındaki Amerikan tekeli yüzünden hareket yeteneği eksik görünen UKC'nin bu eksikliğini kapatmaktadır. Amerikalılar, belli eylemler için, birliklerini, cephanelerini, yiyeceklerini, hatta sularını havadan yüzlerce kilometre öteye taşımak zorunda oldukları halde, öz-savunma kuvvetleri, Güney Vietnamın dört iklim yedi bucağına dağılmış, her Amerikan üssünü ya da karakolunu kuşatmış, kısa zamanda düşmanın tepesine binmeğe hazır, düşmanın gezgin kuvvetleriyle hemen savaşabilecek kadar donatım merkezlerine yakın bekleyip durmaktadırlar. Bölge halkının kendilerini sürekli olarak besleyip donatacaklarından emindirler. Bu halk çok defa kendi kanları, anaları, babalarıdır. Öz-savunma birimleri, Amerikan ana birliklerinin [sayfa 278] saldırısını bile karşılamayı, hiç değilse önemli ölçüde yavaşlatmayı başarmıştır. Maksat vakit kazanmak ve UKC kuvvetlerinin yetişerek kendileriyle uyumlu eylemler içine girmesini sağlamaktır. Gerekirse UKC'nin düzenli kuvvetleriyle de işbirliğine girilmektedir.

Wilfred G. Burchett'in, Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Ordusunun stratejisi ve tetkikleri üzerine yazmakta olduğu bir kitaptan alınmıştır.

6. FİLİPİNLER: HUKBALAHAP VE KİTLE İÇİNDEKİ DAYANAĞI

Huk, her biri 100 kadar askerden kurulu bölüklerden teşekkül

ediyordu. Her bölük takımlara ve mangalara bölünmüştü. Yukarı doğru gittikçe, iki bölük bir tabur, iki tabur bir alay ediyordu. Bu bakımdan düzenli bir orduya benziyorduk. Fakat bütün benzerlik bundan ibaretti.

Bölükte şu subaylar bulunuyordu: komutan, komutan yardımcısı, siyasî öğretmen, gereç subayı ve bir de haberalma subayı. Bu subaylar ile geleneksel bir ordudaki subaylar arasındaki fark, “Temel Yasa”nın⁵ başlangıç bölümünde belirtilmişti.

Japonlara karşı Halk Ordusu temel yasa ilkeleri arasında, subay er eşitliğini, birlik ve kardeşliği görüyoruz. Subaylar ile erleri eşit tutmak niçin gerekliydi? Çünkü bir ^[sayfa 279] devrimci orduyu, devrimciler kurar. Siyasî durumları aynı olduğuna göre, subayları ve erleri, yüksek ya da alçak, zengin ya da fakir diye sınıflandırmanın âlemi yoktu. Bunlar orduya, bir kazanç kapısı olduğu, ya da bir mevki kazanma yolu olduğu için değil, kurtuluş ve toplumsal özgürlük uğruna gelen insanlardı. Subay er eşitliği kurulduktan sonradır ki bütün ordu tek bir vücut haline gelebilir ve sonuna kadar yılmadan dövüşebilirdi.

“Dostluk ve birlik niçin zorunludur? Aynı siyasî iradeye sahip kişilere yoldaş denir. Yoldaşlar da birbirinin dostu olur. Arkadaşlık, dostluk, çok değerli bir erdemi, karşılıklı yardımı sağlar. Birlik kuvvettir. Birlik ne kadar sağlam olursa gücümüz de o kadar artacaktır. Savaş, kuvvetlerin boy ölçüşmesi demektir. Düşmanı yenmek için düşmandan kuvvetli olmalıyız. Kuvvetli olmak için birleşmeliyiz. Birleşmek için, uğruna birleştiğimiz bir siyasî emelimiz olmalıdır. Demek ki, subaylarımız ve erlerimiz birbirleriyle iyi geçinmeli, tek bir vücut halinde birleşmelidir. Bunu yaptıkları zaman demir gibi bir savaş gücü haline geliriz.”

“Temel Yasa”, sözü, döndürüp dolaştırıp dostluğa, yoldaşlığa getiriyordu. Huk içinde “astlık”, “üstlük” davası olmadığı için üyeler arasında bir uçurum bulunmuyordu.

“Birliklerimizin üyeleri devrimci yoldaşlardır... Hiç kimsenin diğerine aşağılayıcı bir söz söylemeğe hakkı yoktur, hiç kimse ötekine yukardan bakamaz, hiç kimse ötekine baskı yapamaz... Herkes toplantıda fikirlerini serbestçe söyler. Bir anlaşmazlık çıktığı za-

⁵ Devrimci ordunun özelliğini teşkil eden bazı temel ilkeleri öngören Huk belgesine bu ad verilmekteydi.

man, doğru fikir çoğunluğun fikridir, kabul edilir ve desteklenir. Herkes aynı kaderi bölüşür ve aynı güçlüğü göğüs gerer. Önderler askerlere örnek olurlar... Küfür, baskı ve kandırma yasaktır... Subaylar, asllarına karşı sevgi ve saygı içinde hareket etmelidir. Erleri kendilerinden daha önde görmelidirler. [sayfa 280] Deney alışverişi yapılmalıdır. Hatalarını eleştirmelidirler... Subaylar ile erler birdir. Ne subayların ne de erlerin bir üstünlükleri, bir ayrıcalıkları vardır.”

“Temel Yasa”nın aynı derecede önemli bir başka bölümünde de ordumuzla halk arasındaki ilişkilere değinilmiştir. Özetle belirttiğimiz kurallar, normal bir orduda asla düşünülüp uygulanamayacak cinstendir; çünkü normal bir orduda bunlar “talimname dışı” bir takım kurallar sayılır. Temel Yasadaki ifademiz şöyleydi:

“Devrimci bir ordu, halkı sevmekle ve korumakla kalmamalı, aynı zamanda onu temsil etmeli, ona layık olmalıdır. Halkın alın yazısını kendinin saymalıdır... Halkın çıkarları uğruna mücadele vermelidir. Her eyleminde, bu çıkarları gözetmelidir. Nerede olursa olsun halka yardım etmelidir. Bunları yaparsa halkın güvenini ve desteğini sağlar, her zaman yardım görür ve böylece düşmanı alteder.”

Bunlar bir takım boş sözler değil elbet. Bu sözleri bazı yardımcı ilkelerle somut hale getirdik:

“Halkın verdiği evleri temiz tutun... Konuşmalanızda dostça bir dil kullanın... Alış ve satışlarınızda adil davranın... Borç aldığımızı geri verin... Tahrip ettiğimiz şeylerin parasını ödeyin... Halka zarar verecek işleri yapmayın, yapmaktan kaçının.”

“Halkı ezen ve ona baskı yapan her türlü eylem yasaktır. Baskı, dayak ve küfür yasaktır. Irza geçmek ve soygun yasaktır. Bunlar devrimci bir orduya yakışacak eylemler değildir. Bunlar suçtur. Ordumuzda mutlak olarak yasaklanmış eylemlerdir.”

“Ordunun eylemlerine engel olmadığı takdirde, halka, çift sürmekte, ekimde, hasatta ve odun kesmekte yardımcı olun.”

“Halkın örgütlenmesinde ve kendi örgütlerini desteklemesinde ona yardımcı olun.” [sayfa 281]

Son olarak, halkla bütün ilişkilerimizde, bir yere girerken ya da ayrılırken, birlikte çalışırken ya da işbirliğine giriştiğimizde, askerlerimizin halka ortak amacımızı anlatmalarını şart koşuyorduk. Siyasal Öğretmen her bölükte dersler düzenliyor ve askerlerimiz derste öğrendiklerini, yani birlik ve mücadele bildirimizi her **barrioya**

(köye) iletiyordu.

Sonuna kadar sıkı bir mücadele verilmesini istiyorduk. Devrimci bir ordunun güçlülere ve yorgunluğa göğüs germesi gerektiğini belirtiyorduk:

“Devrimci bir ordu belli bir siyasî amacı gerçekleştirmek için mücadele eder. Mesela, Japonlara karşı dövüşmemizin sebebi, Japonları yenmek ve ulusal bağımsızlığımıza kavuşmaktır. Bu amaca ulaşmaya kadar mücadele durmayacaktır. Ancak, sonuna kadar dövüşmek ve mücadele etmekle bu amaca ulaşılabilir. Bir tek kişi bile kalsak mücadeleye devam etmeliyiz. Zafere ulaşmadan düşmanla anlaşma imzalamaya kalkmak devrime olan inancımızı yitirmemiz anlamını taşır, düşmana karşı küçük düşmemiz demektir. Boyun eğmek, ihanettir ve yüz kızartıcı suçlardandır.”

Her askerinin kendine çeki düzen vermesini ve demir bir disiplin altına girmesini istiyorduk. Dedığımız şuydu:

“Diğer ordularda, disiplinin sağlanması için belli ceza biçim ve tehditlerine başvurulur. Herkesin kurallara boyun eğmesi için zor kullanılır. Bu zor ne kadar zayıfsa ordunun disiplini de o kadar zayıf olur. Çünkü kurallara uyanlar, bu işi kendi irade ve gönülleriyle yapmazlar. Bu işi yapmaya zorlanırlar. Bu yüzden de, subaylar ortalktayken askerler kurallara uyuyor görünür, subaylar gözden kaybolunca disiplini filan unuturlar. Böyle bir disiplin hiç bir zaman kuvvetlenemez ve uzun süremez. Biz ise demir bir disiplini yaşatabiliriz. Çünkü bu iş bizde her üyenin bilincine ve kendi iradesine bırakılmıştır.” [sayfa 282]

Öz-disipline yardımcı olmak üzere, devrimci askerden “seviz istekte” bulunduk:

“1. Tedbirli davran, 2. Hızlı davran, 3. Silahlan koru. 4. Mallara dikkat et, 5. Her işi zamanında yap. 6. Düzgün ve tertipli ol, 7. Temiz ve sağlam ol, 8. Saygılı ol.”

Askerlere dayak, işkence ve hakareti kesinlikle yasaklıydık. Bunun yerine, askere görev ve amaçları anlatılacak, toplantılar ve ordu içi örgütlerle işlerin görülmesi sağlanacak, önderliğin gerekli olduğu, örneklerle, belirtilecektir, diyorduk. Üzerine en çok parmak bastığımız nokta, kuvvetlerimizi ve kararlılığımızı, halk kitlelerinden almış olduğumuz noktası idi.

“Temel Yasa” hem Savaş Talimnamesi hem de Hukbalahap Anayasası hizmetini görüyordu.⁶ Demokratik ordu ile halkın kenet-

lenmesine ait devrimci kavramları, üstüne direnme hareketini kurduğumuz temeli teşkil ediyordu. Bu öyle sağlam bir temeldi ki, Japonlar çekilip gittikten ve yerlerini Filipinlinin yeni düşmanlarına bıraktıktan çok sonra bile halkımız ona kabul gösteriyor ve destekliyordu...

Japonlara karşı silahlı mücadelemizi anlatmakla yetinmek, Hukbalahap hikâyesinin sadece yarısını anlatmak demek olacaktır. Halk direnme hareketinin başlıca merkezleri köylerde, sivil kitlelerin arındaydı... Filipin toprağında de facto (fiili) bir hükümet kurulmamıştı. Bu boşluğu, hükümeti halkın eline teslim etmek suretiyle, kapattık. ^[sayfa 283] Bunu, BUDC (Birleşmiş Köy Savunma Birlikleri) aracılığıyla yaptık...

O zamanlar daha BUDCH sözü yoktu. STB (**Sandatahang Tanod ng Bayan**, Yurt Savunma Birlikleri) deniliyordu. Bu, Birleşmiş cephe eylemimizin birinci dönemi sayılmalıdır. Adından da anlaşılacağı üzere, askerî yönleri olan, ordumuzla sıkı işbirliği içinde bulunan ve kendi silahlı muhafızlarına sahip olan BUDC, köylere, o güne kadar bilmedikleri bir gerçeği iletliyordu: demokratik hükümet. Yüzyıllar boyu süren **caciquism**'den sonra⁷ halka kendini yönetme fırsatı verilmiş oluyordu.

Büyük bir köyde, BUDC kurulunda 12 üye bulunurdu; küçük köylerde üye sayısı beşe inerdi. Yönetim örgütünün büyüklüğü ise, köyün büyüklüğüne ve o bölgedeki eylemlerimizin önemine bağlı olurdu. Üyeler arasında bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir sayman ve askere alma, haberalma, ulaştırma, haberleşme, eğitim, sağlık, tarım müdürleriyle bir polis şefi bulunurdu. Bazen bu görevlerden ikisi ya da üçü aynı üyede toplanıyordu.

Köydeki bütün görevlere seçimle geliniyordu. 18 yaşını geçmiş ve Japonlara yardımcı eylemi tespit edilmemiş her köylünün bir oyu vardı. Halka karşı işlenen suçların cezalarından biri de oy hakkının kaldırılmasıydı.

BUDC kurulları, sadece etki alanımızdaki bölgelerde kuru-

⁶ Hukbalahap, **Hukbo ng Bayan Laban sa Hapon** sözlerinin kısaltılmasıyla elde edilmiş olup, 29 Mart, 1942 de Filipinlerde kurulmuş olan Japonlara Karşı Halk Ordusu anlamına gelir. Hukbo Tagalog dilinde ordu demektir. Savaş sonrasında ordunun adı Hukbong Mapagpalaya ng Bayan yani Ulusal Kurtuluş Ordusu haline geldi.

⁷ İspanyol sömürge yönetimi sırasında kurulmuş ve Amerikan yönetimi sırasında da devam etmiş olan, merkezden tayin edilmiş bir çeşit yerel hükümet.

luyor; zamanla, b6l6klerimiz tarafından korunup savunulan gerilla b6lgeleri geline geliyordu buralar. Başka yerlerde, kurtarma demekleri, soygunlara karşı demekler gibi, hepsi de yeraltında çalışan 6rg6tler kuruyorduk. Çok zaman, d6şman 6rg6tlerinin içine sızıyor, y6netimlerini [sayfa 284] ele geçiriyor ve faydasız kuruluşlar haline getiriyorduk.

Savaş 6ncesindeki k6y birliklerinin g6l6 olduğu ve halkın 6rg6tl6 m6cadeleye alışık olduğu yerlerde, ta başından beri kitlenin tam desteğini sağlamış bulunuyorduk. Fakat birliklerimiz yeni bir b6lgeye girdikleri zaman çeşitli sorunların içinde buluyorduk kendimizi. Yabancı bir k6ye yaklaşırken, 6nce bir ilişki-eri g6nderiyor, halkın Japonlara karşı mı, taraftar mı olduğunu, kuklaların ve casusların bulunup bulunmadığını, k6y 6nderlerinin ne menem kişiler olduğunu 6ėrenmeėe çalışıyorduk. K6y Japonlara karşıysa, b6l6ė6m6z k6ye giriyor, ileri gelenleri topluyor ve Huk programını açıklayan konuşmalar yapıyordu. Sonra aynı işi b6t6n k6yl6n6n huzurunda yapıyorduk. B6yle k6yler hemen her zaman kolaylıkla 6rg6tleniyordu.

Kuklaların ve casusların bulunduğu bir k6ye girdiğimizde karşılaştığımız sorunlar tamamen farklıydı; Japon taraftan duygulara sahip bir k6yde de gene farklı sorunlarla karşı karşıya kalıyorduk; aynı durum, hareketli olduğumuz ve içindeki şartları bilmediğimiz bir k6ye girdiğimiz zaman içinde s6z konusuydu. Buralarda da ilişkiyi sağlayacak bir er g6nderiyor, kukla ve casusların kimler olduğunu, nerede oturduklarını ve neler yaptıklarını 6ėrenmeėe çalışıyorduk. Sonra k6y6 kuşatıyor, kimsenin k6ye girmesine ve k6yden çıkmasına izin vermiyorduk. Daha sonra, kuklalarla casusları tutuklayıp, kilise ya da okulda toplanan halkın huzuruna ıkartıyorduk. Halka hainleri tutuklamak 6zere geldiğimizi s6yl6yorduk. Tutukladıklarımıza karşı yaptığımız suçlamalar topladığımız bilgilere dayanıyordu; halka bu sulamamızın doğru olup olmadığını, ekleyecek bir şeyleri olup olmadığını soruyorduk. Halk, suçlamaları yanlış bulduğu takdirde tutukluları salıyorduk. Suçlamalar halk tarafından da doğrulanırsa, [sayfa 285] bu defa da, sanığın zorla mı yoksa kendi rızasıyla mı bu şekilde hareket ettiğini araştırmağa başlıyorduk. Rızasıyla ihanette bulunmuş olanlar cezalandırılıyor ve eğer halk uygun g6rurse 6ld6r6l6yordu. Zor altında hareket etmiş kimselere ise direnme hareketinin ilkeleri anlatılıyor, durumlarını bozmamaları

ve bunu Japonlar aleyhindeki çalışmalarını için bir örtü olarak kullanmalarını söylüyorlardı.

Köy tam anlamıyla aydınlatıldıktan sonra bölük çekiliyor, ancak bir süre, denetim amacıyla yeniden köye giriyordu. Eğer bu arada, şüpheli kişiler düşmana yardıma devam etmişlerse, yeniden tutuklanıyorlar, bölükle birlikte götürülüyorlar ve iki üç ay devamlı derse tabi tutuluyorlardı. Değiştikleri takdirde, Japon aleyhtarı eylemlere girişmek üzere yeniden köye gönderiliyorlardı. Bu gibi kimselerin köye dönüşü, bir yandan Huk disiplinine duyulan güveni arttırırken, diğer yandan düşmanın Huk'un eline geçen herkesi öldürdüğü şeklindeki propagandasını yerle bir ediyordu. Bu arada köy, birleşmiş cephe saflarına katılmış oluyordu.

Köylere karşı böyle doğrudan bir askeri eyleme girişmemiz en yaygın yöntemimiz değildi. Temelin ve binanın büyük bir kısmı, yetişmiş kitle örgütçüleri kanalıyla kuruluyordu.

Savaşmadan önce silaha ihtiyacımız olduğu gibi, örgütlemek için de bu işin ustalarına ihtiyacımız vardı. Hem askerî, hem de siyasî anlamda örgütleniyorduk. Bir avuç köy birliği örgütçüsü ile halk hareketlerine yakın usta örgütçüyle başladık işe ve zamanla örgütleme tekniklerinin öğretildiği kendi okullarımızı kurduk. Kitle Okulları adını verdiğimiz bu kurumlar, savaş boyunca çalıştı ve yüzlerce kitle işçisi yetişti. Okulda, yeraltı çalışmasının yöntemleri, her çeşit örgüt ile gerilla gurupları arasında birliğin sağlanması, demokrasi ve ulusal kurtuluş savaşımızın [sayfa 286] geleneksel ilkeleri ve Komşu Dernekleri, PC ve Ganaplar ile (Japon denetleme örgütleri) nasıl mücadele edilmesi gerektiği gibi konular ders olarak okutuluyordu. Okuldan çıktıktan sonra, tek başlarına, ikili, üçlü guruplar halinde sahaya dağılan bu kitle işçileri yayılmamızın temellerini atıyorlardı. Birçoğu kimsesiz ölümlerle hayatlarını yitirdilerse de, kitlenin belleğinde yaşamağa devam ettiler...

Bir kere BUDC örgütüne kavuştu mu, köy işgalciler ve hainler okyanusunda kurtarılmış bir ada halini alıyordu. Casuslardan ve hainlerden temizlendikten sonra köyün içinde mutlak bir beraberlik, silahlı kuvvetlerimizle işbirliği, halkın kendi kendini yönetmesi gerçekleşiyor ve üstelik bütün bunlar, düşmanın gözüne batmayacak biçimde yürütülüyordu. Halk savaşının gereklerine uygun olarak, BUDC'nin eylemleri başlıca üç kanaldan gidiyordu: en önemlisi askerî mücadeleye yardımdı; ikincisi, bir yandan kendi ordumu-

zu beslerken diğerk yandan ürünleri düşmana kaptırmamak ilkesine bağılı bir ekonomik programın geliştirilmesi; üçüncüsü ise, savaştan sonraki demokratik Filipinlerde önemli bir etmen olacak biçimde halka yeni siyasi görüşler kazandırmak...

Gene BUDC sayesinde Huk için gerekli yedek güçleri sağlayabiliyorduk. Sahadaki her Huk askerine köyde iki yedek vardı, bunlar üretimle ve diğerk sivil görevlerle uğraşarak genel mücadelemizde yardımcı oluyorlardı. BUDC'nin asker alma müdürü, yedeklerimizin talim görmeleri ve taktik dersleri almaları görevini üzerine almıştı. Genel olarak, savaşçılar, dönem dönem, yerlerine yedeklerinden birine bırakıyorlar, "sılada izinli" asker durumuna giriyorlar, yedekleri ise mevsimlik gerilla savaşçısı haline gelmiş oluyordu. Bu şekilde, tıpkı buzula benzeyen bir ordu kurduk, üçte ikisi suyun üstünde, üçte biri altında. [sayfa 287]

Huk, köyün içinde hatta yakınlarında düşmanla karşılaşmaktan özellikle kaçınıyordu. Bunun sebebi, Huk'a yardım ettiklerinden şüphe ederek Japonların halkı cezalandırmalarını önlemektir. Köy dolaylarında bir baskın yapılacağı zaman, normal olarak, köy kurulu başkanıyla ilişki kuruluyor ve kurulun onayı alınıyordu. Acelemiz olduğu zamanlarda bile, köyü, savunma amaçlarıyla kullanıp kullanamayacağımızı köylülerden sorup izinlerini almağa çalışıyorduk...

Bütün köyler arasında, eylemleri BUDC'nin elinde olan bir haberleşme ağı kurulmuştu... Bazı bölgelerdeki haberleşme ağı oldukça karmaşık ve farklı bir kuruluşa sahipti. İki çeşit ulak vardı: doğrudan ulak ve eklemeli ulak. Önemli haberler, daima belirli bir yolu izleyen, doğrudan ulaklarla taşınıyordu; eklemeli ulak sistemi ise dolambaçlı bir yol izleyerek çalışıyordu. Elinde radyosu ve telefonu olan düşman, hiç bir zaman bizim ulaklarımızla ve diğerk haberleşme araçlarımızla yarışamazdı. Düzenli orduların işaretleşme yöntemlerini diğerk yöntemlerimiz arasında sayabiliriz. Bu gibi haberleşme işleri çoğunlukla köyün polis şefi tarafından yönetilirdi. Işık çakmaları, gece açık bir pencere ışığı, bayraklar, sancaklar, gündüz ipe asılan çamaşırlar gözle haberleşme araçlarımızdan bazılarıydı. Bunların bileşimi şifre ile çözüldü. Bir dereceye kadar sesle haberleşme yöntemini de kullanırdık. Meselâ, kamış keserken satırın vuruş sayısı bir mesaj haline getirilebiliyordu...

BUDC tarafından yapılan yeniliklerin en önemlisi adalet yö-

netimi ile ilgili olardı. Ceza davaları da, hukuk davaları da, köyde, kurul tarafından görülüyordu. Tarihlerinde ilk defa olarak, köy halkı arasına jüri önünde yargılama ve açık duruşma fikirleri sokulmuş oluyordu, bütün köylüler jüride görev almak yükümlülüğü altındaydı. Suçlanan köylü kendini savunacak olanları dilediği gibi [sayfa 288] seçebiliyordu. Suçlu bulunan sanık cezalandırılıyor, ıslaha tabi tutuluyordu... Düşman habercileri casuslar ve hainler gibi kişilerin yargılanmasından derhal Askerî Komiteye haber veriliyordu. Bunun sebebi, ulusal kurtuluşun çıkarları için yapılacak idamlardan sorumluluğunu köylülerin omuzlarına yüklememektir...

Hasat Mücadelesi, BUDC ile ordunun elbirliğiyle yürütülüyordu. Şu sloganı ortaya attık: “Düşmana pirinç yok!” ve bir de “Halkın Yiyeceğini koru!” diyorduk. Hasat mevsimi bitmek üzereyken Orta Luzon boyunca aşağıdaki bildiri dağıttık:

1. Çeltik, olgunlaşır olgunlaşmaz, biçilip bağlanmalıdır. Şehir yakınlarında ve düşmanın kolayca el atabileceği yol kıyılarında ürün ambarlamaktan kaçınmalıdır.

2. Japon çeltik makinalarını ve biçerlerini tahrip etmek, kırmak ve yakmak için elden ne geliyorsa yapılmalıdır. Japonlara karşı olan makina sahipleri uyanık olmalı ve bunları düşmana kullanmamalıdır.

3. Köprüler yakılıp yıkılmalı, düşman kamyonları tahrip edilmeli. Haberleşme hatları kesilmeli. Bunları yapamazsanız hemen en yakın bölüğümüzden yardım isteyin.

4. Köylerinizin çevresinde gece gündüz nöbetçi bulundurun. Sıkı disipline uyun. Nöbet yerinde uyumak ve nöbeti terketmek yasaktır. Disipline aykırı hareket edenler cezalandırılır.

5. Bütün yabancılar, çerçiler, alıcılar, dilenciler ve çeltikçiler sıkı aranmalıdır. Gerektiği zaman en yakın bölükten yardım isteyin.

6. Çeltiği saklamak için yollar bulun. Ürünü tek bir ambara koymayın.

7. Her köylünün bir silahı olmalıdır: balta, satır, mızrak, ok ve yay elde ne varsa. [sayfa 289]

8. Ürün düşman eline düştüğü takdirde, ambarları soymak için sabotaj grupları kurun. Soyamadığınız ambarları yakın.

BUDC mükemmel değildi. Kurul üyeleri bazan görevlerini yapmıyorlardı, yapılan programların hayal ürünü olduğu sık görülen olaylardandı. Bununla birlikte, Orta Luzon'daki binlerce insana de-

mokratik yönetimin tadını ilk bunlar tattırmıştır. Kalkın başı daralıp da kendi elindeki imkânlarla bir şeyler yapmak zorunda kaldığı kara günlerde, ihtiyaçla atbaşı yürüyen deney, işleri yürütmenin en doğru ve en iyi yolunu buldurur. BUDC deneyleri ve öncülüğü ile bölgesel halk hükümetlerinin kurulması arasında kıl payı bir uzaklık vardı. Bunları da savaşın son aşamaları içinde kurmağa başladık. Halkın ufukları ölçüye sığmaz bir biçimde genişlemişti artık. [sayfa 290]

Born of the People, International Publisher's, 1953, s. 67-70, 116-27. Luis Taruc imzasıyla yayınlanan bu kitabı aslında William J. Pomeroy yazmıştır. Yazar, birçok Huk önderiyle görüşmüş ve onların anılarını toplamıştır. (Yukardaki parçada da bir Huk önderi konuşmaktadır. Çev.)

7. FİLİPİNLERDE SAVAŞ SONRASI HUK Jorge Maravilla

Japonya'nın yenilgisinden sonra, Huk hareketinin silahlı mücadelesini yönetmiş olan Komünist Partisi, örgütlediği gerilla kuvvetlerini dağıttı, demokratik gelişim için ulusal birlik temeline dayanan gerçek bir bağımsızlığın sağlanması için yeni kanunî taktikler ve parlamenter mücadele yolları benimsedi. Yeni bir siyasi kuvvet olan ve Amerika Birleşik Devletleriyle sömürge ilişkilerinin yeniden kurulmasına karşı çıkan Demokratik İttifakı kurmak için ulusal burjuva unsurlarla birleşti. Demokratik İttifak, 1946 yılındaki bağımsızlık öncesi seçimlerinde, emperyalistlerin desteklediği Liberal Partiye iktidarı kaptırmamak için yumuşak milliyetçi Nacionalista Partisi ile ortaklığa girdi. Bu seçimde, Demokratik İttifak, Orta Luzon illerindeki bütün milletvekillerini kazandı ve bu arada bazı komünistler de seçilmiş oldular.

Yurt çapında seçimleri Liberal Parti kazanmış, Manuel Roas da cumhurbaşkanlığına seçilmişti. Ne var ki Filipin Kongresinde, Amerikan emperyalizmi tarafından istenen ekonomik ve askerî

anlaşmaların onayı için yeterli çoğunluk Liberal Partinin ve başkanın yanında değildi. Ayrıca, Huk etkisindeki bölgelerde, Komünist önderliğinde kuvvetli bir Ulusal Köylü Birliği (PKM) ortaya çıkmış, Manila’da ve başka yerlerde yeni ve militan bir İşçi [sayfa 291] Örgütleri Kongresi (CLO) kurulmuş bulunuyordu. Her ikisi de yeni-sömürgeciliğin plânlanna şiddetle karşı çıkmaktaydı.

Emperyalistlerin isteklerine boyun eğmek zorunda kalan gerici Liberal Parti yönetimi, halk muhalefetini susturmak için amansız bir baskı kampanyasına girişmişti. 1946’daki bağımsızlık gününden önce.⁸ Demokratik İttifaka dâhil bütün milletvekilleri ve bazı Nacionalista Partisi milletvekilleri, kanunî usulüne aykırı olarak, keyfi bir şekilde Kongre’den çıkarıldılar. Bu yapıldıktan sonra sıra, “eşitlik” anlaşmasının⁹ onayına geliyordu. Anlaşma gene de gerekli oy çoğunluğunun bir fazlasıyla onaylanabildi. Gerek hükümet birlikleri, gerekse toprak ağalarının beslediği “sivil muhafızlar” ulusçu ilerici güçlere karşı şiddete başvurarak, Demokratik İttifak önderlerine, komünistlere, eski Huk’çulara ve PKM ile CLO önderlerine karşı suikastlara ve işkencelere giriştiler. Amaçları anti-emperyalizmin ve anti-feodalizmin dayanaklarını yıkmaktı.

Bu saldırı karşısında o zamanki Komünist Partisinin dağıldığını ve moral çöküntüsüne uğradığını görüyoruz. Eski gerillalar ve köylülerin derhal silaha sarılmalarına, eski Huk birliklerini yeniden kurmalarına karşı, partinin önder organları, genel bir silahlı mücadele mi, ulusal burjuvaziyle işbirliği yapıp kanunî yollar izlenerek mi, yoksa [sayfa 292] bunların bileşimi yoluyla mı savaşılmaması gerektiği konusunda bölünmüş ve kararsız kalmıştı.

1948 ortalarında, Huk’çularla Liberal Hükümet arasında kısa ömürlü bir af anlaşmasına varıldı. Bunun görüşmeleri boyunca Komünist Partisi, yeni başkan Elpidio Quirino’yu, silahlı çatışmanın demokratik bir uzlaşmaya dönüşmesi için milliyetçi bir program benimsemeğe ikna etmek için çok uğraştı. Kös dinleyen Quirino ise af anlaşmasına sırt çevirdi ve Huk’çulara karşı kullanılmak üze-

⁸ 4 Temmuz 1946’da yeni-sömürgeci bağımsızlığı veren kanun Amerikan Kongresinden çıktı. 1964 yılında ise Filipin hükümeti bundan böyle bağımsızlık günlerinin 12 Haziranda kutlanacağını açıkladı. Bu tarih, 1898 de devrimci hükümetin ilân ettiği bağımsızlığın yıldönümüydü.

⁹ Amerikan Bell Ticaret Kanunu (1944), Amerikan iş adamlarına, bağımsızlıktan sonra, Filipinlilerle Filipin kaynaklarından yararlanmakta eşit haklar sağlıyordu. Bu haklar 1974 yılına kadar devam edecekti.

re Amerikadan daha çok askerî yardım isteme yolunu tuttu. Bu gelişme ve Komünist Partisi önderliğinin yeniden örgütlenmesi ile kararlı bir silahlı mücadeleye öncelik verilmesi fikri benimsendi. Huk hareketi, **Hukbong Mapagpalaya ng Bayan** (Ulusal Kurtuluş Ordusu) adıyla canlandırıldı ve derhal yayılmağa başladı. Orta ve Güney Luzon'daki üslerinden, silahlı çıkışlar yapmağa ve Luzon adası ve Orta Vicayan Adaları boyunca kitle üsleri kurmağa girişti. Yeni-sömürgeciliğin büyüyen ekonomik bunalımı, Liberal hükümetin içine düştüğü, çöküntü ve her yerde halka karşı giriştiği şiddet hareketleri Huk'un işini kolaylaştırıyordu. Bu aşamada Huk hareketinin programı hâlâ demokratik barış, tarım reformu, Amerikayla imzalanmış ve eşitliğe dayanmayan anlaşmaların feshi ve demokratik hakların sağlanması gibi ilkeleri kapsıyordu. Ulusal burjuvazi ile ittifaklar kurma çabası devam ediyordu. Bu arada 1947 ve 1949 genel seçimlerinde Nacionalista Partisi'nin adaylarını destekledi.

Quirino, 1949 seçimlerinde, Liberal Partinin başta kalması için her türlü hile ve şiddete başvurdu. Filipin halkı içinde kitle halinde memnuniyetsizlik başgöstermişti. 1950 yılı Ocak ayında, siyasî ve ekonomik durumu dikkate alan Komünist Partisi, devrimci bir durumun var olduğu sonucuna vararak, kitle halinde silahlı mücadele, emperyalizmin kuklası olan yönetimin silâhla devrilmesi, ^[sayfa 293] burjuva demokratik devriminin "işçi sınıfının önderliği altında" tamamlanması ve yeni bir demokratik yönetimin kurulması çağrılarında bulundu. "İktidarın alınması için hazırlıkları tamamlamak üzere" iki yıllık bir dönem öngörülyordu. Bu dönem içinde Huk yaygınlaşması bütün illeri kapsayacak, bütün bölgelerde toprak dağıtımı ve fabrikaların işçi denetimine geçmesi için devrimci komiteler kurulacak, gerilla kuvvetleri düzenli ordu birlikleri haline gelecek, geçici bir devrimci hükümet kurulacaktı.

Yoğun silahlı mücadele Amerikan emperyalistlerinin uyanmasına ve çeşitli mücadeleciler yollara başvurarak bize cevap vermeğe çalışmasına yol açtı. Filipinlere derhal askerî, ekonomik ve siyasî heyetler gönderdiler. Yeni sömürge ekonomisinin büsbütün batmaması için acele ithalât ve döviz kontrolüne gidildi. Bir ekonomik yardım anlaşması imzalandı (1950. Quirino-Foster Anlaşması). Bu anlaşmanın hükümlerinden biri bütün hükümet dairelerine Amerikalı "danışmanların" gönderilmesini öngörüyordu. Fakat en büyük ağırlık, geniş askerî yardıma veriliyor. Filipin silahlı kuvvetleri yeni-

den örgütlenip genişletiliyor. Amerikan “askeri danışma” gurubunun yönetimine veriliyor ve CIA’nın yönettiği bir haberalma örgütü silâhlı kuvvetlerin hizmetine bağlanıyordu.

Son olarak, emperyalistler, artık gözden düşmüş olan Liberal Parti hükümetinin yerine, görünüşte reformcu bir Nacionalista Partisi yönetimi kurma işini üstlerine aldılar. Karanlık ve yumuşak bir kişiliği olan Liberal politikacı Ramon Magsaysay, JUSMAG¹⁰ tarafından elinden tutulmak suretiyle Quirino Hükümetinin ^[sayfa 294] savunma bakanlığına getirildi ve ustaca yürütülen propaganda ile ulusun önderliği için “namuslu bir kişi” olarak tanıtılmağa başlandı.

1950-1956 yılları arasında, emperyalist karşı-saldırının etkisiyle Huk silâhlı mücadelesi yenilgiye uğradı. Komünist Partisi kadroları eridi ve ulusal kurtuluş hareketi büyük bir gerileme kaydetti.

Filipinlerde, Komünist önderliğindeki Huk hareketinin niçin yenildiğini incelemek gerekir. Hataların çoğu, hareketin taktik ve tahmin hataları şeklinde beliriyor. Yenilginin ana sebepleri şunlardır:

1. 1950’de ülkede devrime elverişli bir ortamın bulunduğu dair tahmininde parti yanılmıştır. Aynı şekilde, emperyalistlerin ve müttefiklerinin önü alınamayacak kadar kötü bir duruma düştükleri ve artık “eski yollarında ısrarla yönetime devam edemeyecekleri” konusundaki tahminler de yanlış çıkmıştır. Parti Filipin halkının “artık eski yönetime tahammül edemeyeceği” şeklindeki düşüncesinde de yanılmıştır. Gerçekte ise, emperyalistlerin geniş bir manevra alanları vardı (Korede ve Güney Vietnamda olduğu gibi, Filipinlerdeki Amerikan birlikleri Huk birlikleriyle karşı karşıya gelmemişlerdi) ve halkı çeşitli “reform” sözleriyle kandrabiliyorlardı.

2. Devrimci durumun varlığı ilân edildikten sonra parti, bütün gücünü ve kadrolarını silâhlı mücadele için seferber etmiş, kanunî mücadele biçimlerini ihmal etmiş ve müttefiklerinin bu en keskin mücadele biçimine henüz hazırlıklı olmadığı gerçeğini gözden kaçırmıştır. “Devrimde partinin önderliği ve egemenliği” ilân edildiği için, parti, emperyalizme karşı birleşmiş bir cephe kurmayı öngörmemiş ve tabii kuramamış, geniş halk kitlelerinin de eylemleriyle katkıda bulunabilecekleri başka mücadele yolları ortaya koymamıştır. Magsaysay’ın iktidara gelmesi için yol hazırlayan 1951

¹⁰ Birleşik Amerika Askerî Danışma Kurulu’nun kısa adı. 1947 Amerika-Filipin Karşılıklı Yardım Paketi hükümleri çerçevesinde kurulmuştur.

seçimlerini boykot etmiş (halk bu boykota katılmadı) [sayfa 295] ve üstelik silâhlı mücadelenin bir yüzünü de, her düzeyde ittifak imkânını bir yana iterek, büyük partilere çevirmiştir. Korkan ve karşı çıkan ulusal burjuvazi, 1951 ve 1953 yıllarında, aşın emperyalist taraftarı ve anti-Huk Magsaysay'ın yanında yer almıştır. Huk hareketi yavaş yavaş, Amerikan emperyalizminin yeni-sömürgeci tasallutuna karşı kendi bildiği yoldan direnmeğe devam eden diğer ulusal güçlerden kopmuş ve bunlarla ittifaka girememiştir.

3. 1950'de kendisine çok güvenen bir duruma gelen parti, güvenlik tedbirleri almakta dikkatsizliğe düşmüştür. Bunun fiyatı, 1950 Ekiminde ödenmiş ve Manila şehrinde, emperyalistlerin yönetimindeki. Filipin haber alma kuruluşları tüm parti sekreterliğini ve daha birçok önde gelen parti üyesini tutuklamalardır. Parti belgelerini ve haberleşmesini içine alan bütün dosyalar bu baskınlarda karşı tarafın eline geçmiş ve böylece hareketin bütün örgütlenme ve taktik hazırlıkları açığa çıkmıştır. Geride kalan önderler, hareketi yaymak amacıyla yurda dağıldığı halde, mücadeleyi yürütmek üzere bir merkezî organ kurma işini aylar geçtiği halde bir türlü becerememişler ve bunun yarattığı kopukluk ve atılganlık kaybı, sonradan da kapatılamayan bir açık yaratmıştır.

4. Ayrıca, Filipinlerdeki ulusal kurtuluş mücadelesi uluslararası müttefiklere de sahip değildi, emperyalist müdahalesine karşı, dışardan hiç bir yardım görmeden göğüs germek zorundaydı.

Bu dönem boyunca Filipin Komünist Partisi kendisini yiğitçe yönetti. Binlerce önder ve üye, savaş alanlarında, ormanlarda, bataklıklarda ve şehir sokaklarında can verdi. Parti Siyasî Bürosunun 1950'deki yedi üyesinin yedisi de öldü ya da tutsak düştü. Aynı dönemde, Parti Merkez Komitesinin bütün üyeleri ya öldürüldü ya da hapse atıldı. Bugün olaylardan 15 yıl sonra bile hapiste [sayfa 296] yatanlar var.¹¹ Parti, silâhlı mücadelenin yenilgiye uğramasından sonra, hareketi yeniden kurabilecek önderlerin hemen hepsinden yoksun kaldı.

Bununla birlikte, Luzon köylüleri ve sanayi kesimi işçileri arasında derin kökleri bulunan parti tamamen çökmek bir yana, yeniden örgütlenip canlanmayı başardı. 1956 yılından sonra, silâhlı mücadeleden yeraltı ve kanunî mücadele biçimlerine doğru bir

¹¹ 1968 yılında mahkûmiyetleri onsekiz yıl olacak.

taktik değişikliği yapıldı.

“Upsurge of the Anti-Imperialist Movement in the Philippines,” **World Marxist Review**, Kasım 1965 s. 41-42.

8.

ENDONEZYA: BARIŞÇI OLAN VE OLMAYAN YOLLAR

Aşağıdaki seçmeler, Endonezya’da, 1965 Ekiminde yer-alan Komünist katliamından ve karşı-devrimci darbeden sonra Endonezya Komünist Partisini (PKI) yeniden kurmağa çalışan gurupların iki bildirisinden alınmıştır. Bu bildiriler, farklı kaynaklardan gelmekte, PKI’nin uğradığı felâketin sebeplerine eğilmekte ve devrimci bir hareketi yeniden kurmak için alınacak tedbirler üzerinde durmaktadır.

-I-

Devrimin ancak şiddet araçlarıyla, yani, silâhlı bir karşı-devrim silâhlı bir devrimle karşılık verme yoluyla [sayfa 297] gerçekleştirilebileceği görüşünü savunan pek çok klâsik söz edilmiştir. Diğer taraftan, Marx’ın, Engels’in ve Lenin’in, devrimin mutlaka askerî yollarla geliştirilmesinin gerekmediğine inandıklarını kanıtlayacak kuvvetli deliller var; devrimin barışçı yollarla da pekâlâ başanlabileceğini savunan bu öncülerin zamanında, ne yazık ki, bu yollarla başarıya ulaşma imkânı pek küçük olarak kalmış ve olaylar tarafından doğrulanamamıştır. Bu yazıda ele almak istediğimiz asıl sorun bu değil. Dikkatinizi, bizim de onayladığımız Moskova Bildirisine ve Protokoluna¹² çekmekle yetinmek istiyoruz. Bu belgelerde, özellikle dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkmasından sonra, dev-

¹² 1958 Moskova Bildirisi Sosyalist ülkeleri yöneten 12 Komünist Partisi tarafından yayınlandı. Moskova Protokolü ise, 81 Komünist Partisi tarafından yayınlanmış ve uluslararası komünist hareketinin çağdaş strateji ve taktik sorunlarının önemli olanlarını kapsayan bir belgedir.

rimin barışçı yollardan gerçekleşmesi **şansı da vardır**, görüşü savunuluyor. Devrimin barışçı yoldan başarılabileceği, her ülkenin somut tarihi şartlarına bağlıdır.

PKI (Endonezya Komünist Partisi) Tüzüğü, ülkemiz şartlarına uygun olarak, yolumuzun en az fedakârlıkla aşılacak bir yol, yani barışçı bir yol olması gerektiği görüşünü savunmaktadır. Endonezyadaki deneyimiz, fırsatların en büyüğü olan barışçı yolun izlenmesinin de, **önce** bu yolun açık olup olmadığından emin olmamızı, bu yolun açık olduğu iyimser varsayımından hareketle, devrime barışçı yollardan götürecek bütün şartları hazırlamayı ve **ikinci olarak** bundan başka yol olmadığına dair yanlışlara kapılmadan, ideolojik, siyasî ve örgütsel uyanıklığımızı yitirmemek için barışçı olmayan yollara da hazırlanmamızı öğretmektedir.

Kısacası, devrime barışçı yollardan ulaşmak için, [sayfa 298] her iki yolda da hazırlık yapmalı ve yukarıda özetlenen şartları sağlamağa çalışmalıyız.

Fakat sonradan bu görüş değişikliğe uğradı ve tam aksi görüş haline yani devrim ancak ve ancak silâha sarılmakla başarılabilir, devrimci gelişmenin barışçı yollarla sağlanması konusunda bel bağlayamayız, şekline döndü.

Devrimin ancak silâha sarılmakla başarılabilirliği görüşü hepimiz üzerinde bir hipnoz etkisi yapmış, gözlerimizi bağlamış ve devrimimizin yolunu önemli bir değişikliğe uğratarak çıkmaza sokmuştur. İşte bu solcu revizyonist görüş, 30 Eylül Hareketi¹³ diye tanınan o kuman oynamamızın teorik yolunu çizdi.

Olayları iyi incelediğimiz zaman. 30 Eylül Hareketinin, Cumhuriyet Silâhlı Kuvvetlerinde, özellikle Kara Ordusu içinde görevli ve son derece ileri bazı birlikler tarafından başlatıldığını görürüz. Hareketin merkezi Cakarta idi. Başka bir deyimle, zamanla ülkenin dört köşesine yayılacağı umulan ve bu yüzden merkezde başlatılan bir hareketti bu.

Hareket şu maksatlara yönelmişti: 1. Generaller Kurulunun darbe plânını bozmak ve silâhlı kuvvetleri fesat unsurlardan¹⁴ temizlemek. 2. NASAKOM'a (Ulusal Cephe) yardımcı olmak, halk de-

¹³ Başkan Sukarno'nun kişisel güvenlik kuvvetleri komutanı olan Albay Untung'un 30 Eylül, 1965'de, Sukarno aleyhtan gerici generalleri temizlemek üzere giriştiği hareket.

¹⁴ CIA'nın da karıştığı, General A.H. Nasution'un yönettiği ve Başkan Sukarno'nun yönetimini devirmek emelinde olan komplo.

mokrasisini getirmek ve Endonezya Devriminin beş ilkesini (Pantia Azimat) uygulamak üzere bir “Devrim Kurulu” teşkil etmek.

30 Eylül Hareketinin, darbeye karşı. Generaller Kurulunu [sayfa 299] devirmeğe yönelmiş, aynı zamanda, halk demokrasisinin müjdecisi olan bir devlet gücü kurma amacıyla olan bir hareket olduğu açıktır. Gerçekte, hareket sonradan askerî bir serüven haline dökülmüş ve yenilgiye uğramıştır.

30 Eylül Hareketinin yenilgiye uğramasının bir numaralı sebebi, ne düşmanın çok kuvvetli olması, ne bizim, ne de savaşılarımızın yürekten yoksun oluşumuzdur. Yenilginin öznel sebepleri vardır. Bunlar arasında, yönetici parti önderliğinin densizliğini, ideolojik, siyasî ve örgütsel konulardaki dar kafalılığını sayabiliriz. Bütün bunlar küçük burjuva devrimbaz ideolojisinin, aşırı devrim düşkünlüğünün, acele bir zafer kazanma isteğinin, devrimci gelişmeyi zorlayıp çocuğunu düşürmesine yol açmanın, kuvvetler dengesi üstüne kumar oynamanın, serüvenci hayallere kapılmanın sonuçlarından başka bir şey değildir...

O gergin günlerde, parti. Albay Untung’u desteklemek suretiyle aşağıdaki siyasî hataları işlemiştir:

(a) Untung’un eylemlerini hazırlayanlar ve buna sonradan katılanlar, kitleleri yanlarına almak ve ülkedeki ilerici kuvvetleri kendilerine çekmek gereğini duymadan işe giriştiler. Endonezya Cumhuriyet Radyosunu (RRI) başarılı bir hamleyle ele geçirdikten sonra, halka olumlu bir sosyo-ekonomik program vermedikleri gibi, köylülerle işçilerin dikkatini Generaller Kurulunun fesat oyunları üzerine de çekmemişlerdir.

Halk silâhlı kuvvetlerinin kurulduğuna dair bir bildiri yayınlamak yerine, mevcut orduya yağ çekmekle yetinilmiştir. Bütün bunlardan sonra, 30 Eylül Hareketini kitlelerin desteklemesini beklemek abestir.

(b) Bütün siyasî önderler. Devrimci Kurula katılmadıklarını belirttikten nice zaman sonradır ki, Komünist Partisi önderliğinin, partinin 30 Eylül Hareketine katıldığını [sayfa 300] sanmak yanlıştır, mealinde bir bildiri yayınlaması. Bunun yanısıra parti önderliği, Untung’un ve adamlarının giriştikleri temizlik hareketlerini desteklediğini söylemiştir ki, bu da bir hatadır...

30 Eylül Hareketinin serüvenciliği ve partinin geçmişte yaptığı hataların birikimi şeklinde ortaya çıkan, yanlış ideolojik, siyasî ve

örgütsel tutumun doğal bir sonucu olan sonraki olaylar, partinin nesnel tarihî gelişim tarafından cezalandırılmasına yol açmış oldu.

Bugün Endonezyada Komünist ve İşçi hareketlerinin karşısında iki yol var: ya eski yanlış tutumlarda ayak direyecek ve serüvenci siyasete devam edecek, böylece olayların gerçek durumunu gözden kaçırarak, örgütsel sekterizmden (dar mezhepçilikten) kurtulamayacak, yani kitlelerden kopmuş olacak, ya da sahte devrimci kavramları bir yana itip yeniden doğru yolu bulacak. PKI'nın Beşinci Kurultayında kabul edilen ve Altıncı Kurultayda geliştirilen Tüzük ve Programa bağlı kalarak, geniş halk kitlelerinin sevgi ve bağlılığını kazanacak ve böylece devrimin sadece öncüsü değil, baş yöneticisi durumuna da girecektir.

-II-

PKI, Lenin tipi bir parti olarak yeniden kurulmalıdır. Yani, Endonezya proleteriyasının öncü birliği ve en yüksek sınıf örgütü görevini başarabilecek bir parti, tarihî görevi Endonezya halk kitlelerini, anti-emperyalist, anti-feodal, anti-bürokrat-kapitalist mücadelelerinde zafere ulaştırmak için önderlik etmek olan bir parti, halkla birlikte sosyalizme yürüyen bir parti olarak yeniden kurulmalıdır. Böyle bir partinin şu şartları yerine getirmesi gerekir: ideolojik olarak, Marksizm-Leninizm ile silâhlanmalı, sübjektivizmden, oportünizmden ve modern revizyonizmden [sayfa 301] arınmış olmalı; siyasî olarak, devrimci bir tarım reformunu, Endonezya devriminin stratejik ve taktik sorunlarının doğru çözümünü kapsayan ve başlıca mücadele tarzı olan proletarya öncülüğünde köylü silâhlı mücadelede ustalaşmış fakat diğer mücadele biçimlerini de yabana atmayan, işçi sınıfının önderliğinde işçi-köylü ittifakına dayanan ve bütün anti-emperyalist, anti-feodal sınıfları içine alan bir ortak cephe kurmayı başarabilen bir programa sahip olmalı; örgüt açısından, kuvvetli ve halk kitleleri arasında derin kök salmış, ulusal görevleri yerine getirmekte örnek olabilecek güvenilir, tecrübeli ve çelikleşmiş parti üyelerini içine alan kuruluşlara sahip olmalıdır.

Bugün, hiç bir kayıt tanımayan, zalim, azgın bir karşı-devrimci beyaz terör yönetimi altında, partimizi yeniden kuruyoruz. Partimizin kanuniliği ve komünistlerin temel insan hakları namussuzca çiğnenmiştir. Dolayısıyla partimiz, tamamen kanunsuz şartlar altın-

da çalışmak ve yeni şartlara uymak durumunda kalmıştır. Bu şartlar altında çalışırken parti, şartlara göre kanunî eylemlere girme fırsatlarını da değerlendirmeli, kitleleri harekete geçirmek amacıyla onlara uygun yollar ve araçlar bulmağa yönelmeli ve kitlenin mücadelesini adım adım bir düzeyden bir üst düzeye yükseltmesini bilmelidir... [sayfa 302]

Birinci parça “To Brothers at Home and Comrades Abroad Fighting Against Imperialism, for Independence Peace, Democracy and Socialism, for a Second Indonesian Revolution”, Information Bulletin, 18 (106), Prag, 1967, s. 53-54, 59, 62’ den; İkinci yazı ise “Build the KPI.” “Along the Marxist-Leninist Line to Lead the People’s Democratic Revolution in Indonesia,” Indonesian Tribune, sayı 3, Ocak, 1967; **Hsinhua News**, Pekin, 7 Temmuz, 1967’den.

V. AFRİKA

Afrika'da anti-emperyalist mücadelenin sürekli bir stratejiye ve bütünlüğe kavuşabilmesi için bir çok teklif ortaya atılmışsa da, Afrika ülkelerinin ve bu ülkelerdeki şartların farklılığı gerçeği dolayısıyla bu bütünlük, bir türlü gerçekleşmemiştir. Afrika Birliği Örgütü (OAU) 1963 yılında geniş ölçüde Ganalı Kwame Nkrumah'ın girişimiyle kurulmuş ve bu örgüt kanalıyla bütün kıtada tam bağımsızlığın elde edilmesi uğrunda çaba gösterilmeğe başlanmıştır. Silahlı Afrika kurtuluş hareketlerine fiili yardımda bulunmak üzere OAU'ya bağlı bir Kurtuluş Komitesi kurulmuştur. Ancak, birçok OAU ülkesindeki gerici yönetim ve bazı ülkelerdeki ilerici eğilimli yönetimleri emperyalist oyunu olan askeri darbelerin yok etmesi olayı bu yardımı engellemeğe başladı.

Çeşitli Afrika ülkelerinin gelişim düzeylerindeki büyük farklılara rağmen –Afrika'da bir dereceye kadar sanayileşmiş Güney Afrika gibi ülkeler de, ekvator bölgesindeki kapitalizm-öncesi toplumu ülkeler de vardır– Kıta ya da bölge düzeyinde anti-emperyalist birliği sağlayacak kuvvetli sebepler vardır. Bunlardan biri Afrika kurtuluşunun karşısına çıkan emperyalist birliğidir. Portekiz, Amerikan emperyalizminin NATO kanalıyla sağladığı yardım olmaksızın sömürgelerindeki gerilla hareketlerine karşı koyamaz. Aynı şekilde, Portekiz, Rodezya ve Güney Afrika arasındaki askeri ittifak Britanya ve Amerikan emperyalizminin desteklemesiyle 1967'den beri eylemlerini sürdürmektedir. Afrika'daki gerilla ve diğer kurtuluş güçleri, emperyalist hamlelerine karşı koyabilmek için, aralarındaki gelişme ve önderlik farklarına bakmaksızın kıta çapında bir takım çabalar yürütmek zorundadırlar. [sayfa 303]

Bu konudaki güçlüklerden biri öncü parti ya da devrim önderlik edecek siyasi örgütün hangi kuruluş olacağı sorunudur. Tarihin sürüp getirdiği şartlar, Afrika ülkelerinin çoğunda işçi sınıfı partisinin doğuşuna imkan vermemiştir. Bilindiği gibi, proletaryayı, işçi-köylü ittifakları ya da ileri küçük burjuva guruplarının ortaya çıkışını belirleyen tarihi şartlardır. Bunlar olmayınca sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı mücadelenin başına diğer partilerin, merkez

devrimci gurupların geçmesi zorunlu olmaktadır. Bu çeşit hareketlerin çoğu, şu ya da bu dereceye kadar, Marksist-Leninist kavramlardan etkilenmiş ve ulusal kalkınma amaçları için sosyalist amaçların ne kadar gerekli olduğunu kavramıştır.

Bazı bölgelerde birlik ve bütünlük oldukça gelişmiş durumdadır. 1961 yılında, Portekiz sömürgeleri olan Angola, Guinea Bissau ve Mozambik'teki gerilla kurtuluş hareketleri birliği olan CONCP (Conference des Organizations Nationalistes des Colonies Portugaises) kuruldu. 1967 yılında, ANC (African National Congress of South Africa) ve ZAPU (Zimbabwe African People's Union of Rhodesia) ittifakı ile Rodezya'da ve Güney Afrika'da gerilla savaşına başlandı. Başka bir düzeyde, Cezayir'in, kendi kurtuluşundan sonra, Afrika'daki diğer kurtuluş hareketleri için eğitim üsleri ve çeşitli yardımlar sağlayarak elinden geleni yapmaktadığını görüyoruz. Tanzania, Zambiya, iki Kongo, Gine ve Gana (Şubat 1966'daki karşı-devrimci darbeden önce), eğitim ve manevra üsleri ya da gerilla kuvvetlerinin geçebilmeleri için kapılarını ardına kadar açmaktadır. Her hareket kendine özgü olduğundan ve sorunlarına kendine göre bir yaklaşım tarzı bulması gerektiğinden, kıta çapında bir bütünlük ve işbirliğinin, bu sınırların ötesine çıkıp çıkamayacağı hâlâ tartışma konusudur .

Kwame Nkrumah'ın **Devrimci Savaş Elkitabı**'nda, [sayfa 304] Afrika kıtası, askeri yönden, kurtarılmış bölgeler, çatışmalı bölgeler ve emperyalistlerin elindeki bölgeler olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Bu kitapta silahlı kurtuluş kavramının sadece gerilla savaşını değil düzenli ordu savaşını da kapsayacak kadar geniş tutulduğunu görüyoruz. Gerçekte, Afrika ülkelerinden kurtulmuş olanlar bu işi farklı askeri usullerle gerçekleştirmişlerdir. 1963'te Zanzibar'da başlanan devrim, bir ayaklanmaydı. Tunus ve Fas'ta kitle mücadelesi ve silahlı eyleminin büyük şehirlerde başanya ulaşması kurtuluş için yeterli olmuş, buralarda, Cezayir'deki gibi sürüncemeli bir savaş gerekmemiştir. Sudan'da, 1965 yılında Abud yönetimini deviren hareket, özü itibarıyla, şiddete başvurmamış ve bu hareketten önce Komünist Partisi silahlı mücadeleye girişmenin iyi ve kötü taraflarını ciddi bir biçimde tartıştıktan sonra hareketin temel niteliği ortaya çıkmıştır. Kenya'da Mau

Mau baskısına rağmen, gerilla ayaklanması, rüzgarları, ancak Britanya'nın açık sömürge yönetimini gevşetmesi yönünde esmeğe başlamasını sağlayacak kadar etkili olmuştur.

Tek başına, dünyadan kopuk ve kötü donatımlı bir Mau Mau hareketiyle, (1950'lerde Kenya'da görülen) bugün, Güney Afrika'da savaşıyor, uluslararası yardıma ve eğitilmiş halk ordularına sahip hareket arasında dağlar kadar fark vardır. Afrika kıtasında özellikle Sahra-altı bölgelerdeki hareketler, Asya ve Latin Amerika'daki silahlı kurtuluş savaşlarından geniş ölçüde yararlanmaktadır. Başarıya ulaşmış her hareketten (Vietnam, Küba, Cezayir) dersler ve öğütler almakta, sosyalist ülkelerden ise (Sovyetler Birliği, Çin) daha dolaysız yardım sağlamaktadırlar. Diğer hareketlerin Afrika'ya daha az yardımı dokunmaktadır. Aşağıda sunduğumuz parçalar, başka ülkelerin deneyleri etkisiyle, Afrika'da kurtuluş mücadelesi veren ulusların adımlarını, ne kadar hesaplı ve dikkatli attıklarını göstermektedir. [sayfa 305]

1.

CEZAYİR:

SİLAHLI MÜCADELENİN ÖZELLİKLERİ

Cezayir halkının silahlı mücadelesinin, Çin, Vietnam, Endonezya, Fas ve Tunus'taki ulusal kurtuluş savaşlarıyla bir çok ortak yanları, benzerlikleri var: köylü kitlelerinin topraksız olduğu bir tarım ülkesinde yürütülen bir ulusal kurtuluş savaşı olması; ülkede çok sayıda işsiz bulunması; küçük tüccar ve zanaatkarların bulunması gibi. Bunların yanısıra Cezayir'deki hareketin kendine özgü bir takım nitelikleri de yok değil. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Sayısı oldukça fazla bir Cezayir proletaryası var. Siyasi yönü oldukça gelişmiştir. Mücadele tecrübesi ve çatısı altında Cezayir'in her katından insanı barındıran 20 yıllık bir Komünist Partisi mevcut.

2. Avrupalı kökenden gelen insan sayısı diğer sömürgelerden daha çok ve bunların büyük kısmı işçi.

3. Ulusal kuvvetlerin birliği gerçekleşmiştir. Tek bir ulusal

kurtuluş ordusu var. Kurtuluş Mücahitleri bu orduya katılmış durumda.

4. Fransız sömürge kuvvetlerinin içinde çok sayıda parasız asker var: 600.000 kişiden 200.000'i askere alınmış Fransız yurttaşları olup düzenli savaş birliklerinde görevlidir. Bu durum, mesela Endonezya'daki duruma hiç benzemiyor. [sayfa 306]

5. Silahlı mücadelenin bu özellikleri yanısıra Cezayir'in coğrafi durumunun da bir takım özellikleri vardır.

Bütün bu toplumsal, ekonomik, siyasi ve coğrafi nitelik, Cezayir halk silahlı kuvvetlerinin strateji ve taktiklerinin biçimlenmesinde rol oynamıştır.

Askeri strateji, hedef alınan siyasi amaçlara göre belli olur, yani ikinci plandadır. Cezayir Komünist Partisi çeşitli vesilelerle siyasi amaçlarını açıklamıştı: Cezayir ulusal bağımsızlığını istemektedir, fakat, ateşkes ve görüşme konusunda Cezayir ulusunun gerçekleri göz önüne alınmadan bir şey yapılamaz. Cezayirli vatanseverlerin silahlı mücadeledeki hedefleri, sömürgeci birlikleri yoketmek ya da kısa dönem içinde bir Dien Bien Phu başarısını tekrarlamak değildir. **Le Monde** gazetesinin Buenos Aires'teki muhabiri şöyle soruyordu: "Gerilla savaşçıları askeri bir zafer peşinde midir, yeni bir kış saldırısından hiç korkmuyorlar mı?"

Ferhad Abbas bu soruya hakkettiği cevabı veriyordu: "Gerilla savaşçıları Fransız Ordularına karşı askeri bir zafer kazanmayı asla düşünmüyorlar. Büyük bir milletin küçük bir halkı kolayca ezip yokedebileceğini biz de biliyoruz. Bununla beraber, gerilla kuvvetlerimiz yenilmez olduklarını ve siyasi hedeflerine ulaşınca kadar varlıklarını sürdüreceklerini de görüyorsunuz herhalde. Gerektiği takdirde daha pek çok kış saldırısına karşı koyabilecek güçleri vardır."

Cezayirli vatanseverlerin bütün istediği, göz boyamak için zafer üstüne zafer kazanır görünmek değil, fakat, düşman kuvvetlerine devamlı sıkıntı vermek ve darbe indirmek, sömürge yönetimini, ajanları ve aşırı-sömürgeci kişileri canlarından bezdirmektir. Palestro, Aflon, Tebessa [sayfa 307] gibi başarıların devamlı tekrarından murat sömürgecilere hayatı yaşanmaz hale getirmekten ibarettir. Bir zamanlar, İspanyol gerillaları Napolyon Ordusunun büyük bir savaşa girip yenilmeden İspanyayı terketmeleri sonucunu yaratmışlardı. Amacımıza ulaşmak için elimizde, bir dereceye ka-

dar örgütlü bir ordu, subay, silah, cephane ve askerlik bilgisi olmalıdır. Ancak burada, Cezayir halkının da. kurtuluş savaşı veren diğer halklar gibi çarpıştığını ve özgürlük uğruna savaşan insanların elindeki maddi kaynakların, sömürgeci elindeki kaynaklardan, yüz misli daha büyük bir savaşma gücü sağladığını da belirtmeliyiz. Siyasi öz, “psikolojik yön” daima, devrimci savaşların, haklı savaşların lehinde unsurlardır. Cezayir’in nerdeyse bir adaya benzeyen coğrafi durumu, ta başından beri, silah ve cephane ikmal konusunda büyük güçlükler yaratmıştır. Fakat burada da halkın girişkenliği bu güçlükleri yenmiştir: halk, düşmanın silahlarını kaçırmış, oturup kendisi silah yapmış, soğuk çeliği işlemeğe kalkmış vb. işlere girişmiştir.

Askeri taktiklerimiz de, siyasi taktiklerimiz de ülkemizin içinde bulunduğu durumla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Siyasi bakımdan, komünistler, daima bütün ulusal kuvvetlerin anti-emperyalist birliğini salık vermişlerdir: Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi kurulmasını önermişlerdir. Silahlı kuvvetlerin birleşip bir bütün haline gelmesi tek başına büyük bir anti-emperyalist zaferdir. Sendikaların birleşmesi ve siyasi birlik de aynı şekilde büyük zaferler sayılmalıdır. Ulusal kuvvetlerin birleşmesi, aşın-sömürgeci unsurlarla, Avrupa kökenli olmakla birlikte, hatta eski ülkelerini sevmekle birlikte bir kısmı ikinci bir yurdu benimsemeğe bile hazır Avrupalı işçilerinin çoğunluğu arasındaki bağları koparma olanağı da sağlıyordu. Bu çoğunluk Cezayir’in davasını haklı görmekteydi.

Silahlı mücadelede Cezayir siyasi sahnesinin başlıca ^[sayfa 308] aktörü olmakla birlikte, kitle eylemlerinden kopmuş değildi. 5 Temmuzdaki genel grev, 1 Mayıs sokak gösterileri, üniversite öğrencilerinin, okulluların, tüccar ve esnafın boykotları, tütün ve alkollü içkileri boykot gibi olaylar hep halk kitlelerinin kendi buluşları olarak ortaya çıkmış ve ulusal amacımıza katkıda bulunmuş eylemlerdir. Bunların sayısı arttıkça düşmanımız zayıfladı. Bunlar, halkın, günlük yaşantısı içinde keşfettiği ve tamamen kendi girişimiyle gerçekleştirdiği çeşitli eylem biçimleridir.

Ulusal Kurtuluş Ordusunun ve kırlık bölgelerdeki silahlı grupların siyasi rolleri vardı.

Mücahiddin (savaşçılar), genellikle, kitlelerden hiç bir zaman kopmamış köylülerdi. Bunlar, sadece düşmanı canından bezdirmek, pusuya düşürüp yakalamak, hiç acımadan yoketmek, silahlarını almak gibi işlerle yetinmiyorlardı. Aynı zamanda, ulusal amaca

yürekten bağlı, vatansever bilinci olan halkla beraber savaşı en geniş ve en yüksek biçimine erdirmek isteyen yigitlerdi.

Propaganda yapıyorlar, halka, Ulusal Kurtuluş Ordusunun amaçlarını, savaşın niteliğini, yurdu kimin kurtaracağını ve köylülere kimin toprak dağıtacağını bir bir anlatıyorlardı. Aynı zamanda, halkı kendi kendini yönetmeye hazırlayan, köylerde ve köylük bölgelerde mahalli yönetim örgütleri haline gelecek devrimci örgütleri kurmakla uğraşıyorlardı. Bu işte de, halkın kendi girişiminin büyük yardımı dokunuyordu.

Bir yandan da köylünün dostu olan Mücahid, ona günlük sorunlarında yardımcı oluyor, işinde, hasadında ve tarladaki diğer işlerinde elindeki imkanların ve askeri gereklerin elverdiği ölçüde ona omuz vermekten kaçınmıyordu. Mücahid, köylü kitlelerini karşısına aldığı ve onlardan koptuğu zaman işinin bitik olduğunu pekala biliyordu. Şunu da pekala biliyordu ki, işbirlikçilere ve ulusal amaca zarar veren diğer sorumlu kişilere eylemlerinin [sayfa 309] ciddiyetine uygun ceza vermekten kaçınmanın da hiç bir yararı yoktur. Gerilla savaşçıları ve partili savaşçıları, her zaman, kara liste hazırlamaktan, (İspanyol gerillacılarının yaptığı gibi) kulak kesmeğe, (Fransa'nın kurtuluşunda görüldüğü gibi) işbirlikçi kadınların saçlarını kesmeğe kadar ve Cezayir savaşında tövbecar olmayan işbirlikçilerinin burunlarının ikiye bölünmeleri gibi çeşitli ve özgün cezalar verme zorunda kalmışlar, bu da, ne yazık ki, halkın kendileri hakkındaki iyi duygularını bir parça zedelemiştir.

Mücahiddin, Fransız sömürgeci kuvvetleri içinde hem yedeklerin hem de muvazzafların (iş askerlik olanların) bulunduğu, bunların Cezayir'e zorla gönderildiklerini, Fransa'dan ayrılmalarının, Fransız halkı için tamamen gereksiz olan böyle adaletsiz bir savaşa karşı (bazan şiddetli) gösterilere yol açtığını biliyorlardı.

Her devrimci mücadelenin tarihinde halka, zalimlerin ve sömürücülerin elindeki orduyu kendi tarafına çekme görevi verilmiştir...

Şehirlerde de, Ulusal Kurtuluş Ordusunun taktiği düşmanı canından bezdirmektir: ordu, polis, yöneticiler ve işbirlikçilere göz açtırılmıyordu. "Temsilci bakan" Lacoste'un bizi inandırmak istediğinin aksine, silahlı mücadele köyden şehire **kaymış** değildi. Köylük bölgelerde büyüyüp şehire taşıyordu hareket; gerçek buydu.

Lenin 1905 Moskova ayaklanmasıyla ilgili olarak, şehirlerdeki

“gerilla savaşının” zamanla nasıl barikatları aşip bütün şehire yayılmış silahlı bir mücadele biçimini aldığını açıklamaktadır: “Bu gibi eylemlerin taktiği, son derece küçük, on kişilik, üç hatta iki kişilik hareketli birliklerle yürütülmesidir”. [sayfa 310]

Demek ki, Cezayir şehirlerinde de vatanseverler, Fas ve Tunus'ta görülen silahlı mücadeleyi yürütüyorlardı. Kendiliklerinden şehir şartlarına uygun gerilla savaşını benimsediler: ordu, polis, sömürge yönetimi ve işbirlikçiler bu kahraman eylemlerin karşısında elleri bağlı ve çaresiz bocalamaktan başka bir şey yapamıyor. Her gün, gene de, devletlere karşı savaştığımız için onlarca yitirdimiz can vermektedir. Görevimiz, bu mücadele biçimini geliştirmek, gururla devam ettirmek ve sonuçlarına katlanmak, siyasi olarak yüceltmek ve eksiklerini gidermektir.

Kitlelerin giriştiği şiddet hareketlerinden söz ederken Lenin, guruplarının “sürüleri denetleyemediğinden” yakınmaktadır. Başka bir deyişle, silahlı gurupların eylemi, kitlelerin siyasi-askeri eylemi olmalıdır. Cezayir şehrinin Kazbah semtinde, Bone'da ve Tebessa pazar yerinde, eskiden böyle silahlı çatışmalar oldu ve silahlı guruplar yüzlerce, binlerce insanı mücadelenin içine çekti. Silahlı gurupların, bölge ya da şehir halkı tarafından korunması, ortalığı yaygaraya vermemesi, sömürgecilere koşup şikayet eden haberci kişilerin çıkmayışı kitlelerin, gelişen ve yükselen silahlı mücadeleye katılımının ilk biçimleri saymak gerekir.

Halk kitlelerinin küçük zalim ve sömürücü azınlığına karşı giriştiği bu “şiddet hareketlerinin” de “örgütlenmesi ve denetlenmesi” gerekmektedir. Ülkemizde bu gerekliliği arttıran husus, nüfusumuzun büyük kısmının köylü ve küçük burjuva (tüccar ve zanaatkar) oluşu ve bunların silahlı mücadeleye geniş katkılarda bulunmalarıdır. “Küçük üretici” niteliğini taşıdıkları için, zaman zaman, sapık özellikte hareketlere girişecek bir ideoloji sahibidirler ve bu ulusal mücadelenin doğru niteliğine aykırı düşer. Mesela, Diar es Saada'daki otobüs saldırısı, şoven, ırkçı, fanatik bir mücadele izlenimi bırakmış ve sadece Cezayir toplumsal sınıflarına ve etnik guruplarına (meseleyi [sayfa 311] büyütmediler bereket) zarar vermemekle kalmamış uluslararası kamuoyu gözünde de bizi güç bir duruma düşürmüştür.

İyi karakter sahibi bir insan, çok defa örgütlenmemiş, denetim altına girmemiş, kanlı sömürgecilikten ve onun korkunç

vahşetinden yıldığı halde gene de onlara karşı uluorta şiddet hareketlerine girişmeyi bir türlü kabul etmeğe yanaşmayan bazı unsurların tutumunu anlayabilir. Sorumluluklarını kavramış bir siyasi kişi kitlelerin ani coşkunluğuna kendisini kaptırmamayı bilmelidir. Marksistler, kendine saygısı olan bir partinin, kitlenin peşine takılmaktan çok, kitlenin başına korkmadan geçip onu yönetmekle görevli olduğunu söylerler. Aşırı-sömürgecilerin, Tunus ve Fas'ta yaptıkları gibi, kendi marifetleri olan bir sürü şiddet hareketini Ulusal Kurtuluş Ordusunun üstüne atmak ve Birleşmiş Milletlerde Cezayir sorununun görüşüldüğü zaman benzer dönemleri kollayarak, halk savaşçıları küçük düşürmek için can attıkları günlerde, kitlenin duygularına kapılmama konusu büsbütün önemli hale gelmektedir. Mesela, Darbousa Bone manastırına saldırı olayı bizim üstümüze yıkıldı. Ayrıca, geçmişte bol bol yaptıkları gibi, siyasi ve askeri vatansever örgütlere kışkırtıcı ajanlarını (agents provocateurs) sokmakta, mücadeleyi dağıtmak ve gözden düşürmek için çalışmaktadırlar. Bu yüzden gözlerimizi dört açmalıyız. Bu gibi olaylardan sakınmanın en iyi yolu, mücadelenin siyasi düzeyini yükseltmek, mücadeleye gün geçtikçe artan bir sayıyla katılan kitlelere siyasi eğitim vermektir; aynı zamanda, Ulusal Kurtuluş Ordusu kadrolarını, dok işçileri, madenciler, taşıt işçileri, tarım işçileri vb. gibi proleter unsurlar arasından alınacak taze kuvvetle devamlı olarak beslemek gerekir. Proletarya, zararlı ideolojilere ilke olarak karşıdır, yabancıdır.

Cezayir proletaryasına sıkı sıkıya bağlı olan Cezayir ^[sayfa 312] Komünist Partisi bu konuda büyük rol oynamaktadır. Komünistler fiilen mücadeleye katılmakta, ona kendi deneylerini ve ulusal hareketin öz çıkarları ve kararlı niteliği konusundaki görüşlerini aşlamaktadır.

[Komünist Cezayir Gazetesi, **Realites Algeriennes et Marxisme**'in (Sayı 1), Kasım-Aralık 1956 tarihli sayısındaki başyazı. Gazetenin başlığını taşıyan, Cezayir şehrindeki El Hürriya yayınevince basılan kitabın (s. 11-20) içinde yeniden yayınlanmıştır, 1962.]

2.
CEZAYİR KURTULUŞ MÜCADELESİNDEN
ALINACAK DERSLER
Beşir Hacı Ali

Silahlı Mücadele nasıl başladı? Bu mücadeleyi alevlendiren birikimi sağlayan iç ve dış etmenler nelerdi?

İç etmenlerin başında, ulusal kurtuluş hareketinin, Vietnam, Tunus. Fas vb. ülke halklarıyla dayanışma amacıyla girişilen işçi ve köylü grevlerinin, kitlelere siyasi bilinç verme ve örgütlenme girişimlerinin hemen arkasından patlak veren bir ayaklanma şeklinde ortaya çıkmasını sayabiliriz. Bu tip olaylar ülkemizde daha önce görülmemişti. Bu mücadeledeki önemli rollerden birini Komünist Partisi oynamıştır.

İç etmenlerin ikincisi, halkımız ve Fransız emperyalizmi arasındaki çelişmenin keskinleşmesidir. Cezayir ^[sayfa 313] halkı, sömürge boyunduruğunu kırabilmek için “hukuki” yöntemlerin bir işe yaramadığını artık anlamış ve yeni yöntemlere ihtiyacı olduğunu kavramıştır. Bunun sonucunda, karşı tarafın öç almasına fırsat vermek istemeyen vatanseverlerin meydana getirdiği bir çeşit gerilla birlikleri olan **maquis**’nin ve bir de, Demokratik Özgürlükler’in Zaferi Hareketi’nin (o günlerin önde gelen milliyetçi partisi) en devrimci kanadındaki vatanseverlerin ısrarı üzerine kurulmuş yan-askeri gizli örgütün varlığını görüyoruz. Bütün baskılara rağmen, ülkenin birçok kesimlerinde bu örgütün hâlâ şubeleri var. Ayrıca, özellikle köylerde, 1942 Kasımında Müttefiklerin Kuzey Afrika’ya yaptığı çıkarılmadan arda kalan büyük miktarda silah ve donatım malzemesi bizi bekliyor.

Demokratik Özgürlük Hareketinin geçirdiği siyasi bunalım sonucu ikiye bölünmesi, gerek kitleler, gerekse önderler arasındaki siyasi bilinçlenmeyi hızlandırıp geliştirdi. Bu partiyi bırakıp ayrılan devrimciler, artık daha yüksek düzeyde bir mücadele, yani silahlı mücadele kurulmasını ve parti birliğinin ancak bu şekilde yeniden sağlanabileceğini öne sürdüler.

Bu öznel ve nesnel iç etmenlere iki dış etmen ekleyebiliriz: birincisi, Cezayirli vatanseverlerin, Fransa’nın da pekala yenilgiye uğratılabileceğini görmeleri: Dien Bien Phu’daki Fransız yenilgisi; ikincisi ise sosyalist kampın büyümesi ve bunun en uzak köylerde

yaşayanlar da dahil, halk kitleleri üzerinde, Fransız emperyalizminin ancak ve ancak silahlı bir mücadele ile sökülüp atılabileceği konusunda büyük bir etki yaratmış olması.

Sınıfların ve Toplumsal Tabakaların Rolü

10 milyonluk Cezayir nüfusunun yüzde 80'ine yakın kısmı köylüdür. En iyi toprakların sömürgecilerin elinde ^[sayfa 314] bulunması, 600.000 köylünün topraksız kalmasına, 450.000 köylünün ise el kadar topraklar üstünde boğaz tokluğuna çalışmasına yol açtı.

Silahlı ayaklanmanın arifesinde, köylerde 1 milyon insan geçim araçlarından yoksun bulunmaktaydı. Şehirlerde ise, 500.000 işsiz vardı. Fransız rekabetinin baskısına göğüs geremeyen 120.000 küçük esnaf ve zanaatkar vardı. Orta burjuvazi 11.000 aileden ibaretti, 7.000 kadar işletmeye sahipti ve hiç bir işletmede 15'ten fazla işçi çalıştırmıyordu. Avrupalı burjuvazinin elindeki işletme sayısı ise 30.000'i buluyordu. Yerli büyük burjuvazi ise zayıftı ve sayıca kalabalık değildi. İşçi sınıfı ise, çoğu niteliksiz ya da düşük nitelikli 300.000 devamlı ya da mevsimlik işçiden teşekkül ediyordu. İşçi sınıfı, yerli burjuvaziye karşı mücadeleden değil, Avrupalı burjuvaziye çatışmaktan doğmuştu. İşçilerin çoğunun bir ayağı köydeydi. Sınıf farklarının henüz açıkça belirmediği, proletarya daha "kendi başına" bir sınıf haline gelemezdi.

Demek ki, devrimdeki baş rolü yerli büyük burjuvazi değil, küçük ve orta burjuvazi oynamaktaydı. Özellikle küçük burjuvazinin rolü büyüktü. Sendikalarda, Komünist Partisinde ve Demokratik Özgürlük Hareketi içinde örgütlenmiş olan işçi sınıfı da önemli bir rol oynamakla birlikte, devrimin önderi değildi. Ancak, kurtuluş mücadelesi geliştikçe işçi sınıfının siyasi rolü de sürekli bir büyüme kaydetti.

Devrimin başlıca ordusu köylülerden meydana geliyordu. Cezayir'deki savaş, bir ulusal kurtuluş savaşı, bir toprak savaşıydı. Halkın büyük kısmı, kadını erkeğiyle, bu savaşa katılmıştır. Bütün sınıflar, toplumsal tabakalar şu ya da bu derecede savaşa katılmış, fakat asıl yük yurdumuzun en yoksul kişileri olan köylülerin omuzlarına yüklenmiştir. Mücadelenin öncü kuvveti olan Ulusal Kurtuluş Cephesi çevresinde ya da içinde, toprak ağaları ^[sayfa 315] dışındaki bütün ulusal güçler birleşmiş, el ele vermiş durumdaydı. Silahlı kuvvetler ittifakı ise UKC önderliğinde, ki Ulusal Kurtuluş Ordusu

kanalıyla yürütülüyordu. İşçi sendikalarını birliği, Genel İşçi Federasyonu aracılığıyla gerçekleştirmişti. UKC'ne karşı halkın sağlam desteği her fırsatta, özellikle, 20 Ağustos 1955 kitle eyleminde ve 5 Temmuz 1956 genel grevinde ortaya konulmuştur.

Kurtuluş Hareketinin Eksikleri ve Hataları

Büyük halk kitlelerinin katıldığı hiç bir hareket hatalardan tam anlamıyla arınmış değildir. Çığır açıcı katkıları hiç bir zaman unutulmayacak olan UKC için de geçerlidir bu söz. Şurasını da belirtmeliyiz ki, bu hatalar, hiç bir zaman, başarıyı gölgeleyecek derecede büyük olmamıştır. Ayrıca, hatalar zamanında farkedilmiş ve mücadele içinde derhal düzeltilmeleri yoluna gidilmiştir. Hareketin zayıf tarafları ve hataları, Komünist Partisinin, biri 1958 Kasımında, diğeri 1959 yılının ikinci yarısında, Geçici Hükümete gönderdiği iki mektupta belirtilmiştir. (Bu mektuplar kurtuluştan sonra yayınlanmıştır.)

Konuya yakından baktığımız zaman, hareketin içine düştüğü hataların daha çok nesnel şartların kötülüğünden ileri geldiğini, yani UKC'nin, savaş boyunca üstesinden gelmeğe çalıştığı çok büyük güçlüklerin, bu hataları doğurduğunu görürüz. Bu arada hataların bazı öznel sebepleri de olmadı değil. Mesela, "Her şey, savaş için, her şey silahlı mücadele için" ilkesi kimi zaman çok dar bir anlayışla uygulandı (Tabii bu ilke özü itibarıyla doğru bir ilkeydi.) Uzun zaman, her şeyin silahlı mücadelenin emrinde olması gerektiği anlayışının, aslında, siyasi görevlerin bir kenara atılmasını zorunlu kılmadığı gerçeği, yeteri kadar anlaşılamadı. Tam aksine, silahlı mücadele siyasi görevle sıkı sıkıya ilişkilidir. Gerçekte, silahlı ^[sayfa 316] mücadele, devrimin çıkarlarına uygun siyasi amaçların emrinde olmalıdır.

Buna bir örnek verelim: birbirini izleyen çeşitli olaylar, 1957 yılındaki Cezayir Şehri Savaşının yanlış planlandığını göstermektedir. Bir kez, hareketin merkezdeki siyasi önderliği karargah olarak şehrin içini seçmişti. Sonra, kuvvetler dengesi vatansızların lehinde değildi. Çünkü, şehir halkının yarıdan çoğu, büyük bir kısmı ulusal harekete dış bileyen, Avrupa kökenli insanlardı. Fransız birlikleri şehirde cirit atıyordu. Cezayir şehri, o güne kadar, ülkenin içlerinde çalışan gerilla kuvvetleri için bir gereç deposu olarak kullanılmıştı. İşçilerin ve öğrencilerin, Kurtuluş Ordusu saflarını tazelemek için gönüllü yazıldıkları yer burasıydı.

Başkentteki bu savaş, köylük bölgelerde Kurtuluş Ordusunun peşine düşen Fransız Ordusunun dikkatini şehre çekmek ve böylece Kurtuluş Ordusuna nefes aldirmek amacıyla başlamıştı. Cezayir Şehri Savaşı, yedi sekiz ay kadar sürdü. Halk, ağır silahlarla donatılmış sömürgeci kuvvetlere karşı yiğitçe çarpıştı. İşçiler ve esnaf sekiz günlük bir greve girdiler.

Şehirdeki kuvvetler dengesi sömürgecilerin lehinde olduğu için vatanseverler yenilgiye uğradı. Bu savaş, 7.000 gencimizin başını yedi. Şehirdeki örgütümüz darmadağın edildi ve başsız bırakıldı. UKC'nin önder kuruluşlarının elinde ne malzeme, ne de insangücü kaldı. Dolayısıyla saf dışı bırakıldılar. UKC önderliği yurdu terketmek zorunda kaldı. Bu olayın siyasi sonuçları büyük olmuştur. 1956'da Summam Kongresinde kabul edilen stratejik merkezilik bir süre için rafa kaldırıldı. UKC olsun, Kurtuluş Ordusu olsun artık merkezi bir önderliğe sahip değillerdi. Bu dakikadan sonra, UKC'ne ve Kurtuluş Ordusuna bağlı guruplar birbirinden bağımsız hareket etmeğe başladılar. Bu da ülkenin kesimlere ayrılmasına yol [sayfa 317] açtı. Ortaya çıkan yeni sorunlar, artık ilkelere dayanılarak değil, belli klan, gurup ve bölgelerin çıkarları açısından hareketle çözüme bağlanıyordu.

İşte, klanlar ve guruplar arasındaki bu mücadele, merkezi bir önderliğin 1957 yılında ortadan kalkmasıyla başlayan bu başıbozuk durum, Cezayir'de Kurtuluştan sonraki durumun da kötüleşmesine yol açmış, UKC içinde ve dışında sınıf çatışmasının gelişmesini son derece güçleştirmiştir...

Temel yanlışlık, kuvvetlerin işbirliği konusunda gerçekçi bir değerlendirme yapılamaması, düşmanın belli bir kesimdeki kuvveti konusunda yeterli bilgi edinememe, başkentteki genel durumu kavrayamama ve belli bir anda askeri eylemin dışında kalan şeyleri görmekteki başarısızlık noktalarında toplanmaktadır. Bunun yanında bir başka hata: sabırsızlığımız. "Bir Cezayir Dien Bien Phu'su" şeklinde bazı önderlerin ağzından düşmeyen slogan da sabırsızlığımızın sonucudur. Cezayir'deki şartlar altında böyle bir şey imkansızdı... Sübjektivizm ve sabırsızlık küçük burjuva düşüncesinin tipik ürünleridir. Siyasi görevlerin ihmal edilmesiyle birleştirildiği zaman bu hatalar mahvımıza yol açacak sonuçlar doğurabilirdi. Bereket zamanında düzeltildiler.

Siyasi eğitimin küçük görülmesi sonucu hem şehirlerde, hem

de gerilla birliklerinde öğretmen sıkıntısı çekilmiş, bunun sonucu olarak da kitlelerin silahlı mücadelesine yeteri kadar değer verilmemiştir. Biz kendi adımıza çeşitli mücadele yollarına başvurma konusu ve kitlelerin belli ekonomik isteklerle ortaya çıkması ihtiyacı üzerine, her zaman parmak basıyorduk. Mesela, işçi sendikaları kurmağa çalışıyor, kocalarının hapisten çıkarılmasını isteyen kadınları destekliyor, daha yüksek ücret isteyen tarım işçilerinin elinden tutuyor, OAS öğrencilerine karşı çıkan Cezayirli öğrencilerin yanında yer alıyorduk. [sayfa 318]

Bütün bu eylemler bir taraftan kitleleri daha büyük çatışmalar için hazırlarken diğer taraftan emperyalist polisin dikkatini dağıttığı için silahlı mücadeleyi elle tutulur bir biçimde desteklemiş oluyordu.

Geçici Hükümet, burjuvazinin uzlaşmağa hazır kanadını temsil ediyordu. Fakat daha o zamanlar kitle hareketinden ve bunun toplumsal özünden korkuyordu. İşte bu sebeple, 1960 Aralık ayında, Hükümet Cezayir ve diğer şehirlerdeki bütün gösterileri yasakladı. Biz bu kararı açıkça eleştirdik. Kitlelerin bir yerde izin alamadıkları takdirde başka bir yerde gösterilerini yapmalarını, kitle hareketinin hiç bir zaman durmaması gerektiğini öne sürüyorduk. Bugün herkesin bildiği bir şey varsa o da, 1960 Aralık ayında büyük şehirlerde yer alan kitle eylemlerinin bir dönüm noktası olduğudur. Bunlar, kitlelerin toplumsal bilincinin gelişmesine yardım etmiş ve silahlı mücadeleye kuvvetli destek sağlamıştır...

Komünist Partisinin Eksikleri ve Hataları

Silahlı mücadelenin başlaması bütün ulusal partileri hayrete düşürdü. Komünist Partisi de, tıpkı öteki partiler gibi, ilkin, bu mücadelenin taşıdığı önemi ve gelişme gücünü küçümsedi. Fakat silah kullanılmasına hiç bir zaman karşı çıkmamıştır. Bu mücadelenin sebeplerini doğru değerlendirmiş, kısıtlı söz hakkının sınırları içinde (dağılmadan önce) halkın umutlarını desteklediğini elinden geldiği kadar yaymağa, duyurmağa çalışmıştır.

Komünist Partisi, şiddete ve silahlı mücadeleye karşı çıkmamakla birlikte, 13 Ocak 1955'de yayınladığı bir uyarı, sömürgecilerin işini kolaylaştıracak belli kişisel eylem biçimlerinden kaçınmasını söylüyordu. Bu uyarı yanlışti, çünkü, bu tip eylemlerden kaçınmanın yolu hiç tereddüt etmeden silahlı mücadeleye katılmaktı.

[sayfa 319]

Komünist Partisinin başlangıçta silahlı mücadeleyi küçümsemesi ve bu konuda tereddüt göstermesi ne gibi sebeplerden ileri geliyordu?

Daha 1946 yılında düzeltmeğe teşebbüs ettiğimiz bu hata, ulusal etmeni ve köylüyü küçümsemekten ve Avrupa kökenli işçinin rolünü gözde büyütmekten ileri geliyordu. Bu yüzden, de parti, silahlı mücadele sorununu zamanında ve ciddi bir biçimde ele alamadı. Ulusal Kurtuluş mücadelelerinin Vietnam, Tunus ve Fas'taki başarılarından sonra, ancak 1953 yılında parti bu konuyu teorik olarak incelemeğe başladı. Silahlı eylemlerin başlangıçta küçümsemesinin sebeplerinden biri de şu noktada aranmalıdır: Parti uzun zaman Fransa'da proleter devriminin gerçekleşeceğine inandı durdu. Cezayir'de zaferin sağlanması bu şekilde Fransa'da proletaryanın zafer kazanmasına bağlıyordu.

Durumu doğru değerlendiremememizin hemen akla gelen sebeplerinden biri de –ki bu eksiklik bütün ulusal partilerde vardı– devrimci bir durumun gelişmesi konusunda yaptığımız değerlendirmelerin yüzeyde kalışıdır. Komünist Partisinin inandığı, Kasım 1954'te şartların bir ulusal kurtuluş savaşı vermemiz için elverişli bir olgunluğa erişmemiş olmasıydı. Çünkü Lenin'in koyduğu şartlar henüz gerçekleşmemişti. Ne var ki, Lenin'in koyduğu bu şartların kapitalist ülkelerle ilgili olduğunu ve askeri eylemlerle genel ayaklanmanın farkını unutuyorduk.

Şu da var ki, her yeni mücadele biçimi gibi silahlı mücadele de, ulusal parti ve örgütlerin alışılmış eylem çeşitlerinden başkaydı. Lenin bu konuda şunları söylemişti: “Bir savaştaki her askeri eylem, bir dereceye kadar savaşçıların saflarını dağıtır. Fakat bu savaştan kaçmalı [sayfa 320] anlamına gelmez. Bunun anlamı, savaş etmeyi öğrenmek gerekir, şeklinde yorumlanmalıdır.”

Alınacak Bazı Dersler

Silahlı bir mücadelenin başarıya ulaşmasını sağlayacak bir ortamı yaratmak için şunların yapılması gerektiğine inanıyoruz:

- Tek bir merkezi önderliğe sahip olmak, çatışmalar sırasında bunu bir dereceye kadar dağıtmak;
- Silahlı mücadeleyle siyasi kitle mücadelesini sınıksızlaştırmak;
- Savaşı şehirlerdeki mücadeleyle desteklemek, fakat şehirdeki, silahlı mücadelenin geri üsleri olarak korumağa çalışmak;

– Kitleler içinde, düşman ordusu içinde, haksız savaşa girmiş düşman ülkesi halkı arasında ve dünya kamuoyunda devamlı siyasi çalışmalar yapmak;

– Halkın ulusal isteklerinden fedakarlık etmeden, toplumun her kesiminin özel isteklerini hesaba katarak ve bunları ana hedefe bağlayarak, savaşı sona erdirmek için devamlı ve somut teklifler yapmak;

– Düşmanla müttefikleri arasındaki çelişmelerden yararlanmak ve halkın yurt dışındaki tabii müttefikleriyle arasındaki bağı kuvvetlendirmek.

Cezayir savaşından çıkarılabilecek derslerin bazıları bunlardır. Tabiiyle, burada bir çeşit reçete verdiğimizizi öne sürmüyoruz. Silahlı mücadeleye girişmenin örgütlenmesi ve yöntemleri, somut şartlara, her ülkenin ekonomik, toplumsal ve ulusal özelliklerine bağlı olarak değişir. [sayfa 321] Ancak, Cezayir deneyinden çıkan bu derslerin, emperyalizme karşı diğer savaşlar için de faydalı olacağı söylenebilir. [sayfa 322]

“Some Lessons of the Liberation Struggle in Algeria”, World Marxist Review, Ocak, 1965, s. 41, 43-46.

Beşir Hacı Ali Cezayir Komünist Partisinin genel sekreteridir.

3.

ULUSAL KURTULUŞ VE TOPLUMSAL YAPI

Amilcar Cabral

Aşağıdaki yazılar, Partido Africano de Independencia da Guine e Cabo Verde (PAIGC) genel sekreterinin 3-14 Ocak, 1966 tarihlerinde Küba'nın Havana şehrinde toplanan Birinci Asya, Afrika ve Lâtin Amerika Halkları Konferansında yaptığı konuşmadan alınmış parçalardır. Adı geçen parti, Batı Afrikadaki Portekiz sömürgeşi Guine'deki ulusal kurtuluş savaşını yönetmektedir. Yerimiz elvermediği için konuşmanın tamamını alamadık.

Bu parçaları, silâhli kurtuluş mücadelesine başlamadan önce bir ülkedeki özel şartların dikkatle çözümlenmesi ilkesine örnek olmak üzere seçtik. Guine'deki şartlar, Afrikanın diğer kesimlerinde de olduğu gibi, kapitalizm-öncesi toplum düzeninin egemen olduğu yerlerde görülen cinsten şartlardır.

Başka ülkelerin durumu bizimkinden farklı olabilir; ancak, deneyimizin bize öğrettikleri, günlük mücadelemizin genel çerçevesi içinde, düşmanın yarattığı sorunları dikkate alarak, kendimize karşı yürüttüğümüz mücadelenin, [sayfa 322] halklarımız açısından, her geçen gün biraz daha kötüye gittiği şeklinde özetlenebilir. Kendi aramızda yürüttüğümüz mücadele, ülkemizin iki kesimindeki ekonomik, toplumsal, kültürel (yani tarihi) iç çelişmelerin ifadesinden başka bir şey değildir. Bu gerçeği temelinden kavramamış herhangi bir ulusal ya da toplumsal devrimin, ilerde başarısızlığa düşme tehlikesinin bulunduğu düşünülür.

Afrika halkı, o sade dilleriyle “Baharda su ne kadar sıcak olursa olsun, pirinci pişiremez.” dedikleri zaman, sadece fiziğin değil, siyasi bilimin de önemli bir ilkesini belirtmiş oluyorlar. Hareket halindeki bir olaya yön vermeğe kalkmanın, dış şartlarından çok iç şartlarına bağlı olduğunu biliyoruz. Siyasette de –başkalarının şartları ne kadar güzel ve çekici olursa olsun,– bizim gerçeğimiz, somut bir anlayış, kendi çabalarımız ve kendi fedakârlığımız olmadıkça bir başka gerçeğe dönüştürülemez, yeni bir yöne sokulamaz niteliktedir. Düşmanlarımızın dış benzerliğine ve özdeşliğine aldanmamalı, ulusal kurtuluş ve toplumsal devrimin ihraç malı olmadıklarını akıldan çıkarmamalıyız. Bunlar, –bu her geçen gün daha iyi kanıtlanıyor-, yerel ve ulusal şartların ürünüdür, dış etmenlerden kısmen etkilense bile (lehte ya da aleyhte) aslında her halkın tarihi şartları tarafından tayin olunmaktadır; bu gerçeği yaratan çeşitli unsurlar arasındaki iç çelişmelerin doğru çözümü ve bir zaferle sona erdirilip yerine oturması halinde sona erer. Tarihin en güçlü emperyalistlerinin ve anti-sosyalist ülkesinin birkaç yüz kilometre yakınında Küba devriminin başarıya ulaşabilmiş olmasını biz, gerek gösterdiği gelişim, gerekse özü bakımından, öne sürdüğümüz ilkenin uygulamayla doğrulanması ve son kanıtı olarak görüyoruz.

Ne biz ne diğer ulusal kurtuluş hareketleri (özellikle Afrika'da-

kileri kastediyoruz) [sayfa 323] mücadelenin bu önemli sorununu kavramış değiliz, kanısındayım.

Ulusal kurtuluş savaşlarının değiştirmeyi öngördüğü tarihi gerçekleri ihmal etmesi şeklinde ortaya çıkan, ideolojiden büsbütün yoksunluğu göstermese bile ideolojik yetersizliği gösteren bu durum, emperyalizme karşı savaşımızda en büyük eksikliklerimizden birini, belki de en büyük eksikliğimizi teşkil ediyor. Ancak, bu eksikliği gidermemiz için düşünce ve eylem plânında yeteri kadar deney birikimi sağlanmış olduğunu da belirtmek istiyorum. Ulusal kurtuluş savaşlarının bugünkü ve yarıncı durumunu kuvvetlendirmek için bu konuda bir tartışma açılması son derecede faydalı olacaktır. Siyasî ve malî destek ya da silâh yardımı kadar faydalıdır ve bunlardan daha az önemli olmayan, daha az somut olmayan bir yardım sağlar kanısındayım.

Bu amaçla, burada, toplumsal yapıyla ilgili olarak ulusal kurtuluş savaşının hedefi ne olmalıdır? konusundaki fikirlerimizi söyleyeceğiz. Bu fikrimiz, kendi deneyimizden ve bu deneyin eleştirilmesinden çıkmaktadır. Bunda teorik bir nitelik görenlere diyeceğimiz şu: her uygulama teori doğuracak niteliktedir. Dört başı mamur teorilere rağmen devrim çocuğunu düşürüyor, daha olmadan harap oluyorsa bunun suçu teoride değildir. Çünkü devrimci bir teori olmadan devrimin zafere ulaşmasının mümkün olmadığı da bir gerçektir.

Cabral, konuşmasının bu bölümüne gelince, herkesin kabul ettiği görüşleri dile getirmiş, tarihin başlıca itici gücünün sınıf mücadelesi olduğunu, fakat bu görüşün kendi ülkesine uygulanmasında bazı güçlükler bulunduğunu belirtmiş ve sonra şu soruyu sormuştur: “Tarih, sınıf olayının ortaya çıktığı, yani sınıf mücadelesinin başladığı andan itibaren mi başlar?”. Sözlerine devamla, “Eğer bu böyleyse –ki, biz bunu reddediyoruz– Afrika, Asya ve Lâtin Amerika’daki insan [sayfa 324] topluluklarının birçoğu, emperyalizmin boyunduruğuna kendilerini kaptırıncaya kadar tarihsiz ya da tarih dışı bir hayat yaşamışlar demektir. Demek, ülkelerimizde yaşayan halkların çoğu, Guine’nin, ‘Balanta’ halkı, Angol’a’daki ‘Kuniamalar’ ve Mozambikteki ‘Makodlar’ sömürgeciliğin boyunduruğuna girip, ufak tefek etkile-

re maruz kalıncaya kadar tarihsiz yaşadılar.” Cabral, kendi ülkesinde ve benzer ülkelerde olanlara bakarak, şartların değiştirilmesini sağlamak için, tarihin itici gücü olarak “üretim güçleri düzeyini” görmenin daha doğru olacağı sonucuna varıyor. Ona göre, üstünlüğünü dışardan kabul ettiren emperyalizm, kendi halkının üretim güçlerindeki gelişmeyi durdurmuş ve böylece tarihi akışı kesintiye uğratmıştır. Emperyalizm, bir “sahte-burjuvazi” (yalancı burjuvazi) yaratmak için yerli unsurları kullanmış ve sonra bu sınıfı kendi yönetimini kolaylaştırmak ve halkın direnmesine engel olmak amaçlarıyla kullanmıştır. Ulusal kurtuluş hareketinin müttefikleri seçilirken bu önemli noktayı gözden kaçırmamak gerekir. Cabral, daha sonra, tam anlamıyla “sömürgecilik” ve “yeni-sömürgecilik” arasında bir ayırım yapmıştır: Yeni-sömürgecilikte sınıflar ve sınıf mücadelesi gelişmiştir.

Başka bir deyişle, bir halkın ulusal kurtuluşu, o halkın tarihi kişiliğinin bir isteğidir, boyunduruğu altına düştüğü emperyalizmi ortadan kaldırmak suretiyle tarihe yeniden dönüşüdür... Bir halkın tarih sürecine yeniden katılmasının yolu özgürlükten geçer. Demek ki, ulusal üretim güçleri yabancı egemenliğinden tamamen kurtulduğu zaman ulusal kurtuluş da var olacaktır, düşüncesindeyiz. Üretim güçlerindeki gelişimi tersine çevirmesinde, ulusal **kurtuluş olayının** özü itibarıyla bir **devrime** karşılık olduğunu düşünüyoruz. Bir devrimi yaratan nesnel ve öznel şartları bilmek durumundayız, bunun gerçekleşmesi için en uygun mücadele biçimi ya da biçimlerini anlamalıyız.

Sömürgecilik ile Yeni-sömürgecilik, özlerinde aynı olmakla birlikte ve emperyalizme **karşı** ana mücadele biçiminin ^[sayfa 325] yeni-sömürgecilik açısından yürütülmesi zorunluluğuna karşılık, her iki durumun gerektirdiği savaş tarzlarını birbirinden ayırmamız gerekiyor. Gerçekte, ilkel toplumun yatay niteliği, toplumsal farklılaşmasının belli belirsiz oluşu, ulusal bir siyasî sisteminin bulunmayışı, sömürgelerde, ulusal kurtuluş hareketinin başarıya ulaşması için zorunlu, birlik ve mücadele geniş cephesinin kurulmasına imkân vermektedir. Bu imkânın varlığı gene de toplumsal yapıyı kılı kırk yararcasına incelememizi, ondaki gelişme eğilimleri-

ini ve bunlara en uygun gelecek ve gerçek bir ulusal kurtuluşu sağlayacak mücadele biçimlerini arayıp bulmamızı gerektirmektedir. Bu konudaki temel ilke, –hepimizin kendi ülkemizi en iyi bildiğimiz gerçeğini kabul ettiğimizi bir daha belirtelim-, yönettiği mücadelenin amacının ve gerçek anlamının bilincine varmış safları sıkı bir öncü kuvvetin kurulmasıdır. Sömürge ortamının, kendiliğinden bilince ermiş bir işçi sınıfının ya da köy proleteryanının yani, öncü sınıfların varlığını gerektirmemesi, yani ulusal kurtuluş hareketinde kitlelerin önünden gidecek ve uyanmalarını sağlayacak tabii öncülerin bulunmayışı, sözünü ettiğimiz öncü kuvvetin kurulmasını büsbütün gerekli hâle getiriyor. İşçi sınıfının yeni yeni doğmakta oluşu ve ulusal kurtuluş savaşının dayanağı olan köylülerin ekonomik, toplumsal ve kültürel yönden gerilikleri, her iki sınıfın da gerçek ulusal bağımsızlık ile sözde siyasî bağımsızlık arasındaki farkı kavramalarına imkân vermiyor. Genellikle etkin bir azınlık olan devrimci öncüler, hareketin başından itibaren bu farkı kavrayabilecek ve bunu, verdiği mücadeleyle halk kitlelerine öğretebilecek tek kuvvettir. Ulusal kurtuluş hareketine temel siyasî niteliğini verecek ve bir dereceye kadar mücadele biçimini tayin edecek olan kuvvetin de bu öncüler olacağı açıktır.

Yeni-sömürge ortamında, yerli toplumun belirgin [sayfa 326] özelliği, oldukça katlı bir toplumsal yapıya, düşey bir toplumsal yapıya sahip olmasıdır. Yerli unsurlardan kurulu bir siyasî otorite yani, ulusal bir Devlet vardır. Bu devlet, toplumun kalbindeki çelişmeleri daha keskin hale getirmekle kalmamakta, bu ortamda, sömürge ortamındaki ulusal cephe kurma kolaylığını da güçleştirmekte, hatta ortadan kaldırmaktadır. Bir yandan, maddî etkiler (ulusal siyasî sistem başta olmak üzere, ekonomik girişimin ve özellikle ticaretin yerli unsurların elinde bulunuşu), diğer yandan, psikolojik etkiler (kendi vatandaşlarını denetim altında tuttukları, yönettikleri konusunda bazılarında yer etmiş olan gurur, çeşitli din ve kabile önderleri ile bazı kitlelerin karşılıklı bağlılığı) ulusal kuvvetlerin önemli bir kısmının dağılmasına yol açıyor. Bunlara karşı, yeni-sömürgeci devletin ulusal kurtuluş güçlerine karşı baskı tedbirleri almağa girişmesi, sınıf çatışmalarının zamanla şiddetlenmesi, yabancı uşaklarının ve egemenlik belirtilerinin sürekli varlığı (ayrıcılıklarını, silâhli kuvvetlerini ve ırk ayrımını koruyan yabancılara bulunuşu), köylünün gitikçe artan yoksulluğu, dış etmenlerin bir dereceye kadar bilinen

etkileri, ulusçuluk alevini ateşlemeğe yardımcı olmakta, geniş halk kesimlerinin bilinçlenmesine yol açmakta ve tamamen yeni-sömürgeciliğin oyunlarına ve baskılarına yönelmiş bir bilinçle yeniden toparlanan halk çoğunluğunun ulusal kurtuluş ideali çevresinde kenetlenmesini sağlamaktadır. Bunların yanısıra, egemen yerli sınıfın zamanla burjuvalaşması, şehir işçilerinden ve köy proleteryasından meydana gelen emekçi sınıflarının gelişmesi, her iki sınıfın da dolaylı olarak emperyalizm tarafından da sömürülmekte oluşları ulusal kurtuluşun evrimi için yeni dayanaklar, yeni umutlar getiriyor. Belli bir yere kadar da olsa, siyasî bilinç sahibi olan emekçiler (hiç değilse, **kendi yoksulluklarının bilincinde olan bu insanlar**), yeni-sömürgeci bir ortamda geliştirilecek olan ^[sayfa 327] kurtuluş hareketinin öncüsü durumuna geçmeğe hazırdır. Fakat sömürülen diğer tabakalarla birleşmediği, geniş anlamıyla köylüleri (tarım işçileri, ortakçılar, küçük çiftçiler, küçük arazi sahipleri gibi) yanına almadığı takdirde, mücadelenin çerçevesi içinde (mücadele kurtuluşun sağlanmasıyla sona ermeyecektir) görevini tam anlamıyla yerine getiremeyecektir. Emekçiler ulusal burjuvazinin de elinden tutmağa çalışmalı, onları da kurtuluş savaşının saflarına çekmelidir. Bu ittifakın gerçekleştirilmesi, ulusal güçlerin, güçlü ve iyi kurulmuş bir siyasî örgütün çerçevesine (ya da eylemine) yerleştirilmelerine bağlıdır.

Sömürge ve yeni-sömürge ortamlarında yürütülecek mücadelelerin önemli farklarından biri de yönlerinde ortaya çıkar. Sömürge ortamında savaşan, **ulus sınıfıdır**, karşısında sömüren ülkenin burjuva sınıfı vardır. Bu savaşın, hiç değilse yüzeyde, ulusal bir çözüme (ulusal devrime) bağlanması mümkündür. Sonunda ulusça kurtuluş sağlanmakta ve ülkeye en uygun gelecek ekonomik yapı seçilmektedir. Yeni-sömürgeciliğe bağlı ortamda ise, emekçiler ve müttefikleri hem emperyalizmin burjuvazisine hem de yerli egemen sınıflara karşı savaşmak zorundadır. Durumun ulusal bir çözüme yoktur. Emperyalizmin yurda yerleştiği kapitalist yapının yıkılması gerekir ki, bu da sosyalist bir devrimin zorunluluğu demektir.

Bu fark, iki ortam arasında, hem üretim güçlerinin gelişme düzeyleri, hem de sınıf mücadelesinin bu düzeyle ilgili sertliği arasındaki eşitsizlikten ileri geliyor...

Olaylar, emperyalizmin başlıca egemenlik aracının-şiddet ol-

duğunu gösteriyor. **Kurtuluş Savaşı Bir Devrimdir** ilkesini kabul edecek olursak, devrimin, direklere ulusal bayrağın çekilmesiyle ve ulusal marşın çalınmasıyla sona ermeyeceğini de kabul etmeliyiz. Ulusal güçler adına hareket eden kurtuluş ordusu, emperyalizmin ajanlarına ^[sayfa 328] karşı şiddete başvurmadıkça ulusal kurtuluş da yok demektir. Şiddetin ancak şiddetle ortadan kaldırılabileceğini bilmiyorsak hiç bir şey bilmiyoruz demektir. Emperyalizmin ne olduğunu bilenler, onun ulusal güçlere karşı devamlı şiddete başvurduğunu da pekâlâ bilirler. Emperyalizmin boyunduruğundan kurtulup da (ister sömürgecilik ister yeni sömürgecilik şeklinde olsun) kurban vermemiş bir tek ülke yoktur. Önemli olan, ulusal kurtuluş kuvvetlerinin ne gibi şiddet yöntemlerine başvuracağını tayin etmek, emperyalist şiddet yöntemlerinin öcünü almakla yetinmeyip sonuca yani gerçek ulusal kurtuluşa ulaşmaktır.

Bazı halkların hayatında yer alan dünkü ve bugünkü deneyler, dünyadaki –özellikle Vietnam, Kongo ve Rodezyadaki– ulusal kurtuluş mücadelelerinin, bağımsızlığını barışçı yoldan kazanmış ülkelerde görülen çelişmelerin ve nihayet devamlı şiddetin çizdiği zikzakların gösterdiği gibi, emperyalizmle uzlaşmak mümkün değildir, emperyalist baskısı altındaki ülkelerin kurtuluş yolu sadece ve sadece **silahlı mücadeledir**.

Halkın umutlarını boşa çıkarmamak için ulusal kurtuluşun tek ve etkin yolu silahlı mücadeledir görüşünü öne sürmekle kimseyi şaşırtmadığımız kanısındayız. Halkın kurtuluş çabasına gerçekten katılmış herkes, kurtuluş savaşlarının tarihinde bu dersin yazılı olduğunu da görecektir.

Bu yolun etkili olmasının sebeplerinden biri de, ülkenin kurtuluştan sonra kararlı bir yönetime kavuşmasının da buna bağlı olmasıdır. Unutmayalım ki, siyasî bilincimizde, sömürgeci ya da yeni-sömürgeci ortamların kalıntılar kurtuluşla birdenbire ortadan kalkmayacaktır. Emperyalist egemenliği olayının bilincine varmış ve emperyalizmin kalıntısı devlet yönetimini çekip çevirmede tek yetenekli sınıf yerli küçük burjuvazidir. Bu tabaka ^[sayfa 329] ya da sınıfın ekonomik yapısında yer etmiş tabii kalıntılar ve şüpheli niteliklerini aklımızdan çıkarmazsak, ulusal kurtuluş hareketlerimizin zayıf olduğu noktalardan birini daha yakalamış oluruz.

Emperyalizmin bir “yalancı burjuvazi” yaratmadığı sömürge ortamlarında, kitlelerin henüz yeteri kadar bilinçlenmemiş olduğu

yerlerde, ulusal kurtuluş savaşı patlak vermeden önce, yerli küçük burjuvazinin eline ülkeyi emperyalist egemenliğinden kurtaracak hareketin önderliğini yapmak gibi bir tarihi fırsat geçmektedir. Çünkü gerek nesnel gerekse öznel şartlar (kitlelerden daha yüksek bir hayat düzeyine sahip olmaları, emperyalizmin ajanlarıyla daha sık temasta bulunmaları, dolayısıyla hor görülmenin itilip kakılmanın acısını daha çok çekmiş olmaları, eğitim düzeylerinin ve siyasî bilgilerinin yüksek oluşu gibi nedenlerle) küçük burjuvazinin, yabancı egemenliğinden kurtulmanın mutlaka gerekli olduğunu daha önce kavrayıp daha erken bilinçlenmesine imkân vermiştir. Sömürge ortamında, küçük burjuvazinin üzerine aldığı sorumluluğa devrimci niteliğini yakıştırabiliriz. Oysa diğer egemen sınıflar, toplumsal ayrıcalıklarını savunabilme hayali peşinde sömürgecilerin yanından bir türlü ayrılmazlar.

Yeni-sömürge ortamında ise, “yalancı bir yerli burjuvazi” vardır ve bunun yok edilmesi gerekir. Burada da küçük burjuvaziye, yabancı boyunduruğundan kurtulma mücadelesinde önde gitme sorumluluğu düşer. Ancak bu durumda, toplumsal yapının niteliği önderliğin bölüşül-meşine imkân vermektedir. Bir dereceye kadar da olsa önderlik yükü, küçük burjuvazi, emekçi sınıflar ve vatansızlar duygulara nasılsa kapılmış “yalancı burjuvazi” kesimleriyle paylaşılacaktır. Küçük burjuvazinin mücadele önderliğine katılmasının sebeplerinden biri işçi sınıfının ekonomik ve kültürel yönden zayıflığı, diğeri ise “yalancı burjuvazinin” [sayfa 330] ulusçu kesimlerinin ideolojik yönden sınırlı ve karışık bir durumda bulunmasıdır. Bu durumda, küçük burjuvaziye yüklenen sorumluluk büyüktür ve devrimci bilincinin yüksek bir düzeyde olmasını, halk kitlelerinin, mücadelenin her aşamasında yenileşen umutlarını doğru değerlendirmeyi ve halkla arasındaki farkların zamanla tamamen ortadan kalkarak bir özdeşliğin kurulmasını zorunlu kılar.

Bir hizmet sınıfı olan, yani üretim süreciyle doğrudan ilgisi bulunmayan küçük burjuvazi bu niteliğini bilecek ve iktidara, geçerek ekonominin temellerini denetleyemeyeceğini anlayacak kadar büyük bir bilince sahip olmalıdır. Tarihte bu sınıf hiç bir zaman iktidara geçememiştir. Devrim süreci içinde oynadığı rol ne kadar büyük olursa olsun bu sınıf iktidar yüzü göremez. Çünkü siyasî iktidar egemen sınıfın ekonomik gücüne dayanır. Sömürge ve yeni-sömürge ortamlarında ise bu güç iki varlığın elindedir: em-

peryalistlerin ve ulusal emekçi sınıflarının.

Ulusal kurtuluşla eline geçen iktidarı tutabilmek için küçük burjuvazinin tek bir şansı vardır: onu burjuva olmağa iten tabii eğilimlerini bir kenara atmak. Bürokratik burjuvaziye dönüşüp aracı nitelikleri kazansa da, ulusal “yalancı burjuvazi” haline girmeğe kalksa da devrimi yadsımış olacak ve yeniden emperyalistlerle işbirliğine girecektir. Ülke yeniden yeni-sömürge ortamı haline gelecek ve ulusal kurtuluş amaçlarına ihanet edilmiş olacaktır. İşte bu yüzden küçük burjuvazinin kala kala bir tek seçim hakkı kalıyor: burjuvazi haline gelme eğilimlerinden kurtulup, yani kendi sınıf mantığını bir yana itip, emekçi sınıflarla özdeş hale girmek ve böylece devrimin normal gelişmesine karşı çıkmamak. Demek oluyor ki, ulusal kurtuluş hareketinde kendine düşen görevi hakkıyla yerine getirebilmesi için küçük burjuvazinin bir sınıf [sayfa 331] olarak intihar etmesi gerekmektedir. Yeniden, devrimci işçiler olarak canlanabilir ve halk kitlelerinin köklü umutlarını temsil edebilir.

Bu iki yol –devrime ihanet ve sınıf olarak intihar etmek-, ulusal kurtuluş mücadelesinin genel çerçevesi içinde küçük burjuvazinin düştüğü bir çeşit açmaz (dilemma) olarak nitelenebilir. Devrimin lehine olumlu bir çözüm getirmek isteği Fidel Castro’nun doğru bir deyimle **devrimci bilincin gelişmesi** olarak nitelediği değeri kazanmasına bağlıdır. Eğer bu bilinç varsa, ulusal kurtuluş mücadelesinin önderliği de mücadelenin temel ilke ve sebeplerine sadakat gösterebilecek demektir. Ulusal kurtuluş, mücadelesi her ne kadar siyasî bir sorun ise de, gelişmesi için işte böyle bir takım ahlâkî niteliklere de bağlı olduğunu görüyoruz. [sayfa 332]

Cabral’ın Konferansta dağıtılmış ve elimizde buluttan teksir edilmiş konuşmasından. Fransızcadan çevrilmiştir.

4. GÜNEY AFRİKA: DEVRİMCI YOL

Güney Afrıkada işler iyiye gidiyor. Tarihimizin büyük buna-

lımlarından birine doğru hızla ilerliyoruz. Irkçı hükümet, burgusunu gitgide sıkıştırıyor ve ırk ayrımını ve baskıyı halkın canına tak diyecek ölçüye çıkarmış bulunuyor. Halk da silâha sarılıyor. Hükümet kanunî ve banşçı yolları tıkadıkça, ezilen kitlelerin direnmesi de ister istemez kanunsuz ve banşçı olmayan yollara dökülüyor. Önderlik ve kurtuluş konularında gözlerini, kanundışı Afrika Ulusal Kongre Partisine ve Komünist Partisine dikmiş durumdadır. Şu ya da bu çeşit şiddet patlamaları günden güne yaygınlaşıyor. Bazan, bu hareketlerin, **Umkonto We Sizwe** (Ulusun Mızrağı) eylemlerinde olduğu gibi, bütün yurdu kapladıkları görülüyor. Belli amaçlara yöneliyor ve etkin oluyorlar. Ne var ki, çoğu zaman görülen, açlık, hapis ve polis dayaağı nedenleriyle umutsuzluğun doruğuna erişen bazı halk kesimlerinin, can havliyle giriştikleri, plânsız ve birdenbire oluşan direnme ve misilleme eylemlerine başvurmalıdır. Mahalli yüzeyde görülen bu coşkunlukların, “Poqo” gibi beyazlardan körü körüne intikam alma peşinde koşan birtakım örgütlenmelere yol açtıkları oluyor.

Tüm-Afrika Kongre Partisi dağılınca önderleri sürgüne gitti ve bir sorumsuzluk içine düştüler. Bu partinin sürgündeki önderlerinden P. Leballo ünlü Maseru konuşmasında Poqo hareketinin kendi örgütlerinin bir parçası olduğunu söyledi. Bu iddianın sebebi, dağılmış olan partisine yeniden saygı kazandırmak. Oysa bu partinin Güney Afrikada [sayfa 333] bile bir örgüt olarak ağırlığı hiç kalmadı. Bu yargıya varmak için uzun incelemelere de gerek yok. Poqo hareketine yol açmış olabilir. Halkın kendiliğinden ayaklanıp şiddet hareketlerine girişmesini ve Afrikalı vatanseverler arasında beyazlara karşı ırkçı, şoven duyguları kamçulamış da olabilir. İşin aslı şu: Poqo kim kıskırtmışsa kıskırtmış, kim başlatmışsa başlatmış fakat sonradan ne adı geçen parti ne de başka bir örgüt, yönetimi ve denetimi altına alamamıştır. Çünkü Poqo, ona katılanların hepsinin benimsediğı bir ideolojisi ya da uzun dönemli siyaseti olmayan öyle bir harekettir. Paarl’da ve Bashee Nehrinde Poqo’ya atfedilen ayaklanmalarla ne T.A.K. Partisinin ne de başka bir ulusal örgütün uzak yakın bir ilgisi olmuştur. Çünkü bu ayaklanmaların, Poqo ilk kıvılcımını çakmış olsa bile, esas itibarıyla, artık dayanacak hali kalmamış insanların yan-kendiliğinden tepkileri olarak ortaya çıktığı biliniyor.

Tarih süreci açısından baktığımız zaman Güney Afrikadaki yönetimin sürekli ve hızlı bir tempoyla bir yalnızlığa doğru kaydığını

görmekteyiz. Silâh, sermaye ve diğer maddi-manevî destekler gün geçtikçe azalıyor, dışarıyla bağlar bir bir kopuyor.

Daha önemlisi, Günay Afrika içinde bile, –kocaman görünüşlü ve gittikçe büyüdüğü sanılan baskı ve boyunduruk makinasmın, yani devletin– bütün bu görünüşteki özelliklerine rağmen-, kuvvetler dengesi durmadan halka, kurtuluş kuvvetlerine doğru kaymakta, zalim azınlığın elinden kaçmaktadır.

Ne kadar ağır silâhlarla donatılmış olursa olsun, bir azınlık, iyi örgütlenmiş, amacında kararlı ve açık bir çoğunluğa egemen olamaz. Hükümetin her yeni baskısı, kitlelerin yeni bir devrimci karşı koyusu ve yeni bir direnme hareketiyle cevaplanır. Bu cevaplar çok kere plânsız, umutsuz ve başarısızdır. Kitleler ağır kayıplara uğrayabilirler. [sayfa 334] Fakat bir yandan da kurtuluş kuvvetleri belirmeğe başlar. İradeleri çeliklesin Etkili ve yıkılmaz örgütler kurulur. Amaç ve yönleri daha büyük bir açıklığa, aydınlığa kavuşur.

Cape'de ve diğer yerlerde görülen şiddetli çatışmalar, ülkemizdeki devrimci uyanışın belirtileridir. Poço eylemlerinin dayanılmaz baskıya karşı yapıldığını biliyoruz. Bu eylemleri yapanların yiğitliğinden ve vatansızlığından kimsenin kuşkusu yok. Karakolları hallaç pamuğu gibi atırlar. Ne var ki, bu eylemlerin birçoğu olumsuz, hatta zararlı sonuçlar doğurdu. Ya kötü plânlanmışlar ya da plândan büsbütün yoksundular; kitlenin bir anda parlaması şeklinde hareketlerdi. Sorumlu ve akıllı devrimcilerin değil, umutsuz kişilerin eylemleriydi. Siyasî geriliğin belirtileriydiler; beyazlar arasında, önüne gelenden öç almağa kalkan, zalim hareketlerdi. Böyle bir tutumla, Afrika halkının ileri unsurlarının, yani, Afrika Ulusal Kongre Partisinin, işçi sendikalarının ve Komünist Partisinin tutumları arasında hiç bir benzerlik yoktur. Bütün bunlara rağmen, bu öç alma hareketlerinin de olumlu bir yanı yok değil. Amaçlarına ulaşamamasına, ağır kayıplara, gerilemelere ve geçici yenilgilere rağmen olumlu bir yanı var.

Çünkü halk uğradığı yenilgilerden ders alıyor, direnmenin faydasız olduğunu değil, planlanması, bir amaca ve belli ilkelere bağlanması gerektiğini anlıyor. Güney Afrika kurtuluş hareketi önderleri Poço tipi patlamalara karşı bu yüzden fazla olumsuz ve eleştirici bir tavır takınmıyorlar. Biliyorlar ki, tamamen barışçı yollarla da hiç bir iş yapılamaz. Aslında, son Moshi Afrika-Asya Konferan-

sında (Tanganikada toplanan) Afrika Ulusal Kongre Partisinin bir sözcüsü savaşan bir örgütü, **Umkonto We Sizwe**'yi desteklediklerini açıkça ifade etti.

Gerek bu sözler, gerekse bizzat Umkonto'nun gittikçe [sayfa 335] artan eylemleri, Güney Afrika halkının ve önderlerinin başarısız Poqo ayaklanmalarından gerekli dersleri aldıklarını ve tecrübeli ve sorumlu önderlere ne gibi görevler düştüğünü anladıklarını gösteriyor. Dışardan, gençlik, işçiler, köylüler ve ezilen diğer halk kitleleri arasındaki devrimci ruhu karartmağa ve yüreklere korku düşürmeğe çalışan kalmadı. Aksine bu ruhu, serüvencilikten kurtarıp, plânlı ve etkili eylemlere sokmak isteyen insanlar var.. Böyle dinamik ve militan bir siyaset izlenecek olursa, faydasız şiddet hareketlerinden de kurtulmuş olacağız. Bu tip hareketleri bazan hükümet kışkırtıyor, bunu da bilelim. Bilelim de gereksiz yere kanımızı akıtmayalım, oç almaya girişmeyelim ve sonunda gerilemeyelim.

Ezilen halkın hızla öğrendiği konulardan, önemli derslerden biri de, ne kadar küçük bir bölgeyi kaplarsa kaplasın, ortaya çıkan her sıkıntılı durumu ırkçı hükümetin yarattığıdır. O halde bir sıkıntıyı ortadan kaldırmanın yolu, bu ırkçı hükümeti yenmektir, beyaz azınlığın yönetimine son vermektir. Her gösterinin, her isteğin kanlı bir saldırıyla bastırılması, yedisinden yetmişine, köylüsünden kentlisine kadar bütün halkın, her ilerlemenin karşısındaki en büyük engelin bugünkü devlet olduğunu daha açık biçimde kavramasına ve bu zulüm devleti ortadan kalkmadıkça, yerine halk çoğunluğunun iradesine göre çalışan yeni bir devlet kurulmadıkça mutlu ve yaşanılır bir geleceğin var olmayacağını anlamasına yol açıyor.

Peki, bunun anlamı, her türlü küçük ve yerel sıkıntı, baskı karşısında elimizi kolumuzu bağlayıp oturalım ve sadece genel terimlerle, özgürlükten bahsedip, önümüzdeki acil sorunları unutalım, şeklinde özetlenebilecek bir anlam mıdır? Elbette ki, hayır! Böyle bir anlayış yanlış olur. Böyle sözler, halktan kopuk, onun günlük dert ve ihtiyaçlarından habersiz lafazan politikacıların ağzına yakışır. [sayfa 336] Gerçek kurtuluş önderleri, kitleye yakın, kitlenin bir parçası olan kişilerdir. Halkın her günkü dertleriyle, ücret artışlarıyla, gezi yasaklarıyla, kapalı mahallelerle, zorunlu göçlerle Bantu Yöneticileriyle ve Bantustanlarla (Güney Afrikadaki yerli halka ırk ayrımı tedbirleri ve bunları yürüten yöneticiler.) uğraşmaktan bir dakika geri durmaz. Bu dertlerin mahalle çapında ya da yurt çapında ol-

ması bir şeyi değiştirmeyiz.

Belli bir mahallede çıkan bir olayın, her zaman, yurt çapına yayılacağı düşünülemez. Devlet, askeriyle ve polisiyle, grev ve gösterilerimizi kuvvet ve şiddet yöntemlerine başvurarak bastırmağa kalktıkça, halkımızın gittikçe daha büyük bir kısmı örgütlenmeğe, kendini savunmak için hazırlanmağa ve karşı tarafa hakettiğı darbeyi indirmeğe çalışacaktır. Demek oluyor ki, belli konularda çıkan çatışmalar dönüp dolaşıp devleti ele geçirme mücadelesine dönüşüyor. Bu konular, devletin yeni “Bantu” kanunlarına karşı çıkmak, işçilerin canı tende tutabilecek kadar olsun bir ücret alabilmeleri, köylülerin toprak sahibi olma mücadeleleri gibi önemli mücadele konuları. Şimdilik isteğimiz “Herkesin bir oyu olmalı..” sloganında toplanıyor. Tabii bunun barışçı yollarla elde edileceğı yok.

Şunu da hiç aklımızdan çıkarmıyoruz: Her eylem mutlaka polis ya da ordunun vahşî tepkisiyle karşılaşacaktır. Bu tepkiler, biz yeni yöntemler benimseyinceye kadar, körü körüne ayaklanmalardan ve önüne gelene saldırmaktan başka bir sonuç doğurmaz. Beyazlara ve mallarına karşı Poço tipi saldırılara girilirdir o kadar. Güney Afrikalı vatanseverler bu yolu uygun bulmuyor. Bilinçsiz ayaklanmalar ve önüne geleni kılıçtan geçirmeler olsa olsa devletin kan davasını körükler. Bu da hareketimiz ^[sayfa 337] için bir gerileme, yurt içinde ve yurt dışında küçük düşme gibi sonuçlar doğurur. Her halde halkımızın yenilgisine yol açar. Özgürlük uğruna savaşanlar ne bu yollara itibar etmeli, ne de korkakça bir kıyıya sinip etliye sütlüye karışmama yoluna sapmalıdır. Bu yollar halkımıza ve Güney Afrika özgürlüğüne felâketten başka birşey getirmez.

Devrimciler bu yöntemlere karşı çıkmalıdır. Bu yöntemler şiddete başvurduğu için değil, terörden kurtulmak için yeni teröre yol açtıkları için bu yöntemlerle savaşmalıdırlar. Bir ülkenin halkı bu yöntemlerle ayağa kaldırılamaz. Bu yöntemlerin, bugünkü baskı devletini devirmekten çok bütün yurdu kana bulamağa yarayacağını anlamalıyız.

Hükümet terörüne karşı mücadelenin yolu bilinçsiz ayaklanma değil bilinçli kitle öz-savunması ve direnmesidir. Denetim kartlarını yakarak ve grev yaparak direnen kimselere ve disiplin içinde örgütlenmiş, kendi evinin, yakınlarının savunmasına girişmiş genç özgürlük savaşçılara polisin şiddeti hiç bir şey yapamaz.

Bugün ülkenin birçok yerinde, hükümetin siyaseti yü-

zünden, halk eylem için yanıp tutuşan bir pasif direnme tutumu içine girmiştir. Mahalli önderler halkın gerisinde kalmamalıdır. Aksi halde gene bilinçsiz yakıp yıkmalar ve kan davası ortalığı kaplayacaktır. Mahalli eylem, daima, ulusal önderliğin tespit ettiği politika ve genel yönle tam bir uygunluk içinde bulunmalıdır. Umutsuzluğa, Serüvenciliğe kapılmak yok; Sıkı, kararlı ve devrimci eylem var! Ezilen halkın ve Önderlerinin önümüzdeki güç günlerde sloganları bu olmak, Komünist Partisinin siyaseti de bu şekilde özetlenebilir...

Güney Afrikadaki olaylar bir bunalıma doğru gidiyor. **Bu bunalım** gerici, ırkçı ve **Barbar** güçlerle kurtuluşçu [sayfa 338] güçler arasındaki çatışmayla bir tepe noktasına ulaşacaktır.

Mücadele daha şiddetli bir hal aldıkça, daha yiğit ve daha kararlı kişiler halkın önderliğini alacak ve bunu mücadele ve zafer yolunda yürütecektir. Halk örgütlenecek ve her cephede savaşıacaktır. Gezi yasaklarına, ırkçılığa, son derece düşük ücretlere, kitle halinde mecburî göçlere ve polis devletinin terörüne karşı silâha sarılacaktır. Yiğitçe girilen mahalli ayaklanmalar birleşip bir halk ayaklanması ırmağı halini alacak ve baaskap (Efendi) azınlığını süpürüp özgür Güney Afrikada kendi öz yönetimini kuracaktır.

İrkçi Hükümet ülkemizin özgürlük için çırpman uyanık halini susturmak için köklü bir çare bulamayacak ve ancak bir parça daha kan dökülmesine ve ızdırap çekilmesine yol açacaktır. Bu yolda ısrar ettiği takdirde bu günkü sabotajlar ve şiddet hareketleri yurt çapında bir iç savaşa dönüşecek ve köylerde, önce bir takım gerilla eylemleri ile başlayacak olan bu savaş, yurdun dört bucağında ki ezik halk kitlelerinin hep beraber silâha sarılın asıyla doruğuna erişmiş olacaktır.

Bütün bunların sebebi komünistler ve yerli siyah çoğunluk değildir. Bunlar, başta ULUŞÇU PARTİ (İrkçi Parti) olmak üzere BİRLEŞMİŞ PARTİ ve büyük kapitalistler gibi egemen sınıf temsilcilerinin zoruyla benimsemek zorunda kaldığımız yöntemlerdir. Bu egemen sınıflar büyük kârlar, toprak hırsızlığı ve beyaz ayrıcalıkları peşinde, bütün ülkeyi büyük bir toplanma kampına çeviren devamlı terör pahasına birçok masumun (Beyaz ve Siyah) canı pahasına egemenliklerini sürdürmek istiyorlar.

İrkçi yönetimden ve beyaz egemenliğinden kurtulmanın,

yoksulluğu ve devamlı kan dökülmesini önlemenin bir tek yolu var: Devrimci Yol. Halkımız teröre ve [sayfa 339] korkutmaya hiç bir zaman boyun eğmeyecek, birleşecek, Örgütlenecek ve savaşa hazır olacaktır. Özgürlüğü kazanmaya azimli, artık esir gibi yaşamının ve köpeklerden daha kötü işlem görmenin mümkün olmadığını anlamış vatanseverleri ne ölüm ne de katlanılacak fedakârlıklar yollarından çevirebilir. [sayfa 340]

Güney Afrika Komünist Partisi Merkez Komitesinin Bildirisi **The African. Communist**, Londra, Nisan-Haziran 1963, s. 3-18.

5.
AFRİKANIN KURTULUŞU İÇİN SİYASAL-ASKERİ STRATEJİ
Kwame Nkrumah

Afrika eninde sonunda kurtulacaktır. Bu kurtuluşun bir an önce gerçekleşmesini istiyorsak, hemen şu anda ve burada birleşik bir kıta yüksek komutanlığı kurmalı ve devrimci savaşı bu komutanlığın eline bırakmalıyız.

Bunu yapmadığımız takdirde, emperyalizm ve yeni-sömürgecilik bizleri birer ikiye süpürecektir. Orta yolu tutmak mümkün değil artık. Ne kadar ilerici olurlarsa olsunlar reformların günü geçti. Reformlar, ne düşmanı dışarda tutabilmiş, ne yeni-sömürgeciliğin yerli ajanlarını susturabilmiş, ne kuklaları ortadan kaldıracabilmiş, ne de sömürgecilik zamanından kalma kapitalist yapıyı ve mantığı değiştirebilmiştir. Anayasacılık, parlamentarizm, bürokratik unvan, memurların kuvvetli olması, subayların batı geleneğine göre “siyasetten uzak” kalmaları gibi çeşitli örtüler altında bir takım kanserli reformlar her yere her partiye yayılmıştır. Bazı yerlerde örtü kolay aralanıyor ve altından yolsuzluklar, akraba kayırmalar sırtıveriyor. Ordunun siyasetin dışında tutulmasının gerçek anlamı ise gerektiği zaman, burjuva-kapitalist statükoyu korumak için darbe yapabilmesidir.

Siyasî eylemin en yüksek biçimi olan halk silâhlı mücadelesi, yeni sömürge ortamında, devrimci bir araç rolü oynamaktadır.

[sayfa 341]

Kurtuluşa barışçı eylem yoluyla varmanın mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Bunun delilleri iki grupta toplanabilir:

(a) Afrika devletlerinin çoğunda bağımsızlığın kazanılmasına karşılık yeni-sömürgeciliğin de alabildiğine ilerlemiş olması,

(b) Mücadelemizin bütün kıtayı sarmış olması.

Eskiden, kurtuluşun ulusal aşamasından barışçı yolların başanya götürdüğü olduğu değil. Güney Sahra bölgesinde bağımsızlık zincirleme tepki biçiminde kazanıldı ve mısır patlar gibi yeni yeni bağımsız ülkeler belirdi. O zamanlar da genel kuraldan çok fazla ayrılan istisnalar değildi bunlar. Meselâ, barışçı yolun halka tıkanmış olduğu Kenya'da, halk da eylemini Mau Mau biçiminde yoğunlaştırdı. Cezayirin kurtuluşu için yedi yıl savaşması gerekti. Başka yerlerde de, Gana'da ve Guine'de olduğu gibi, bağımsızlık hareketi barışçı sınırları çok geçmiştir.

Afrikadaki kurtuluş hareketlerinin hemen hepsinde siyasî eylemin elle tutulur bir hale gelmesi, belli bir keskinlik kazanması söz konusu. Bunun sebebi de sözde bağımsızlık sağlandıktan sonra, emperyalizmin tırmanmasına kolaylık sağlayacak yeni bir toplum düzeninin kurulması. Emperyalizmin tırmanması şu yollardan oluyor:

1. Bağımsızlığın, yeni-sömürgecilik ve kukla yönetimler yüzünden çöküntüye uğraması.

2. Kurtuluş kuvvetleri üzerine doğrudan doğruya emperyalist orduların sürülmesi (Kenya'da olduğu gibi).

3. Çok taraflı ya da iki taraflı emperyalist desteğinin artması. Bu desteklemeden yararlananlar şunlardır:

a. Geride kalan sömürücü kuvvetler (Portekiz, İspanya)

b. Faşist-ırkçı rejimler (Rodezya, Güney Afrika) [sayfa 342]

c. Bunların ülkeye sızmalarını kolaylaştıracak kukla yönetimler.

1960'dan bu yana geçen üç yıldan daha kısa bir zaman zarfında, bütün sömürge ortamlarında ve yeni-sömürge ortamlarının çoğunda silâhlı mücadelenin gerekli olduğu ortaya çıktı.

1961'den sonra, bütün Portekiz sömürgelerindeki silâhlı siyasî eylemlerin tek bir cephe halinde birleşmesiyle yeni bir aşamaya gelindi. Bu örgüt (CONCP) iki milyon kilometrekarelik bir alanda

yaşayan 12.400.000 kişinin askerî-siyasî mücadelesini birleştirmektedir.

Demek ki, anti-emperyalist mücadelenin barış içinde yürütülmesi artık tarihe karışıyor. Çünkü:

1. Eskiden bağımsızlığı sağlayan siyasî eylemler kısa zamanda yolundan sapmış, gerici “elit”in tekeline ve ayrıcalıklarını sağlayan, halk kitlelerine işe, barışçı ve anayasal haklarını bile vermeyen bir duruma gelmiştir.

2. Yeni-sömürgecilik, halkı, “güvenilir” sınırların da ötesinde bir soygun çemberi içine almıştır. Halkın hapsedilmiş hoşnutsuzluğu da, haliyle, şiddet biçiminde ortaya çıkıyor. Kitleler siyasî eylem haklarını yeniden ele geçirip azamî derecede kullanıyorlar.

3. Emperyalistler tırmanıyor: (a) askerî durumlarını pekiştirmek için (yeni-sömürge ortamlarında hükümet darbeleri), (b) kaybettikleri üstünlükleri yeniden elde etmek için (ilerici ülkelerde hükümet darbeleri).

4. Emperyalizm, devrimci muhalefet grupları içine durmadan ajanlarını, “özel polislerini” ve diğer yardakçılarını sokarak, bu grupları daha yeteri derecede örgütlemekten silâhlı mücadeleye atılmağa doğru kışkırtıyor.

5. Sömürge zamanından kalma sahte demokratik kurumlar, kapitalizmi kurmak için değil, sosyalist bir gelişme çizgisine uygun kullanıldığı ve bunun için de yeniden [sayfa 343] ele alındığı zaman, emperyalizm şiddetli saldırılara girişiyor.

6. Şiddet, “yeni-sömürgeciliğin sisini” dağıtıyor, gizli düşmanın maskesini düşürüyor, yeni sömürgecilerin uyguladıkları kendini örtüp gizlenme yöntemlerinin foyası meydana çıkıyor.

İlk devrimci birlikler kurulur kurulmaz kukla yönetim çattırılmağa başlamaktadır. Bir zincirleme tepkidir başlıyor. Kuklalar verdikleri sözü tutmağa yöneliyorlar. Bugüne kadar muhalefetin dışlarından kurtulmalarını görünüşte olsun bir takım özgürlükleri vermelerine borçluydular. Şimdi ise yaşamak için baskı yapmağa hatta öldürmeye ihtiyaçları var. Savaşta ilk kandamlası dökülür dökülmez kukla yönetim bir daha kurtulmamak üzere suçluluk hükümünü boynuna giymiş oluyor. Gerilla noktaları yağ lekeleri gibi yayılıyor. Sadece yeni sömürgeciliğin iç çelişmeleri olgunlaştığı için değil, Afrika halklarının, mücadeleyi ortaya çıkaracak, oyunu bozacak kadar bilinçlenmiş olmalarından doğuyor bütün bunlar.

Devrimci Eylemde Bütünlük İhtiyacı

Uluslararası kuvvet dengesi, özellikle güçlü sosyalist devletlerin ağırlığı sayesinde kıtamızda egemen emperyalizmin banşçı yollarla da yenilebileceği ve banşçı yollarla sosyalizme geçilebileceği görüşleri ortaya atıldı. Bu görüşler, Afrikada ve dünyada devrimci eylemin bir bütünlüğe eriştiğini varsaymaktadır. Bu varsayım doğru değildir. Bu varsayım doğru olsaydı mesele yoktu: emperyalizm, kuvvetlerini, halk kurtuluş savaşının en sağlam bölgelerine yığamazdı, dağıtmak zorunda kalırdı. Gerçekte ise durum tamamen değişiktir:

1. Emperyalistler, sosyalist devletlere ve devrimci kurtuluş hareketlerine karşı geniş çapta, silâhlı ya da [sayfa 344] psikolojik (propaganda) bir saldırıya girişmiş durumdadır.

2. Emperyalistler saldırgan emellerini gerçekleştirmek için askerî ve ekonomik kuvvetlerini bir uluslararası birlik haline getirmiş bulunuyorlar.

3. Emperyalistler son yıllarda Afrika kıtasında birçok kukla yönetimin kurulmasına yardım etmişlerdir.

Asya, Lâtin Amerika ve Afrika halklarının deneyleri, emperyalizmin sosyalizmi banşçı yollarla kurmak isteyenlerin karşısına bile şiddet yöntemleriyle çıktığını göstermektedir. Gana'da tam sosyalizme doğru gidilmeğe başlanacağı sırada darbeyle karşılaştık.

Halk ayaklanmalarının bütün kıtayı sarmış olduğu bir gerçektir. Şimdi yapılacak iş bunları bir bütünlüğe kavuşturmaktır.

Bu yapılmadığı takdirde düşman kuvvetlerini daha zayıf hedeflere yığma olanağına kavuşacaktır. Ülkelerimiz fek başlarına kalacaktır ki, bu da savaşta en büyük tehlikelerden biridir.

Bugüne kadar bazı konularda düşmanı geride bıraktık.(1) Üretim araçlarımızı arttırarak;(2) Halkımızın örgütlenmesini ilerleterek;(3) Afrika halkının kurtuluşun-daki nitelikleri yaygınlaştırarak;(4) Yeni sömürgeciliğin ve kuklalarının maskelerini düşürerek.

Bugüne kadar, enerji biriktirmekte ve irademizi kuvvetlendirmekte başarıya ulaştık. Fakat henüz iç ve dış düşmanı yenemedik. Zaferi kazanmak için, Afrikadaki devrimci eylemin niteliğini değiştirebilecek büyük bir si-yasî-askerî örgüte ihtiyacımız var.

Siyasî-Askerî Örgüt

Bunun kurulabilmesi için aşağıdaki tedbirlerin alınması gerekir [sayfa 345]

1. Siyasetleri bütünlemek ve eylemi yönetmek için Bütün Afrika Devrimci Halk Partisinin (AAPRP) kurulması.

2. Bütün Afrika Devrimci Halk Ordusunun AAPRA kurulması ve tek tek kurtuluş hareketlerinin bu ordu sayesinde bütünlenmesi. Silâhlı mücadeleyi sonuna kadar bu ordu yürütecektir.

AAPRP ve Bütün Afrika Siyasî Bütünleme Komitesi (AACPC): Bütün kurtulmuş topraklar ve mücadele partilerini tek bir ideoloji altında toplayacak, kıtada birliği sağlamağa yönelmiş ve aynı zamanda Bütün Afrika halk savaşıma yardım edecek bir partinin kurulması. Bu partinin kurulmasını gerçekleştirmek üzere de, Bütün Afrika Siyasî Bütünleme Komitesi kurulacaktır. Bu komite iktidarda olan ve mücadele eden partilerin merkez komiteleri düzeyinde kurulacak ve aralarındaki ortak bilinci sağlayacaktır.

AAPRA'nın siyasî silâhı olan AACPC aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

1. Kurtarılmış toprakları yöneten partilerin sosyalizmi kurmalarında işbirliği etmelerini sağlamak ve iç düşmana karşı savaşmakta birbirlerini desteklemelerini gerçekleştirmek.

2. Sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı, Afrika birliğinin kurulması ve sosyalizmin yerleşmesi için gerekli kuramsal bilgilerle donanmış kadroların eğitimini yürütmek. Bunu gerçekleştirmek için kurtarılmış bölgelerde AACPC tarafından okullar ve siyasî yetiştirme kampları açılabilir.

3. Sömürgeelerde ve ırk ayrımı olan yerlerdeki devrimci hareketlere, yeni-sömürgeciliğin etkisindeki bölgelerde bütün ilerici hareketlere yardım ve bunları birbiriyle uyumlu eylemlere ve bir bütünliğe kavuşturmak için çaba göstermek. [sayfa 346]

4. Afrika halklarıyla, emperyalizme karşı çıkan Asya ve Lâtin Amerika halkları arasında organik bağlar kurmak (Afrika, Asya ve Lâtin Amerika Halkları Dayanışma örgütünün kurulması, OSPAL).

5. Dünya sosyalist ülkeleriyle devamlı ilişkiler kurmak.

6. Kapitalist-emperyalist devletlerdeki işçi hareketleriyle eski bağları korumak ve yeni bağlar kurmak.

Görüldüğü gibi. AACPC birleşmiş mücadelenin örgütü olacak, kitlelerle ve hareketin çeşitli merkezleriyle devamlı temas sağlayacak merkezi ve disiplinli bir kuruluş olarak görevlerini yerine getirecektir. Böyle bir bütünleme, Afrika topraklarındaki öncü devrimci eylemleri bütünleyecek ve bu eylemlerin etkisini arttıracak-

tır.

AAPRA üyeleri, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı savaşan Afrika sosyalist partilerinin silâhlı temsilcileridir.' Bunlar, Afrika kurtuluş savaşının ürünleridir...

AAPRA komutanlığı, Afrikadaki çeşitli devrimci hareketlerin komutanlığını yapmış kişilerden kurulacaktır. Bu komutanlık, kıtadaki devrimci hareketin siyasî önderliğini yapan AACPC'nin yönetimi altında olacaktır. Böylece silâhlı kuvvetler daima askeri önderliğin denetimi altında tutulmuş olur. [sayfa 347]

Kwame Nkrumah, **Handbook of Revolutionary Warfare: Guide to the Armed Phase of the African Revolution**, Panaf, Londra, 1968, s. 51-58.

VI. LATİN-AMERİKA

Latin Amerika için gerilla savaşı, Asya'da olduğu gibi yeni bir mücadele biçimi değildi. 1920'lerde ve 1930'larda Nikaragua'da Sandino ve Brezilya'da "Prestes Kolu"nun başındaki Luis Carlos Prestes gerilla önderleri olarak efsanevi bir büyüklüğe sahiptiler. Meksika devrimi süresince daha önceki ünlülerden Pancho Villa ve Zapata'nın, 1915'de Haiti'de Amerikan denizcileri adaya çıktıklarında Charlemagne Perault'nin yolunu izlediler. Yüz yıl kadar önce Haiti'de Fransızlara karşı Toussaint L'Ouverture'ün yönettiği gerilla mücadelesi epik stildeydi.

Latin Amerika gerilla hareketleri 1959'da Küba Devriminin zaferiyle dikkatleri çekmiştir. Fakat bu olayın etkisinden çok önce, birçok Latin Amerika ülkesinde komünistler gerilla savaşlarını ve birçok silahlı halk mücadelesi biçimlerini örgütlemiş ve desteklemişlerdir: Kolombiya'da 1946'dan sonra (**La Violencia** diye bilinen dönem. Hareketi bastırma için gericiler 200.000 insanı öldürmüşlerdi.) Paraguay'da 1947'de iç savaş boyunca ve 1958-60 arasındaki geniş gerilla savaşında, Venezüella'da 1928 ve 1958'de, Bolivya'da 1950'lerde kalay madencilerinin tekrarlanan silahlı savunma eylemleri boyunca, Guatemala'da 1954'deki emperyalist karşı-devrime karşı direnişte bunun örneklerine rastlamak mümkündür.

Şu halde Latin Amerika'daki gerilla taktiklerini Küba'daki 26 Temmuz hareketi başlatmış değildir. Bu hareket, Küba koşullarına uygun olduğu kanıtlanmış bir gerilla savaşı biçimini teşkil eder. Bununla birlikte, bu hareketin, işçi ve köylülerle ittifak halindeki köklenmiş küçük burjuva öğeleri tarafından yönetilmesi olgusu, Latin Amerika'da yeni bir devrimci birikimin varlığını [sayfa 348] ortaya koymuştur. Bu, azimli bir devrimci mücadeleyle neler başlanabileceğinin bir örneğini teşkil etti ve anti-emperyalist mücadelenin strateji ve taktikleri üzerindeki ihtilafın, kıta ölçüsünde hızlandırdı.

Latin Amerika'daki bu ihtilaf, silahlı mücadeleyi savunularla barışçı mücadeleyi savunanlar arasındaki tartışmalardan biri değildir. Che Guevara ve Fidel Castro tarafından yönetilen ve sonra ayrıntılı bir teori halinde işlenen türdeki mücadelenin hararetli hayranları bunu, bazen böyle

yorumlamışlardır. Yine bazen, Latin Amerika'da harekete getirilen yeni anti-empyralist güçlerin niteliği, Latin Amerika Komünist Partilerindeki eski Marksist-Leninistlerin bu anlamdaki eleştirilerine yol açmıştır. Bununla birlikte, aslında, Latin Amerika Komünist Partilerinin hiçbiri, gerilla türündeki ya da başka türdeki silahlı mücadeleyi yadsımazlar ve pek çoğu bunu yürütmeyi, ya da örgütsel hazırlığını yapmayı üzerlerine almışlardır. Gerçekte, devrimci teori ve pratiğin incelenmesini zorunlu kılan bu tartışma, silahlı mücadelenin ne zaman kullanılması gerektiği ve zamanı geldiğinde nasıl kullanılacağı üzerindeydi. Aşağıdaki yazılar, bu tartışmada yer alan türlü tutumları belirtmek amacıyla seçilmiştir. Genellikle seçimler, aktif olarak Latin Amerika'daki gerilla ya da diğer tür silahlı mücadeleleri ele alan makalelerle sınırlıdır; fakat silahlı mücadeleyi aktif olarak üstlenmeyen partili komünistler de, buraya alınmış olan OLAS bildirisinin formüllendirilmesine yardımcı olmuşlardır.

Son yıllarda Latin Amerika'daki en önemli sorun, gerilla mücadelesinin devrimci ortamla bağıntısı sorunu olmuştur. 1959'dan (yani Küba zaferinden) beri kıtada gerilla savaşlarının yapıldığı ülkelerden hiçbirinde gerçekten devrimci bir ortamın bulunmadığı söylenebilir. Gerilla mücadelesinin devrimci bir ortam yaratabileceği, [sayfa 349] Che Guevara'nın inancıydı. Öte yandan başkaları da, gerilla eyleminin, devrimci sürecin elde edilmesinin, ancak bir cephesi olduğuna inanıyorlardı. Bu; 1964-66'da Andamanca bölgesi köylüleri arasında Komünist olmayan sol devrimci hareket tarafından yönetilen bir gerilla eylemi geliştiği sırada, Peru'da hakim olan inançtı. Bu hareket sırasında Peru Komünist Partisi, bir yandan gerilla mücadelesini desteklerken, bir yandan da onun sınırlamalara işaret etmekte, bu mücadeleyi, "köylülerin toprak için yaptıkları bitmez tükenmez mücadelenin yeni bir biçimi" olarak tanımlamaktaydı. Fakat şunu da belirtiyordu ki, "Köylülerin toprak için yaptıkları mücadele, halkın, ülkenin demokratik ve milliyetçi bir değişimi için yaptığı mücadelenin bir parçası olmadıkça, başarıya ulaşamaz... Gerilla hareketinin, gelişebilmek için, şehrsel kitle hareketlerinin yalnız sempatisine değil, aynı zamanda desteğine ve dayanışmasının da ihtiyacı vardır."

"Gerilla hareketinin kendi başına devrimci bir ortam

oluşturamayacağını” kabul ettikten sonra Peru Komünistleri, “Bugün belirli nesnel etmenler gerilla hareketini kolaylaştırmakta ise de, önderler en başta şu noktaların önemini zihinlerine yerleştirselerdi, bu hareket çok daha başarılı bir şekilde gelişebilirdi:

(a) Harekete girişmek için en uygun siyasal ortamın seçilmesi,

(b) Aynı amaca yönelen bütün devrimci güçlerle, tam zamanında, azami bir eylem birliği sağlanması.”

Peru Komünist Partisinin bu önergesi, 1965 Ekiminde kabul edildi, 1966’da Peru’daki gerilla hareketi Birleşik Devletlerin yönettiği askeri eylemle bastırıldı.

Che Guevara’nın gerilla teorisinin Bolivya’daki ilk ^[sayfa 350] önemli denemesi, gerillaların yenilgisi ve 1967 Ekiminde Guevara’nın trajik ölümü ile sonuçlandı. Guevara’nın, gerillaların, Küba koşulları içerisinde olduğu üzere, Bolivya köylülerinin desteğini kazanamadığını teslim etmiş olduğu bildirilmiştir. Bolivya Komünist Partisi yöneticilerinin görüşüne göre, “gerillalar eylemlerine, gelişmeleri için vazgeçilmez olan siyasal ve toplumsal etmenlerin, tam bir değerlendirilmesini yapmadan başladılar ve henüz olgunlaşmadan bir varlık göstermeye kalkıştılar.” Bununla birlikte Bolivya’daki aksilik, Bolivya Komünistlerinin belirttikleri gibi, gerilla mücadelesi kavramının kendisini hükümsüz kılmamıştır. Peru’daki buna benzer terslik için de aynı şey söylenebilir. Gerçekten, koşulların mücadeleyi gerektirdiği ülkelerde bütün Latin Amerika Komünist Partileri, silahlı mücadele hazırlıklarına daha büyük bir önem vermişlerdir.

Havana’daki 1967 OLAS Kongresindeki tartışmaların gösterdiği gibi, bu durum, başsıcı mücadele biçimlerinin makul bir şekilde, ciddi ekonomik, sosyal ve siyasal değişiklikler yapabilecek anti-emperyalist halk hükümetlerinin teşkil edilmesini sağladığı belirli ülkelerdeki komünistlerin tutumu ile dengelenmiştir. Şili askeri “goril” öğelerinin emperyalist müdahalesi tehlikesi bilinmekle birlikte, Şili bu ülkelerden biri olarak kabul edilmiştir. OLAS Kongresi Latin Amerika’daki devrimci güçler arasında ortak yaklaşımlar ve anlayışlar sağlanması için gösterilen ilk çabalardan ancak bir tanesi idi.

Bu kitaba, Latin Amerika’daki radikal küçük burjuva

görüşünü yansıtan ve Che Guevara'nın örgütlemiş ^[sayfa 351] olduğu talihsiz gerilla grubuyla ilişki kurduğu için Boliviya'da hapse atılan Fransız yazarı Regis Debray'in bir eserinden seçme alınmıştır. Debray Latin Amerika hareketinin lehinde konuşmadığı halde yazılan genel ihtilaf içinde bir tarafı desteklemek üzere kıtada ve başka yerlerde revaç bulmuştur. Debray'in oldukça dogmatik formüllendirmelerinin, çoğu kez kendi adlarına konuştuğunu sandığı Kübalı önderlerin beyanlarından ayırılması gerekir. Örneğin Che Guevara, "Mücadele halindeki dünyamızda" diyordu, "sınırlı amaçların elde edilmesi için yapılacak eylemin taktik ve yöntemleri ile ilgili bütün ihtilaflar, başkalarının kanaatlerine, haksettikleri saygıyı göstererek incelenmelidir. Büyük stratejik amacımızı gözönüne alarak, emperyalizmin silahlı mücadele yoluyla tamamen yok edilmesinden vazgeçmemeliyiz."¹ Dabray'in eleştirilerine göre, Guevara'nın mücadeledeki taktikler konusundaki fikirleri, özellikle Latin Amerika ülkelerindeki özel koşulların farklılığını dikkate almaksızın, 26 Temmuz Küba hareketinden sonra örneklenen Latin Amerika gerilla savaşı modelinin bütün kıtada benimsenmesi gerektiğini ileri süren teorisi Marksist-Leninist tutumla çelişkiliydi. Debray'in tezindeki böyle bir modelin başlıca özellikleri arasında: çekirdeğinde Part'yi bulduran gerilla gücünün (ya da foco'nun), öncü rolünü oynayarak, kurulmuş siyasal partilerin yerine başka birşeyi geçirmesi ya da kendi geçmesiyle (aslında bu Latin Amerikan Komünist Partilerine yöneltilen bir düşmanlıktı) askeriyeye, siyasete nazaran öncelik tanınması; halkla bağıntı kurmaktan çekinmek ve onlara güvenmemek üzere, gerillaların "güvenliği" adına, sadece gerilla gücünün önemini hesaba katarak düşünme eğilimi taşınması; şehirdeki ^[sayfa 352] işçi sınıfı hareketlerini küçümseyerek, bütün önemi kırsal alanlardaki gerilla savaşına vermesi; mücadeleye katılan yaşlıların yadsınması nedeni olmak üzere, eski devrimcilerin silahlı mücadele dışındaki mücadele biçimlerine fazla alışık olmaları gerekçesiyle, gençlik ve gerilla hayatına fiziksel uygunluk gibi biyolojik bir etmen üzerinde önemle durması bulunmaktadır.

¹ Message to Tricontinental, Granma, Havana, 23 Nisan 1967.

Debray'i ve taraftarlarını yadsımış olan Latin Amerikan komünistlerinden, silahlı mücadeleyi 20 yıl boyunca yönetmiş olan Kolombiya Komünist Partisinin fikirleri kayda değer: "Latin Amerika'nın tarihsel ve devrimci birliği yadsınmaz. Bu birlik bizden, herşeyden önce ülkelerimizdeki hareketlerin işbirliğini ve dayanışmasını ister. Fakat bu, her ülkenin tek ve aynı stratejiyi izlemesini gerektirmez. Kıta ölçüsündeki devrimin gerçek ilkesi, mücadeledeki ve görüşlerdeki ortak etmenler dizisi olarak anlaşılmalıdır. Fakat bu mücadele, İspanya'nın bağımsızlık savaşıyla bir tutulmamalıdır. Çünkü o zamandan beri geçen bir buçuk yüzyıllık bir ekonomik ve siyasal gelişme içerisinde Latin Amerika ulusları şekillenmiş ve kendine özgü karakteristiklere sahip olmuştur."²

Gerilla gücünün devrimin siyasal görevlerini tamamlaması gerektiği iddiasına gelince, bu konuda Kolombiya Komünist Partisi şunları söylemiştir: "Bu anlayışla Komünist anlayış arasında açıkça bir uçurum bulunmaktadır. Gerçekte bu anlayış, devrimci harekette işçi sınıfının rolünü yadsıma eğilimi gibi, ideolojik ve siyasal görüşleri proletaryanın- kine taban tabana zıt olan devrimci elemanların görüş açısını ifade etmektedir... Ülkemizde Komünist Partisi, devrim ve devrimin gelişimi [sayfa 353] konusunda, proleter, Marksist-Leninist görüşü temsil etmektedir. Bu fikirleri tamamen veya kısmen paylaşan ve bunlar için çarpışan devrimci, ilerici, demokratik diğer güçler de vardır. Devrimci mücadelenin, komünistlerle diğer proleter olmayan güçler arasındaki ittifak, anlayış ve herşeyden önce eylem birliği ile yürütülmesi gereğinin nedeni budur. Biz buna 'Yurtsever Cephe' diyoruz. Hatta sonunda bu güçlerle birleşme imkanını bile engellememeliyiz. Devrimci hareketin zafere ulaşması ve Komünist Partinin de, diğer partilerin de, birleşmesizin yer alacağı yeni bir toplum kurması şıkkı da mevcuttur. Bunu, her bir gücün, şu veya bu bağındaki durumuyla, mücadelenin kendisi belirleyecektir."³

1967 Ağustosunda, Havana'daki OLAS Kongresinde tutumunu ortaya koyan San Salvador Komünist Partisi, belirli

² "Reply to Comrade Montana, by CEC of the Communist Party of Colombia," Information Bulletin, Sayı: 2 (114) Prag, 1968, s. 34.

³ İbid, s. 28-29.

ortak özellikler dolayısıyla (ortak bir emperyalist düşman, ortak bir kapitalist gelişim eğilimi, kitlelerin devrimci eyleminde nispeten zamandaş bir med-cezir gibi) bütün Latin Amerika'ı kapsayacak stratejik bir devrimci anlayış için çalışmalar yapılmasının pekala mümkün olduğunu kabul etmiş, fakat bu durumun fazla basitleştirilmesi tehlikesini de belirtmişti: “Birleşik Devletler emperyalizmi ile Latin Amerika halkları arasındaki çelişkinin kesinliğine rağmen, **kıtamdaki devrim, önce ve en başta**, sınıf mücadelesinin gelişiminden doğan bir ‘iç’ süreçtir. Bunu hesaba katmaktaki başarısızlık, Latin Amerika devriminin ‘içteki’ sınıf mücadelesinden doğmayıp, sadece halkın emperyalizmle çatışmasının sonucu olan –ki, bu çatışmanın objektif ön koşulları daima mevcuttur, oysa sübjektif koşulları, bir grup devrimci tarafından başlatılan silahlı mücadelenin yaratması gereklidir– tamamen tek düze bir süreç olduğu zannını uyandırmıştır. Bu [sayfa 354] stratejik anlayış zorunlu olarak askeri ve siyasal nitelikte yanlıslara yol açar.”

San Salvador Komünist partisi böyle bir anlayışa karşı çıkarken, aynı zamanda emperyalizmle mücadele edenlerin hepsini birleşmeye sevk etmiştir. Görev, teorik çalışmalarımız için, diğer devrimci güçlerin ve öncelikle sosyalist, hatta Marksist-Leninist olduklarını iddia edenlerin ortak çabaya katılmalarını sağlayacak uygulama biçimleri bulmaktır. Bu kişilerin Marksizm-Leninizm sadakatlerini ilan etmekteki dürüstlüklerini araştırarak yerde, sadece ortak eyleme değil, aynı zamanda ortak teorik çalışmaya da katılmalarını sağlamalıyız.”⁴ [sayfa 355]

1. KÜBA DEVRİMİNDEN ALINACAK DERSLER Ernesto Che Guevara

Küba halkının Batista diktatörlüğüne karşı kazandığı silahlı

⁴ Şefik Handal, “Reflections on Continental Strategy for Latin American Revolutionaries”, World Marxist Review, Cilt. 11, Sayı. 4, Nisan 1968, s. 23, 25.

zafer, dünya gazetelerinin naklettikleri gibi, sadece bir kahramanlığın zaferi değildi. Aynı zamanda, Latin Amerika halk kitlelerinin yönetimine ilişkin eski dogmalarda bir değişikliği zorunlu kılmış ve halkın gerilla savaşı yoluyla, kendilerini ezen bir hükümetten kurtulma yeteneğini açıkça göstermişti.

Küba Devriminin Amerika'daki devrimci hareketlerin yönetimine şu üç temel dersi eklediği kanısındayız:

1. Halk güçleri orduya karşı bir savaşı kazanabilir.
2. Devrim yapmak için bütün koşulların hazır olmasını beklemek zorunlu değildir, ayaklanma bu koşulları yaratabilir,
3. Az gelişmiş Amerika'da kırsal bölgeler silahlı çarpışma için temel alanlardır.

Bu üç önermeden ilk ikisi, eylemsiz kalan ve profesyonel bir orduya karşı hiçbir şey yapılamayacağı bahanesine sığınan, onları harekete geçirmeye çalışmaksızın oturup, bütün zorunlu objektif ve sübjektif koşulların herhangi bir şekilde kendiliğinden ortaya çıkmasını bekleyen devrimcilerin ya da sahte devrimcilerin bozguncu tutumlarını nakzeder. Başlangıçta bu sorunlar [sayfa 356] Küba'da tartışma konusuyken, olaylar durumu ortaya koyuncaya kadar, muhtemelen bütün Amerika'da da pek çok tartışılmışlardır.

Tabii devrim için gereken bütün koşulların gerilla eylemiyle verilecek bir itme ile yaratılacağı düşünülmemelidir. Zorunlu bir minimum olmaksızın, ilk merkezin kurulması ve sağlamlaştırılmasının uygulanamayacağı daima hatırd tutulmalıdır. Halk bir iç çatışma içerisindeyken, toplumsal hedefler için çarpışmayı sürdürmenin faydasızlığını açıkça görmelidir. Baskı güçleri yürürlükteki kanunlara karşı iktidarlarını sürdürmeye kalkıştıklarında, barış zaten yıkılmış demektir. Bu koşullar altında halkın memnuniyetsizliği kendini daha aktif biçimlerle ortaya koyar. Bir direnme tutumu, sonunda, başlangıçta yetkililerin tahrik ettiği bir çarpışmanın patlak vermesiyle billurlaşır. Hükümetin iktidarı –hileli olsun, olmasın– halk oyuyla elde ettiği ve hiç olmazsa anayasaya uygunluk görünüşünü koruduğu yerlerde, barışçı mücadele olanakları henüz tüketilmediğinden, gerilla güçleri harekete geçirilemez.

Üçüncü önerme stratejinin temelidir. Bu, köy halkının Amerikanın bütün az gelişmiş bölgelerindeki hayata büyük katkısını tamamen unutarak, dogmatik bir şekilde, kitlelerin mücadelesinin şehir hareketlerinde merkezlenmesini savunanlar tarafından kay-

dedilmelidir. Şüphesiz şehirdeki örgütlü işçi kitlelerinin mücadeleleri küçümsenmemelidir. Fakat bunların silahlı mücadeleyi benimseme konusundaki gerçek olanakları, bizim kuruluşlarımızda bulunması adet hale gelmiş garantiler havada kaldığı veya bilmezlikten gelindiğinde, dikkatle incelenmelidir. Bu koşullar altında, yasadışı işçi hareketleri çok büyük tehlikelerle karşılaşır. Bunlar silahsız ve gizli olarak iş görmelidirler. Açık bir kırılığa durum çok zor değildir.

[sayfa 357]

Bastıncı güçlerin erişemeyeceği bu yerlerde ahali de, silahlı gerillalar tarafından desteklenebilir. [sayfa 358]

Ernesto Che Guevara, **Guerilla Warfare**, Monthly Review Press, New-York, 1961, s. 1-2.

2.

GERİLLA NEDİR?

Ernesto Che Guevara

Gerilla en üstün derecede bir kurtuluş savaşçısıdır. Halkın kurtuluş mücadelesinde öncü savaşçılar olmak üzere halktan seçilir. Gerilla savaşı, çoğu kez sanıldığı gibi, küçük çapta bir savaş ya da güçlü bir orduya karşı gruplaşan bir azınlığın yönettiği bir savaş değildir. Hayır; gerilla savaşı hüküm süren baskıya karşı bütün halkın savaşıdır. Gerilla hareketi onların silahlı öncüsüdür, gerilla ordusu bir bölgenin veya ülkenin bütün halkını içine alır. Kuvvetinin ve iktidar bastırmak için ne yaparsa yapsın, sonunda zafere ulaşmasının nedeni budur, yani gerillanın temelini ve dayanağının halk olmasıdır. Küçük silahlı grupların, araziye ne kadar alışkın ve ne kadar hareketli olurlarsa olsunlar, tam donatımlı bir orduyu örgütlü bir şekilde sıkıştırmayı, böyle güçlü bir yardım olmaksızın sürdürebilecekleri düşünülemez. Deneyler göstermiştir ki, bütün haydutlar, bütün eşkiya çeteleri, sonunda merkezi iktidara yenik düşerler ve hatırdan tutulmalıdır ki, bu haydutların eylemi bölge halkına çoğu zaman gerçek gerilla eyleminden daha önemli gibi görünür. Yani,

tam anlamıyla onun bir karikatürü olsa da bir kurtuluş mücadelesi izlenimini uyandırır.

Gerilla ordusunun, ya da en üstün haliyle halk ordusunun her üyesi, dünyanın en iyi askerinin niteliklerine sahip olmalıdır. Ordu sıkı bir disiplin uygulamalıdır. [sayfa 359] Köhnemiş askeri hayatın formalitelerinin, gerilla hareketine tekabül etmemesi, topuk vurarak ya da hararetle selamlamanın, secdeye gelerek üstlere tek mil vermenin bulunmayışı, bir hayal gücü genişliğiyle disiplinsizlik olarak yorumlanır. Gerilla disiplini bireyin kendi içindedir, derin inancından ve sadece, bir üyesi olduğu silahlı grubun etkililiğini muhafaza etmek için değil, aynı zamanda kendi hayatını korumak için üstlerine itaat etme gereksinmesinden doğmuştur. Ordudaki bir askerın herhangi küçük bir dikkatsizliği en yakındaki arkadaşı tarafından kontrol edilir. Her askerın başlı başına bir birim teşkil ettiği gerilla savaşında ise bir hata öldürücü olabilir. Hiç kimse dikkatsiz olamaz. Hiç kimse hem kendinin, hem arkadaşlarının hayatı tehlikede olduğu için, en ufak bir yanlışlık bile yapamaz. Bu gayri resmi disiplin çoğunlukla göze çarpmaz. Bu konuda bilgisi olmayan bir kimseye, üst dereceli subaylara gayet etraflı saygı gösterme sistemi dolayısıyla, nizami bir asker, bir gerilladan çok daha disiplinli görünür. Herhangi bir gerilla, önderinin talimatını basit ve canlı bir saygıyla yerine getirir. Bundan başka, kurtuluş ordusu, insanın en küçük bir zaafına bile yer vermeyen kusursuz bir ordudur. Baskı unsurlarına, bireylerin bir kıskırtmaya kurban olmalarını önleyecek istihbarat servisine sahip değildir. Etkili güç, kendi kendini kontroldür, sıkı bir görev ve disiplin bilincidir.

Disiplinli bir asker olmanın yanı sıra, gerilla fiziksel ve zihinsel olarak çok çeviktir. Durgun bir gerilla savaşını düşünülemez. Gece, bu savaş için biçilmiş kaftandır. Arazi hakkındaki bilgisine dayanarak, gerilla geceleri harekete geçer, mevzilenir, düşmana hücum eder ve çekilir. Bu, eylem alanından çok uzağa çekilmesi demek değildir, sadece çekilme çok süratli olmalıdır. Düşman bütün bastırıcı güçlerini derhal hücum edilen noktada yoğunlaştıracak, hava bombardımanına başlayacak, alanı [sayfa 360] kuşatmak için tedbirli birlikler ve aldatıcı mevziler tutmak için askerler gönderecektir. Gerillalar ise sadece, düşman için bir cephe teşkil etmekle yetinirler. Kısa bir mesafe geri çekilip düşmanı bekleyerek, hücum edip yenden geri çekilerek özel görevlerini yerine getirmiş olurlar. Böylece

bir kaç saat, nihayet birkaç gün içinde ordunun gücü tüketilebilir.

Halk askerleri, elverişli bir anda pusudan hücum ederler. Gerilla taktiklerinde başka temel aksiyomlar da vardır. Arazinin bilinmesi bir zorunluluktur. Gerillanın hücum alanına alışkın olması ve aynı zamanda bütün bağlantıların, geri çekilme yollarını, çıkmazları, dost veya düşman olanların evlerini, yaralı bir arkadaşın gizlenebileceği ya da geçici bir kamp kurulabilecek en emin yerleri bilmesi gerekir. Başka bir deyimle, eylemin sahnesini avucunun içi gibi bilmelidir ve bu mümkündür de. Çünkü halk, gerilla ordusunun büyük çekirdeği, her eylemin arkasındadır. Alanın sakinleri, taşıyıcılar, haberciler, hemşireler, yeni takviye kaynaklarıdır. Kısacası silahlı öncülerine çok önemli yardımcıları sağlarlar.

Fakat bütün bunlar karşısında, gerillanın milyonlarca ihtiyacı karşısında, “Niçin savaşıyorsunuz?” diye soranlar olabilir. Bu sorunun yankılanan cevabı şudur: “Gerilla, bir sosyal reformcudur. Gerilla halkın kendini ezenlere karşı öfkeli bir protestosu olarak silaha sarılır. Gerilla, silahsız kardeşlerini boyun eğmeye ve yoksulluğa mahkum eden sosyal sistemi değiştirmek için savaştır. İdarenin belirli bir andaki özel koşullarına karşı çıkar ve durumun izin verdiği nispette, bütün gücüyle idarenin kalıplarını parçalamaya azimlidir.

[sayfa 361]

Granma'da basıldığı gibi (İngilizce basımı), Havana, 3 Aralık 1967.

3.

OLAS:
GENEL BİLDİRİ

Bu kongre, kitadaki mevcut koşulların derin ve etraflı bir analizinden ve devrimci hareketlerin ana sorunlarını ideolojik olarak açıklığa kavuşturduktan sonra şu sonuçlara varmıştır:

Latin Amerika, toprak sahipleriyle ayrılmaz bir işbirliği halindeki ve ülkelerimizde denetleyici bir oligarşi teşkil eden zayıf burju-

vazinin varlığı ile nitelenen sarsıntı koşulları altında bulunmaktadır. Artan boyun eğme ve bu oligarşinin emperyalizme hemen hemen mutlaka bağımlılığı; kıtadaki güçlerin bir yanda oligarşik emperyalist ittifak, öbür yanda halklar olmak üzere kesin bir şekilde kutuplaşmasına sebep olmuştur. Halklar gelişebilmek ya da savaşı başlatmak için sadece doğru bir yöneticiliğin, devrimci öncülerin yol göstermesini bekleyen büyük bir güce sahiptirler.

Bu güç, şehirlerdeki ve kırsal bölgelerdeki proleter kitlelerin, yoksul ve fazlasıyla sömürülen köylülerin, genç aydınların, büyük bir mücadele geleneğine sahip öğrencilerin, orta tabakanın gücüdür. Hepsi maruz kaldıkları sömürünün yarattığı ortak duygu ile birleşmişlerdir.

Bütün kıtadaki ekonomik, sosyal ve siyasal sistemin tüm yapısının içinde bulunduğu bunalım ve halkın isyankarlığı karşısında emperyalizm, tarihin akışını durdurmayı boşuna amaçlayan kıta ölçüsünde bir baskı stratejisi planlamış ve geliştirmiştir. Amerikan emperyalizminin hedefi sömürgeci ve yeni-sömürgeci sömürü ve egemenlik sistemlerini devam ettirmektir. [sayfa 362]

Bu durum, gerici şiddete karşılık olarak devrimci şiddetin ipini koparmasını ve gelişmesini tayin ve emreder. Halk mücadelesinin en yüksek ifadesi olan devrimci şiddet yolu, tek yol değildir. Fakat emperyalizmin yenilmesi için en somut ve en dolaysız imkandır. Devrimciler kadar halk da, bu gerçeği tasdik etmiş ve bunun sonucu olarak da oligarşilerin bürokratik-askeri mekanizmasını ve emperyalizmin iktidarını yok etmek için silahlı mücadeleyi başlatıp, geliştirmek ve doruğuna vardırarak gereğini kavramıştır.

Bir çok ülkelerde şehirlerdeki halkı ezmek için profesyonel orduların bulunmasına ve teknik yöntemlerin özel bir biçimde uygulanmasına (ki üstelik bunlar olağan olmayan bir savaşa uygun düşmemektedir) ilaveten kırsal alanlarda egemen olan özel koşullara, elverişli topografya ve toplumsal temel devrimci potansiyeli gerilla savaşının, silahlı mücadelenin temel biçimini teşkil ettiğini, devrimciler için en iyi bir okul ve onların tartışılmaz öncüsü olduğunu gösterir.

Bazı ülkelerde yapılmakta olan, diğer bazılarındaki kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelen, geri kalanlarında geleceğin bir umudu olarak beklenen devrim; anti-oligarşik hedefleri içerisinde, iyi tanımlanmış anti-emperyalist bir karaktere sahiptir.

Kıtadaki halk devriminin başlıca amacı, bürokratik-askeri devlet mekanizmasını yok etmek ve bunun yerine mevcut ekonomik ve sosyal rejimi değiştirmek üzere silahlı halkın geçmişini sağlamak yoluyla, iktidarın ele geçirilmesidir. Bu amaca sadece silahlı mücadele yoluyla ulaşılabilir. Mücadelenin gelişimi ve örgütlenmesi, hareketin yürütüleceği doğru yerin ve en uygun örgütlenme yöntemlerinin seçilmesine bağlıdır.

Küba Devriminin verdiği ders, son yıllarda bütün dünyadaki devrimci hareketlerden edinilen deneyler ve [sayfa 363] Bolivya'da, Venezuela'da, Kolombiya'da ve Guatemala'da gittikçe büyüyen bir silahlı devrimci hareketin yürütülmekte olması şunu gösterir ki, halkın silahlı mücadelesinin gerçek bir ifadesi olan gerilla savaşı, ülkelerimizin pek çoğunda, yani kıta ölçüsünde devrimci savaşı yürütmenin ve geliştirmenin en etkili yöntemi ve en uygun biçimidir.

Bu özel durumda, halkın birlik halinde olması, hedeflerinin aynı olması, aralarında görüş birliği bulunması ve mücadeleyi yürütmek için birleşme eğilimi taşımaları, emperyalizmin kıta ölçüsünde geliştirdiği stratejiye karşı çıkarılması gereken ortak stratejiyi karakterlendiren öğelerdir. Bu strateji kesin ve açık bir dayanışma gerektirir. Bu dayanışmanın en önemli karakteristiği, kıtaya yayılan ve öncü birliklerini gerillaların ve kurtuluş ordularının teşkil ettiği devrimci mücadelenin kendisidir.

Biz, kıtada egemen olan koşulların bilincinde ve Amerikan emperyalizmi tarafından yönetilen genel bir karşı-devrimci mücadelenin varlığının farkında olan Latin Amerika halklarının temsilcileri,

BEYAN EDERİZ Kİ:

1. Devrim yapmak, Latin Amerika halklarının hakkı ve görevidir.
2. Latin Amerika'daki devrimin en derin tarihsel kökleri 19. yüzyılın Avrupa sömürgeciliğine ve bu yüzyılın emperyalizmine karşı girişilen kurtuluş hareketlerinde bulunmaktır. Amerika halklarının destansı mücadelesi ve halkımızın önceki on yıllarda emperyalizme karşı yürüttüğü sınıf savaşları, Latin Amerika devrimci hareketinin ilham kaynağını teşkil eder.
3. Latin Amerika'daki devrimin özü, emperyalizmle burjuva ve toprak sahibi oligarşilere karşı çıkmasıdır. [sayfa 364] Dolayısıyla,

Devrim ulusal bağımsızlık, oligarşilerden kurtulmak ve ekonomik ve sosyal gelişmeyi tamamlamak üzere sosyalist bir yola girmek için yapılan bir mücadele niteliğindedir.

4. Latin Amerika devrimci hareketini, Marksizm- Leninizm ilkeleri yönetir.

5. Latin Amerika Devriminin temel yolunu, silahlı devrimci mücadele teşkil eder.

6. Bütün diğer mücadele biçimleri, bu temel yolu geliştirmek ve geciktirmemek koşuluyla kullanılmalıdır.

7. Kitadaki ülkelerin çoğu için silahlı mücadelenin örgütlenmesi, başlatılması, geliştirilmesi ve tamamlanması sorunları, devrimci hareketin ivedilikli ve temel görevini teşkil eder.

8. Bu görevin yakın planlamaya alınmadığı ülkeler, bunu yine de kaçınılmazlıkla devrimci mücadelelerinin gelişiminde, ilerdeki bir imkan olarak gözönüne alınmalıdırlar.

9. Her ülkede yürütülen devrimin tarihsel sorumluluğu, o ülkenin halkına ve devrimci öncülerine aittir.

10. Ülkelerimizin çoğunda gerillalar, kurtuluş ordularının nüvesidirler ve devrimci mücadeleyi başlatıp sürdürmenin en etkin yolunu teşkil ederler.

11. Devrimin yöneticiliği bir örgütlenme ilkesi olarak, başarıyı garantilemek üzere, birleşik bir siyasal ve askeri kumandanın varlığını gerektirir.

12. Devrimci hareketlerin birbirlerine sunabilecekleri en etkili dayanışma tipi kesinlikle, herbirinin kendi ülkelerindeki mücadelelerinin gelişmesinde ve doruğuna ulaşmasında kendini gösterir.

13. Küba'yla dayanışma ve silahlı devrimci hareketle işbirliği, uluslararası nitelikte bir görevdir, bu kıtanın bütün anti-empyeralist örgütlerinin görevidir.

14. Küba Devrimi, silahlı devrimci hareketin ^[sayfa 365] zaferinin bir sembolü olarak Latin Amerika'daki anti-empyeralist hareketin öncüsüdür. Silahlı mücadele yürüten haklar da, bu yolda ilerledikçe, bu öncülükte yerlerini alacaklardır.

15. Doğrudan doğruya Avrupa iktidarları tarafından sömürgeleştirilmiş –ya da Birleşik Devletlerin sömürge egemenliğine boyun eğmiş– olan ve şimdi kurtuluş yolunda bulunan halklar en önemli ve temel amaç olarak, bağımsızlık mücadelelerini ve kitadaki genel mücadeleyle sıkı ilişkilerini korumalıdırlar. Çünkü bu, Birleşik

Devletlerin yeni-sömürge sisteminin içine girilmesini önlemenin tek yoludur.

16. Geçen 150 yıllık Latin Amerika tarihinin büyük ve şerefli devrimci geleneğinin bir özeti olan İkinci Havana Bildirisi Latin Amerika devrimi için yol gösterici bir belge durumundadır ve son beş yıl boyunca bu kıtanın halkları tarafından benimsenmiş, genişletilmiş, zenginleştirilmiş ve daha da köklü bir hale getirilmiştir.

17. Latin Amerika hakları, dünya halklarının hiçbirine karşı düşmanlık beslemez. Birleşik Devletler halkına dahi, onları emperyalist tekelin ezici tutumuna karşı savaşılmaya teşvik etmek üzere dostluk elini uzatır.

18. Latin Amerika'daki mücadele, Asya, Afrika ve sosyalist ülkeler halklarıyla, özellikle sınıf olarak sömürülmenin, yoksulluğun, işsizliğin, kökten ayrımanın ve en temelli insan haklarının reddedilmesinin acısını çeken ve devrimci mücadele içerisinde önemli bir güç teşkil eden Birleşik Devletler zenci halkıyla dayanışma bağlarını kuvvetlendirmektedir.

19. Vietnam halkının kahramanca mücadelesi, emperyalizmle savaşan bütün devrimci halklara paha biçilmez derecede yardım etmekte ve Latin Amerika halklarına ilham veren bir örnek olmaktadır.

20. Latin Amerika halklarının gerçek temsilcisi olan, [sayfa 366] Latin Amerika Dayanışma Örgütü adına, merkezi Havana'da bulunacak devamlı bir komite teşkil ettik ve nizamları onayladık.

Biz, bizim Amerikamızın, Rio Bravo'nun güneyinde kalan Amerika'nın devrimcileri, ilk bağımsızlığımızı kazanan kişilerin izindeyiz, mücadele ve bilimsel devrimci yönelim için önüne geçilmez bir irade taşımaktayız. Zincirlerimizden başka kaybedecek şeyimiz yoktur.

İDDİA EDERİZ Kİ :

Mücadelemiz, insanlığın kölelikten ve sömürüden kurtulmak için yaptığı tarihsel mücadeleye önemli bir katkıdır.

Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır! [sayfa 367]

Belgeler, Latin Amerika Dayanışma Örgütü'nün (OLAS) ilk Kongresinden Havana, Temmuz-Ağustos 1967.

4.
OLAS KONGRESİ SÖYLEVİ
Fidel Castro

Gerillanın önemi, gerillanın öncü rolü, gerilla hakkında çok şey söylenebilir. Fakat böyle bir toplantıda bu mümkün değildir. Bu kıtadaki gerilla deneyleri bize pek çok şeyler öğretmiştir. Bunlar arasında şu müthiş yanlış, gerilla hareketinin şehirlerden yönetilebileceği hakkındaki saçma anlayış da bulunmaktadır. Siyasal ve askerî kumandanın birleştirilmesi gerekliliğini ileri süren tezin de nedeni budur. Gerillaları şehirden yönetmek istemenin sadece bir budalalıktan ibaret kalmayıp, aynı zamanda bir cinayet olduğuna inanışımız bundandır ve bu saçmalığın sonuçlarını değerlendirme fırsatını birçok kereler elde ettik. Bu fikirlerin bertaraf edilmesi zorunludur. Bu kongrenin kararlarına büyük önem vermemizin nedeni de budur. Gerilla, devrimci hareketin çekirdeği olmak durumundadır. Bu demek değildir ki, gerilla hareketi, herhangi bir ön çalışma olmaksızın doğabilir ya da siyasal yönelimi olmaksızın varolabilen birşeydir. Hayır. Yönetici örgütlerin rolünü yadsımıyoruz. Siyasal örgütlerin rolünü yadsımıyoruz. Gerilla siyasal bir örgüt, siyasal bir hareket tarafından örgütlenir. Gerilla mücadelesi hakkındaki doğru bir anlayışla bağdaşamayacağına inandığımız şey, gerillaların şehirlerden yönetilmesi fikridir ve ülkemizin koşulları altında gerillanın rolünü bastırmak çok güç olacaktır ... [sayfa 368]

Bu, diğer mücadele biçimlerinin yadsınmasını gerektirmez. Birisi gazetede bir bildiri yayınladığı, bir gösteriye katıldığı, taraftar topladığı veya bir fikri yaydığı zaman şu ünlü yasal denilen yolları kullanıyor olabilir. Yasal ve yasadışı yolları ayırmasını ortadan kaldırmalıyız. Yöntemler devrimci ve devrimci olmayan diye sınıflandırılmazdır.

Devrimci, ülküsüne ve devrimci amacına ulaşmak için türlü yöntemler kullanır. Sorunun özü, kitlelerin bunun devrimci bir hareket olduğuna, sosyalizmin mücadelesiz olarak barışçı yollarla iktidara gelebileceğine inandırılıp inandırılmayacağındadır. Bu bir yalandır ve Latin Amerika'da kim barışçı yollarla iktidara geleceğini iddia ediyorsa, kitleleri aldatmaktadır.

Latin Amerikanın koşullarından söz ediyoruz. Diğer ülkelerdeki, örneğin Avrupa'daki devrimci örgüt sorunlarına, çok geniş

oldukları için, eğilmek istemiyoruz. Latin Amerika'ya hitap ediyoruz... Sonunda şuna tamamen inanmış bulunuyoruz ki, kararda da ifade edildiği üzere, Latin Amerika için tek çözüm yolu vardır: Gerilla savaşı.

Eğer bir askeri birlik, içerisinde devrimciler bulunduğundan ötürü ayaklanmaya kalkışırsa, biz bu ayaklanmayı, gerilla mücadelesi değildir diye desteklemeyecek miyiz? Hayır, böyle düşünmek bile, bir örgütün, devrimin ancak askeri birliklerin ayaklanmasıyla yapılabileceğini iddia etmesi kadar budalaca olur. Bir askeri birlikte isyan çıkartıp, sonra bunun daha etkili güçler tarafından bastırılmasına göz yummak da daha az budalalık değildir. Yeni durumlar doğuyor, yeni durumlar doğabilir. Biz bunu yadsımıyoruz. Örneğin, Santo Domingo'da tipik bir durum ortaya çıkmış, askeri bir ayaklanma devrimci bir nitelik kazanmaya başlamıştır. Fakat şüphesiz bu, devrimci hareketin, neler olacağını, ne gibi durumların ortaya çıkacağını beklemesini gerektirmez. Hiçkimse devrimci [sayfa 369] hareketin, özellikle emperyalist müdahalenin sonucu olan devrimci hareketin, hangi karakterde olacağını, ne şekil alacağını önceden kestiremez ve hesaplayamaz. Başka deyimle uygun koşulların bulunduğu bütün bu ülkelerde, başlıca görev olarak, gerilla savaşının rolünün önemi üzerinde dururken, diğer silahlı devrimci mücadele biçimlerini küçümsüyor değiliz.

Devrimci hareket, devrimcilerin durumunu kuvvetlendirebilecek ve geliştirebilecek nitelikte olan, doğabilecek her türlü mücadeleyi desteklemeye ve bu fırsattan yararlanmaya hazır olmalıdır. Benim inanmadığım, devrimci olduğunu iddia eden bir kimsenin, devrimi yürütebilmek için bir askeri birliğin ayaklanmasını bekleyebilmesi, askeri birliklerin ayaklanmasıyla devrim yapmayı hayal edebilmesidir. Askeri birliklerin ayaklanması bir etmen –şu önceden kestirilemeyen, ortaya çıkması mümkün etmenlerden biri– olabilir. Fakat gerçekten ciddi bir devrimci hareket, böyle ihtimallere dayanmaz. Gerilla savaşı mücadelenin ana şeklidir. Fakat ortaya çıkabilecek diğer silahlı mücadele türlerini de dışarı da bırakamaz. [sayfa 370]

10 Ağustos 1967.

Kongrenin kapanış günündeki söylevden.

5.
DEVİRİMDE DEVİRİM Mİ?
Regis Debray

Küba Devriminin etkisi tarihin kataloglayıp kutsayarak tahta oturttuğu yöntemler ve kalıplar içerisinde düşünülmüş ve incelenmiştir. Meydana getirdiği bütün sarsıntıya rağmen şokun zamanla yumuşaması bundandır. Bugün artık heyecan yatışmıştır. Küba'nın bugüne kadar ihmal edilen gerçek önemi ve verdiği derslerin kapsamı yeni yeni keşfedilmekte, gerilla savaşı konusunda yeni bir anlayış gün ışığına çıkmaktadır.

Küba, diğer şeyler yanında, başlangıçtan beri, sosyalist devrimin, burjuva devletinin silahlı kuvvetlerine karşı silahlı bir mücadelenin sonucu olduğu gerçeğiyle hatırlanmıştır. İsterseniz stratejik nitelikte diyebileceğiniz, bu eski tarihsel yasaya önceleri, bilinen bir taktik içerik verilmiştir. Gerilla mücadeleleri, 1917'deki prototipi bu şekli aldığı ve Lenin'daha sonra da Stalin, buna dayanan birçok teorik formüller geliştirdikleri için, ayaklanmayla bir tutulur olmuştur. Oysa bu formüllerin, halihazır durumla bir ilişkileri olmadığı gibi, ayaklanmanın patlak vermesi koşullarını, merkezi iktidara karşı hemen taarruza geçmek ile bağdaştıranları da zaman zaman boş yere tartışılmalıdır. Fakat bu tutarsızlık kısa sürede açığa çıkmıştır. Akabinde her ikisi de şehirlerin kırsal alanlardan kuşatılması yoluyla yapılan "olağanüstü" savaşlar olmaları bakımından Amerika'daki gerilla [sayfa 371] savaşlarıyla Asya'dakiler özdeşleşmiştir. Bu ilkinden daha tehlikeli bir karıştırma değildir.

Silahlı devrimci mücadele her kıtada, her ülkede özel koşullarla karşılaşır. Fakat bu koşullar ne "doğal"dir, ne de apaçıktır. Bu o kadar doğrudur ki söz konusu koşulların keşfedilmesi ve kavranması için her zaman, yıllar süren fedakarlıklar zorunlu olmuştur. Rus Sosyal Demokratları içgüdüsel olarak; Paris Komünü Petrograd'da, Çin Komünistleri; Ekim Devrimi Kanton'da tekrarlanıyormuş gibi düşündüler. Vietnamlı yoldaşlar, partilerinin kuruluşundan bir yıl sonra, ülkelerinin kuzey kısmındaki köylü sovyetlerinin ayaklanmasını örgütlemeye kalktılar. Bugün bizim için sovyet tipi ayaklanmaların savaş öncesi sömürge Asyasında başarıya ulaşamayacağı açıktır ama, birçok gerçek komünist eylemin zafere ulaşmak üzere, çiraklıklarına, burada başlamaları gerekmektedir.

Fidel'in Oriente kıyılarında çıkmadan önce Mao Tse-tung'un askeri yazılarını okumamış olması, pekala bir tahlihi eseri sayılabilir. Böylece yerinde, ve kendi deneyleriyle araziye en uygun düşen askeri doktrin ilkelerini bulması mümkün olmuştu. İsyancılar Mao'nun yazılarını ancak savaşın sonlarında, taktikleri adamakıllı belirledikten sonra keşfettiler. Ne var ki, bugün Latin-Amerika'daki militanlar Fidel'in konuşmaları ile Che Guevara'nın yazılarını, Mao'nun Japonya'ya karşı savaş hakkında yazdıklarını, Giap'ı ve Lenin'in bazı metinlerini zaten okumuş bir gözle okuyorlar ve Fidel ile Che'de, Mao'yu, Giap'ı ve Lenin'i aynen bulduklarını sanıyorlar. Bu, klasik bir denk düşme olayı olmakla birlikte, Latin-Amerika devrimci savaşının ancak özel deneylerle keşfedililecek, çok özel ve farklı gelişme koşullarına sahip olduğu düşünülürse, gayet tehlikelidir. Bu anlamda halk savaşı üzerindeki bütün teorik eserlerin faydası kadar zararı da olmaktadır. Bunlara, savaşın gramer kitapları demektir. [sayfa 372] Fakat bir yabancı dil, o dilin konuşulduğu ülkede, evde el kitaplarından çıkılarak öğrenildiğinden çok daha çabuk öğrenilir. Savaş sırasında, hele silahsız ve tecrübesiz gerilla birliklerinin pür silah ve bilgili düşmanlarla karşılaştığı ilk devrelerde, sürat sorunu hayati bir önem taşır...

Bütün devrimci süreçler, sözünü ettiğimiz nedenden ötürü, yanlış adımlarla başlamak zorunda kalmış ve başlamışlardır. Çünkü her zaman çıkış noktaları, bir önceki tarih döneminden kalmadır ve bunlar, bilinçsiz olarak kullanılmıştır. Bütün bu yanlış başlangıçlar arasında, yine Latin-Amerika'daki en zararsız olmuştur. Her durumda, hareketin yönü değiştirilmeksizin hızı ayarlanmış, doğru strateji ve ilkeler bir yana itilmeksizin taktiklerde düzeltmeler yapılmıştır. Böyle zamanlarda iki kamp arasındaki derin farklar su yüzüne çıkar...

Bugün Latin-Amerika'da, tutarlılığı bakımından kesin ve sabit bir askeri doğrultuda ifadesini bulamayan bir siyasal tutum, devrimci sayılamaz. Devrimcilik iddiasında olan her tutum, şu soruya somut bir cevap vermek zorundadır: Kapitalist devlet iktidarı nasıl yıkılır? Buşka deyişle, Kuzey Amerika askeri yardım heyetleriyle sürekli olarak takviye edilen ordu, yani kapitalist iktidarın belkemiği nasıl kırılır? Küba Devrimi, kardeş Latin-Amerika ülkelerine, tarihsel ayrıntıları içerisinde incelenmesi gereken bir cevap getirmektedir: Uygun olarak seçilmiş kırsal alanlarda yavaş veya hızlı bir hazır-

lıktan sonra gerilla savaşları, halk ordusunun ve gelecekteki sosyalist devletin çekirdeği olarak **seyyar bir stratejik kuvvet geliştirmek...**

Devrimci gerilla g¼c¼ gizlidir. Gizlice doğar ve gelişir. Savaşçılar takma adlar kullanırlar. Başlangıçta gözden uzak dururlar, ancak Őeflerinin seğtiği yerde ve zamanda ortaya çıkmalarına izin verilir. Gerilla g¼çleri, askeri [sayfa 273] örg¼t bakımından olduğu kadar, eylemde de sivil halktan bağımsızdır. Bundan ötür¼, köyl¼ halkın doğrudan doğruya savunmasını üstlenmelerine gerek yoktur. Halkın korunması, d¼řmanın askeri potansiyelinin yok edilmesi sürecine bağlıdır. Bu ise herşeyden önce g¼çler dengesi ile orantılıdır. Karşı g¼çler tamamen yenildiğinde, halk da tamamen güvenlik içerisinde olacaktır. Devrimci, gerilla g¼c¼n¼n ana amacı d¼řmanın askeri potansiyelini yok etmek ise, inisiyatifi ele almaksızın, onun gelip hücum etmesini bekleyemez. Her durumda bu amaç, gerilla **foco**'nun, eylem alanında oturan ailelerden bağımsız olmasını gerektirir.

Herşeyden önce halkın, zapedici ordulardan korunması gelir. Ele geçmez **guerillero**'larla başa çıkamayan ordu hıncını, onlarla ilgisi olduğundan Őüphelendięi köyl¼lerden alır. Onlar arasına bilgi sahibi olup da, saklayan birini bulduğunda öldür¼r, karargaha verdiği raporda bunun bir **guerillero** olduğunu bildirir ve bununla kahramanlık gösterisi yapar. Gerilla g¼çlerinin sivil halka göre daha kolay hareket edebilme avantajları, onlara, gece-g¼nd¼z sonu gelmez bir baskı altında bulunan ve kendilerinin yerine kurban veren köyl¼ler yön¼nden, özel bir sorumluluk yükler. Böylece gerilla g¼çlerinin gizli olması iki nedenden ötür¼dür: Birincisi, kendi savaşçıların olduğu kadar köyl¼lerin de güvenliğiyle ilgilidir ve birinin güvenliği, ötekinin de güvenliği demektir... İkincisi, gerilla g¼çlerinin kendi güvenliğini sağlamaktır: "Daima uyanıklık, daima güvensizlik, daima hareketlilik!". İşte üç altın kural! Bunlardan üç¼ de güvenlikle ilgilidir. T¼rl¼ sağduyu m¼lahazalar, sivil halka karşı ihtiyatlı olmayı ve belirli bir mesafeyi korumayı zorunlu kılar. Durumlarından ötür¼ siviller, d¼řmanın devamlı baskısı altında buldukları gibi, d¼řman onları satın almaya, baştan çıkarmaya veya elde edemediklerini Şiddet yoluyla koparmaya [sayfa 374] da teřebb¼s edecektir. Gerilla savaşçıları gibi, bir seğime, ya da teknik eğitime tabi tutulmadıkları için, belirli bir eylem bölgesindeki siviller d¼ř-

manınsızmasına veya baştan çıkartma teşebbüslerine daha açıktır. Bu yüzden genellikle, gerillalar ile işbirliği yapan köylülerin bile kamp yerlerine girmesini için verilmediği gibi, onlara silah depolarının yeri, ya da geçişlerini görebilecekleri gerilla devriyelerinin gidecekleri yer ve gerçek amaçları söylenmez...

İnsan bugün Latin-Amerika'da siyasal önderliğin nasıl olup da, savaşın teknik sorunlarından uzak kalabildiğini anlayamıyor. Aynı şekilde burada, askeri olmayan, sadece siyasal bir kadronun bulunabilmesi de akla sığmaz. Bunu bizat hali hazır ve gelecekteki durum gerektirmektedir: Silahlı kitle mücadelesinin “kadroları”, bu mücadeleye katılan ve bu alanda önderlik yeteneklerini kanıtlayanlardan oluşmuştur. Fakat kaç siyasal önder sayabiliriz ki, gün geçtikçe, dünya sendikacılığı ile ilgilenmek ya da binbir “uluslararası demokratik örgüt”ten birine girmek gibi kendi çıkarlarına uygun düşen bir iş yerine, kendini, halkının savaşına ilişkin askeri sorunların ciddi ve somut bir incelemesine adanmayı tercih etmiş olsun!... Sonra şurası da kanıtlanmıştır ki, devrimci kadrların eğitiminde halk savaşı, gerilla deneyinden yoksun siyasal eylemden çok daha etkili olmaktadır. Bugün Latin-Amerika'da geleneğin önderleri gençlerdir ve gerillalara katılmadan önce, uzun bir siyasal deneyleri olmamıştır. “Siyasal kadrolar”ı “askeri kadroların”, “siyasal önderliği” “askeri önderliğin” karşısında görmekte devam etmek gülünçtür. Salt “politikacılar” –hele salt politikacı kalmak isteyenler– halkın silahlı mücadelesini yönetemezler. Oysa “salt askeri” kişiler bu işi yapabilirler ve bir gerilla grubunu yönetirken edindikleri deneyle aynı zamanda “politikacı” da olurlar. Küba deneyi ve daha yakın ^[sayfa 375] zamanlarda Venezüella, Guetamala ve diğer ülkelerin deneyleri göstermiştir ki, halk –hatta küçük burjuvalar ve köylüler– birçok şeyi, gerilla savaşı deneyiyle, kadroların eğitimi için açılan okullarda aynı zamanı harcayarak öğrenilenden daha hızlı ve daha eksiksiz olarak öğrenmektedir. Bu, gerilla savaşının esas olarak ve tümüyle siyasal niteliğiyle ilgilenmenin bir sonucudur. Bu yolla eğitim, Parti içinde, sendika meselesinde ya da ulusal veya uluslararası kadro eğitim okullarındaki “geleneksel” siyasal eğitime göre, iki misli avantaj sağlamaktadır. Böyle bir siyasal “**curcus honorum**”da kimsenin, ayrıntılar dışında, askeri eğitim göremeyeceği tabidir ve görülen siyasal eğitimin de, en iyisi olduğu pek kesin değildir.

Bugün, şurada burada tuhaf tersliklere tanık oluyoruz. Che Guevara gerilla hareketinin, bizzat amaç olmadığı gibi, muhteşem bir macera da olmadığını yazmaktadır. Ona göre gerilla savaşı sadece, siyasal iktidarın ele geçirilmesi amacı için bir araçtır. Fakat gelin görün ki, gerilla güçleri birçok başka amaca da hizmet etmektedir: Burjuva hükümetleri üzerinde bir baskı biçimi, siyasal at cambazlığında bir etmen, ihtiyaç halinde oynanacak bir koz... İşte bazı önderliklerin, askeri araçlarını yüklemeye kalktıkları amaçlar! Böylece devrimci yönetim reformcu olmayan amaçlar için kullanılmaktadır. Bur yerinde sayma döneminden sonra gerillalar, dışardan empoze edilen bu hedeflerden yüz çevirdiler ve siyasal önderliklerini kendi ellerine aldılar. Gerilla gücü, kendisiyle tutarlı kalabilmek için, kendi siyasal önderliğini kurdu. Bu, çelişkileri çözümlenmek ve askeriye geliştirmek için tek yoldu. Şurası da belirtilmelidir ki, hiçbir gerilla hareketi yeni bir parti örgütlemeye kalkışmadı, aksine kendi savaşıları arasındaki doktrin ya da parti bölünmelerini ortadan kaldırmaya çalıştı. Birleştirici etmenler savaş ve savaşın doğrudan doğruya siyasal amaçlarıydı. Gerilla hareketi, [sayfa 376] artık siyasal görevler haline gelmiş bulunan en acil askeri görevler etrafında, kendi içerisinde bir birlik yaratmaya başlar. Guerillero'lar arasında temsil olunan, partili ya da partısız bütün ögeler, bu birliğin içerisinde. Gerilla gücünün en kesin siyasal seçimi, silahlı kurtuluş kuvvetlerinin üyesi olmak yönündedir. Böylece, bu küçük ordu büyüdükçe ve ilk zaferlerini kazandıkça, bütün parti üyeleri arasında birlik yaratır. Sonunda, geleceğin Halk Ordusu, teorik olarak kendisinin bir aleti durumunda bulunacağı partiyi doğuracaktır: Bu parti, ordu-
dur...

Küba Devrimi de aynı paradoksla karşılaşmadı mı? Her zaman için iktidarı ele geçirmenin bir aracı olan partinin, iktidarın kazanılmasından **sonra** geliştiği bir iç burukluğu ile söylenmiştir. Fakat hayır, parti zaten Asi Ordu biçiminde, çekirdek halinde bulunmaktaydı. Bu ordunun baş komutanı Fidel, 1959 başlarından beri, resmen parti başkanı idi. Küba'daki yabancı bir gazeteci bir gün bir çok komünist önderi savaş elbiseleri ile görünce şaşırılmış, savaş elbiselerinin ve tabancanın devrimin forkloruna ait olduğunu ve bunların gerçekten, bir türlü savaş taklitçiliği olduğunu sanmıştır. Zavallı adam! Bu bir taklit değildi. Gözleri önünde cereyan eden şey, bizzat devrimin tarihi ve büyük olasılıkla Amerika'nın gelecekteki ta-

rihi idi. Tıpkı sosyalizmin adının, devrime bir yıllık bir sosyalist uygulamadan sonra resmen verildiği gibi, partinin adı da, proleter partisinin resmi varlığının başlamasından üç yıl sonra kullanılmaya başlandı. Küba'da halk ordusunun yönetici çekirdeği, Giap'a göre Vietnam'da olduğu gibi, parti değildi. Asi ordu partinin yönetici çekirdeği, onu yaratan çekirdekti. İlk parti önderleri 26 Temmuz 1953'de Moncada'da ortaya çıkmıştı. [sayfa 377] Parti devrimle yaşitti. 26 Temmuz 1967'de 14'üne basmıştı. Moncada Asi Ordunun, sonradan da partinin çekirdeği olmuştu. Bu çekirdek etrafında, ve sırf bu çekirdek kendi siyasal-askeri önderliğini elinde bulundurduğu için, diğer siyasal güçlerin bugünkü Küba Komünist Partisini oluşturmak üzere bir araya gelmeleri mümkün olmuştur. Bu partinin gerek tabanını, gerekse üst kademelerini, gerilla ordusundan gelme silah arkadaşları oluşturmaktaydı.

Latin-Amerika devrimi ve bunun öncesü olan Küba Devrimi böylece, uluslararası devrim deneylerine ve Marksizm-Leninizme önemli bir katkıda bulunmuştur.

Belli koşullar altında, siyasal ve askeri yön aynı olmayıp, çekirdeğin gerilla ordusunun teşkil ettiği halk ordusundan ibaret tek bir organik bütün teşkil ederler. Öncü parti bizzat gerilla foco'su biçiminde bulunabilir. Gerilla gücü çekirdek halinde bulunan partidir. Bu Küba Devriminin getirdiği sarsıcı bir yeniliktir...

Böylece Marksizm teorisi ile devrimci pratik arasında birkaç on yıldır süregelen ayrılık sona ermiştir. Bu uzlaşma, ne kadar deneme niteliğinde ve yüzeysel görünürse görünsün, kendi siyasal önderliğinin sahibi olan gerilla hareketi tarafından temsil edilmektedir... Bu gerilla gücü eğer gerçekten topyekün bir siyasal savaş peyinde ise, işlevler ve güçler arasındaki herhangi bir temel ikiliği uzun süre hoş göremez.

Che Guevara birlik fikrini o kadar ileri götürmektedir ki, Amerika'da ayaklanma mücadelesini yöneten siyasal ve askeri önderlerin (mümkünse bir kişinin şapsında birleşmesini) teklif etmektedir. Önderlik, Fidel'de olduğu gibi tek kişide de olsa, kolektif de olsa, asıl önemli husus, önderliğin, aynı zamanda siyasal ve askeri bakımdan homojen olmasıdır. [sayfa 378]

Regis Debray, **Revolution in Revolution?**, Montly Review Press, 1967, s. 19-24; 41-44; 89-90; 105-106; 115-116.

6.
VENEZÜELLA: BARIŞÇI OLMAYAN YOL
Juan Rodriguez

1962 yılında yurdumuzda devrimci bir durumun olgunlaştığını gördük. Carupano ve Puerto Cabello'daki silahlı eylemlere rağmen, bu durum, bir türlü başarılı bir devrim haline dönüştürülemedi. Dönüştürülemedi, çünkü parti henüz ayaklanma sanatında ustalaşmamıştı. Aynı yıl dört grubun birden katıldığı bir gerilla savaşı patlak verdi. Bu gruplarda siviller de askerler de vardı.

Ancak 1963 yılından itibaren mücadelenin ekonomik ve siyasal çizgisinde bir değişiklik oldu. Ekonomi yavaş yavaş kendi ayakları üzerinde durulmaya başlamıştı. Devrimci kuvvetlerin silahlı saldırılarına rağmen, egemen sınıflar 1963 Aralığında yeni işçiye gittiler. Bu seçimlerin sonucunda Betancourt cumhurbaşkanlığını, yardımcısı Leonu'ye devretti. Devrimci kuvvetler açıkta kaldılar.

Merkez Komitesinin bir toplantısında (1967), partinin “seçim kampanyasının azami derecede kullanmadığı” ve “bir süre için silahlı mücadeleyi bırakarak, demokratik muhalefeti yeniden toparlayacak geniş bir cephe kurmak üzere seçimlere katılması gerekirdi” yargılarına varılmıştır. Bu Betancourt'culuğun seçimle yenilmesi ve en azından geniş bir sol kitle hareketinin kurulması sonuçlarını doğuracaktı...

“1963 seçimlerinden sonra, kuvvetlerin elbirliği [sayfa 379] etmesi gereği daha iyi anlaşıldı. Bu arada, yukarıda saydığımız hatalar nedeniyle, ayaklanma için gerekli şartlar tersine bir gelişme gösterdi ve böylece bugünkü duruma ulaşmış olduk”.

Bu durumu eleştiren Merkez Komitesi, özellikle silahlı mücadeleye konusu üzerinde duruyordu. “Betancourt'un gorilleri şiddete başvuruyorlar. Bunlara karşı şiddete başvurmak, 23 Ocakta kazanılanları korumak, bunun için her türlü mücadeleden, gerekirse silahlı mücadeleden kaçınmak, Betancourt'u devirmeğe çalışmak en doğru yoldur” kararı veriliyordu. Mücadelenin ön saflarında döğüşen parti ve komünist gençlik, gerçekten, devrimci örgütler olduklarını gösterdiler.

Fakat harekette bir çok hata yapıldı. Merkez Komitesinin toplantısında, aşağıdaki hataların yapıldığı belirtiliyordu:

1- Henüz “ulusal kurtuluş için devrimci savaş” adını veremi-

yeceğimiz bir harekete bu adı taktık. Hareket daha bu niteliği kazanmamıştır. Başlıca yönelişi, hükümeti devirmeğe çalışmaktı.

2- Parti, şartlar elverişli olduğu halde, bütün gücünü kullanarak, silahlı bir ayaklanma için gerekli eylemlere girişmedi.

3- Çeşitli mücadele biçimlerini uygulamakta sübjektöizmle sapıldı; serüvenciliğe girildi, sekterlik belirtileri ortaya çıktı.

4- Kitleyi uyandırma çalışmaları genel çizgimize uygun biçimde yapılmadı; çeşitli halk kesimlerinin bu konudaki rolünü küçümsedik; özellikle sendikalarla gerekli çalışmaları yapmadık.

5- Yukarıda belirtilen nedenlerle, çeşitli mücadele biçimleri arasında uyum ve birlik sağlanamadı. Mücadele, [sayfa 380] tutarsız ve dağınık bir hale geldi. O günlerde, siyasal zorunluklar ve ulusal gerçeğin temel gereklerine uygun bir doğru ve özlü askeri çizgiden bile yoksun bulunuyorduk.

Gerilla savaşının özel bir silahlı mücadele biçimi olduğunu reddetmiyor, yurdumuzda bunun modası geçmiş bir savaş çeşidi olduğu görüşüne kapılmıyor (“Parti, devrimimizin özel nitelikleriyle uyumlu bir biçimde yürütüldüğü takdirde gerilla savaşının önemli bir rol oynayacağını kabul eder”), bununla birlikte, Parti Merkez Komitesinin görüşüne kalırsa, köylük bölgelerde gerilla savaşının **başlıca** mücadele biçimi olacağını savunmakla, diğer ülkelerde başarılı olan fakat yurdumuzun ulusal gerçekleriyle bağdaşmayan bir deneyi mekanik olarak benimseme durumuna düşmüş oluyorduk.

Nüfusumuzun dörtte üçünün şehirlerde oturduğu, ilerici kitlelerin ve devrimin temel itici güçlerinin şehirlerde yoğunlaştığı olgularına dayanıyorduk. Gerek yabancı tekeller –ki ülkemizde egemen durumdaydılar-, gerekse yerli sermaye başlıca sanayi merkezlerini şehirlere ve şehir dolaylarına kurmuştu. Ayrıca Venezüella tarihi, yirminci yüzyılın başından bu yana, başlıca siyasal çatışmaların şehirlerde patlak verip çözüme ulaştığını gösteriyordu. Devrimci silahlı eylemlerin çoğu, vatansever askerlerin ve sivillerin katıldığı **şehir** ayaklanmaları şeklinde ortaya çıkmıştı. Özellikle 1958 Ocağından sonraki durum buydu.

Başka bir deyimle MK, Venezüella ve Venezüella için gerilla savaşının yardımcı bir mücadele biçiminden öte bir anlam taşımaya-çağı görüşündeydi. Payatımızın somut şartları ve olayların gelişimi, gerilla birliğinin “gerçek bir Komünist partisi tohumu” olduğu görü-

şünü tamamen yadsıtmaktaydı. Bugünkü Komünist Partisi de bu görüşün karşısındadır, gerilla hareketinin her [sayfa 381] ulusal-devrimci mücadelenin can alıcı noktasını teşkil ettiği fikrine katılmamaktadır.

Bu sorunun eleştirilmesi, parti stratejisi konusunda, ortak bir karara varılmasına yol açtı. Eski hatalarda ayak direyen hizipçilerin tutumuna kesin biçimde karşı çıkılmış oldu. MK toplantısı sonunda belirtildiği gibi, “gerilla hareketinin önemini ve imkanlarını abartan aşırılar görüldüğü gibi, hareketi yenilgiye götürüyorlar”. Ayrıca “şehirlerdeki görevi küçümseyen bu aşırılar, genel devrimci elemi de zayıflatmaktadır.”

Buraya kadar belirttiklerimizle, altı yıl önce çizilen genel çizgi arasında büyük ya da küçük bir çelişme yoktur. Merkez Komitesi, Üçüncü Kurultayın, Venezüellada ulusal kurtuluş ve sosyalizme giden yolun barışçı bir yol olmayacağı hakkındaki görüşünü paylaşır. Partiye ve gençlere yaptığı çağında, MK “her konuda hazırlıkların tamamlanmasını... bu biçimleri uyumlu ve esnek bir bütünlüğe kavuşturmayı ve devrimci görevi yerine getirip emekçi halka iktidarı kazandırma içinde kanşımıza çıkacak her türlü güçlüğü göğüslemek için çalışmasını” öngörmekteydi.

Bizim görüşümüze kalırsa, bütün bu noktalar, sadece stratejik çizgimizin sağlamlığını doğrulama yönünden değil, bugün Venezüella devriminin amaçları konusundaki bütün önemli sorunları ancak canlılığıyla göz önüne sermesi yönünden de büyük önem taşımaktadır.

Geriye dönüp de Venezüella’daki devrimci savaşın son on yılın muhasebesini yaptığımız zaman aklımıza Lenin’in ilk Rus Devriminden sonra söyledikleri geliyor: “Devrimci Sosyal-Demokrat taktiklerinin doğruluğu, 1905-1907 kitle mücadelesinin sağladığı deneyle doğrulanmaktadır. Devrimin yenilgiye uğraması, görevlerin yanlış yapılmasından değil, amaçların ütopyacı olmasından, [sayfa 382] yöntemlerin ve araçların yanlışlığından değil, kuvvetlerin yeteri derecede hazırlanmamış olmasından ve devrime yol açabilecek bunalmın yeter derecede derin ve geniş olmamasından ileri gelmektedir.”⁵

Dolayısıyla, devrimin son amacına ulaşmak için mücadele

⁵ Lenin, “On the Road”, **Selected Works**, New-York, 1967, I. Cilt, s. 587.

devam etmeli, Lenin'in şu sözlerini hiç akıldan çıkarmamalıdır: "Tarihteki büyük savaşlar devrimlerin büyük sorunları, sadece ve sadece, ileri sınıfların boyuna saldırmasıyla, durmadan saldırmasıyla ve yenilgilerinin verdiği derslerin öğrenilmesinden sonra zafere ulaşma yoluyla çözülmektedir. Yeni biçimlerde ve yeni yollarla, bazan istediğimizden çok daha yavaş bir biçimde olsa bile, devrime yol açacak olan bunalım yaklaşmakta, yeniden öne çıkmaktadır. Geniş kitleleri bu bunalıma hazırlamak için uzun sürecek görevimize devam edelim; daha yüce ve daha somut görevlerin yanında bu hazırlık görevimizi de daha büyük bir ciddiyetle ele almalıyız; bu görevimizi başarmakta ne kadar başarılı olursak, yeni mücadelemizde zafere ulaşmamız da o kadar kesindir".⁶ İşte Merkez Komitesinin son toplantısının verdiği kararlardaki öz ve anlam, bu sözlerde özetlenmiş gibidir. [sayfa 383]

"The New in the Politicak Line of the Communist Pary of Venezuela", **World Maxist Review**, Eylül 1967, s. 42-43. Venezüella'da önde gelen komünistlerinden biri tarafından kaleme alınan bu yazı Venezüella Komünist Partisi Merkez Komitesinin ulaştığı sonuçları özetlemektedir.

7.

KOLOMBİYA:

GERİLLA HAREKETİ ÜSTÜNE TEZLER

Yurdun dört bucağından gelen parti önder ve görevlilerinin, gerilla ve öz-savunma hareketine katılan üyelerin dahil olduğu ve gizlice toplanan Komünist Partisi Onuncu Kongresinde okunan ana raporun bir kesimini aşağıya aldık. Köylülerin başlattığı ve yürüttüğü gerilla savaş sistemini değiştiren bu tezler, uzun yıllar süren mücadelenin deneyini özetledikleri gibi, devrimci kitle mücadelesinin diğer şekillerine paralel olmak şartıyla, gerilla savaşının gelecekte nasıl bir gelişme göstermesi gerektiğini de belirtmektedir.

Marquetalia köylülerinin önyak oldukları şahane direnme hareketiyle başlayan gerilla savaşı, Kolombiya gerilla savaşı tari-

⁶ Lenin, age, s. 587-88.

hinde yeni bir aşama olarak nitelenebilir. Bu hareketin özellikleri şunlardır:

1- Ülkemizin çeşitli bölgelerinde saldırıya karşı silahlı direnme, kitlelerin isteklerini dile getiren ve kitlelerden fıskıran gerilla hareketinin, Marksizm-Leninizm ilkeleri ışığında yürütülmesi halinde, düşman ne kadar kuvvetli, ülkenin şartları bu tip mücadelenin temel mücadele biçimi olarak benimsenmesine ne kadar elverişsiz olursa olsun, yenilmez, sırtı yere gelmez bir hareket olduğunu göstermektedir.

2- Kolombiya'da, silahlı hareket, yurt çapında henüz devrimci bir ortamın gerekli şartları ortaya çıkmadan başladı ve gelişti. Devrimci hareket bu duruma seyirci kalamaz, köylü kuruluşlarını şartlar olgunlaşmaya kadar yalnız başlarına bırakmazdı. Bırakırsa bu bir ^[sayfa 384] felaket olurdu. Düşmanın silahlı saldırısına karşı köylülerde gerilla direnişine ve silahlı mücadeleye başvurmakla yetinmemeli, şartlar olgunlaşır olgunlaşmaz, şehirlerde ve işçi bölgelerinde de silaha sarılmalıdır.

3- Kitle mücadelesi ile silahlı gerilla mücadelesi arasında bir çelişme yoktur. Gerilla savaşı kitle mücadelesinin yüksek biçimlerinden biridir sadece. Zaten, ancak kitle içinden çıktığı, kitlenin acil ve tarihi çıkarlarını temsil ettiği yani bir **kitle niteliği** kazandığı takdirde başarıya ulaşabilir. Köylülere dayanmayan silahlı mücadelelerin sadece düşman ordusuna, polisine ve kiralık haydutlarına kolay zaferler sağladığını, devrimcilerin son yıllardaki deneyleri açıkça gösteriyor. Devlet otoritesinin ve toprak ağalarının uşaklarına yem olmak istemiyorsak, hayalci, idealist ölçüleri bırakmalı köylüleri de eyleme sokmalıyız.

4- Partimizin ilân ettiği kitle öz-savunma siyaseti bugün için de geçerliliğini korumaktadır. Bazı bölgelerde başarıyla, tutarlı bir biçimde yürütülen bu hareket, diğer bazı bölgelerde, düşmanın bulunduğu yeni baskı yöntemleri ve siyasi ve askeri mücadele biçimleri yüzünden dumura uğramıştır.

Kitle öz-savunmasının bir gerilla hareketi haline dönüşmesi, Kolombiya'nın özel şartları altında, devrimci mücadele yolunda bu mücadelenin mantığına uygun bir basamak teşkil ediyor. Çünkü, düşman köylerde geniş bir saldırıya girişmiştir ve bunu sistemli bir biçimde yürütmektedir. Bütün mücadele yöntemlerine başvurmak ve özellikle şarlara en uygun olanına ağırlık vermek Marksist-Leni-

nist kurama uygun bir davranış olduğu kadar ülkemizdeki toplumsal sürece bu kuramın doğru uygulanmakta olduğunu da göstermektedir.

5- Amerikan kuvvetlerinin hazırladığı planlara uygun olarak yürütülen saldırılar bazı bölgelerimizde [sayfa 385] gerilla eylemini başlıca mücadele biçimi haline getirdi. Bu bölgelerde diğer mücadele biçimleri yardımcı durumda. Bütün kitle eylemleri ve halk kuruluşlarının savunulması için girişilen eylemler silahlı mücadele- nin bir parçası haline geldi. Diğer taraftan, hükümet kuvvetlerinin bazı bölgelerde yığnak yapması, girişim üstünlüğünü bize geçiren elverişli bir ortam yaratıyor.

6- Kolombiya halkının büyük çoğunluğu gerillanın dışındaki bazı mücadele biçimlerine başvurmakta. Sadece bazı köylük bölgelerde gerilla hareketi pekişmekte ve yayılmakta. Kitlenin başvurduğu eylemler arasında, militan öğrencilerin boykotlarını, sağlam işçilerinin grevlerini, memurların da bu grevleri desteklemelerini ve diğer büyük grev eylemlerini sayabiliriz. Halkımız, hiç de “barışçı” olmayan başka yöntemlere başvurmaktan da kaçınmıyor. Fakat bunlar henüz silahlı hareket haline dnşemedi. Bunlar arasında, evi olmayan bazı şehirli yurttaşların, polislin ve yöneticilerin bütün baskılarına rağmen, boş arsaları işgal edip buralara gecekondular dikmeğe çalışmalarını da saymamız mümkün. Bu gibi kitle hareketleri temelde ekonomik niteliğe sahip olmakla birlikte, kitlelerin ortaya attığı sloganları ve kullandıkları yöntemleri boyuna geliştiriyor. Bu arada, gerilla savaşını yürüten köylülerin, işçiler, öğrenciler ve diğer şehirliyle kaynaşmalarında da büyük yardımları dokunuyor.

7- Köylü gerilla hareketi henüz ülkenin bir numaralı mücadele biçimi haline gelmemekle birlikte, Amerikan emperyalizminin emrinde, onun bir dediğini iki etmeyen bugünkü yönetimin suratinde çalınmış en büyük halk şamarı olma niteliğinde bir devrime doğru gelişme göstermektedir. Azınlık yönetiminin (oligarşinin) halka karşı şiddet siyaseti o hadde geldi, o kadar yaygınlaştı ki, köylülerin başladığı gerilla savaşının topyekn bir [sayfa 386] silahlı mücadeleye dönüşmesi artık kaçınılmaz bir olay halinde...

8- Gerilla hareketinin bugünkü gelişimi, geçmişteki gerilla deneylerimizden daha olgun, daha ileri bir aşamadır. Bunun sebebi de, sadece geçmiş deneylerimizin sağladığı birikim değil, fakat aynı zamanda, bugünkü hareketin anti-emperyalist niteliğinin daha be-

lirgin olması ve halkı iktidara getirme şeklinde özetlenebilecek amacının, çok kesin biçimde ortaya konulmuş bulunmasıdır. Bugünkü gerilla hareketi, ülkemizde “koruyucu” savaş niteliği altında LASO planını yürürlüğe koyan Amerikan emperyalizmine karşı, onun gittikçe artan silahlı müdahalesine karşı, vatanseverce bir cevap niteliğini taşıyor. Amerikan müdahalesi gittikçe genişliyor: silahlı kuvvetler içindeki Amerikan heyetlerinin sayısı artıyor, köylük bölgelerdeki hükümet saldırılarına yaptığı malı yardım durmadan artıyor, Kolombiya'nın emekçi halkına karşı kullanılsın diye, uçaklarla boyuna silah taşıyor, uçaklar, helikopterler veriliyor. Bu şekilde, Kolombiya'nın eski efendilerinin, gözü doymaz toprak ağalarının yanında, yeni bir efendi, Amerikan emperyalizmi, gün günden daha amansız bir saldırganlıkla yer alıyor. [sayfa 387]

Colombia, An Embattled Land, Peace and Socialism
Publishers, Prag, 1966, 76-78.

8.
**KOLOMBİYA'DA DEVRİMCİ
SİLAHLI MÜCADELE AYRACI**
Alberto Gomez

Ülkemizde bugünkü yönetimi devirmek isteyen bütün grup ve sınıfların devrimci süreçte yerlerini almaları zorunluğu artık gün gibi ortada. Hareket noktamız, programımızda yazılı olan sınıf ilkesidir. Programımız, Kolombiya devriminin işçi-köylü ittifakının yanlarına, öğrencileri, aydınları ve memurları da alarak, kuracakları cepheyle yürütüleceğini belirtiyor. Bütün emekçilerin devrimde katılmaları bulunmalıdır. Bu katılmaların büyüklüğü mücadele sırasında ortaya çıkacaktır.

Bir takam soyut kavramlardan değil olaylardan hareket ediyoruz. Rehberimiz, işçi-köylü ittifakının zorunlu olduğunu söyleyen Marksist-Leninist öğretidir. Bu ittifakın yokluğu, bundan önceki silahlı mücadelelerimizin (1949-1953 ve 1954-1951) gericiler tarafın-

dan yenilgiye uğratmasına yol açtı. Geçmişteki eksiklerimizden biri, şehirlerdeki devrimci hareketin zayıflığı idi. Bundan yararlanan egemen sınıflar, 10 Mayıs 1957’de Rojas Pinilla’nın askeri diktatörlüğü yıkıldığı zaman, halk mücadelesinin meyvalarını burjuvaya devretmeyi bilmişler ve bir “ulusal cephe” hükümetini iktidar koltuğuna oturtmuşlardır.

Fakat bu böyle oldu diye, umutsuzluğa kapılıp, şehirleri aforoz etmek ve düşmanın kucacağına itmek ^[sayfa 388] yoluna sapmamız elbette düşünülemez. Bir kere, nüfusumuzun yüzde 52’sinin şehirlerde yaşadığını (ve nüfusu 100.000’i aşan 17 şehrimiz olduğunu) akıldan çıkarmamak gerek. Sonra, şehirlerde yaşayan kitlelerin birdenbire ve kendiliğinden ayaklandıkları da görülmüştür. Örneğin, 9 Nisan 1948’de Liberal önder Jorge Eliecer Gaitan öldürüldüğü zaman şehirler birden ayağa kalktı. Bazıları günlerce işçilerin yönetiminde kaldı. 10 Mayıs 1957’de diktatörlüğün devrilmesi olayı da şehirli halk kitlelerinin seferber olmasıyla başarılı. Son yıllarda, işçi ve öğrenci grevleri, öğretmen ve memur gösterileri aldı yürüdü. Demek ki, şehirlere önem vermemiz gerek. Zaten, çeşitli mücadele biçimlerine başvurmak, siyasetimizin ilkelerinden biri.

Gerilla hareketi **tekbaşına** devrimi gerçekleştiremeyeceğinin farkındadır. Gerillacıların tekbaşına hareketin anlamını eski deneylerinden pekala bildiklerini varsayabiliriz. Devrimin başarılı olması için halkın birleşmesi gerekir. Ülkemizde bu birleşmenin gittikçe geliştiğine dair belirtiler var. İşçilerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin her eylemi gerilla hareketine yardım ediyor. FARC [**Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia** (Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri)] karargahının çeşitli vesilelerle tekrarladığı gibi, emekçilerin giriştiği her eylem, gerillacıların mücadelesiyle sıkı sıkıya ilişkilidir.

Gerilla Hareketinde Komünist Partisinin Büyük Rolü

Hiç kimse, kolları sıvayıp mücadeleye fiilen atılmadıkça bir hareketin siyasal önderliği iddiasında bulunamaz. Hiç bir gurup, kendini öncü ilan etmekle, hareketin^[sayfa 389] gerçek öncüsü olmaz. Biz komünistler, tek devrimci kuvvetin bizde toplanmadığını, bizden başka devrimci gurupların da bulunduğunu her zaman ilan

ettik. Emperyalizme karşı, bizim saflarımızın dışında. bizden bağımsız mücadele yürüten her kuvvete kardeşlik elimizi uzattık.

Bugün Kolombiya’da bir ölüm kalım mücadelesi yapıyor. Bu mücadelenin merkezinde FARC’ın başında olduğu gerilla hareketi var. FARC’ın askeri-siyasi önderliği Komünist Partisi Merkez örgütlerinin kararlarına uygun bir çizgi izlemektedir. Ülkemizdeki devrimci sürecin gereklerini yerine getirmek için, Partimizin Onuncu Kurultayı (Ocak 1966) silahlı kuvvetlerin karargahını köylük bölgelerde kurdu. FARC’ın karargahındaki önderlik Manuel Marulanda Velez, Ciro Trujillo, Jacobo Arenas ve Isauro Yoca gibi denenmiş komutanların elinde. Bu komutanların hepsi de Partimizin Merkez Komitesinde üye. Savaş eğitimimiz. FARC açılış konferansı kararlarına uygun olarak, ülkemizin hem somut hem de genel durumu dikkate alınarak yürütülmekte. Onuncu Kurultayımızdaki delegelerin, bir kısmı, ta 1950’den beri savaşan köylüler oluşu bir raslantı değil elbet. Ülkemizdeki devrimci silahlı mücadelenin geniş ölçüde komünistlerin eseri olduğunu göğsümüzü gere gere söyleyebiliriz.

Silahlı mücadelenin göbeğinde başarıdan başarıya koşarak –bu arada kaçınılmaz bazı hatalar da işleyerek– Partimiz, silahlı mücadelenin anayolunu çizmiş oldu. Kitle öz savunma taktikleriyle başlayıp bunları gerilla hareketi haline dönüştürdü. Marquetalia bölgesine karşı girişilen saldırıyı defetmek amacıyla ortaya çıkan ve Güney Gerilla Gücü’nün birikmiş deneyleriyle güçlenen FARC bizim eserimizdir. FARC bir halk ordusu olma yolunda ve halkı iktidara geçirme kararındadır.

Parti ve gerilla birlikleri kenetlenmiş ve birbirine [sayfa 390] omuz vermiş durumda. Partiyi kuvvetlendirdikçe gerilla hareketini de kuvvetlendiriyoruz. Gerilla birlikleri etkinlik kazanınca parti de kazanıyor. Cordillara’daki bütün parti kuruluşları silahlı birimlerin karşılaştıkları sorunları çözmeye çalışıyor. Çatışma bölgesindeki her komünist. düşman hatları arkasında çalışan bir gerillacı. Şartların elverişli olduğu bir bölgeye hareket eden gerilla birliği, partinin o bölgede gerilla eylemleri için uygun bir ortam hazırlamakla görevli olduğunu biliyor. Çatışma bölgelerindeki bütün mahalle, belediye ve bölge komiteleri gerilla hareketini kuvvetlendirmeğe çalışıyor. Parti örgütleri, gerillacılar için, soludukları hava kadar gerekli; başarılı eylemlerinin ön şartı. **Komünist Partisi ile gerilla birliklerinin bölünmez beraberliğinin “sırrı” partinin ve önderliğinin, müca-**

delenin tam ortasına atılmış olmasıdır.

Bir zamanlar, bazı solcular her yerde silahlı mücadeleye girişilmesi konusunda ısrar ediyordu. Fakat silahlı mücadele başlayıp da köylülerin büyük desteğe ve somut yardıma ihtiyaç duydukları anlaşılınca, bu solcular yerle yeksan oldular. Atınca mangalda kül bırakmayan bu geveze akıl hocaları, işe gelince ortalarda görünmediler. Bir kısmı ise, sözünün eri olmadığını, hükümetin bütün ekonomik tedbirlerini ve baskılarını destekleyecek kadar derin bir ihanet çukuruna düşerek, gösterdi. Siyaset masallara değil gerçeklere dayanır. Her siyasi görüşün değeri, devrimci sürece yaptığı somut katkıyla ölçülür.

Gerilla hareketinin komünistler tarafından yönetildiği için halkın desteğinden yoksun olduğunu savunan kimse kalmadı bugün. Partinin yönetimi altındaki gerilla hareketinin çapını gittikçe genişlettiğini, eskiden Liberal ve Tutucu güçlerin etkisi altındaki bölgelere yayıldığını ve hatta, eskiden ne özsavunma ne de en ufak bir komünist etkisi bulunmayan bölgelere kadar bile uzadığını olaylar gösteriyor. Gerilla hareketi, demokratik [sayfa 391] güçleri birleştiren bir etmen olma yolunda hızla ilerliyor. Silahlı devrimci mücadeleye girişmiş bütün gurupları tek bir cephede toplama çalışmalarında FARC, partimizin ulusal kurtuluş cephesi kurulması çağrısını gerçekleştirme görevini yürütüyor. Devrimci hareketin zafere ulaşması için tek doğru siyaset budur.

Partimizin Onuncu Kurultayı, Kolombiya için bütün mücadele biçimlerinin yer aldığı özel bir devrimci yolun açılmakta olduğunu belirtiyordu. Bu yolun üstünde en önemli mücadele biçiminin, emperyalizmi yenip zafere ulaşmak için en doğru yolun silahlı mücadele yolu olduğu konusunda da ısrar ediyordu. FARC bir halk ordusu olma yolundadır. Biz komünistler işte bunu gerçekleştirmeğe çalışıyoruz. Bağımsız, egemen, sosyalist bir Kolombiya kurmak için çalışıyoruz. [sayfa 392]

“The Revolutionary Armed Forces of Colombia and Their Perspectives”, World Marxist Review, Nisan 1967, s. 34-35.

Alberto Gomez, Kolombiya Komünist Partisi Siyasi Bürosu üyelerindendir.

9.
GUATEMALA'DA DEVRİMÇİ TAKTİKLER
Jose Manuel Fortuny

İşçi Partisi bugünkü durumun son derece elverişli olduğu kanısında. Guatemalayı kasıp kavuran yapısal bunalımın sonucu olarak gittikçe şiddetlenen sınıf çatışması, ordunun, hiç de uzak olmayan bir gelecekte şu iki yoldan birini tutmasını zorunlu kılıyor: ya hükümeti devirecek ya da büsbütün pekiştirecek. İkinci durumda hükümet ordunun sivil bir biçimi haline gelmiş olacak. Buna da «dördüncü karşı devrim hükümeti» adını takabileceğiz. Bu arada, şartlar elverişli olduğu takdirde, silahlı devrimci mücadele de devam edecektir.

Bazıları, bugünkü şartlar altında, partinin çizgi değişikliği yapmasını ve daha barışçı yollar izlemesini öne sürüyor. Böyle düşünenler, **mücadele biçimleri ile devrimin genel sebebinin** karşıt ve parti çizgisi sorununu sadece bir taktik sorunu haline indirgeyen kişilerdir.

Partinin çoktan beri açıkça söyleyip durduğu bir şeyi burada tekrar etmekte fayda var: devrimin genel sebebinin tanımlanması, strateji konusu; mücadele biçimlerinin tanımlanması, taktik sorunudur. Stratejinin değiştirilmesi için ülkenin şartlarında köklü bir takım nicelik değişmelerinin görülmesi gerekir. Bu da ancak anti-empyralist bir halk devriminin gerçekleşmesine bağlı. Partimiz, bu sonucu ancak silahlı mücadeleyle sağlanabileceği kanısındadır. Bu noktayı görmek istemeyenler [sayfa 393] kendilerini bir kısır çemberin içinde buluyorlar. Mücadelenin biçimi sorunu ise başka bir konu. Bu bir taktik sorunu ve bu yüzden mücadele alanına ve somut şartlara, başka bir deyimle, geçici ve niteliksel şartlara bağlı. Guatemaladaki durum bu merkezde. Hükümet değişikliği iktidar koltuğundaki kuvvetleri zerrece değiştirmemiştir.

Lenin de, Marx da “Ayaklanma ile oynamayın. Fakat bir kere patlak verdi mi de sonuna kadar gidin.” görüşündeler. Biz Guatemalalı komünistler, ülkemizdeki şartların bu ilke ışığında gelişecek bir halk devrimi için yeter derecede olgunlaştığı kanısındayız. Marx'ın dediği gibi “ayaklanma da tıpkı savaş gibi bir sanattır.” Dolayısıyla sistemli hazırlıkları gerektirir. Çok iyi hazırlanmış bir kuvvetin kullanılması ise sadece bir taktik sorunu değildir...

Hem Montenegro'nun seçimi, hem de Vaşington'un Peralta Azurdia üzerine yaptığı baskı (birincinin seçilmesi için) aslında devrimcilerin silaha sarılmış olmalarının bir sonucudur. Tuhaf bir durum, fakat gerçek: silahlı mücadele, barışçı yollarla hükümet değiştirme işine de yarıyor. Çünkü Devrimci Parti, seçimlere hile karıştırıldığı ve ülkenin başına yeniden bir asker oturtulduğu takdirde silahlı mücadeleyi arttıracığını ve bunun gerillacıların zaferiyle sonuçlanan bir mücadele olacağını açıkça ortaya koydu.

Amerikan emperyalizmi demokrasi şampiyonu değildir. Halkın en temel haklarını çiğneyen Peralta Azurdia için de aynı şey söylenebilir. İktidara geçer geçmez yaptığı ilk iş Anayasayı rafa kaldırmak ve ülkeyi tam bir terör havasında yönetmeğe kalkmak olmuştur. Bunu gören Amerika, Azurdia yerine Montenegro'yu oturtmak zorunda kaldı. Çünkü Guatemala'nın, silahlı halk kuvvetlerine [sayfa 394] ve gerilla savaşına dayanarak, ikinci bir Dominik Cumhuriyeti olmasından çekiniyordu.

İşçi Partisi Merkez Komitesi, 10 Haziran, 1966 tarihli kararında şunları belirtiyordu: "Olaylar gösteriyor ki, yurdumuzun baş düşmanı Kuzey Amerikan emperyalizmi, taktik değiştirmeğe başlamıştır. Eskiden, orduyu kullanarak, ülkeyi aşım gericilere yönettiyordu. Şimdi, hükümete yeni güçleri ortak etmekte ve orduya hükümeti denetletmektedir." Parti, bu durum karşısında, "günümüzün siyasî şartlarına uygun yeni taktiklerin benimsenmesi gerektiği" sonucuna varıyordu. Partinin, silahlı mücadelenin en uygun mücadele biçimi olduğu konusundaki görüşü ise aynen kalıyordu. Yeni taktiklerin başlıca nitelikleri şöyle özetlenebilir:

1- Montenegro'nun Devrimci Partisi, bugüne kadar çizdiği zikzaklara rağmen, gerici partilerle karıştırılmamalıdır. Sınıf bileşimi, halkı reform sözleriyle kandırmaktan ibarettir. Bu partinin homojen olmayan bir niteliği var. Bir yandan ülkeyi yöneten klik, diğer yandan orta tabaka ve subaylar bu partiye bağlı. Ancak, üç akımın bir sentezine varmış, üç ayrı gurubun birliğini sağlamış bir parti değil: üç ayrı guruptan kurulu bir ortaklık. Karşımızdaki acil görev, bu partinin yüksek tabakasıyla çatışmak, alt tabakasındaki oportünistleri tarafsız hale getirmek ve subayları sol tutumlara doğru çekmek olmalıdır.

2- Hükümet, ordunun istediğinden farklı bir siyaset izlediği için, bunlara yönelecek komünist taktikleri de farklı olmalı. Komü-

nistler, ordunun baskı yönetiminden yana olduğunu ve hükümeti devirmek için darbe hazırladığını hükümete duyurmalı. Partimizin hedeflerinden biri, hükümete, asıl düşmanın Asi Silahlı Kuvvetler değil, düzenli ordu olduğunu ne yapıp yapıp anlatmak olmalı. Yukarıda geçen Merkez Komitesi kararında, ordu [sayfa 395] baskı yapmağa devam ettiği sürece, “Asi Silahlı Kuvvetlerin buna askerî bir saldırıyla cevap verecekleri, gafil avlanmamak için girişimi kendi, ellerine alacakları” hususu da yer alıyordu. Ordu, baskı yapmaktan vazgeçtiği takdirde Asi Silahlı Kuvvetler de, eylemlerinde “misilleme yapmaktan, kitleye karşı girişilen baskıların ve yoldaşlarımıza yapılan işkencenin öcünü almaktan” öte gitmeyecekler.

3- Devamlı bir darbe tehlikesi var (bazı subayların giriştikleri işler olsun, gerici çetelerin ortalığı kasıp kavurmağa kalkması olsun, bunu gösteriyor), bu konuda kitleleri ve hükümeti uyarmak taktik ve görevlerimizden biri olmalı. Darbe olursa Asi Silahlı Kuvvetler kitleleri de yanlarına alarak darbecilere karşı çıkmalıdır. Darbe başanya ulaşır da Amerikan emperyalizminin desteğini sağlama imkânına kavuşursa geniş bir cephe kurarak mücadeleye geçmeliyiz.

4- Hükümet değişikliği, sadece, iktidar koltuğundaki güçleri yeni bir düzene sokmakla kaldı. Gerçek iktidar Amerikan emperyalizminin elinde. Emperyalizm, ordunun baskı yönetimiyle hükümetin önemsiz reform ve tavizlerini yeni bir bileşim içinde ortaya koydu. İşte hükümet değişikliğinin önü sonu bu. Reform ve tavizlerin ülkeyi bir miktar değiştirdiği resmi ağızlardan düşmüyor. Bu da bir dereceye kadar doğru. Partimizin görüşü “bu reform ve tavizlerin, kitle eylemleri için yeni fırsatlar yaratması, yeni örgütlere olanak sağlaması, işçiler, köylüler ve diğer emekçiler için ekonomik, sosyal ve siyasal bir takım hakların alınması için mücadeleye imkân vermesidir. Bu yeni şartlara uygun silahlı bir mücadele yolu benimser ve halk kitlelerinin desteği sağlanırsa, yeni durumun gerektirdiği kuvveti de kazanmış olacağız.”

Parti, başlıca görevinin, yeni durumdan yararlanarak [sayfa 396] üç düzeyde örgütlenme eylemlerine Jüz vermek olduğu görüşünde. Bu düzeyler: kitleler, Asi Silahlı Kuvvetler ve partidir. Bu yöndeki çabalar olsun, devrime uygun ortamın devamlı gelişmesi olsun (yeni gerilla cepheleri açma olanağının doğması gibi) partinin, diğer sol kuruluşlarla elbirliği etmek ve kitle üstünde etkisi olan bütün kuru-

luşlarla birlikte ortak bir cephe kurmak görevlerini ikinci plana düşüremez. İşçi Partisi, Devrimci Partinin, sekter hatalarımızı yakalayıp adı geçen bu sol örgütleri bizden koparmak isteğini ve Asi Kuvvetler içinde komünistleri tek başlarına bırakma taktiğini akıldan çıkarıyor. Merkez Komitemizin belirttiği gibi “Düşman taktiklerine verilecek en iyi cevap, siyasî, askerî, ekonomik ve sosyal mücadeleyi birarada yürütmektir. Bunun için de devrimci kuvvetlerin daima halkın isteklerini ve umutlarını dikkate alarak eyleme girişmeleri gerekir. Çünkü komünistler, Marksizm-Leninizmi daima yaratıcı bir biçimde ele almalı ve çizdiği yoldan ayrılmamalıdır.” [sayfa 397]

“Guatemala: Political Situation and Revolutionary Tactics,” **World Marxist Review**, Şubat, 1967, s. 32-33.

Jose Manuel Fortuny, Guatemala İşçi Partisinin Genel Sekreteridir.

10.

LATİN AMERİKA DEVRİMİNE DOMİNİKLİLERİN BAKIŞI

Jose Cuello ve Asdrubal Dominguez

Ekim Devrimi, yüzyılımızın hemen bütün sosyo-politik süreçlerini etkilemiştir. Sömürüye ve baskıya karşı çıkan bütün devrimler günümüzün sosyalist özünden etkilenen unsurları da kapsamakla birlikte, devrimlerin sınıf bileşimi, programları, aşamaları, mücadele biçimleri ve kurdukları devlet yapısı mutlaka sosyalist bir nitelik taşıyor. Lenin’in tahmin ettiği gibi, sosyalizme ulaşan devrimci yollar da gündün güne çoğalıyor, çeşitlerini arttırıyor.

Bir kere, proletarya dışındaki tabaka ve guruplar da artık anti-empyralist mücadeleye katılmakta. Bugün, dünya devriminde müttefikimiz olan bu çeşitli tabaka ve guruplar, geçmişte olduğu kadar gelecekte de, sosyalist devrime kendi nitelikleriyle katkıda bulunacaklar ve sosyalizmin (ister az gelişmiş ülkelerde, ister kapitalist ülkelerde) kuruluşunu etkileyeceklerdir. Bu süreç, günümüzde Komünist hareketi ile dünya devrimi hareketi arasındaki birliğin

sağlanmasında belli güçlükler yaratıyor.

Küba Devriminden beri, devrimci harekete yeni tabaka ve gurupların girmesiyle, Latin Amerika ülkelerindeki devrimci hareket bir kitle niteliği, dinamik bir Özellik kazandı.

Eskiden de ilerici aydınlar ve öğrenciler devrimlere ^[sayfa 398] katılırdı. Bugün subayların ve papazların da katıldıklarını görüyoruz. Bunların durumuna dikkatle eğilmeliyiz.

Venezüelada, askerlerin Carupano ve Puerto Cabello ayaklanmalarına katıldıklarını gördük; aynı şey, Guatemaladaki, Turcios Lima, Yon Sosa ve 13 Kasım Hareketlerinde görüldü; Dominik Cumhuriyetindeki⁷ Francisco Caamano, Ramon Manuel Montes Arache, Hector Lachapelle Diaz ve 1965 Nisan olaylarına katılan diğer yüzlerce subay, devrimci bir bunalım başgösterdiği zaman, gerçek bağımsızlık ve ulusal onur uğruna askerlerin de devrimci güçlere katılmalarnın mümkün olduğunu gösteriyor.

Camilo Torres ve onu izleyenler örneği de bize, Latin Amerikada papazlar arasında bile anti-emperyalist devrimci duyguların yer ettiğini gösteriyor. Bu duygunun temelinde Hıristiyan hümanizmini buluyoruz.

Yüzde yüz olumlu bu hareketlerin, kıtamızdaki Marksistlerin tamamı tarafından iyi değerlendirilemediğini görüyoruz. Aslında, birçok ülkelerde işçi sınıfının yaptığı devrimci öncülük, kıtamızda, ilerici küçük burjuvazinin elindedir. Üstelik bu sınıf, Marksist partileri ortadan silmeğe de çalışmaktadır. Hele, yanlış, taktiklere esir olmuş, sekte ve dogmatik partiler bulduğu takdirde küçük burjuvazinin gelecekteki rakibine şimdiden darbe indirme şansı artıyor. Küçük burjuvazinin önderliğini kabul edip etmeme konusunda bir karar vermeğe kalkmadan, Lenin'in vaktiyle söylediği ve bugün kıtamızdaki komünist hareketi için ibretle incelenmesi gereken şu sözlerini hatırlayalım: "Kendi kendimizi öncü, ileri birlik ^[sayfa 399] ilan etmemiz büyük anlam taşımaz; davranışlarımızı o şekilde ayarlamalıyız ki diğer birlikler de bizim öncülüğümüzü, hareketin başında yürüdüğümüzü kabul etsinler."

Bazıları Marksizme kaymış, bazıları da kaymamış farklı siyasal ve sosyal guruplar kıtamızdaki devrimci hareket içinde yer almış

⁷ Dominik halkının ayaklanıp, emperyalist tarafılsı askeri diktatörlüğün temelini salladığı ve Amerikan emperyalistlerinin 42.000 deniz piyadesiyle müdahaleye giriştikleri Nisan 1965 olayları kastediliyor.

bulunmaktadır. Bu hareketin öncülüğünü ele geçirmek istiyorsak, Marksizmi yaratıcı bir biçimde anlamağa çalışmalı, esnek ve cesur taktiklere girişmeli ve öncülüğe diğer guruplardan daha layık olduğumuzu kanıtlamalıyız. Partinin anti-emperyalist cephedeki önderliğini sağlamanın tek yolu, devrimci birliğin diyalektik bileşimini gerçekleştirmek ve bu birliği bozmadan, bu birlik içinde ideolojik savaşa girişmektir. Özellikle işçi sınıfının örgüt bilinci, nesnel sürecin büyüyen sertliğine ve artan hızına ayak uydurabilecek kadar yüksek bir düzeyde değilse, bu konudaki dikkatimizi arttırmak zorundayız demektir.

Komünistler ortak cephenin azınlığını teşkil etseler bile, doğru ideolojik mücadeleyle, hareketin sapmasını önlemekte ve çoğunluğu kendi tarafına çekmekte başarı sağlayabilir. Cephe içinde çoğunluk bizde olunca da, kendi irademizi diğerlerine kabul ettirmek için zora başvurmamalı, ikna yolunu seçmeliyiz.

Farklı siyasal ve sosyal kuvvetlerle birlikte girilecek bir hareket, mücadelenin **yöntemi** konusunda, büyük bir ciddiyeti ve kuramsal açıklığı zorunlu kılar. Latin Amerika devrimci hareketi içinde hâlâ ateşli bir biçimde tartışılması ve hatta hareketi böylecek bir dereceye varması, bu konunun önemini gösteren bir delil niteliğindedir.

Biz, “silahlı mücadele” ile “kitle mücadelesini” birbirine taban tabana zıt gösteren anlayışa kesinlikle karşı olduğumuzu belirtmek istiyoruz. Böyle bir ayırmın ülkemizin ^[sayfa 400] (hatta bütün kıtanın) gerçeklerine kesinlikle aykırı düştüğü inancındayız.

Yöntemler denince, işçi sınıfının ve müttetiklerinin iktidara gelmesini sağlayacak araçların tümünü anlıyorsak, yöntem sorunu bir strateji sorunudur ve bu konudaki polemik derhal kapitalizmden sosyalizme geçişin niteliği konusundaki tartışmayla karışır.

Partimiz, Nisan 1965'in acı deneylerinden, öncülüğü elde etmek istediğimiz takdirde, kendimizi devrim için zorunlu silahlı mücadeleye hazırlamamız gerektiğini öğrendi. Burjuvazi ve emperyalizm, silahlı karşı devrim makinasını harekete geçirdiği zaman, Komünist Partisi siyasetini devrimci savaşın somut isteklerine uygun bir biçime getiremezse halk kitlelerini hemen kaybeder. Öncülük de proleter olmayan güçlerin eline geçer ki bunun sonucu devrimin ya da ulusal kurtuluş savaşının yenilgiye uğramasından başka bir şey değildir.

Kitamızda, devrimci mücadelenin yöntemleri, biçimleri ve yolları konusu tartışılırken, hiç kimsenin grevler ve köylü eylemleri için propaganda ve kışkırtma gereğini, işçi sınıfını örgütlemek için yılmadan çalışma şartını yadsımadığını görüyoruz. Fakat bizce tartışmalı olan bir konu var: Acaba burjuvazi, elindeki malları ver-
meğe razı olacak mı, emperyalizm kendisi için çok önemli olan bir toprak parçasını gönül rızasıyla terkedecek mi? Yoksa iç ve dış düşmanlarımız birleşik olanca güçleriyle, devlet makinalarının bütün ağırlığını ve ellerindeki bütün teknik olanakları kullanarak, modern silahlarla donanmış olarak karşımıza mı çıkacaklar?

“Bütün mücadele biçimlerinde ustalaşmamız gerekir” demek, bizce bir işe yaramaz. Çünkü bu oldukça gevşek bir formüldür. Bir ülkedeki devrimcilerin iktidarı kazanmak için tutarlı bir siyaset izlemelerini garanti etmediği gibi, dikkatleri en uygun olan yöntemin bulunması [sayfa 401] için gerekli çalışmalardan uzaklaştırmak gibi, engelleyici bir rol de oynar.

Engels’in belirttiği gibi, silahlarını durmadan geliştiren ve ordularını yeni savaş düzenlerine göre eğiten egemen sınıflar, devrimci güçlerin hangi ölçüde silahlı ve ne türlü bir şiddet hareketine girişeceklerini de tayin etmiş olurlar.

Sokak gösterileri, grev ve toplantılar aşamasında, yönetici azınlık, burjuvazi ve emperyalizm, sosyo-ekonomik düzeni polis ve güvenlik birlikleri göndererek savunabilecek güçtedir. Su hortumu ve cop, düzeni savunmağa yetecek silahlardır. Fakat devrimciler, gericilerin bu ilk siperini yıkıp bir adım daha atmak istedikleri zaman karşılarında tüfekleri ve tankları bulurlar. Tanklar yakılıp da tüfekler karşı tarafın elinden alındığı zaman ise, ufukta Amerikan zırhlıları ve taşıt uçakları belirir. Sömürücü sınıfların dayandığı son savunma hattı budur çünkü.

Üç yıl önce ülkemizde olup bitenlerin özeti de bu zaten.

Bu yüzden, devrimin, günün sorunu olduğunu bilen biz Dominikli komünistler, her düzeyde silahlı mücadele için sıkı hazırlanmalıyız. Aynı nedenlerle, kitleyi de böyle bir mücadeleye hazırlamağa çalışıyoruz; çünkü partinin bu mücadeleye hazır olması yetmez, karar günü kitlelerin de eli tetikte olmalıdır. Lenin, kitlelerin devrimci şiddete başvurabilecek psikolojik niteliği kazanmalarına Komünist Partisinin önyak olması gerektiğini söylemiştir. Tarih henüz onu yadsımış değil.

Vietnam'da, Orta Doğu'da, Afrika'da ve Latin Amerika'da görülen barbar karşı devrimler bizi bir yol kavşağına getirmiş bulunuyor: ya güçsüzlüğümüzü anlayıp bir kıyıya çekileceğiz ya da devrimci enerjimizi iki misline ^[sayfa 402] çıkararak işçi sınıfının ve partisinin hazırlıksız yakalanmamasını sağlayacağız. Bunun için de düşmanın kullandığı yöntemleri iyi bilmek gerekli. İşçi sınıfının örgütlü öncüsü olan partinin, günün birinde birdenbire yükselen barikatları görünce hazırlıksız yakalandığını, geç kaldığını anlayarak felce uğraması doğrudan doğruya işçi sınıfına ihanettir.

Eğer durum değişir de işçi sınıfı ve partisi silaha sarılmak zorunda kalmazlarsa daha da iyi olur; fakat silahlı mücadeleye hazırlanmak hiç bir zaman boşuna değildir.

Bugünlerde tartışma konusu olan bir başka sorunu ele almak istiyoruz: Ülke olarak, sınıf çatışmasının silahlı şiddet biçimini aldığı andan itibaren silahlı devrimci hareket başlayabilir. Ancak, emperyalizmin, ülkelerimizin iç işlerine burnunu iyiden iyiye sokmuş olması nedeniyle, komünistler, kitlenin kendiliğinden girişecekleri silahlı şiddet hareketlerine katılmakla yetinmemeli, bu hareketin örgütlenmesi ve belli ilkelere dayandırılması işinde, öncülüğü almağa çalışmalıdır. Dolayısıyla, komünistlerin, ülkemizde ve kıtamızın diğer ülkelerinde, sistematik hareketini köylere yaymağa hazırlanması büyük önem taşıyor. Girişim önceliği ve üstünlüğü bizde olmalı.

Dış müdahale tehlikesi ve gerilla savaşı zorunluluğu birbirleriyle yakından ilgilidir. Teknik yönden yabancı işgal ya da müdahale kuvvetlerine karşı, köylülerin dağa çıkmaları sık görülen olaylardır. Kuzey Amerikalıların Britanya'ya karşı giriştikleri savaşın; Avrupa'da faşizme karşı girişilen savaşın; Sovyetler Birliğinde Hitler'in geri hatlarını vurmağa çalışan savaşın; Çin'de Japonlara karşı girişilen savaşın, gerilla nitelikleri ağır basar. Gerilla savaşının etkinliği Vietnam'da, Filipinlerde, Cezayir'de ve dünyanın daha başka yerlerinde sınavdan geçmiş ve kendisini kabul ettirmiştir. ^[sayfa 403]

Köylük bölgeleri düzensiz savaş (gerilla savaşı) için en uygun yer olmakla kalmıyor (özellikle işgalciye karşı) aynı zamanda, köylüleri, köylerdeki yan-proleter gurupları ve tarım işçilerini (sömürülen bütün yoksul emekçileri) etkin devrimci savaşın içine çekiyor.

Bizim gibi ülkelerde, kitlenin desteğini sağlamadan, devrimi başarıya ulaştırabileceğini sananlar aldanyorlar. "Yeşil berellilerin"

Amerikanın bütün dağlarını taşların tutmalarından sonra, kitle desteği, sadece işçi sendikası ya da esnaf birliği örgütlemeğe yarayan örgütlenme ve eğitim yöntemleriyle sağlanamaz. Sağlanır diyenler varsa, bize göre, bunlar sorumsuz kişilerdir. (Devrimci örgütlenme ve eğitim için başka yöntemler kullanılması halinde nasıl başarılı olduğunu Kolombiyalı komünistlerin deneyi gösteriyor). Dağlarımızda Amerikan birliklerinin oluşu bir tehlike (düşman için) ve bir devrim imkânı (köylüler için) kaynağıdır. Fakat aynı zamanda kuruluş hareketinin zayıflığının da bir kalıntısıdır bu; sömürülen köylü kitlelerini demokratik ve anti-empyralist mücadeleye çekmekte gösterilen ağırkanlılık.

Kitleleri bu sürüncemeli savaşa katma ihtiyacı, her geçen gün biraz daha iyi anlaşılıyor. Devrimin bütün cepheleriyle birden askerî siyasî bir saldırıya geçmesi için şartların olgunlaşmasına kadar işgalciye (ya da darbeciye) karşı bir direnme niteliğinden öte geçmemesi gereken bu sürüncemeli savaşı onlar olmadan başaramaz. [sayfa 404]

“The Dominican Republic: Two Years After,” **World Marxist Review**, Mart, 1968, s. 38-39.

Yazarlar, Dominik Komünist Partisinin önde gelen üyelerindedir.

11.

LATİN AMERİKADA ANTI-EMPERYALİST İTTİFAK

Luis Corvalan

Geçen Yüzyılda Latin Amerikada yer alan bağımsızlık savaşları kıta savaşları niteliğindedir. Bolivar, Sucre, San Martin ve O’Higgins sadece kendi ülkelerinin özgürlüğü için değil, bütün amerikan halklarının özgürlüğü için savaşıyorlardı. O günlerde kıtamızda ne ulusal devletler ne de coğrafi sınırlar vardı. Sömürgecilerin sınırları belli belirsizdi. Kendi halklarının bağımsızlığı uğruna dövüşen ordularda başka halklardan, başka sömürgecilerden gelen subaylar ve

askerler vardı.

Bağımsızlık kazanılıp da kapitalizm gelişmeye başlayınca kadar ulusal devlet diye bir şey çıkmadı ortaya. Fakat tıpkı eskisi gibi, Latin Amerika halklarının ortak alinyazıları, ortak sorunları ve ortak düşmanları bulunuyordu. Kapitalizmin ve kapitalist toplumun dengesiz gelişimi dün neyse bugün de oydu. Hepsinin geri kalmış olmaları bir yana, bugün, Latin Amerika ülkelerinin ekonomik, siyasal ve toplumsal gelişme düzeyleri arasında gene de önemli farklar vardır. Bu da, devrimlere ulusal bir renk katmakta ve zamanla biçimlerini değiştirmektedir.

Bu nedenle, günümüzdeki durum, geçen yüzyılda olduğundan değişik. Bununla birlikte, Washington bütün kıtada bir saldırı ve müdahale siyaseti uygulamakta. Küba Komünist Partisinin [sayfa 405] 18 Mayıs (1967) Bildirisinde belirttiği gibi, Amerika, "Uluslararası saldırı savaşları düzenlemekte, çeşitli ülkelerden gelen askerleri bu savaşlara sokmaktadır. Dün Güney Korede, bugün Güney Vietnamda, bunun örnekleri görüldü. Vietnamda, Güney Kore'den, Siyam'dan, Filipinlerden, Yeni Zelanda'dan ve Avustralya'dan gelmiş askerler dövüşüyor. Santo Domingo'da da böyle olmuş, Brezilya'dan, Costa Rica'dan, Honduras'tan, Nicaragua'dan ve Paraguay'dan birlikler getirilmişti; ayrıca emperyalizm, OAS aracılığıyla (OAS-Amerikan Devletleri Birliği) Küba'ya ve kıtadaki kurtuluş hareketlerine karşı kullanılmak üzere uluslararası bir ordu kurmağa çalışmaktadır."

İşte, Latin Amerika halklarının birleşik bir eylem içine girmelerini, ulusal renklerinden kurtulup uluslararası bir renge bürünmeleri bundan ileri geliyor.

Yerli azınlık yönetimleriyle elele vermiş olan emperyalizm. Latin Amerika ülkelerinin sınırlarını ve egemenliğini tanımadığı gibi iç-işlerine karışmama ilkesini de çiğniyor. Devrimcilerin büyük bir dayanışmayla karşı koymaları gereken **ideolojik sınırlar** adını verdiği bir doktrin geliştirmiş bulunuyor. Bu dayanışma, önderliği kendilerinde olmak şartıyla, kardeş halkların kurtuluş savaşlarına (gelecekteki zaman) katılmamızı şart kılıyor .

İspanyadaki anti-faşist savaşta olduğu gibi, bazı haller-farklı uluslara mensup devrimciler, kitleler halinde, bir başka ülkenin kurtuluş savaşına katılabilir. Bu, önemli bir siyasî ve tarihî etki yaratıyor. Fakat, devrimcilerin dünya ölçüsünde kurtuluş savaşlarına ve işçi sınıfı zaferine yapabilecekleri en büyük katkı, kendi ülkelerinde mü-

cadele etmek ve diğer ülkelerdeki devrimci savaflara maddi ve manevi yardımda bulunmaktır.

Marksizmin ve proleter enternasyonalizmin kurucuları olan Marx ve Engels **Komünist Bildirisinde** (Manifestosunda) [sayfa 406] şunları söylüyorlar: “...Özünde olmasa bile biçiminde, proletaryanın burjuvaziyle savaşı, herşeyden önce, ulusal bir savaştır. Şüphesiz, her ülkenin proletaryası, herşeyden önce, kendi burjuvazisiyle kuzunu pay etmek durumundadır.”

Bu ulusal savafta, her ülkede, devrimin somut görevlerini ve çeşitli niteliklerini tayin edecek olan o ülkenin devrimcileridir. Kendi yurtlarındaki durumu onlar herkesten daha iyi bilirler. Devrimin amaçlarını ve bu amaçlara ulaşma yöntemlerini en iyi onlar tayin eder. Hata yapabilirler. Fakat bu başkalarının yapacağı hatadan çok daha küçüktür. Her halde, bir ülkede, deneylerini, başarılarını ve başarısızlıklarını kısaca gözden geçirdikten sonra eylem için en doğru yolu bulma sorumluluğu gene o ülkenin devrimcilerine düşer. Fakat bu, kardeş ülke devrimcileriyle fikir alışverişi yapılmaz demek değildir elbet.

Küba devrimi, gerçeklerin, önyargıları nasıl alaya aldığı gösterdi. Şu ya da bu deneyin sonuçlarını hemen genelleme eğiliminin nasıl bir çılgılık olacağını öğretti. Fakat bu da, belli bir devrimin, meselâ Küba devriminin, belli bir özelliğinin başka bir devrimde yeniden ortaya çıkmayacağı anlamına gelmez. Bu yüzden, Latin Amerika ülkelerindeki devrimlerin, Kübada olduğu gibi, bir gerilla hareketiyle başlayabileceğine inanıyoruz.

Bunun gerçekleşebilmesi için, son derece önemli (hatta bazan bir numaralı) etmen olmakla birlikte, bir gurup devrimcinin yiğitliği ve kararlılığı yetmez. Çok daha temel bir şeyin, genel şartların devrim için elverişli olması gerekir. Hiç şüphe yok ki, bu şartların ne tamamen lehte, olmasını ne de tamamen olgunlaşmasını beklemek gerekmez. Olgunlaşmakta olmaları yeterlidir.

Gerilla ya da başka bir mücadele biçiminin tam zamanını ve en uygun yerini bulmak kolay değildir. Lenin genellikle, bir sürü hayata mal olmaktan ve sonuçta gerilemeye [sayfa 407] yol açmaktan başka bir işe yaramayan serüvenlerden her zaman kaçınmak gerektiğini söylüyor. Diğer taraftan, Leninizm, her zaman yaratıcı bir cesaretle işe girişmiş, devrim idealini bir an önce gerçekleştirmek arzusuyla çalışmıştır. Bu sebeple, belli bir mücadele biçimini, kafa-

dan reddetmek ya da düşünmeden, hesaplamadan kabul etmek söz konusu değildir. Ana sorun, en doğru mücadele yolunu bulmak, durumu mümkün olduğu kadar iyi kavramak ve bu en kestirme mücadele yolunda dümdüz gitmektir. Devrimci, saldırıya geçeceği anı bilmeli, gerektiği zaman geri çekilmeli ve devrim için elverişli ortamın varlığını hemen kavrayabilmelidir. [sayfa 408]

“Alliance of the Anti-Imperialist Forces in Latin America,” **World Marxist Review**, Temmuz, 1967, s. 25-27.
Luis Corvalan Şili Komünist Partisi Genel Sekreteridir.

VII. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Birleşik devletlerde silâhlı eylem sorunu, 1964 de Harlem'deki patlamadan sonra gittikçe sıklaşan ve şiddetlenen siyah **Ghetto**⁸ isyanları ile ilişkili olarak ortaya çıkmıştır. Dünya çapındaki çağdaş saldırgan ve ihtilâlcı Amerikan emperyalist politikasına uygun düşmek üzere, bu kendiliğinden çıkan isyanlar kendi yurtlarında aynı şiddet ve baskı ile karşılaşmışlardır. Bunun sonucu olarak; Afrika, Asya ve Lâtin Amerikadaki ulusal kurtuluş mücadelelerinden esinlenen bazı Amerikalı zenciler, kendi kurtuluşlarını da şehirlerdeki gerilla tipi eylemler türünden bir silâhlı mücadele plânında tasarladılar. Aşağıdaki yazıda, ABD Komünist Partisi başkanı Henry Winston, partisinin bu sorun hakkındaki tutumunu belirtmektedir. [sayfa 409]

AFRO-AMERİKALILARIN ÖZGÜRLÜĞÜ İÇİN DEVİRİMCİ MÜCADELE Henry Winston

Amerikalı zencilerin, özellikle ghettolarda, karşı karşıya buldukları katlanılmaz koşullarda bir değişiklik alâmetinden başka her şeye razı olabilecek, ülkemiz yönetici sınıfının ve özellikle Johnson idaresinin kesinlikle yadsınması; son yıllardaki kitlesel barışçı gösterilere rağmen, demokratik süreç içerisinde anlamlı bir değişiklik elde etme imkânı hakkında, gittikçe artan bir güvensizliğe bağlanmaktadır.

Zenci ghettolarındaki 1967 kitle ayaklanmalarının anlamı açığa belirtilmelidir: Birleşik Devletler 60'ların "bolluğu" ile övünürken milyonlarca Amerikalı zenci artık 30'ların buhran koşullarında yaşayamaz.

⁸ Ghetto: aslında yahudi mahallesi anlamında olup; burada bir şehir içinde teccrit edilmiş, beyazlarla eşit koşullara sahip bulunmayan zencilerin yerleşmeleri kastedilmiştir. (Çev.)

Liberal ve ilerici güçlerin geniş kesimleri dahil olmak üzere beyaz Amerikalıların çoğunun, ghettolardaki bunalımın vahametini anlamaktaki ve bu bunalımı halletmek için gereken zorunlu kökten değişimler için yapılan mücadelede zenci halkla ittifak kurmaktaki başarısızlıkların, ırkçılığı ortadan kaldıracı yetenekleri ve anlamlı çözüm yolları için zencilerin savaşına katılmaya hazır bulunmaları hakkında gittikçe artan bir güvensizliğe yol açmıştır.

Şehirler ve devletlerin olduğu gibi, Federal Hükümetin de zencileri öldüren ve sakatlayan ırkçılara karşı kesin bir tavır alması, silâhlı savunmayı da içine alan azimli bir “nefsi müdafaa” daha büyük ölçüde güvenilmesi ihtiyacı hakkında yeni bir bilinçlenme yaratmıştır. [sayfa 410]

Minutemanlar, Birchitler, Ku Klux Klan, Beyaz Yurttaşlar Meclisi, Ulusal Erler Derneği ve Amerikan Nazi grupları hiç bir ceza görmeksizin ırkçı tedhişi açıkça kışkırtıyor ve örgütüyorlardı. Alabama eyaletinin sabık valisi Wallace, ırkçı tedhiş belasının yayılmasını serbest bırakarak kalmamış, aynı zamanda bütün Birleşik Devletlerdeki ırkçı ve faşist türden güçleri bir araya toplamıştı. Zenci halk bu tehdit eden gelişmeler içinde uygun bir sebeple gaz odasının pis kokusunu koklamak zorunda bırakılmaktaydı. Haklı olarak genocid’in pasif kurbanları olmaya hiç de niyetli olmadıklarını ilân ettiler. Bundan başka tedhişe karşı, başarılması mümkün ve ghettolann sorunlarını çözümlenebilecek kadar köklü bir alternatif program ileri sürülmemişti. Ayrıca, zenci özgürlük hareketinin yönetici safı, başka ülkelerden alınmayıp Birleşik Devletlerin özel koşullarına göre ayarlanmış devrimci taktikler anlayışından ve sınıf bilincinden yoksundular. Son yıllarda Afrika’da, Asya’da ve Latin Amerika’da gelişen dünya kurtuluş mücadeleleri, Birleşik Devletlerde, tam bir özgürlük için savaşma azmini ilham etmişti.

Bütün bu etmenler, bazıları tarafından özellikle zenci ghettolarında silâhlı mücadele gereksinmesine yeni bir önem verilmesine yol açmıştır. Zenci özgürlüğü savaşının bayrağı, cesarettir. Komünistler, bütün militan zenci özgürlük savaşçıları, bu bayrağı taşımak üzere, birleştirir. Ghetto ayaklanmaları ve sayısız kahramanca savaşlar, zencilerin şimdi tam özgürlük kazanmak için savaşmaya hazır olduklarını, fazlasıyla açığa çıkartmıştır. Özellikle zenci önderlerin görevi, birleşmiş olarak ve ustaca, kahraman halk militanlarımızı en iyi şekilde kullanma yollarını araştırmaktır. Görev; iktidarın,

kışkırtmalarla bu militanları kötüye kullanmasını ve zenci halka yüz çevirtmesini önlemektir. Önde gelen görev, kazanılan her [sayfa 411] durumun en etkili şekilde kullanılması, mücadelemize müttefikler toplamak ve düşmanlarımızı tecrit etmek için azamî ustalık kullanmaktır.

Komünistler; siyasal değişimi elde edebilmek için şiddet kullanılması gereğine, ancak halk çoğunluğunun barışçı yöntemlerle amaçlarını gerçekleştirebilecekleri bütün yollar gericiler tarafından kapatıldığı takdirde, inanırlar.

Bugün gördüğümüz gibi, Amerikan halkının, zenciler dâhil olmak üzere büyük çoğunluğu, henüz düzenin değiştirilmesi gerektiğine bile inandıramamıştır; nerede kaldı ki, bunun silâhlı güçlerle yapılmasının zorunlu olduğu kanısına varacaklar. Bu gibi amaçlar için silâhlı ayaklanmalar, ne kadar cesurca mücadele ederlerse etsinler, sadece zenci toplulukları tarafından başarıyla yürütülemez. İşçi sınıfından –beyaz ve zenci– güçlü müttefikler gereklidir. Bununla birlikte, demokratik sürecin yollarını kapamak için son derece tehlikeli baskıların bulunduğu konusunda uyarı, zorunludur. Birçok bölgelerde bu yollar gerçekten kapanmıştır. Bu durumun devamı zenci halk için, şiddetli bir mücadeleye girişmekten başka çıkar yol bırakmayacaktır.

Kitlelerin hayat şartlarını düzeltmeyi amaçlayan bir programla temellenmeyen ve halkın desteğini sağlamayan bozguncu ve terörcü eylemler, zenci topluluklarına karşı misillemelere yol açan serüvenci, kışkırtıcı ve siyasal sorumluluktan yoksun eylemlerdir. Bu nedenle bunlar yadsınmalıdır. Aynı zamanda, zenci toplumu içerisinde; Tom Amcalara ve bu taktikleri benimsemeyenlere karşı yöneltilen terörcülük de tamamen yersiz, bölücü ve tam özgürlük mücadelesi için zararlıdır. Aynı şekilde, bu da yadsınmalıdır.

Yağmacılık ve kundakçılık politikasını savunmuyoruz ama kendiliğinden çıkan isyanlara sebep olan katlanılmaz [sayfa 412] koşullara, ghetto ayaklanmaları bir nihayet veremezken, bu politikanın belirli olumlu sonuçlar elde etmiş olduğu da açıktır. Bu militan eylemler, ulusa ve bütün dünyaya ghettolardaki krizin önemini kuvvetle kabul ettirmiş, birçok beyaz Amerikalıya, büyük şehirlerde hayatın, zenciler için katlanılır bir hale gelmedikçe, kendileri için de yaşanmaz olacağını göstermiştir.

Bundan başka, bu eylemler, Vietnam'daki adaletsiz savaşa

karşı kitle direnişlerini şiddetlendirmiş ve derinleştirmiş ve bu savaşa son verilmesi için yapılan mücadelelere daha büyük bir militanlık ilham etmiştir. Zencilerin temsil edilmeleri mücadelesini büyük ölçüde harekete geçirmiş, zenci topluluklarını siyasal üniteye en yüksek seviyelere sevk etmiş, beyaz toplulukların geniş kesimlerini, zenci bir belediye başkanını kabul etmeye ve onun için çalışmaya ikna etme konusunda katkıda bulunmuştur. Yönetimi, bütün seviyelerdeki zenci temsilciliği zorunluluğuna cevap verebilecek şekilde genişletmiştir. Son yıllarda zenci temsilciliklerinde kaydedilen her ilerleme, 1967'de zenci ghetto'larındaki patlamaların getirdiği değişimler sayesinde olmuştur.

Bununla birlikte şimdi zenci ghettolarında çıkan kendiliğinden ayaklanmalara, örgütlenmiş bir nitelik vermek gerektiğini çikarsayanlar; gerek zenci topluluklarının ruh-sallıklarını, gerekse böyle örgütlü silâhlı ayaklanmaların mücadele etmesi gereken güçlerin ilişkilerini vahim bir şekilde yanlış değerlendirmektedirler. 1967 ayaklanmalarının güçlülüğü, kendiliğinden olmalarından gelmektedir. Zenci topluluklarının sempatisini ve desteğini sağlayan ve birçok beyaz Amerikalıyı, ghettolardaki krizin derinliğini ortaya koyarak, hareket getiren şey, ayaklanmanın kendiliğinden çıkış özelliğidir.

Bu günkü koşullar altında örgütlü bir ayaklanma için beyaz çevreler bir yana, zenci topluluklarının desteğini [sayfa 413] kazanmak bile önemli bir sorundur. Kendiliğinden çıkan ayaklanmaların bastırılması için kullanılan baskı yollarının insafsızlığı ile egemen sınıfların ve hükümetin, örgütlü bir ayaklanmaya karşı kullanacağı sınırsız zorlama kıyas kabul etmeyecektir.

Zenci topluluklarının kendilerini istilâya ve silâhlı kuvvetlerin tecavüzüne karşı savunmak, şüphesiz en tabii haklarıdır. Fakat önümüzdeki görev, yıllık "yaz katliamına" son vermek ve Amerikalı zencilerin hayatlarını garanti edebilmek üzere, gerçek demokrat beyaz Amerikalıların ve özellikle beyaz işçilerin desteğini sağlamaktır...

Birleşik devletlerdeki her zenci toplumunda örgütlü, militan ve birleşmiş bir mücadeleye öncelikle ihtiyaç vardır. Bu mücadelenin taktik yöntemleri tam özgürlük için yapılacak savaşın en hızlı ve en etkili bir şekilde ilerleme kaydetmesini sağlayacak her türlü mücadele biçimini: kitle yürüyüşlerini, gösterileri, kitlesel militan sivil ayaklanmalarını, boykotları ve grevleri kapsamına almalıdır. Hare-

keti başlatıp sonuna kadar götürecektir ve zorunluluk olduğunda silahlı mücadeleye başvuracak bir tutum niteliğini kazanmalıdır. Zenci belediye başkanları, Birleşik Devletler senatör ve kongre üyeleri ve her seviyede zenci devlet memurları seçilmesini sağlamak üzere, zenci toplulukların, kitlesel yürüyüşler düzenlemeleri gereklidir.

Özgürlük savaşı ateşinde pişen her türlü yeni ve etkili mücadele için kapılar sonuna kadar açık olmalıdır. Özgürlük mücadelesinin taktik yöntemleri hakkında tek düşünülecek nokta; bunların mücadeleleri ileri mi yoksa geri mi götüreceği, zenci halk kitlelerini birleştirecek nitelikte mi, bölcek nitelikte mi oldukları, bize müttefik kazandırıp kazandıramayacakları konuları olmalıdır.

Her etkili mücadelenin zorunlu öğelerinden biri olan militanlık ta bu yoklamadan geçirilmelidir. Bugünün özgürlük [sayfa 414] mücadelesinde yiğit kişilerin cesareti önemli bir rol oynamıştır ve ileride de oynayabilir. Fakat bireysel militanlığın gerçek değeri, kitle militanlığına ilham verme yeteneğinde kendini gösterir. Bunun yerini başka hiç bir şey alamaz. Şu halde bireysel cesaret, zenci halk kitlelerinin belirli bir aşamada girişmeye hazır olacakları bir mücadele biçimi ile birlikte yürümelidir. [sayfa 415]

“Unity and Militancy for Freedom and Equality” **Political Affairs**, New York, Şubat 1968, s. 3-7.

